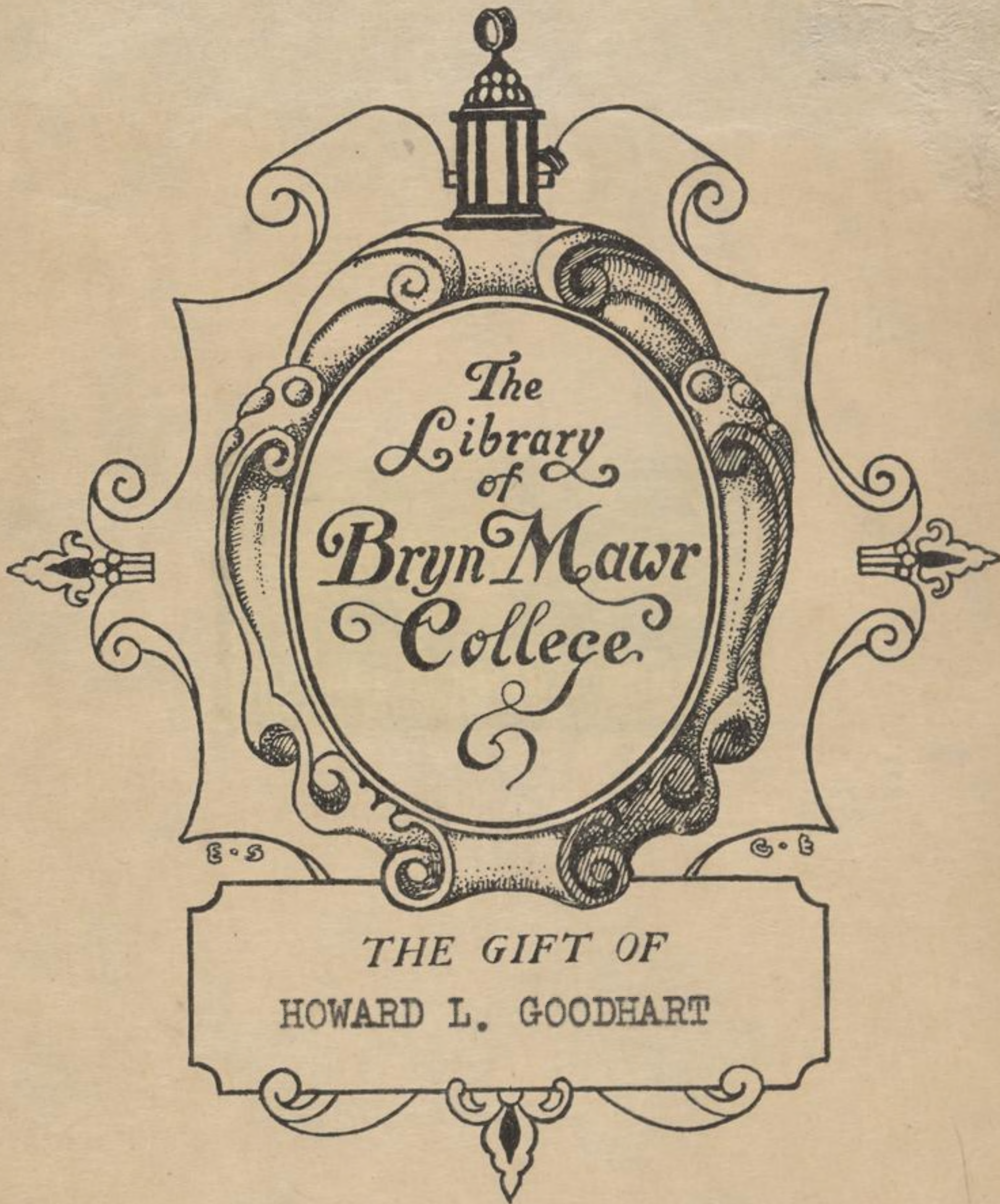

321

(a)

BMC MS10

16255

Census 1677 Mo 11

MS. peche

Epistol

les

Ar

Cir

Sy

(

Ad A

manuscript

1722

Via Sancti

manuscript

1723

M 6253

(B)

MS. pulcher in Memor. H. Divy

Epistolae.

Eusebii ad ^{sanctum} Damasium

Augustini ad Ciceronem.

Cicilli ad Augustinum.

Severi de v. S^{ancti} Martini.

liber de eius virtutibus de
(the work of ^{the} ^{same} ^{author}.)

Ad Amelium Diaconem.

incipiunt versus in foribus primae
cellae S^{ancti} Martini.

Vita Sancti Leonis.

Considered as a very curious Montian
Volume. 1023

March 1943. Gift of Mr Howard L. Goodhart

no 58

J

8

NO 58
J
8
YRABILL

scrip epla bi
atuz portnefe
fi uz romane
gloriosissimi
toris crimi

uero eodem orbo
dolorem et suau
Pulchra et
deus loquitur est
delectissimū filio
sancti in uirtute
que p illum fecit
omni fuit uol fari
sumus qui cum
sanctiū prope

*Incipit epla bñ eusebii ad scñm da
masium portuense epim. et ad Theo
dosi uir romanorum senatore de mo
te gloriosissimi confessoris Jeronimi
doctoris erimii.*

Patri reuerendissimo
damasio portuensi epi et
xpianissimo romanorum
senatori theodosio euse
bii olim jeronimi sanc
tissimi discipuli nunc
uero eodem orbatu lumine prius
dolorem et suauissimum gaudium et
multipharis multisq; modis olim
deus locutus est omnibus nobis p
suis dilectissimum filium jeronimum de scñ
turis sanctis in uirtutibus et p'digijs mlt
tis que p illum fecit ipse dominus i me
dio nri sicut nos scitis de quo et nos te
stes sumus qui eum uidimus et oculis nris
eius sanctitate prosperimus et man' nre

conrectauerunt de uerbo eius sciencie
et doctrine quibus uita manifesta ē. Ad
ergo uidimus et audiuiimus anuntium
uobis. Eramus n. tanq̃ oues errantes
erroribus et sup̃sticiosi fabulis nō aud
ientes sanam doctrinā s̃ coaceruantes
• sibi pseudo p̃ph̃as qui surgentes ī pp̃lo
magri mendaces introducebant sectasua
rie p̃ditionis donec iste illuce sceret dies.
Qui tanq̃ sol refut̃ gres quinquaginta an
nis et sex mensibus multis laboribz
et erūpnis ī lectionibz et uigilijs ut nob̃
frangeret panē doctrine defudat te
nebras errorum p̃fugas et cūctos a per
ditione liberat̃ effussit ī tēplo dei. Inci
piensq̃ ab oriente usq̃ ad occidentem
auferens bella hereticorū eorū arā cō
terens arma et scuta cōbussit īq̃ qm̃ ī
ip̃o deus posuit p̃digia sup̃ terrā ut no
men suum fieret ī nationibus. Dem̃
p̃trāsies usq̃ ad fines terre sanādo op

pressos ab ho
mētū hominū
fūdo soluendo
do dubia expon
falsitates et uerū
mis aduando
te et nos adimpl
ultatōe templū
aditū mstr̃ luc
candelabru ī dñ
qui totē plenit
omibz sua uerbo
lūm excellētū al
rent iūitate h
ueniret et ne fier
nus p̃amari qu
ab error p̃ditōe.
¶ Tm̃ n. h̃
nem et sic
loqm̃ nesci
nales quid imp

pressos ab hereticorum iaculis, illuminando
mentes hominum, scripturarum enigmata re-
solvendo, soluendo nodos, obscura elucidan-
do, dubia exponendo, confutando et corrigendo
falsitates et verissima ex linguis quibus plu-
rimis adumando, ut nobis faceret inas in-
te, et nos adimpleret gaudio letitia et ex-
ultatione, templum domini corroboravit, et eius
aditum instar lucerne non sub modio, sed
candelabrum in domini aula posuit, dominico regi-
ni rore plenissime fecunditate posteris
omnibus sua verborum preteritis elegantia singu-
lari excellentius aliis omnibus patefecit. Et
erant in civitate habitationis, et locum glorie in-
veniret, et ne fieret velut pores eorum ge-
nus pamarum, quos direxit et liberauit
ab errorum pelitoe.

Quoniam. sicut stipula ante faciem
venti, et sic lutum plathearum, balbutiens
loqui nesciens, non verba plene formae
nales, quid imptiar vobis homini pres et domini

sue laudis. Nepe iux illud appli. Si lin-
guis hominū loquerē et angloꝝ suū lau-
dati genus nec dū attigerem. Idcirco nō
i arcu meo spabo nec gladius meus salua-
bit me. s; dñs erit illuminatō mea. Q' do-
cuet et docebit manū meā ad scribendū
et diriget lingua meā ad loquendū ut g
asine balaam qm̄ ipius est regnū et ipe-
rium et dñabitur a mari usq; ad mare et
a flumīe usq; ad terminos orbis terre.
In cuius cuncta sūt posita in dictōe corā q'
pcedet reges nec ē qui possit sue obliste-
re uoluntati qm̄ oīa qcuq; uoluit fecit
in terra mari et in abissis. et sic lingua
mea tanti iuri laudē meditabr et nomē
suū annūtiabit uniuersis.

Hic uere fuit ille israela i quo do-
lus nō fuit ellectus sm̄ cor dñi ad
loquendū q sibi mādauerat dñs
uniuersis gentibus et regnis et doctor datus
ingentibus ut sentes euelleret destrueret

d erderet et dissiparet
n aret hederet an
e fateri amator. hic ē
t aborū uolumina et
tā i latnā nō pūo po
tā offitū pmitit or
e scripturē asperit fec
i nūq; lumē uidebimū
t salutē doctrine p
t usq; ad montem de
t me aque uine splendi
t lum pcedet de sede d
t gētraq; parte eius ligi
t actum ppe suo aūq; foli
t uū lūminem. Vir isrl
t uūmū apparuit et d
t mūdy orat nūq; p ecclia
t mirabile dī ornati lap
t elis.

Erumi de hoc qu
Cui enarrauit celi g

disperderet et dissiparet et sapias ueras se-
 minaret. edificaret atque plantaret. hic
 est fratrum amator. hic est qui populo christiano
 tot librorum uolumina ex linguis ebraica
 et greca in latina non pro pondere translata
 uir. Et officium prout ordinauit et totius
 sacre scripture aspera fecit plana. Certe
 in huius lumine uidebimus lumen et pane
 sue salutifere doctrine pasti ambulabi-
 mus usque ad montem dei orem. hic est
 flumen aque uive splendendum tanquam cri-
 stalum pedes de sede dei et ecclesie medio.
 Et ex utraque parte eius lignum uite afferet
 fructum vite suo cuius folia ligni sunt ad
 gentium sanitatem. Vir iste in populo suo re-
 mitissimus apparuit et ideo dilectus et
 hominibus orat nunc per ecclesia sancta. Vas uero
 admirabile omni ornatu lapide precioso opus
 excelsi.

A Erunt de hoc quid plura dicant.
 Cum enarrant celi gloriam et opera sancti

turatum manuum eius annuntiat firmamen-
tum. Nec sunt loquela in, omnes eius non
audiant doctrine uerba cum in omni terra
erit sonus eius. Omnis ineffabilis nostra salua-
toris qui tot gratiarum emulos in sereno et
adunasti / et que pene solus possidet, pene
nulli hominum non particulariter fas sit aspicere.
hic certe dux nostre fidei ad se currentes in
celi gloriis arce. hic perfectis potioribus orna-
tum insignis dignatum incantilenis
et in puerbis et operationibus et in petra
inibus mirate sunt gentes. Cuius nota facta
est in populo uirtus quam impletus fuit quasi
flumen sapientia. Si ut uerum dicam in re illa
regine sabba. ad nos enim sapientia et opera
sua quam nos que auditis. Quia certe bo-
nus est iste homo qui recto sunt corde quam
malitiam semper odit. Et non mirabilia
in terra nostra sub umbra illius sedimus
et fructus eius dulcis gutturi nostro. Quia
de eo audiuimus et cognouimus. quo

No.

amittimus. At quis ego sum, ut nar-
 rem laudes eius et uirtutes eius et mi-
 rabilia eius que fecit. Et quoniam non sum
 eloquens ab heri et nuncius tertius ut
 breuius dicam. Si uultis accipere Jo-
 hannes baptista ipse est. Vterque uirgo
 uterque heremita. De Iohanne dicitur. Erat
 Iohannes uestitus pilis camelorum in de-
 sto. // De se idem Ieronimus dicit. Hor-
 rebatur sacco membra de forma et
 squalida cutis sicut ethiopie aurum
 obduerat. // De Iohanne iterum locustas
 et mel siluestre edebat. De se iterum Iero-
 nimus dicit. // De cibo et potu taceo, cum
 etiam languentes monachi aqua frigida
 utantur et coctum aliquod sit luxuria acce-
 pisse. Quid plura. Ille propter iniustitiam martir,
 iste uero etiam eius spiritum materiale ferum
 non abstulit. tamen martirij primus non est
 expt. // Duplex namque martirium est. Vnum
 succubi gladii impiorum. Alter in misit

impiorum.

"aliquid
f

mutantibus et aduersitatibus in animo patientiam
custodire. Certe hic est uere martyr, qui pro
iusticia et mansuetudine et salutaris sue
doctrinae uerba in huius mundi lacrimarum
salo certamine forte a malorum ceteris uirilibus
supportauit. scilicet quoniam omnium fortior est sap
ientia nec impie gessit in conspectu dei.
Si in omnibus tribulationibus suis inuocans
dominum non peccauit labijs suis nec stultus
ad quod dominum locutus est. Taceam namque quot
tribulationes labores afflictiones cruciat
iones flagella fames sitim amaritudi
nes carnis temptationes nuditates ieiun
ia exumpnas. Et non solum hec sed gra
uiora et innumerabilia pro ihesu christi nomi
ne in suo gloriosissimo pressus est corpore ut idem
loquitur. Stabam in heremo constitutus
et in illa uasta solitudine quae exusta solis
ardoribus monachis oridum prestat ha
bitaculum. Cogitas me romanis potiri
delitijs cotidie gemitus cotidie lacrimas

et me sompnis in
nante nude homo
deba horrebant lac
langes urebat et cetera
lurra sit. Cuius me
da carnis ethiopice
in solus scorpionum
doris inteream puel
pere et prior tuo la
incendia bulliebant
se uerbis donis
rediret tranquillitas
et repugnante carne
in edia subugabam
quoniam gloriis pro
met iratus et frigidu
traham. Et si coctus
rupu cernere illud
erat exaltatum ibi
Quis ergo in firmam
sandalizatus et non

5
et si me sompnus imminet oppressi repug-
nante nude humo iux ossa heretia colli
deba, horebant sacco, mebra. Ad frigida
langes utebar, et coctum aliquid accepisse
luxuria sit. Cutis mea pro in comoda, sili-
da carnis ethiopice siccum eduxerat. Et
tunc totius scorpionum tunc et ferarum sepe et
choris interram puellarum, et infugido co-
pore, et in pino tuo homine sola libidini
incendia bulliebant. De apectoris cessa-
sse uerberibus, donec iubete domino in me
rederet tranquillitas. Flebam continue
et repugnante carnem ebdomadatum
in edia subiugabam. Celula mea quae co-
gitationum, gsciam pamescebam. Et michi
met iratus et frigidus solus destituta pene-
trabam. Et si coctura uallum, et praecepta
rupit cernebam illud misime carnis mee
erat ergastulium, ibi mee oronis locum.
Quis ergo infirmatus est, et non ipse. Quis
scandalizatus et non ille. Et si infirmata

"falsis

tibus et laboribus laudandi sunt sancti,
certe et hic laudandus est. Veniam autem
ad contumelias et persecutiones quas ab
improbis et filis pravitatis fratribus in lingua
valle misit. Quid aliud in hoc mundo
sua fuit vita nisi quidam iugis aculeus
improbos hereticorum et malorum omnium cu-
neos pugna continuusque certamine. Super
eum rugierunt ut leones heretici quoniam
corruit eos et tabescere fecit sic aranea
animas eorum et fructus eorum de terra perdidit
et semine eorum a filiis hominum. Appuerunt
in eum clerici lasciviis dediti ora sua
et despererunt eum et locuti sunt labijs do-
losis et odio iniquo oderunt eum. quoniam eorum
infectatus est vita pessima et crimina.
Circumdederunt eum canes multi et
tauri pingues obsederunt eum. Et insin-
rerunt in eum testes iniqui acuentes
linguas suas sicut serpentes et uenenum
aspidum sub labijs eorum. Cogitantes mali

triam in co
subplant
tenderunt
lerent d
cum nat
cinis sunt
adagniti
bilis in ne
operibus
peditos
Dant for
et qui tuba
scelerata
fringenti
tes ante h
sunt et s
tauerunt
sunt tete
parauerunt
ille plen
bonis pfa

6
trās in corde tota die constituēbāt prelia
subplantantes gressus eius. Et funes ex-
tenderunt in laqueo pedibus eius/ut de-
lerent de terra memoriā eius/et eiecērūt
eum nationibus/ut opprobriū fieret vi-
cinis suis. Super romanum pplm fuit et
adagnificētia eius/et virtus eius mira-
bilis in verbis suis/et sanctus in omnibus
operibus eius. Alienās cōruētes/solues cō-
peditos/illuminas cecos/et dirigēs iustos
Dans fortitudinē et virtutē plebi dei
et q̄i tuba altisonāis annūciās cunctis iniquis
scelerā. Portas peccōrū et uerres ferreos g-
fringens/rumphea clauis sue. Audie-
tes autē hec impij dissecābant dentibus
suis/et stridentes dentes in eum/Cogi-
tauerūt et locuti sunt nequitias. Arcus
suis tēderūt/et illū parauerūt/et in ipso
parauerūt uasa mortis. Cum autē esset
ille plenus spū sancto in orōnibz et opibz
bonis pseuerans/uita mortificat/bona

uiuificant / suscitant de puluere egenum /
et de stercore erigent pauperem / qui non
in uiribus equum in tabernaculis uiri
beneplacitum fuit sibi. Nec spauit in
diuitijs / si fortitudine domini roboratus
non formidauit aduersarios suos: si se
ipsum correptionibus et doctrinis sanctorum co-
nauit. Dans imperium regi suo et subli-
mas cornu christi sui / alios docet labrando
sicut bonus miles christi / scies quod non coro-
nabitur qui in agone certat nisi legi-
time certauerit. Videntes autem hec
iusti iniqui irati sunt et dolores com-
pulerunt eos quia sunt generatio praua
et perversa / filij in quibus non est fidelitas in ipsis.
Et exacerbauerunt eum in alienis / in
abominationibus suis concitauerunt eum.
Et perditio consilio sine disciplina / ueste
muliebri iridentes ei tanquam uiro lu-
ruiolo et iniquo impetum fecerunt
inanimiter in eum et eiecerunt eum ex

7
romanam ciuitatem. At ille benignus pa-
tiens humilis et mansuetus eorum uesanie
locum datus. Præcelsus postergum suum omnia
pecta ^{cor} recedens inde pergrauit constantino-
polim ad antistitem sanctissimum gregorium
nazarenum. O uir ineffabilis o uirtutu-
um admirabile o splendor patientie et
lampas præfulgida o diadema honoris et
glorie angularis lapis firmissimus. Ex-
emplar innocentie. Columna aurea
et totius ecclesie fundamentum. Cum plus timi-
deris minus confundaris agnus quid inno-
centis loqueris præstus tot colla iugibus. Gratias
ago deo meo quod dignus sum habitus ut
me odiat mundus. Scio namque me pue-
nire ad celestem gloriam per infamiam
et bonam famam. Appuit autem celos patien-
tia eius quia ibi confirmata semper fuit
uirtus glorie eius et in deo posuit firmam
fortitudinem suam nec aduerso recessit unquam
cor eius. Arcus fortium superatus est et ipse

accintus est robore et prevaluit in infirmi-
tate sua et fortis factus est in bello et de-
xtera sua glorificata est in virtute dex-
tera manus sue confregit inimicos qui
adiutor et p[ro]tector factus est sibi domino
in salutem. Et ideo cantemus d[omi]no qui
magnifice fecit amittimus hoc in uni-
uersa terra. Gaudeamus aquas in gau-
dio de fontibus saluatoris. Euamuerunt
impij in cogitationibus suis quia ob-
scuratum fuit insipientes cor eorum cre-
dentes se esse sapientes in malicijs suis
stulti facti sunt qui mutauerunt veri-
tatem in mendacium. Si t[ame]n veritas de
terra orta est et iusticia de celo p[ro]spexit.
Et enim fatui in lacum quem appuerunt
et in foueam quam fecerunt inciderunt.
et iustus nunquam fuit conturbatus quia d[omi]n[us] ^{dominus}
firmavit manum eius. Vnde sanctis-
simi p[re]s[by]teri et d[omi]n[us] considerate virum
iustum quod fidelis et iustus temp[or]e in domo

domini
minad[us]
gandum
nobis g[ra]t[ia]
lis ad d[omi]n[um]
factus si
mea et
mea ne
angusta
solidus
exercitator
pp non
ardua t[er]ra
de plena
sicut lun
eius ad
breuissim
O ^d ^e
cedem la

domini fuerit ad docendum nos et illu-
minandum absconchta tenebrarum et effu-
gandum nequitas peccatorum. De quo
nobis grandis est sermo et interpretabi-
lis ad dicendum. Sed nimis inbecillus
factus sum quoniam introiit tremor in ossa
mea et subitus me turbata sunt uestigia
mea ne nimis ascendam. Est enim
angusta porta et arcta uia et cultus iste
solidus pectorum est et sapientum qui
excitatos habent sensus ad discretionem. Quod
per non modica relinques difficilia et
ardua tanti uiri ineffabilis cuius lau-
de plena est terra. Cuius splendor est
sicut lumen et cornua sunt in manibus
eius ad praeceptum suum exitus gloriosi aliqua
breuissime cupio referare.

Deus enim omnipotens cuius nimis praestant
faciem suam qui et iustus est et
rectus iudicium suum reddet me-
cedem laborum factorum suorum. Pastor bonus

et ueris misericordia dispones omnia,
et congregans oues suas in sinu suo/no-
uissime diebus istis cursu intollerabili
et honoroso agone grauissimi in quo
et caro concupiscit aduersum spiritum et spiritus
aduersus carnem feliciter consummato/p
portuque iam diu concupito/de nauiga-
tione huius maris percellosi in quo sunt rep-
tilia innumerabilia et inimicorum agmi-
na colluctantia ut decipiant et trucidet
rectos corde iam obtento suum dilectissi-
mum filium, Ieronimum exutu toga morta-
litate et putredine huius carnis mise-
rime perpetue immortalitatis brauius de-
coratum ad celeste atrium euocauit
ut quod uidebat hic in enigmate ibi ui-
deat facie ad faciem. Que cum extre-
ma eius hora egredi de corpore urge-
ret iam completis nonaginta et sex an-
nis febris estualis ualida/suos circa se uo-
luit esse et unum filios quos sic nouellas

planta
Quor
pius
etibus
aliqua
inquit
fudis
defici
no ma
semel
dicere
uolunt
carnem
nre m
inde u
ceteros
set me
uor gau
ceptab
pomme
lis dnu

plantationes stabilivit a iuventute sua.
 Quorum vultus luctu graues intuens, ut
 pius et misericors his paulisper motus fle
 ctibus infrenuit spiritum et lacrimas in me
 aliquantulum ellevit oculos plana voce
 inquit. fili Eusebi. Cur istas inutiles
 fudis lacrimas? Nonne vanum est super
 defunctum pelucere lacrimas? Quis enim
 non videbit hoc corporis dissolutionem? Quod
 semel locutus est deus et audisti audes quod
 dicere. Et nosti nullum sue posse restituere
 voluntati. Jam fili rogo non secundum
 carnem ambules flere desine. Certe non
 nostre militie arma carnalia non sunt. De
 inde vultu illari et iocundo alacri voce
 ceteros alloquens filios exclamavit. Ces
 set meror luctus abeat, sit omnium una
 vox gaudentium. Quoniam ecce tempus ac
 ceptabile ecce dies iubilantis et letitie
 pro omnibus diebus vite mee. In quo fide
 lis dominus in verbis suis et sanctus in omnibus

omnibz operibz suis aperit manu suā
ut meam exulem animā / huc usq; in
carcere mortis longi reatus mei genito
ris ade / reuocet ad supernā patriam re
cuperatam sui filij sanguine p̄tioso. No
lite filij carissimū dilectissimū quos temp
hū inuisceribz caritatis impedire gau
dium meū. Ne p̄beatis reddere tere
quod suum ē. Corpus meum statim
exiite terre date qua factū ē / ut red
at unde uenit. Quibus finitis uerbis
om̄s fratres lacrimis madefacti demu
dantes suū sacratissimū corpus ita
squalidum ⁊ de forme q; quid terri
bile cūctorū n̄sui cernebatur. Nā tāta
erat affectum macie ut ossa eius pot
uissent particulos numerari. Sic uer
beribus cruentatum / ut leprosi potius
corpus crederetur / in uide humo p̄tinē
tradiderunt ⁊ ipm̄ sacri lintheo coo
uerunt. At ubi uix dei terre sensit ⁊

asp
ue
tia
ing
T
dile
bea
mst
ane
Vos
fruc
cator
mas
ad la
Si qu
mal
angel
pec
tanq

asperitatem in mirū iocundatus con-
uersusq; ad fratres predolere et angus-
tia lacrimarū fontibus iundantes
inquit.

Hortor uos huiusmodi mei dilectissi-
mi filii quos genui in uisceribus
christi per dilectionem et caritatem qua
dilexi uos ut pacificati in hac pace ha-
beatis. Debetis enim uos tanquam dei mi-
nistros domesticos et amicos spiritualia
anelare ut sitis alijs ad exemplum.
Uos qui spirituales estis cur istas tot in-
fructuosas infunditis lacrimas? pe-
ccatorum uobis semper recordatio laci-
mas inducat. Tanto prompti estote
ad lacrimas quanto fuistis ad culpam.
Si quis peccato moritur flete. Nam si
in alio cum per penitentiam surgit a morte
angeli gaudent in celis. Certe si bonus
peccator moritur angeli dolet. Me uero non
tanquam morientem lugeatis sed mecum.

tanq̃ portum attingente salutis gaude
atq̃. Quid imbecilius miseria hominis
miserie uite qua tot circumdantur do
lorum et passionū agminibz ut nulla
pene hora sit in qua uiues quicumq̃
ad dolore transeat. Si diues undiq̃
angustiat timore ne quod possidet
amittat. Si paup nūq̃ quiescat ut i
ueniat. Si bonus hinc diaboli timet
periculum hinc ne nauis mortalis cor
poris in huius mundi pellago naufraget
nō mediocriter permescat. Idcirco nu
llus seruis uel etas uel gemitio doloris
transcat exis quousq̃ manet in hac
misera uite. Siquid in me cernitis
meum impediēs iter dolete. heu q̃
nauigantiū p hoc mare magnū
spatiosum in q̃ sūt tot diuisa genera
inimicorum. In anglibz uirū q̃ti
tate colluctatia post multa nauiga
di felicitate post multas uictorias iā

credētes

credētes
bolica
um po
heu q̃
unico p
net
atis frē
Vita m
uicerit
regimū
ria Si
cecidisse
sui p̃su
sumit.
auro sec
aliud do
qua ne
Nam si
fuit uen
ret p̃f
clauiger

credentes fine capere potant aliqua dia-
bolica suggestionem in hac hora ad laque-
um positionis sua indiscretos puenier.
heu quot uita recomedat et fama qbz
unico peccati consensu dira mors imi-
net et ruina. Idcirco du uiuitis time-
atis fratres. Principium sapie timor dñi
Vita nra militia sup terra. Qui hic
uicerit alibi coronabit. Dum hac pelle
tegemur nulla nobis inest certa uicto-
ria Si noster genitor timuisset nunq
cecidisset. Principium omniū malorum
sui presumptio. Qui no timet de se p-
sumit. Quō mē latrones quis hominē
aure securus graditur. Saluator qd nos
aliud docet nisi timere. Vigilate nq
quia nescitis qua hora fur uentur ē.
Nam si sciret pater familias qua hora
fur ueniret uigilaret utiqz et no fine-
ret p̄fari di domū suam. Sumus ille
clauiger petrus sobrii inquit estote fratres

Nota

7 uigilate quia aduersarius ur̄ diabolus
tanq̄ leo rugies circū querēs quē de
uoret. Nemo inter sp̄ntes cū securita
te habitat. Qui sanctior 7 sapientiō ē
pius semp timeat. Nam qui altius est
cadens maiores casus recipit. Et cū dia
boli electa est. De malis non curat q̄
sui sunt. Cecidit ille sapiēs salamō.
Cecidit 7 eius genitor dauid electus
s̄ cor domini. Timeatis fratres. Iter
rogo undiq̄ timeatis. Quia beatus ē
uir times dominū. Et n. si cōsistat ad
uersus eum castra nō timebit cor eo.
Si exurrebit in eū plūm in hoc ip̄e
sperabit. Perfectus dei timor uanū
foras mittit timorē. Timorē uanū
nō h̄t caritas. Caritas 7 timor dei unū
sunt. Consideras. n. h̄ pph̄a clamas
dicebat. Infige timore tuo carnes me
as. Quis ex uobis ē cupiēs uidere dies
bonos. Accedat huc 7 illuminet 7 fa

riel su
fatiet b
eius 7 i
terram
timent
ut ma
atū cur
ti bona
human
uirgine
excluse
nati be
quibz fo
gehenā
nor q̄
talū m
umco f
homine
colla iu
luxurie
turpati

12
res sua non confundet. Qui timet deum
faciet bona et demorabitur in bonis anima
eius et semen eius hereditate possidebit
terram. Quoniam firmamentum est dominus
timentibus eum et testamentum ipsum
ut manifestet illis. Si quid bonum fa-
ciatis cum magna cautela timeatis. ad-
diti bona faciunt quorum fructus subripit
humani laudis appetitus. Decebat fuisse
uirgines et tamen medie a celi hostio sunt
excluse. heu quot quot sacro sunt re-
nati baptismo christiano funguntur nomine
quibus foret melius non fuisse. Est enim
generalis pena paganorum in infinito mi-
nor quam malorum christianorum ut non foret
talium maior pars. Clauis undique sana
unico submersis foramine. Extrahet
homines in hac lata solitudine. Alii
colla iugo auaritie submittentes. Alii
luxurie feditate ut turpissimum suum de-
turpati. Alii circa in utilia diripienda

Nota.

occupati. Unde abiecto omni usu, coope-
tes ut iumenta insipientia, et utina siles
eent illis uiam ciuitatis noue nlm no
inueniunt. In regnu celoz repbus
nullus ingredit. Centuplo arcta e ma-
cio quo credit. qmuis larga sit uere time-
tibz. Timeti centurioni pmittit xpus
ad eum accedere. presumeti regulo cum
illo xpus ire denegat. Vere no omis ho
die obediunt euuaglio. Veniet dicebat ap-
plius tpus in quo sanam doctrina no s-
stinebunt homines. Plures predicant, s
no omis ueritate predicant. Simpli-
corda in peccis alligant. Alligat honora
grauia i peccis minimis. In grauibz aut
oculo transeunt conuicte.

Et n. doctor. Als. gladius anceps.
hinc scidit opere et exemplo. hinc
pauit et interficit uerbis dolosis
iniquis. Quo ignis frigiditate donat.
Aqua caliditate. lapis quo sursum gradit.

Vir lux
Et si pr
met ut
mhi qu
ne loqu
ipm de
loquent
predica
catori d
meas i
um. S
sti fimo
grandia
putat / o
capiant
in nihil
credite.
sanctita
postea p
stra pde
dicare /

Vir luxuriosus quā predicabit castitate.
 Et si predicat / que audientibus inde ue-
 nient utilitas. Quid pot dicere audies
 mihi quare p̄dicat que opere denegas. Be-
 ne loques ore / et male uiuens opere semet
 ipm clamat. Plus n̄ taces tal p̄dicat q̄
 loquens. Ecce q̄tus deo sit acceptabilis tal
 predicatio / ostendit p̄ psalmistam. Dec-
 catore dix deus / q̄ tu enarras iustitias
 meas / et sumis testamētum meū p̄ os tu-
 um. Tu uero odisti disciplina / et pieci-
 sti sermones meos post te. adulti legunt
 grandia / adiscunt ardua / subtiliter dis-
 putat / ornate loquunt / ut ap̄lo honores
 capiant magri in plebibus nominentur /
 et nichil faciunt. Si expro credit michi
 credite. Plus mouet corda hominū uite
 sanctitas q̄ ornata colloquia. facite et
 postea predicate. Cepit yhs facere et po-
 stea p̄dicare. Valet enim facere sine p̄-
 dicare / s̄ nō p̄dicare sine facere. Non

125
dixit phil^l qui p^{re}dicauerit uoluntatem
patris mei s^{ed} qui fecerit. Non uitupo
p^{re}dicatores n^{on} n^{on} fatigantur ea que p^{re}dicant.
Subtilium uerborum t^{amen} n^{on} operum. Est
quedam leuis auris inflatio et uerita
tis tenuitas cito sine fructu p^{er}transiens.
Intelligite fratres. Intelligite que dico. aut
to plus meretur qui facit et p^{re}dicat
q^{uam} qui facit et tacet. Si bonum solus
fatio michi solus plus. Et si p^{re}dicans
fatio et michi et alijs. Unde qui ad i
usticiam erudiunt erunt q^{uam} stelle iⁿ p^{er}pe
tua eternitate. Sunt enim sancti p^{re}
dicatores lux ad illuminandum quia p^{ro}
eoy doctrina corda calligantia et tecta
nube peccati xpo u^{ero} lumine q^{uod} lucet iⁿ
tenebris illuminant. Sunt sal etia
ad g^{er}menandum uerbum dei qui c^{um} eis
est anime opib^{us} bonis. Cuiuslibet sancti
iⁿ uigil p^{re}dicatois offm^{is} d^{um} m^{od}o fatigat
Immo ut plus dica. Qui scit et solu

facit / et alios non docet / tenebit domino red
dere rationem. Cum enim iuxta apostolum Jobes.
Qui odit fratrem suum homicida est. Et qui
habuerit subas mundi / et uiderit fratrem
suum necessitate patientem / et clausum
misera ab eo / quomodo manet in eo caritas
dei? Quanto magis qui uiderit fratrem suum
errantem / et mortalibus oppellum criminum
bus / et non ministravit ei uerbum doct
rine. Ille qui doctus est homicida / et sine
caritate est. Timeatis o doctores et
rectores quibus in iungit dominus pro
dicatorem officium ut populo suo uerbum do
minicum ministraretis. Quot enim ut
utro ex uel uris negligentia peccatis mo
ruunt / tot de manu ura requiret do
minus. Quanto non estis altiores gradu
tanto maioribus cruciabimini cruciatibus.
Non estis domini sed pastores. Unus dominus
est / et unus pastor principalis / qui cogno
scit oues suas / et exquiret eas de ma

inibus suis. heu quot hodie in ecclesia non
pastores sed mercenarii ad quos nichil
pertinet de ouibus ihesu christi. Cum ymo
ut uera dicam et ipsemet sunt lupi
rapaces qui et oues capiunt et dissipant.
Certe nil peius nil abominabilius quam
cum ille qui custodire debet dissipat.
heu quid hodie in aliquibus ecclesie non pasto-
ribus sed destructoribus quorum non est pars mi-
nor. factum est istas et labores hominum tamquam
infernus insatiable deglutit. Et non
solum eos a peccatis non emendat sed et ipse
met uel ex sui negligentia uel suis
pessimis ministris uel suis nephan-
dis operibus eos gerant ad illicita. Ita
quidem dicam. hos tales si impunes de-
us relinqueret deus amplius non esset.
Et ideo ut sepe dictum est filii haerissi-
dum uiuatis. Sinite domino in timore et
exultate ei cum tremore. Apprehendite di-
sciplinam eius neque peccatis de ma-

uista
dico
Dum
tes h
inue
uero
nuor
in fin
pane
I
uite m
seme
apien
et plus
pimu
mulpes
es celi
ubi ca
portare

iusta. Gustate filij mei karissimi iterum
 dico gustate et videte quoniam suavis est dominus.
 Diuites eguerunt et esurierunt et dormie-
 res hic in diuitijs et uoluptatibus suis non
 inuenerunt in manibus suis. Inquiretes
 uero dominum non deficiet omni bono. Ju-
 uor fui et senex et nunquam uidi iustum
 in fine derelictum nec semen eius eget
 pane.

dominū

Aditatores paupertatis estote et sequa-
 mini uestigia eius. Qui cum in for-
 ma dei esset portauit omnia uerbo
 uite in cuius domo sunt diuitie et glorie
 semetipsum exinuitit formam suam ac-
 cipiens et pauper et in opus natus est. Pauper
 et plusquam in opus fuit quousque uixit. Pau-
 per mortuus est et sepultus. Unde et
 uulpes inquit idcirco foveas habent et uoluer
 es celi nidol filius autem hominis non habet
 ubi caput reclinet. Apollonius et iubet non
 portare saculum neque peram et iuueni

consulit uendere que habebat et paup-
eribus erogare. Si cristum deum credi-
tis eum non falli posse credite. Alioquin
non estis deus. Et si non falli posse credi-
tis ipsum sequamini. Impossibile est di-
uitiis affluere et christum sequi. Natura de-
negat ut contraria miscantur. Non
possumus deo seruire et mamone. Aut
ego fallor aut ipsi infine decipientur.
Qui michi non credunt cum diuitie
sue transierint in egestate. Diues qui
hic epulabatur quotidie induit pur-
pura et bisso sed mortuus quod moysi et
prophetis noluit credere intormetis po-
situs sensit. Nemo militans deo impli-
cat se negotiis secularibus. Non saluabitur
rex per multam uirtute suam nec diues
diuitiis suis. Est equus falsus diuitiarum
ad salutem. Nonne diuitiis quicquid est su-
perbia. Et ubi superbia ubi peris. Nonne
omnia oriuntur mala ex superbia tanquam ex

una radice. Cum n. diues factus est homo
 et cum multiplicata fuerit gloria domus
 eius nonne superbit. Et cum superbit
 nonne polluunturque eius in omni tempore.
 Et tunc sedes in insidiis cum diuitibus
 in occultis cogitat ut interficiat innocentem.
 Oculi eius in pauperem respiciunt et in oc-
 culto ut rapiat eum tanquam leo cubili
 suo dicens in corde suo. Oblitus est deus
 aduertit faciem suam usque in finem. Est n.
 dominus aliquando dormiens quam crapulatus a ui-
 no. Cum uero plus moratur patientia
 deus ad inferendum mala plus in
 ebriatur ira. Et ideo plus centuplo ti-
 medum est cum longamini collerant ma-
 la quam cum festinant puniri. Permutat
 n. deus aliquo tempore cruciari et
 pati bonos ab iniquis et superbis ut super
 dorsum bonorum fabricet peccatores et pro-
 gent iniquitatem sibi. Et ideo quamuis ali-
 quod tulum obliuiscatur deus pauperem

tamen non in fine obliuiscere misereri. Sed
qui pupillo ipse adiutor est cui derel
ictus est pauper et superbis resistit / dant
humilibus gratiam et conuerit brachium pec
catoris et maligni exaudiet desiderium
pauperis / iudicansque pupillo et humili ut
non apponat ultra superbis magnificam
se homo super terra.

Quare dilectissimi filij mei si pau
peres estis humiliamini sub pote
sti manu dei / ut non amittatis quod
absit que facitis. Nichil paupertas deo gra
tiosa sine humilitate. Adhuc deus de
beata maria incarnari propter humilitatem / quod
propter aliam quamcumque uirtutem. Sic enim ex sola
superbie radice omnia oriuntur mala / sic ex
sola radice humilitatis generantur bona. Di
scite a saluatore quia mitis est et humilis
corde. humiliavit semet ipsum pro nobis
factus est obediens usque ad mortem crucis.

Propterea quod dico uobis / Et si humiles

esse u
ne ex
hrissi
nach
uelle
Sit ex
omibz
ta sin
obedi
clatu
petru
que ha
hoc se
tempe
stud
liquit
petro
parte
uob un
uelle
dum

17
esse uultis estote ⁊ obedientes omni hūa-
ne creature pp̄ deum. Considerate filij
hrissimi quo censeamini uocabulo. ad-
nachus. i. unus. Non decet monachum
uelle h̄re ⁊ nolle nisi in nō peccando.
Sit enim uobis uelle ⁊ nolle. hoc unus
onibz in rebus licitis obedire. Nec mul-
ta sint uobis precepta ut fatiatis nō est
obediēs s̄ negligent qui s̄m expectat mā-
datum. Ad unum dicit uisionis uoce
petrum ⁊ andrea relictis retibz ⁊ oibz
que habebant dñm secutos ēē uestigia.
hoc semp̄ uā optat obediā. nuq̄ sue ob-
temperare uoluntati s̄ reuerent̄ aliene.
Istud nempe in ultima cena ex̄ xp̄us re-
liquit. cuius suor̄ abluēs pedes discipuloz
petro dix̄ q̄ nisi obediēs fieret nō h̄ret
partē secū. Idcirco dilectissimi filij sic
uob̄ unū ē nom̄ monachi ita sit unū
uelle ⁊ unū nolle. Bonū ē n. ⁊ iocun-
dum h̄itare fr̄es in unū.

Nec sit in uobis maior aut minor
qui precessor ē sit sicut ministratio
ne uidē regum gentium instat q
maior ē in uobis dominet ceteris fratribus
ut ab eis gaudeat superuacuis laudibus
attolli. Et ad ex^m regis yhu xpi maior
humilitate efficiat q minor quibus regēdis
preest. Sit. n. uir maior p humilitate totus
iuniori cū bene agit. Et cū delinquit
sit erectus cont^a uitium p zelum iusticie.
Nullum sit unq cū iustis fedus. Sic
diligat homo ut eius uitium odiatur.
Magnus dilectoris signū ē. homines in
quibuscumq minimis rephndē. Ec
pe multum uana nocet humilitas. Nō
uera humilitas ē uita tacendo pmitte.
Clama nec cesses ysayas inquit q
triba exalta uoce tua. Amittit p
meo secula eoz. Ut cont^a uitia omis
clamaret creatura quia si peccator dñm
nō timet tñ homines reueretur. Ad

appls n
lite pecc
diaz ur
lexit eq
nustul
uana p
lupi in
respiciat
est pson
quod in
ra iustici
est. Obe
uone si
tuz iud
facti est
et nō p
q scriba
tez hono
sic. Qui
to plus p
in paup

appls nos clares dicit. Inscimini et no
 lite peccare. Sol n̄ occidat sup iracun
 diaz uram. Iustus ē dñs et iusticia dē
 lexit equitate iudat iustus eius. Et
 iustus et uos iusti estote. Negligētia et
 uana pastoris humilitas efficit ut
 lupi in agnos uidere possint. Non
 respicias in multuz potentis. Nō enī
 est psonaz acceptio apud deū. Vbiq̃
 quod iustum ē operamini. Vult ue
 ra iusticia dare unicuiq̃ quod suum
 est. Obedere oīz deo et nō hominibus.
 Nōne si ueritate taceatis metu pote
 tuz iudicatis apud uosmet ipsos. Et
 facti estis iudices cogitationū uray
 et nō plus habundat iustitia ura
 q̃ scribarū et phisearū. Non plus diui
 tes honoretis q̃ paupere nisi meliō
 sit. Cum ymo ut uerius dicat. mi
 to plus paupere honoretis. Relucet n.
 in paupere imago yhu xpi. Indu

ite autē mundi. Omnes nos mutem
sumus membra i uno cor/cuius caput
est xp̄us. Quid ergo plus honoris me
ruit diues i potens q̄ paup. Sz si h.
quare diuitias in seculo detestamur.
Quare mundi gloriā contempnēdā pdi
camus. Neminē certe malor̄ usu ho
norandū puto. S̄ diuitē honoras di
uitis plus paupere deo p̄ponis mūdū.
Et si plus deo aliquid in mūdo diligis
nō dignus es deo. Reddite queso q̄
sūt dei deo i que sunt mūdi mūdo.
Bonitas ubiq̄ honoretur malitia oīo
deturpetur. Sz qm̄ michi nūc de his
qui in cadutis sūt diuitijs gloriant̄
quiq̄ qdā fecidē carnis post modicum
in cinem reuersur̄ nobilitate potētia
i dignitate nana i leui siquidē aur
iū quorūdam stultorū hominū iūf
latō extollunt̄ i alios contempnēdo
dep̄mūt ac se ob h̄ credūt illā attingē

//
forte q̄ diu
i potes.

glori
otem
est.
ue u
itine
sige
inter
sunt
e fin
Vulli
fortun
fundi
huius m
dignita
te breui
rente f
no sine
ni otinu
bus hor
nō solu
tis si et

gloriam quam solis humilibz et mudi
 contemptoribus pio dominus pparauit s'mo
 est. Quid de eis ut querit dicit. Ve
 ne uobis qui ad celoz regna diuitiarz
 itinere festinatis. qm̄ facilius ē tra
 sse camellum pforamen acus q̄ di
 uitem intrare regnum celoz. Nō mea
 sunt hec uerba s; xpi. Si h̄ reuocabil
 ē s'ma uerba aut mea nō transibunt.
 Vultulate uos o miseri uento in stabili
 fortune nobiles et potentes qui alios cō
 funditis et tanq̄ ignobiles conculcatis qz
 huius mudi uanitatibz honoribz et flāp
 dignitatum fumis obcecati curz ure ui
 te breuissime tela a morte uelut are
 xente forte hac nocte succēdet i infer
 no sine m̄minabili p̄alys crutiabim̄
 ui ḡtinue moriendo uiuētes. In labori
 bus hominum i mudo nō estis imo
 nō solum cum hominibz labores nō fer
 tis s; et laborantes uiuere nō p̄mittitis

falsis

Idcirco non cum hominibus / sed cum diabolo
flagellabimini. Quotum in mundo maius
fuit gloria et letitia tanto maior in inferno
paratur pena. Sed quid dicam. Duodecim
fateamur christum apostolos eligisse quorum unus
solus Petrus solamen carnis origine fuit
nobilis et athenis diuitis antequam apostolatus
reciperet insistebat. Ceteri uero erant
pauperum piscatores. Cur hec retuli
audiatis. Si christus uerax est et si omnia
que audiui ex ore eius mandata non sunt
huiusmodi hominum iuxta unum apostolum regnum
dei repletur de omni. Qui non coram
michi non credunt post modicum tempus
in tormentis positi sentient. Sed forte quis
ueritatis lumine cecus iam mirabitur.
Ad quem ego si ex hoc me interrogaret re-
sponderem. Nonne unico credimus dam-
pnari hominem mortali peccato. Sed si
inquiet quod saluabitur centum millibus. Sed
quid diues et mortalis fame aura passus

ali est
tridum
auaritia
tentibus
pauperum
et eos de
ubertate
in perib
runt. C
superflui
ibus fru
non cura
unt hec
temple
riuntur
alij ppa
cati. Sim
gluine
Quid al
uenter
non ad f

ali^d est q̄ quedam pectoris om̄is uas pu-
 tridum. Vbi luxuria/ubi supbia/ubi
 auaritia. Nōne in diuitibz nobilibz ⁊ po-
 tentibz Nōne ⁊ latrones sunt qui ⁊
 pauperū mercedem uiolenter dep̄dāt
 ⁊ eos dep̄mūt atq; necant. Quid ex
 ubertate domus dō fatiūt qui ut pa-
 ueribus necessaria q̄donaret recepe-
 runt. Certe supfluitatē uestimentoꝝ
 supfluitate nimie addunt de paup-
 ribz frigore ⁊ nuditate morientibus
 nō curantes. Pallatia ⁊ magna erig-
 unt hediticia ut humanis oculis q̄
 templentur ⁊ pauperes in platheis mo-
 riuntur i comodis. Cōuiuia frequētē
 alijs p̄parant diuitibz ut ferculis deli-
 catissimis suam uentris repleant in-
 gluuie quibus pauperes fame pereūt.
 Quid aliud ē eoz uita q̄ peccata. Si
 uenter repletus tanta ciboz ē copia
 nō ad fores eius ē lux. Quid ḡ amplius

loquar cum omni mortalium lingua defi-
ceret / ut que peccatorum fatiunt intimaret.
hec deum nisi somniando cognoscunt / ne
se ut puto morituros arbitrantur. Non enim
facile in peccata labitur / qui se moriturum cogi-
tat / et deum sibi fore iudicem non ignorat.
Vere nimis est in beallis et miser cui horum
est memoria si cuncta diabolica tentamenta
non facile inlipendit. Idcirco uere dicam.
Si deum iudicem suum agnoscerent et se mori
crederent non peccarent / saltem tam secum.
Cur hi miserrimi ad ecclesiam properant / ut diu-
inis intersint mystis an ut mulierum conte-
plentur uultus. Hec sua est dei meditatio
hec predicatio et dei cognitio. Sic diuini
percitantur legem ut pecunias terra ma-
reque pagrantel crebris uigiliis et medi-
tationibus sibi et filiis congreget. Certatim
uestimenta in societate mira artificum ua-
rietate frequent mutet / quin ut ludos
astutia choreas pationes ebrietates

magna

magna
altern
lieres
suffici
facilis
pus de
de m
pestu
querit
re cre
nos /
Ecce
ante
damm
mo sp
an di
Oed fa
tissim
te ura
nos ex
recipia

magna communia / delicata fercula suis
 alternatim exhibeant sodalibus. Mu-
 lieres ad suam voluptatem explendam
 sufficienter habeant. Sed ne miseri quid
 facitis. Ne agnoscitis. Corpus ante tem-
 pus destruitis / et animam interficitis. Vi-
 de infirmitates / et mors tam in tem-
 pestiva / non ex nimia ciborum copia / et fre-
 quenti mulierum usu. Deum delude-
 re creditis. Certe deludatis vosmet-
 ipsos. Pro corpore obliuiscimini animam.
 Ecce corpus simul cum anima destruitis
 ante tempus. Et ideo gaudete iocun-
 damini / et letamini / in hoc tam breuissi-
 mo spatio quod habetis / ut postmodum
 cum diabolo / in fine luceatis eternis.
 Quid facitis. Non differatis. frequen-
 tissime uestimenta praevertitis / ne for-
 te vestra dispareat nobilitas / nec sit qui
 vos excedat / ut in inferno ueniamina
 recipiatis / et confusione. Vbi quinnia / ubi

delicata fercula. V. uina p̄tiosa / mel
le mixta / et aromatibz. Sperate epu-
lemini / et in ebriemini. Nō. n. post
mortem amplius fatietis / s; quottidie cū
dinite / qui epulebatur splendide gut-
ta / aque nūmū poptabit / nec bre-
poterit. Agite solatia / uas in luxū
explete uoluptates. Seminate i cor-
ruptōe / ut de corruptōe colligatis diui-
nas sūas / quā iustus ille dabit in-
dex i magno iudicii die dicens. Ite
maledicti in igne eternū / qui parati
ē diabolo et angelis eius. Heu cor
lapideū / si cū talē ē cogitas ob huius
mūdi parua solatia / imminē sūaz
formidas. Si illum expectas diem
tam terribilē et crudelē / in quo nō
solum de luxū / uestibz / et ebrieta-
tibus / omessatioibz / et de toto tēpre
amisso / quo iuxisti / s; etiam de qua-
libz te oportebit cogitatione uana dno

redder
Cur mo
uerti a
penitet
rat die
iam se
uitie t
q̄tā
illud r
aie / cū
Quid e
uitatib
riam
tūes b
ris gau
ppera / a
sunt i
dit / ne
minis
ca / et m
et peti

reddere rationes. Cur nō emēdais.
 Cur moraris de die in diē nūq̄ cō
 uerti ad dñm. Cur te iā malorū nō
 penitet. Ecce mors p̄parat ut te cōter
 rat die noctuq̄ curret. Ecce diabolus
 iam se p̄parat ut te recipiat. Ecce di
 uitie tue tibi deficiūt. Ecce ūmes cor
 q̄ tāta emittis diligētia expectat ut
 illud rodant quousq̄ iter cōuictim
 aie cū illa p̄t penas beat infinitas.
 Quid errando p̄ huius seculi i uia i ua
 nitatibz petis solatia diuitias et glo
 riam et cetera tibi placita. Non inue
 nies hic q̄ hic nō sunt. Sz si uera q̄
 ris gaudia ad illaz celestēz gloriam
 p̄pera ad quam factus es. Ibi cēte illa
 sunt uera gaudia que nec oclis ui
 dit nec auris audiuit nec in cor ho
 minis ascendit. Dimitte quelo cadu
 ca et momentanea ut h̄re ualeas etā
 et p̄petua. Sz qd de his qui nec dei

timore / nec amore / nec mortis / et tormen-
torum subsequenti terrore a peccatis ces-
sant / sed odolent / si ut optant prava ag-
ere non possunt. Dicat. Ve ne miseri
qui hic ridetis / quia plangetis. Ve qui
ista optatis gaudia temporalia / quia
vobis in iustis substituebitis tormenta
infernalia. Ecce vobis modicus rest-
at temporis. Implete mensuras malitiarum
vstrarum / ut veniat super vos omnis divina indi-
gnatio. Fruamini hoc prout tempore
in iocis / ebrietatibus / palis / et otio /
choreis / et pationibus / nec vacuum pretere-
tempus dimittatis. Quid morami-
ni dum vivitis. Congregate vris fi-
liis honores / divitias / et potentias / vras
augete nobilitate / et famam. Ut vris
possint filii quod fecistis explere / quod cum
illis amplius in inferno ampliora pa-
tiamini cruciamenta. Sed forte quis dicat.
Benignus est dominus / et miseri coram / qui

omnes pe-
et indul-
Benigni-
qui parca-
ne ben-
lat in i-
spatium
ris qui
ita iusti-
iter die-
male fe-
pna / a-
uana t-
de cent-
semp t-
dulgemi-
geniti-
videt /
re volu-
quid p-
uit / tot-

omei pectorei ad se redimete recipit
 et indulget. Vix quidem hoc esse ofiteo.
 Benignior est dominus quam creditur et unum
 quod parcat ad se ut deceat redeunti. Non
 ne benignissimus est dominus qui tantas tol-
 lat iniurias a peccatoribus. dant eis temporis
 spatium ut emendant. Sed hoc nove-
 ris quia sicut benignus est in tollendo
 ita iustus in puniendo. Sed forte quis
 iterum dicet quod vir qui toto tempore quo vivit
 male fecit in mortis articulo accepta
 penitentia a deo veniam obtinebit. Heu quam
 vana suspicatio et flamma meditatio. Vix
 de centum milibus hominum quorum mala
 semper fuit vita mereatur a deo habere in-
 dulgentiam unius. Vir totus in peccatis
 genitus et nutritus qui nec deum
 vidit nec agnovit nec de eo audi-
 re voluit nec se peccasse cognoscit nisi
 quid penitentia sit nisi forte dormiendo no-
 vit totus ad hoc secularibus in nodatus nego-

† tollunt

tyis quem angustia punit filiorum
quos debet quē infirmitas gērit
quē dolor diuitiarum et tēporaliū bo
norū gērit cum eis nō posse sūm a
plius se cernit. Quam acceptā deo
accipit pūiam quā nō acciperet si ad
huc se posse sanari crederet. Certe
uere geludam. Qui diu sanus ē
et iuuenis deum offendere nō for
midat i morte nō merebit diuiciā
obtinere indulgentiam. Que di
lectissimi filij est pūia quāz solū
quis accipit qz se uiuere amplius nō
posse cernit qui si ex infirmitate cō
ualesceret pēior q̄ pūis fieret. Scio
nō modicos pecuniosos acceptā in
mortis articulo pūia qualuisse cor
et pēiorasse uita. Hoc teneb. Hoc uer
puto h̄ multiplici expiētia didici
et nō bonus ē finis cui mala semp
fuit uita qui peccare nō timent h̄

mund
ciola
eius
E
diuiti
suam
seriam
tenue
iustitia
patit
morit
in q̄ d
uitam
time
p xpo
gloria
gloria
Non
Nō su

mundi uanitatibus semper uixit. Pre-
 ciosa inquit propheta in domino mors sanctorum
 eius et mors est peccatorum pessima.

conspicua

Et ideo filij predilectissimi acci-
 gimini potentia estote filij po-
 tentes et nolite horum misero-
 rum diuitum et potentum quorum iam tanta
 suam ostendimus in becillitate et mi-
 seriam esse quanta non daret lingua caris-
 timae potentiae formidare in opere
 iustitiam. Qui enim propter iustitiam persecutus
 patitur beatus est et bene sibi erit. Et si
 moritur beator. Pretiosa nepe est
 in domino domini mors sanctorum eius. Si cupis
 uitam tenere in christo noli mortem
 time pro christo. Non enim potes illa sustinere
 pro christo que fuit odigna ad futuram
 gloriam que reuocabit eum apparet
 gloria nostra quae sursum est et non super terram.
 Non speret mercedem qui non laborat.
 Non sufficit solum christiani nomen. christiana

aspice

aus es. Imitare xpm. Frustra xpiani
hē ille nome qui diabolum sequit
quin vmo xpianus onio non ē hān
xpūs iux illud beati eu^e iohannis.
Audistis quia antexps venit. Nunc
anter multi facti sunt. Vis g^o regnāe
cuz xpo. Patiaris cuz xpo. Si xps dñs
7 regem cui ē nom sup cō nō oportuit
pati ut ita intraret in gloriam suam
quam fiducia habemus nos intrāe
sine labore. Oq̃ stulti sumus 7 tardi
orde ad credendum. Volum⁹ hic
gaudere cuz seculo 7 postea regnare
cuz xpo. Dñs nudus ingreditur suus
supfluitate omistis uestiuz auti 7
gemaz intrabitur. Ille ieiunus iste
crapula 7 lux^a plenus. Ille i cruce pro
ipso moriens iste in lecto delicate mo
riens dormies. Quod dñs nō facit
hūil tanet. Promittit dñs zebedu
filijs regnuz suuz si calices quez bi

biturus
hominu
qd uerū
bonuz
ad cor
uobis qu
nri nā
hominu
ille am
pro nob
puerita
ponere.
pdet ea
relinqui
Non se
se nō in
strat ip
nomie
i p̃dicat
sine op
Qui xp

biturus erat possunt bibere. Sic fatui
 hominum filii non recte iudicantes nō
 qd uerū ē cognoscentes dicentes malū
 bonū ⁊ bonū malum. Reuertimini
 ad cor ⁊ uenietes audite me ⁊ nāra-
 uobis que audiri ⁊ cognoui ⁊ patres
 nri nārauer michi nec atulit a filiis
 hominum. Ad herere deo bonū ē ⁊ sic
 ille ambulare. Sicut xpūs aīas suam
 pro nobis posuit ⁊ sic ⁊ nos si opus est
 p ueritate q̄ ip̄e deus ē debemus aīas
 ponere. Qui amat aīas suas in h̄ mōdo
 pdet eam. xps p nobis passus ē nob̄
 relinquent ex^m ut sequam uestigia ei⁹.
 Non se cogitet xpianus qui p xpo mori
 se nō inuenit pparatus. Qui xpo mini-
 strat ipm sequat. Dicat homo q solū
 nomie ⁊ uerb xpianus est. fidē ⁊ h̄es
 ⁊ p̄dicat. bonū ē. Sz ubi opera. fidel
 sine operibz mortua ē. Certe dicam.
 Qui xpm tantū ore ⁊ nō opere laudas

ip̄s negat quia si que dicit crederes
saltes eum timeres ⁊ de peccatis ue-
recondareris. Et si credis ⁊ mala fa-
cis centuplo puniendus es. Nonne
peccat qd fit ex certa malicia infinito
penus est peccat qd fit ex ignorantia.
Peccauit angls / peccauit homo. Alit
ueniam potuit inuenire / alter non.
Quadere. Ille ex p̄p̄a malitia / homo
suggestione diabolica. Sz forte dicet.
Et ego similis peccat suggestione dia.
Cur deus patit me temptari. Non
peccare si fraus no foret diabolica ad
quod ego. Quod miser mereris pre-
mium / si nullu h̄res plium. Nonne
terrestris miles ad om̄e se exponit
periculum / ut suo regi placeat. Nec
certe ulla ē p̄t ee excusatio / si te pe-
care dia^{al} dicet suggestione sicut ⁊
ille quia illa tibi non ē occasio q̄ illi.
Vnus solus habuerat p̄ceptu / ut de

ligno non comederet. Nudum quid
 diabolus foret suggestio nouerat / nec quod
 peccata deo displiceret scierat / et tu ut
 dicis nosti / et bene credis / et tot milia
 facis peccata / Et quidem concludam. Quod
 tales sunt christiani diligunt eum in
 ore suo / et lingua sua mentiuntur ei. Con-
 autem eorum non est rectum cum eo non fide-
 bunt in testamento eius. Si quis di-
 ligat christum / si quis uerus est christianus
 et spiritualiter sacerdos et monachus in quo
 tanquam in seculo relucet perfectio / non solum
 renuntiet omnibus quae possidet / sed etiam
 abneget se met ipsum / ita ut totus mor-
 tuus sit mundo / quia non granum frumenti
 cadens in terram mortuum fuit ipsum
 solum manet. Qui mundi uiuet
 negotius mortuus est deo. Oportet namque ^{namque}
 homines qui capere uult perfectionem
 et tenere ita mortuum esse mundo / ut
 tanquam mortuus nichil de rebus secula-

tribus sentiat ita cum ap^lo dicat. No
stra conuersatio in celis est. Et iter.
Viuo ego iā non ego/ u^ut aut in me x.
Idcirco qui uere iustus ē/ uitam hāc
que mors est/ nō metuat amittē/ ut
uitam q̄ x̄ est ualeat inuenire/ Et q̄
occidunt corpus nō timeat/ quia aīa
non possunt occidere. Hic tribulatioes
que cito labunt/ sustineat/ ut gaudia
q̄ sine fine manet hāt. Hec soluz uia
ē que itur ad celi patriam. Certe si alio
possi iri tramitte in toto mendax deus
fieret. Nō. n. que dico uobis/ accepi ab
homine/ nō p homine didici/ s̄ p euā
geliz suū. Itaqz oīo oz nos p multas tri
bulationes acquirere regnū dei. Erant
in uia/ qui p diuitias/ i delicias festinat
ire. Signum manifeste dampnationis
ē in hoc mūdo sua bene placita assequi/
i amūdo diligi. Quos deus diligit/ x̄s
sepe cōrigit/ i castigat. Si in mundo

nūqz

gloria
lation
n. x̄
in fin
cum
bis q
dus
predi
Desic
pbria
male
ti uo
adue
Gau
ura
at to
dus
si d
ess

gloriari oꝛ libenter gloriemini i tribu-
lationibus ⁊ aduersitatibꝫ uestris. Pmisit
n. x̄s s̄ suis discipulis quos dilex̄ usqꝫ
in finem in signuꝫ p̄cipue dilectionis
cum in ultima cena dix̄ amē dico uo-
bis quia plorabitis ⁊ flebitis uos mun-
dus aut̄ gaudebit. Gaudete filij mei
predilectissimi cum odit uos mundus.
Desiderate sufferre contumelias ⁊ ob-
probria ab hominibꝫ quia b̄ti eritis cum
maledixerint uobis homines ⁊ p̄secu-
ti uos fuerint ⁊ dixerint om̄e malū
aduersum uos mētientes pp̄ filiū hoīs.
Gaudete tūc ⁊ exultate qm̄ merces
ura copiosa ē in celis ut in uos insurg-
at totus iste mundus. Si uos odit mū-
dus scitote qz de mūdo non estis qm̄
si de mūdo ēētis mūduꝫ quod suū
ess̄ diligeret.

None gaudij ur̄m extimatecū
multas in sc̄lo hētis opprobria et

aduersitates. scientes q̄ fortitudo ⁊
patientia ex ip̄s oriuntur. Patientia
autē p̄fectum opus habet. Probantur
autē uirtutes in homine p̄ patientiā inq̄
aurum p̄ ignem. Q̄ ceteras h̄c uirtu-
tes sine patientiā aurum in uasis fi-
ctilibus portat. In sola dicebat saluatio
patientia ur̄a possidebitis aīas ur̄as.
Fortitudo gnera ē patientie. Vir patiens
fortis ē animo. Q̄ patiens ⁊ fortis est
secure bona sequētis uite sperare pōt.
Seruate patientiā in mente eamq̄ cū
tempus est exerce in opatione. Est
n. patiā uelut quo in huius mundi
p̄cell' nauis ur̄a quocūq̄ flante uento
secure nauigat nullū times piculū
Nullū ur̄m ad iudiciam uel ad in-
primi grumeliosa uerba quocant.

Estote misericordes sic ⁊ pater
ur̄ misericors ē qui pluit s̄r
iustos ⁊ in iustos ⁊ soles suū

oriri
tūq̄ si
dīa h̄c
fictis ē
nos n
perit
Subst
in ser
nos ce
hic to
dilige
deum
cūq̄ si
meru
sine m
seruor
tota n
nos d
salua
diger
est h̄c

oriri facit super bonos et malos iudi-
 tium sine misericordia illi qui non faciunt misericordiam. et
 misericordia superexaltat iudicium. Si non ^{re}mi-
 sitis de corde uestro illis qui offendunt
 uos, nec pater uester remittet uobis. Frustrum
 petit misericordiam qui alijs denegat misericordiam.
 Substinete inquit apostolus. Si quis uos
 in seruitute redigit si quis in facie
 uos cedit. Hic nostra stabilit uirtus. et
 hic tota merces et premium ut auctores
 diligamus in deum et inimicos propter
 deum. Quis ille neque accepta misericordia
 eius suo suo denegauit misericordiam? et ideo
 meruit huius seueritate iusticie. Iusticia
 sine misericordia crudelitas est. Et iusticie mi-
 sericordia miscenda est. lex nostra in misericordia
 tota in misericordia est. propter peccata poterat quique
 nos dampnare deus iusticia quos
 saluauit misericordia. Quia qui misericordia in-
 diget christianus non est. Insuper ferre
 est hominibus misericordem et prius ira

non placere diuinam. Et misericor
dies qm̄ ipsi misericordiam osequer̄.
Sacerdos ⁊ monachus p̄cipue sine
m̄ia nauis in medio pelagi undiq̄
pforata. Vana religio ē que caret mi
sericordia. Parum p̄dest ēē different
uestimentis a secularibz ⁊ gors uita.
Non uestimentis ⁊ ordine solus est
quis sacerdos ⁊ monachus s̄ uita. ⁊
tūc quid dicam. Sepe ex magna hu
bundantia tristie homo multa loq̄.
Ecce m̄chus undiq̄ feruet monachi
⁊ sacerdotibz ⁊ tūc ista s̄. prauissimi
sacerdotes ⁊ monachi quorū de cen
tum unus repiatur. Nulla certe in
mūdo tam crudelis bestia ē q̄ mal
sacerdos uel monachus. Nam corrig
nō patitur nec ueritatē unq̄ audire
p̄t. Et ut breuiter dicam os p̄met
malitia. Sunt hi tales sacerdotes
⁊ monachi solum hitu ⁊ noie quorū

uana
ma
Vilita
tione
dire
dam
cupid
hug
certe
omni
pici
aserp
qui
naste
merca
uget
defic
per si
usurp
tales
quit

uana est religio. Religio munda et
 maculata apud deum et preter hec est.
 Visitare pupillos et uiduas in tribula-
 tione eorum et in maculatum se custo-
 dire ab hoc seculo. Hinc quantum in quibus-
 dam spiritualibus hominibus et nomine creuit
 cupiditas, ymo ut uerius dicam, cum
 huiusmodi spiritualitatis est auaritia. Et
 certe sunt lupi rapaces in uestimentis
 ouium. Vbi sacerdos et monachus cu-
 pidus est et sine misericordia ab eodem plusquam
 a serpente fugie. Sunt et nonnulli
 qui totum suum extirpant ecclesias et mo-
 nasteria, miro modo et opere ex pauperum
 mercede edificare, in quibus tanta
 urget cupiditas, ut terram et omnia sibi
 deficere putent. Ibi cor, ibi mens, ibi se-
 per sua est cogitatio, ut aliena possint
 usurpare expoliare marcupia. Hos
 tales saluator increpans. Vae uobis in-
 quit qui edificatis monimenta prophetarum

Ecce qui monasteria hœdificant eccle-
lesias miro artificio aptant bonuz in-
dentur opus facere / si siquidē mīaz
pauperibus fatiunt bonuz est. Vis ut
opus tuuz deo placeat / fac ut de
hoc pauperes gaudeant. Quod tēplū
ē deo carius q̄ homo. Templū dei
estis uos inquit ap̄ls. Cui pauperem
adunū tribuis / cui uirō in suis ne-
cessitatibz subuenis / cui errātes ad
uiam rectam reducis / o q̄ admira-
bile ⁊ deo gratum templū hœdifi-
casti. frangie esuriētī panē tuum
⁊ egenos uagosqz mēne in domum
tuam / cui uideris nudū op̄euz
⁊ carnē tuam ne despereris. Nemo
se excusans dicat. Non habeo qd
fratri pauperi tribuam. Si uestimē-
tum nū ad ultra extremā possides
necessitatē ⁊ pauperi in digētī nō
subuenis / fur es ⁊ latro. Sumus di-

lecti
solu
res.
egeat
peni
iste
centi
ille u
nō ge
ces fo
dimu
b di
potue
At si
Quis
ueni
aden
possi
lis d
mabi
and

lectissimi filij in rebus temporalibz
solum dispensatores / 7 nō possesso
res. Si quid supfluum / quo alit̄ fr̄
egeat possidemus furamur. Imo
peius. Furat̄ al̄ ex in opia 7 necitate
Iste tñ ultra mēitatez retinet / qd̄
centum uiuerent / qui fame peiunt.
Ille unū furtum facit / iste tot quot
nō gdonat patientibz necitatez. Di
ces forte mihi meum ē. Nam mei h̄
dimiserunt michi parentes. Sz si tu
h̄ dimiserunt tibi parentes. Quō ē
potuerūt dimittere qd̄ suū nō erat.
At si suū erat inquis. Vnde huerūt.
Quis dedit sibi. Quid in mūdum
uementes ^{nihil} apportauerunt. Quid re
cedentes ferent. Certe q̄ pauperū
possidemus in die iudicij corā au
lis diuine iusticie iudicij excla
mabunt. Qui h̄t aures audiēdi
audiat. Qui nō uult credere / heu

q̄s grauit̄ sentiet̄ cū diuitie sue trā
sierint in egestatez. lex n̄alis h̄ p̄cipit
ut qd̄ ab illis desideramus alijs fatia
mus. Quid aliud lex n̄et̄ p̄dicat̄.
At euangelicam p̄cūtare undiq̄ qd̄
aliud insinuat̄. Vere coram deo iu
dice erunt testimonia. Quid ḡ dicā
his qui solum lapides congregant ⁊
muros erigunt i altitudine quorū ē
cor ⁊ cogitatio ut humanis oculis op̄
appeat laudet̄ h̄edititium ⁊ totā h̄ne
suam arbitrant̄ iustitiaz. Sunt etia
aliqui q̄ de rapinis ⁊ pauperū sudo
re oblationes ⁊ uictimas deo offerūt
tales obloes aut̄ dminā clementiam
nō parum sunt abominabiles. Quis
tam insipiens ē ut nō intelligat q̄
talit̄ h̄edititia n̄ cedunt ad dei glo
riam s̄ ad mūdi pompam. Sz si q̄
dret̄ nō bonū ē h̄edificare monastia
ut in honoret̄ deus. Ad quod ego

+. bonū ē .

bonu
tiam
deu
are
em
res pl
nera
⁊ de
te si
mole
glio
cet p
Q
detra
rō na
ut m
gust
erit
nuz

bonum ē dū modo pauperes inolen-
tiam nō sint passi nec interpellent
deum cōt̄ eos. Quō possūz bectifi-
care domum dō placitam aut sanctis
eius ex illis pecunijs de quibz paupe-
res plorant. Quā iustitia pōt ee mu-
nerare mortuos ⁊ spoliare uiuentes
⁊ de indigentia pauperū offerre deo. Cer-
te si h̄ placeret deo iustitia foret tota
inolentia. Et si hac a nob̄ uellet oblo-
gatio fieret in peccō. Ast si deo displicet
pōt placē sc̄is.

Quādere filij dilectissimi deponē-
tes omēz malitiam ⁊ omēz dolum ⁊
simulationē ⁊ inuidias ⁊ omēs
detractiones sic nō geniti infantes
rōnabiles sine dolo lac concupiscite
ut in eo crescat̄ in salutē. Et tamē
gustatis q̄r dulcis ē dñs. Vere si nō
eritis sicut pueri nō intrabitis ī reg-
nū celoz. Similes uidet̄ pulcrā

mulierē nō delectat p̄tiosam uestē
in tues non desiderat / in iracundia
non pseuerat / lesus nō recordat / nec
odit / prem sequit / matre nō debet.
Et ideo nullus se regnū celoz cogi
tet attingere / n̄ hac p̄uili īnocetiam
et simplicitate imitari studeat .i. cas
titatez h̄re / mūdum spernē / fratre
diligere / patriam suare / p̄ez xp̄z sequi
et in gremio matris ecclie semp ian
bere . Exiite uos dilectissimi uetoz
homine . et in diute uos armatura
dei ut possitis stare aduersus īsidias
diaboli . Diabolus nichil in mūdo
possidet . Expoliati g̃ mūdanis rebz
monitaneis / et cito uelut umbra labē
tibus aīz mūdo pugnetis . Q̄ oīatū
uestibz aīz mūdo luctat / citius ad
terram deicit / q̄ uī teneat h̄t . Vis
firmū aīz diabolo dimicare / uestimē
ta pice ne succūbas / Terrena oīa /

quedam corporis indumenta. Quod plus
possidet citius vincet. Arma nostra pu-
gnaturi sunt castitas patientia humilitas
et caritas. Hec sunt arma aduersus ue-
sitas diaboli. Quibus si manum fu-
eritis accigens fortitudine liberos vestros
et roborabitis brachium vestrum. Fortitudo
et decor indumentum vestrum est erit.
Et cum eritis in plio ridebitis. Non
timebitis a frigoribus nivis et vere fu-
data erit domus vestra super firmam petram
que christus est.

Quod vis diaboli luxuria. Hec quot
illa interficit rumpit. Non est
aliud peccatum quo totiens diabolus
victor existat. Fugite luxuriam. Nam
sicut uirginitas hominem equat ange-
lis ymo plus eum facit angelum ita
luxuria hominem plusquam bestificat et ut
ita dicam multo peius bestia efficit.
De nullo alio peccato legit dominus dixisse

se penitere fecisse hominē. Hec huius
modi facit opera. Corpus debilitat
et quā semper eum morte destruit famā
denigrat / marsupia enacuat / furti
instruit / homicidia causat / memoria
hebetat / cor auferit / oculos utriusque ho
minis cecat / et preteritis iram dei p
uocat. Ex radice gula oritur. Pro n
ullo alio reatu tam manifestas ius
titiam excutit deus sicut in iudā quā pro isto.
Propter hoc namque legitur peccator dei iudicio
incluisse diluuiū Sodomam et go
moram combussisse / et multos alios ho
mines interemisse. hoc recte dicitur. Si quis
hoc capitur / non cito soluit / In iusto tam
gravi peccato nemo potest uincere / nisi fugiat
nemo potest firmiter percurrere nisi car
nes domet. Qui uino utitur ignē portat
in gremio. Nolite inquit apostoli iebria
ri uino in quo est luxuria. Hec plura
non sustinet / nisi in ab abstinentia

ieiunio. Vinum nocet s̄ multis centu-
 plo mulierum. Adulter diaboli sagi-
 ta ē q̄ in luxuria homo cito trahitur.
 Nullus in h̄ offidat uiuere. Si sanctus
 es nec tamen securus es. Adulter uiri-
 ptiosam animam caput. Nunquid abscon-
 dere pot homo ignem in sinu suo ut
 uestimenta illius nō ardeant aut am-
 bulare sup prunas ut nō cōburant
 plante eius. Homo et mulier ignis
 et pulea. Diabolus nunq̄ in sufflare
 cessat ut accendat. Homo plū nunq̄
 fiet uictor nisi fugiens. Nunq̄ auro
 cum muliere sint longa colloquia.
 Sola in similibus loqui fatiat necessitas.
 Vir mulieris cuncta spernat munuscu-
 la et blanda uerbula si nō uult lux
 capi laqueis. Tanta sit inter uirum
 et mulierē caritas ut alter alteris nō
 nesciat. Plurimi sanctissimi iam ce-
 ciderūt h̄ initio p̄ suam securitatez.

Timeatis filij. Si in alijs peccatis ti-
mendum ē in isto multo plus. Si
nē dicam. Hodie sub spūalitatē nō
nouū fit fornicationis genus aplibz.
Heu quid pferam? Hodie nō ue-
recondantur homines quoniam ymo
gloriantur cum male fecerint. Ali-
qualis in mulieribz iugēt uerecon-
dia q̄q̄ pua. Sz in homibz ita h̄
creuit malicia ut ille putet insipies
qui hmo doctus nō est. Quid pla-
tūc sua ē festinitas h̄ oīs p̄dicatio.
Ob h̄ frequentat eēat ut mulieres
uideant et eaz utentur colloquijs
q̄s idē lux amplius crescat appetitū.
Sz quid nix miser gloriari i malitia
ista forte q̄ potens es iniquitate. Ce-
tuplo peccas q̄ mulier. Mulier mollis
et tu forte te extimas illa in domo
sedet et tu uagando mille modis
eam illaqueas et aliquando ea capis

ut in faciat. Nec cum facis quia d's
 tacet / tu cogitas q' sit tibi similis. Si
 ueniet t'ps quo arguet te / et statuet
 contra faciem tuam. Vñ filij estote
 prudentes sicut serpētes / et simplices
 sicut columbe / et pugnate uiriliter
 cum antiquo serpente. Sint limbi
 ur̄i p̄incti / et lucerne ardentes in
 manibz ur̄is / et tūc uiriliter agite / et
 confortetur cor ur̄m. Qm̄ illi qui
 debellabant nos timebunt / et ideo
 facietis uirtutē / et ip̄e ad nichilū
 de ducet tribulantes uos. Predi
 lecti mei diligite uos in uicē. Nō
 n. accepi h' ab homine / s' a saluato
 re. Hoc inquit ē p̄ceptū meū / ut
 diligatis in uicem / In sola dilectōe
 oīa uirtutum bona gl̄stūt. Sic
 ex una radice multi exeunt rami /
 Sic ex caritate om̄s generant uirtu
 tes. Si linguis hominū inqt apl's

loquerer ⁊ angelos si omēs habuero p
phias ⁊ nolū ministia omia ⁊ omēs
sciām ⁊ si habuero omēs fidē ita ut
montes transferam caritatē nō ha
beam nichil sum. Qui uerā carita
tem hēt benignus ē ⁊ patiens. Ille ue
ram hēt caritatē qui nō tm̄ primos
diligat p affectum cognationis ⁊ car
nis sicut ethnici ⁊ publicani faciunt
s; ita diligit inimicum sicut amicum.
In s; uno homo pōt agnoscere si ma
net in caritate si ab eo diligit qui
aduersatur ei. Certe hic q̄ plurimū
aduertendum ē. Sunt q̄ pluri
mi qui diligunt s; male. Intm̄
aliquē diligunt q̄ dilectionem dei
peliunt. Qui aliquid s; dñm diligūt
deo nō sunt digni. In cūctis uertu
tibz requit̄ temperantia. Virtus se
per uult mediū. Minus diligere ma
lum ē minus diligere malū ē s;

ut uis erigit diligere bonum ē. Ois
 dilectio q̄ nocet uitanda ē. pp̄ nimia
 dilectionem aliqui in luxuria ceciderunt
 aliqui i inuidia deuenērūt
 multi orōes ⁊ dei obsequia dimiserūt.
 Hec quippe agit sup̄fluus amor ut quē
 diligit semp̄ uidere uellet. Nimius
 ⁊ stultus amor ignorat siquidē iusti
 tiam ⁊ caritatē / rōne caret / m̄radu
 nescit n̄ aliud cogitare p̄t q̄ qd̄ di
 ligat. Amor iste nō accipit de impo
 ssibilitate solatium / n̄ ex difficultate
 remedium. Impos^{le} ē hominē q̄ talē
 h̄t amorē deo posse acceptabiles oī
 nes facere nec placere. Hic amō nō
 ē caritas s̄ stultitia. Om̄es nr̄s de
 bonis diligere fr̄es sicut nosmet ips̄s
 ut tñ q̄ uita n̄ diligantur. Dūm
 malum carum est. Plus meliorem
 diligere iustus ē. Sic diligendi s̄
 homines ut bonitas exaltetur ⁊ uitiū

deturperetur. Vera caritas exigit ut dñm
diligamus ex toto corde ⁊ ex tota me-
te et ex totis uiribus nr̃is ⁊ ita singu-
lariter q̃ cū deo n̄ aliud diligamus
⁊ prīmū nr̃m sicut nos. In his duo-
bus mandatis tota pendet lex ⁊ p̃ph̃e.
Qui sine caritate ē sine deo ē quia
deus ē caritas ⁊ caritas ē deus. Qui
manet in caritate in celo iam cepit
habitare. In celo una ē om̃iū caritas
beatorū. Vbi caritas uera ē ibi in-
uidia nulla ē ibi ambitio nulla cogno-
scitur nec murmuratio nec detractio
nec irrisio s̄ ē om̃ibz una ⁊ eadem
uoluntas. Hoc scitote fr̃es q̃ si non
habetis caritatē p̃fectam sub diabo-
lica potatē estis nec ultra uobiscū
deus habitat. Et qui sine deo est in
inferno est. Idcirco p̃dilectissimi
mei filij hortor uos dum tempus ha-
bueris grām dei recipatis. Gr̃a

habitis

dei o
dum
senn
mete
Preci
Gang
ul fi
auz e
in bo
os ⁊ n
Opera
ut ho
uita
bonu
idez p
Non
bile ē
bulet
tenel
xp̃us
om̃es

dei omnibz data est per mortē filij eius.
 dum tempore isto breuissimo uiuimus
 seminemus quia post mortē suo tpe
 metemur. Breues dies hominis sūt.
 Precidit uelut aterente uita nra.
 Tanq̃ si mort uenit. Cum mortu
 us fuit homo nō simul descendet
 cu eo glōia domus erit ei. Diuites
 in bonis q̃ uis minimis ducit dies su
 os et in pūcto ad inferna descēdunt.
 Opera cuilibet sequūt illuz. Ray est
 ut hominis cui sēp mala fuit et
 uita bona sit mors. Siue maluz sui
 bonum tempore isto fecerimus illud
 idē post finē mortis inueniemus.
 Non expectetis quia tps istud accepta
 bile ē. Dum lucez habetis nō am
 buletis in tenebris. Qui ambulat i
 tenebris nescit quo uadat. Lux nra
 xpūs ē que lucet in tenebris et illiat
 omēz hominē uenietez in hūc mū

diu. Ut & filij lucis sitis & tenebre uos
non complendant ad ipm accedentes
lapides uiuuz ab hoibz quidez repba-
tuz adeo ante electum & ipi tanqz
lapides uiui sup edificam & i oibz
exhibeatis uosmetipos tanqz ei mi-
nistros in multa patia i tribulatio-
nibz in necessitatibz in angustijs in
plagis in carceribz in seditionibus
in laboribz in uigilijs in ieiunijs i
castitate in scia in longanimitate
in suauitate in spu scdo i caritate n
ficta in uerbo ueritatis i uirtute dei

Non sit inter uos mendaciu. Ois
iur mendax abhominabil e do.
Est. n. deus ueritas & ueritati
obstat mendaciu. Ome fugiat
uerbum otiosu. De quolibz. n. uo
otioso & uano reddemus dno rones.
Silentia diligite. Vbi e multiloqui-
um ibi frequenter mendaciu. Vbi me-

datiu
est ho
chi m
non f
rumi
num
no an
uia p
secul
decid
& omi
Certe
societa
societa
pus h
si socie
puto u
operibz
utitur
rat sa
cent ex

datur est ibi peccat. Sermo indicat qual
 est homo. In ore sacerdotis uel mona
 chi nullus unquam sit uerbum in quo
 non sonet xpi nome. Semp diuina
 ruminet legem. Et n. qui in lege do
 mini meditatatur die ac nocte
 no ambiens in consilio impiorum n3 in
 uia peccatorum erit tanquam lignum plantatum
 seculi decursus aquarum cuius folia non
 decident sed dabit fructum in tempore suo
 et omnia quecumque fecerit prosperabuntur.
 Certe nil tam nocet homini quam mala
 societas. Talis enim efficitur homo qualium
 societate fruatur. Nunquam cum agno lu
 pus habitat. Vir castus certe luxurio
 si societatez aufugit. Plusquam impo
 tuto uirum diutius in bonis permanere
 operibus qui malorum assidua consuetudine
 utitur. Cum sancto psalmista sanctus uocife
 rat sanctus eris et cum uiro innocente inno
 cent eris et cum electo electus eris et cum

peruerso peruerteris. Sicut. n. mala
nocet quersatio ita bona prodest. Nu-
llus pot hunc gpari thaurus. Qui
bonam inuenit societate / iuta iue-
nit / diuitis affluit. Certe ue dica.

pueri cor

Raro

*delectat
sapia*

Puerus homo / uel bonus / uel malus
efficitur nisi ob societatis ca. Pueri
cor tanq tabula / in qua nil pictum
e fore dicitur. Illud g quod associa-
te recipit / usq ad senectaz retinet
siue bonus / siue malus sit. Raro cu
iuuene iuuenis habitat. Nam ignis
si apponatur igni calorem no exting-
uit / s enutritur. Semp uir que de-
lectat sapia / se maior etate r sapia
socius existat. Alioquin si sibi fili
societur / assidua societate de stul-
titia in stultiam dilabetur.

Hite oia aute filij mei nolite
iurare oio / n p celum / n p
terram / n p aliud quodcumq

iuramentum. Si autem vino uir (e e)
 non non. Cuius ore frequenter sonat
 iuramentum in ipso homine parua est
 dei cognitio et dilectio. Si non est
 quod iuro deum esse nego. Preceptum
 enim dei prohibet. Non assumatis nomen
 dei in uanum. Orationibus istate gemitibus
 adultum ualet frequenter oratio et de
 uota. Oratio hominem a terra subleuat
 ad celestia uelut et facit hominem
 cum deo loqui. Gratia ab eodem obti
 net dummodo sit deuota et lacrimis
 iuncta. Multum ualet oratio frequenter
 gemitibus lacrimis ad promouendum diu
 nam clementiam ad exauditionis
 beneficium. Obtinuit ezechias statim
 gratiam a domino suis lacrimis et orationibus
 ut mutaret sententiam quae sibi di
 xerat. liberauit deus susannam a
 iudicio dire mortis pro oratione et
 lacrimis. Orationibus helie celum dedit

praeceptum
 dei

ezechias

susanna

helie

pluviam quod clausum fuerat tibi
annis et sex mensibus. Si quo egeris
petaris a domino orationibus et lacrimis in
fide nichil dubitantes. Quia quod fide
veram habet ut granum sinapis quicquid
petierit fiet statim illi. Ideo dominus est
dominus in omnibus qui tunc erant et nunc.
Spes vestra gaudium vestrum cogitatio vestra
et omne desiderium vestrum sit semper de
quoniam ex ipso et in ipso et per ipsum sunt omnia
in quo vivimus pro quem movemur et
sumus sine quo nichil penitus sumus.

ex ipso
venit hoc
de filio
Tamen filius ^{mei} non multa loquar vo-
biscum. Venit hora ad quam
natus sum. Hanc conditorem hanc
veni ut exirem. Nunquam natus fu-
issem si mori non debuisset. Suo pro-
prio non precepit deus filio sed pro omnibus nobis
fecit eum mori in crucis stipite pro omni
morte mors nostra mortua est. Nemo
enim nostrum sibi vivit vel moritur. Sive

n. uiuimus domino uiuimus siue mo-
 rimur dño morimur. Siue ergo uiuimus
 siue morimur dñi sumus. In hoc
 enim uocatur xp̄us dñs uiuorū et mō-
 tuorū. Si enī xp̄us mortuus ē, cōte-
 non ē huius maior dñs suo. Idcirco
 et nos nos moriemur. Si n. resurrexit
 habemus spem firmissimam q̄ et nos resur-
 gemus. Et si xp̄us sic resurrexit ut am-
 plius non moriretur et certe et nos post
 resurrexerim nūq̄ moriemur, s; semp cū
 ip̄o in gloria stabimus. Cum n. mortu-
 us fuit xp̄us uetus homo nr̄ simul mō-
 tius est, ut destrueret cor̄ pecc̄i ut fie-
 remus unus cor̄ cum illo. Idcirco si
 resurrexit et nos resurgemus cum illo
 quia sumus mēbra eius. Si autē et xp̄us
 amplius nō moriet̄ et nos similit̄. Q̄
 quidem dilectissimi filij mei si nunc
 morior credo q̄ redemptor meus ui-
 uit et in nouissimo die de tēra surrec-

chr̄i dñs

si resurrex

vetus hō

92
turus sum / et rursum circūdabor hac
pelle mea / et in ipsa ista propria carne ui-
debo ipsum saluatorem. Quē uisurus sū
ego ipse qui nūc loquor quē hic nunc
cernitis morientē / et nō certe alio loco
mei / et isti mei proprii oculi quibus uos
uideo specturi sunt. Unde dilectis-
simi filij mei uidete quō caute am-
buletis / nō quā insipientes / sed ut sapien-
tes / et nolite secundum carnem ambulare
quia si secundum carnem ambulabitis mo-
riemini. Sed spiritu ambulantes facti cō-
nis mortificatione / nūc mecum exulta-
te caritate et psallite. Abicite uestime-
ta luctus et tristitie / spargite cineres
de capite uro / jubilate deo psalmum
dicite nomini eius date gloriam laudi
eius / quoniam hucusque transiui per ignem
et aquam / et ecce nūc induc me in re-
frigerium. Introibo in domū dō ut
redcam uota mea de die in diem.

O quantum lucrum est michi mori / qui
 uiuere deinceps meum est exit. Ecce
 terrestis domus huius habitationis
 dissoluitur / ut alia succedat non ma-
 ni facta habitatio in celis. Ecce quod mo-
 tale est uestimentum exuor / ut eter-
 num induar. Hucusque peregrinatus
 sum / iam reddeam ad patriam. Ecce
 brauium capio / pro quo in agone cucui.
 Ecce portum attingo / quem tanto desi-
 deram desiderio. Ecce de tenebris ad
 lucem / de periculis ad securitates / de
 inopia ad diuitias / de prelio ad vic-
 toriam / de tristitia ad gaudium / de
 fuitute ad dominum / de temporalibus ad
 perpetuum / de fetore ad odorem suavis-
 simum uelox. Hic cecus sum et illu-
 minor / undique uulneratus et sanor.
 Hic semper contristatus sum / et ecce iam
 letificor. Vere hic uiues mortuus
 sum / et iam uere uiuificor.

peregrinatus

*ecce de
tenebris*

*hic uiuens
mortuus*

q̄ beatus

Vita mundi / nō uita / s̄ mors /
uita fallax / uita l̄ onusta tristit̄is
Unbeal' ⁊ umbratica Vita men-
dar m̄c flores ⁊ statim arescat / uita
p̄uial' uita cui m̄ es / uita fragilis / uita
momētanea ⁊ caduca que q̄to maḡ
crescat / tanto maḡ decrescat / cum plus
p̄cedis plus ad mortē p̄p̄inquas. O
uita plena laqueis / quot in mundo
homines illaqueas / quot p̄ te iā sub-
stinent tormenta infernal̄ia. Q̄ b̄s
qui tuas agnoscat fallacias / Q̄ b̄s qui
de tuis non currat uanis blanditijs
q̄ beatissim̄us qui te bene p̄uatus est.
Aleho ē negotiatio eius argento ⁊ auro
primi purissim̄i fructus eius. O mo-
rs dulcis ⁊ iocunda / nō certe mors
que uitam ueram largiris / que fugas
febres ⁊ uulnera / famel̄ extinguis ⁊
sitim. O mors iustissima pia / bon̄
⁊ malis aspera / humilia sup̄bum

• diuitez •

diuites et potentem: et exaltas humilem.
 Per te pauperes satiantur cum auaritia
 picis. Tu malis das supplentium et iustis
 eternum premium. Veni soror mea / sp
 sa mea amica mea dilecta mea. In
 dica michi que diligit anima mea. Unde
 michi ubi pascatur dominus meus ubi
 cubet Christus meus nec dimittas amplius
 vagari per terrarum huius incolatus mei. Er
 urge gloria mea / porrige michi manu
 trahere me post te / paratum est enim cor meum
 et exurgam / et post te curam in odorem
 unguentorum tuorum donec introduxeris
 me in cellaria domini mei ut exultem et
 gaudeam cum apparebo ante faciem
 suam / et tunc cantabo et psalmum dicam
 domino. Ecce tu pulchra es amica mea.
 Jam noli amplius morari. Ecce omnes
 dies mei defecerunt / et anni mei praeter
 fuerunt velut umbra. Convertere
 aliquantulum super me / quia te inue

Veni soror
mea

in cellariis

convertere

in te exultavi ⁊ in te delectatus sum
omnibus diebus vite mee suscepisti me
nam cum suscepisti dominum meum
me saluasti / me iustificasti / ⁊ az res-
pice in me / saluum fac me. et libera
me de aquis multis ⁊ de ma-
nu filiorum alienorum. Erue de carcere
animam meam / ⁊ redue eam per gratiam
quam operata fuisti suscipiendo dominum me-
um / unde exulauit per culpam quam
perpetrauit genitor meus adam.
Veni per te in ortum dilecti mei ut
comedam fructum pomorum suorum. De-
fecerunt sicut fumus dies mei / ⁊ ca-
ro mea sicut ^{fenu} fumus aruit. Ecce iam
uenit tempus miserendi mei noli tar-
dare accersere ut aripias me quia amo-
re langueo. Per te bona mors / fructum
recipimus bonorumque facimus cognosce-
mus / omniaque speramus / antequam ue-
nias deus egypte cognoscemus. Cum

ueneris pfecte uidebimus sicuti est.
 Nigra es / s; formosa / pulchra es et de
 cora / fauus distillans labia tua. Te
 ribilis es / et quis resistet tibi / terribi
 lis certe apud reges terre auferens
 spm pnapuz. Notam facis humilibz
 uirtutez tuam. Tu confringis cornua
 peccoz / et exaltas cornua iustoz. Illu
 rerunt corrusionem tue orbi terre
 inclit et comota e terra. Aperi michi
 dulcis soror et amica mea ianuam ui
 te / quas aperire michi pmisisti / cur
 fuisti cum domino meo / ut iam sit
 in pace locus meus et habitatio mea
 inuision. Expolia me hac mortali tunicā
 mea / quam fero ut induaz me uesti
 mentis letitie. Anima mea leqfita
 e / ut inuenire possim dilectuz me
 um / que i mundo quesui et no iue
 ni. Inuenerunt me in hac solitudine
 custodes / qui circueunt ciuitate pcul

serunt me ⁊ uulnerauerunt me ⁊ m-
lerunt palium meum custodes muro-
rum. Percussus sum ⁊ humiliatus sum
a uoce malorum ⁊ dolorum. Tota die ex-
probrabat me inimici mei loquentes
aduersum me lingua dolosa ⁊ simo-
nibus odij circumdantes me ⁊ expugnan-
tes me. Posuerunt aduersum
me mala pro bonis ⁊ odium pro di-
lectione mea. Ego iam bona moris pe-
ra. Confinge cornu arcum scutum gla-
dium ⁊ bellum. Si moraris iam de-
ficiat paulisper spiritus meus pro multitu-
dine dolorum meorum. Jam consolatores
tue letificent animam meam. Hodie uo-
cem meam audiens noli obdurare
cor tuum. Quia ueniam ⁊ apparebo ante
faciem dei ut inhabitem in domo
sua in longitudine dierum. Fuerunt mihi
in nubibus huius uite panes lacrimae die
ac nocte labores contumelie afflictiones

erunt
temp
tus
as. A
gion
Eusa
in si
re m
hic o
tatis
me c
rum
min
uena
nebr
mori
nuc
in m

H

erumpne famel sitis ieiunia / vigilie
 temptationes / et pestilentie. Audi gemi-
 tus / uincula / solve colligationes me-
 as. Accipe filium hunc famelicum in re-
 gione aliena / et redde eum patri suo.
 Suscipe ulceribus plenum / et colloca eu-
 in sinu abrahe patris / fac me intra-
 re in uineam domini sabaoth / ut non ste-
 hic otiosus. Suscipe me de uia iniqui-
 tatis / et deduc me in uia eterna. Educ
 me de tenebris / et umbra mortis. Dis-
 rumpe uincula / solve compeditum illu-
 mina cecum / erige elisum. Custodi ad-
 ueniam / et pupillum. Sedenti in re-
 nebris / et habitanti in regione umbre
 mortis / orde lumen tuum. Illumina
 nunc me / ut nunquam amplius dormiam
 in morte.

pater noster

Hec et his similia persequente sanctis
 limo uero omnium circumstantium cre-
 uit meror / et tristitia / nec quis noster

poterat se alacrimis otinere / & om̃s
una erat vox plangentiu. Quid
sine te faciemus p̃r. Quo p̃genus
Vineam istam ex egypto transtulisti
& plantasti eam. Et quid adueni
faciem tuam ab ea. In lumine vultu
tui ambulabamus / gloria uirtutis
nre tu eras. Hec quid amplius in
te faciemus. Tu pater / tu doctor &
refugium / tu exemplar innocentie
ut tecum nobis mori liceat. Jam ad
nichilum reducti erimus. Sic oues
erimus sine pastore. Ad nichilum
deueniemus / uelut aqua decurs.
Non erit qui consoletur nos. sicut
filij tui orphani / & fame patient ut
canes. Circueuntes undiq; nō te iue
nient / heu q̃tus sup nos cecidit ig
nis. Nō te deinceps uidebimus soles.
Congregatio quid faciet fidelium in
te. Tu dispersio eras hereticorum tuorum.

interfectores eorum gladio oris tui. Tu
eorum malleus et securus, conterens eorum
dentes in ore ipsorum, molas leonum con-
fringens, et deducens eos in puteum
interritus. Gaudebunt nunc et exul-
tabunt, et humiliabunt populum tuum, et he-
reditatem tuam uerabunt. Captabunt
in animas iusti, et sanguinem in nocentes
condempnabunt. Incendet ignis sanctua-
rium dei, et ueritatem fidei lacerabit.

Tunc ille motus his uerbis ali-
quodulum lacrimauit, ut totus
semper in domino meo uisceribus
affluebat. Conuersusque ad eos hac
tamen flentibus uoce respondit. Eya boni
milites x. confidatis in domino et in pro-
prietatibus eius. Nolite timere. Consequen-
tium a domino meorum, si sperabitis in eum.
Est enim ipse pius et misericors, et nullum
debit sperantem in se. Quis confusus est
in domino et derelictus est? Si autem nunc

potest

uos derelinquo / dñs nonne uos rea-
piet. Ipse n. uobis legem constituet
in uia sua / diriget uos in semita re-
tam / et nō tradet uos in manus p̄se-
quentium uos. Viriliter ergo agite et
confortet cor ur̄m / et sustinete dñm.
Est n. deus in celo p̄uolens et misericors
qui suos nullo modo sit uinare flos.
Non turbetur cor ur̄m / neq. formidet.
Et sperate in dñō et effundite corā
illo corda ur̄a / quia ipse erit adiutor
nr̄. Si n. ab eo nē iter me uidebitis
et gaudebimus in simul / quia nō multo
post hos dies quo ego uado et uos po-
teritis uenire. Et ubi ego ero et uos
eritis in gaudio / quod nemo tollet a
uobis. Memēte filij h̄m̄ quo post
mortem moysi deus elegit iosue iudu-
cē et p̄tore p̄p̄lo suo. Et eleuato esse
heliam p̄ turbine curru igneo i celis
fecit heliseum in p̄p̄lo eē p̄ph̄am i quo

duplex requiemit spūs helie. Nunquid
 unū exmanita ē mano dō. An obli-
 tus est deus misereri aut continebit
 in ira mīrā suam. Dominus erit pās
 hereditatis ur̄e ⁊ calicis ur̄i ⁊ ip̄e re-
 stituet uobis hereditatez ur̄am. Su-
 scitabit namq; ex uobis alius pasto-
 rem ⁊ dabit uerbum euangeliā. Et ille
 ingredietur sine macula ⁊ o-
 perabit iustitiam. Et rogo deū meū
 qui eduxit et reduit me sū uolun-
 tate suam ut si quis in me fuit sp̄s
 ad obediendum p̄ceptis suis q̄ i isto
 quem uobis mittet pacito ⁊ pastore
 fiat dup̄. En Eusebium filium meū
 p̄dilectissimū hēbitis eum uobiscū
 ⁊ ip̄e tanq; me audietis. Ip̄e n̄. eū
 uobis pr̄ez ⁊ uos ei tanq; filij obedi-
 tis in caritate cum omī humilitate
 ⁊ cum omī patientia. Si quid i
 uobis fuit neccitatis resisteretis ad

eum. Obsecro uos ut solicati sitis serua
re unitatē sps in uinculo pacis. Vnū
corpus et unus spūs sitis sic uocati
estis in una spe uocationis nr̄e. In q̄
ē deus et patē omniū p̄r cu soli
in una simul uiuentes fraternitate
placere cupitis. Et eius estote imi
tatores sicut filij h̄m et ambula
te in dilectōe sic et ip̄e dilex uos et
tradidit semet ip̄s p uobis, ut uos
redimeret et faceret sibi acceptabi
les, sectatores bonorū operū. Vnicuiq̄
nr̄m det ip̄e grām s̄m mēsuram
donationis sue. Det uobis de ore
sp̄s sc̄i abunde ut beatīs cor ad co
lendum eum. Ad appiat cor nr̄m
in lege sua et in p̄ceptis suis ut co
gnoscat eum et faciat eius uolū
tatem n̄ uos quq̄ deserat.

Tu aut fili mi Eusebi cōsurge
consurge i dūcē fortitudinē. Et

subditus esto dño nec emuleris eū
 ut nequit fatias. Salus tua deus
 sempiternum erit / i iustitia nō de-
 fitiat. Humilior sis omnibz / leua in
 celum oculos tuos / lex dei semp sit
 in corde tuo. Noli timere obprobriū
 hominū / i blasphemias eorū ne me-
 tuas. Si sperabis in dño assumes so-
 titudinē / i uenient tibi pēne ut a-
 quile / i uolabis / i nō deficies. Uni-
 uersa legis dō secure loqris oibz.
 Ne timeas a facie hominū / quia cū
 illis semp est dñs cum quibz ē ue-
 ritas. Descenditq; cum illis i fouea
 / i i uinculis nō dereliquit eos / s; a se-
 ductoribz tutauit illos. Et ē illis ad-
 iutor / i ptektor in tempore tribulatio-
 nis. Certe nō facile nō timet mō-
 tem hanc / ymo ut plus dico odit
 hanc uitam / qui se bñ agere cūit.
 Ecce constituo te sup societatem istarū

ut euellas et destruas et dissipas et
disperdas et edifices et plantes. Quia
non te esse irreprehensibilem. Potest male
alios corrigere et potest quem corrigi dicit
Et tu similiter facis. Tibi autem maius
erit labor si maius premium. Esto so-
berius prudens et pudicus hospitalis
et doctor. Nemini violentiam facito
sed omnes equaliter dilige. et tanto plus
quanto melior est. Non sis persecutor sed
modestus non litigiosus nec cupidus.
Tu enim predica optime uerbum dei. Omnis
scriptura diuinitus inspirata utilis
est ad docendum. Acquirere uerba
predices orationibus. Valerius enim. huiusmodi
predicatio et doctrina ad illuminandum
ad arguendum ad corripiendum et ad
erudiendum in iustitia ut perfectus
audient sit et in omni bono opere in-
structus. Est enim Christus in celo sedes ad
dexteram uirtutis dei reuelans in-

isteria et docens hominem sciā. In oibz
 fili dilectissime te ipm pbe exemplum
 bonoz operum in oī scitāte et bonitate.
 Nam capite patiente totū cor debilita
 tur. Et ergo breuiter te doceam facies
 omnia bona si timueris deum. Dat mō
 Reuerēdissimo damasio portunensi epō
 scribens facies mei memoriam ut hāt
 me in oronibz suis. Nec cōrūp dūnit
 tat opera que tanto labore oterui ab ho
 minibz iniquis et dolosis a quibz sepe ex
 pugnatū sum auuentute mea. Et aliaz
 prudenter custodiat sciens qm mali eri
 gent se illaqantes aīas simplicituz quos
 conatus sum educere in viam rectam
 loquentes in ore suo et gladiū hntes
 in labijs suis qm obmutui et silm abo
 nis et proiectus sum in monumento
 dormiens. Spero n. in dño q benignus
 est et nō derelinquet fideles suos. Cu
 udiū n. hēs magnū et gsolatōnem

presumes de mīa dñi q̄ uirū m-
rabilem ⁊ multē sciē ⁊ bonitatis Au-
gustinū ipponensem ep̄m oī p̄fctōe
⁊ ueritate redimūtū p̄t me re-
linquo p̄ quem multam fidutiā
hēo in xp̄o yhu substantandi fidei
nr̄am. Cui de me scribens hoc ip̄m
rogato ut tanq̄ fidelis p̄gnet mīe
ne ueniat q̄ absit mala gnti nr̄e.
Theodasīo senatori ⁊ om̄ibz in xp̄o
fratribz me recomendet.

Amitis his uerbis uir sanctissimū
iōconda uoce ūsus ad fratres in-
quit. Accedite huc ut tangā uos
fili mei ante q̄ a uobis recedam. Ad
quē p̄p̄quantibz illis singulū brach-
iis ut pote melius poterat amplecti
cuiuslibz pacis osculum tribuit. Dein
uocem mediocriter elleuās multū pla-
cido ⁊ iōcondo extensis in celum ma-
nibz gūsusq̄ ad dñm gaudy lacrimis

inundantibus dixit.

Pse y^u uirtus mea/ refugium meum/
 susceptor meus/ et liberator meus/
 laus mea in que speravi ^{tu} cre-
 didi et dilexi. Summa dulcedo tuus
 fortitudinis et spes mea aiuuetute
 mea. Voca me dux uite mee et ego
 respondebo tibi. Operi manuum tuarum
 quod tu de limo terre creator omnium
 formasti quod ossibus et nervis ope-
 gusti ^{tu} uitam et uitam mories et uisti
 tue clementie porige dexteram. Jube
 domine ne morieris quia tempus est ut pul-
 vis in puluerem reuertatur et spes
 redeat ad te saluatorem qui hunc mi-
 sisti illum. Aperiri illi ianuam uite.
 nam cum pro me in ligno crucis tamquam
 latro pependisti tu promissisti michi quod
 eum reciperes. Veni dilecte mi te-
 neam te nec dimittam. Introduc
 me in domum tuam. Tu susceptor

in fine

meus est es et gloria mea et exaltabitur
pater meus. Salus mea et benedictio
mea. Suscipe me misericors deus
in multitudinem miserationum tuarum.
Nam latrones ad te currentes in cruce mo-
riens suscepisti. Possideam te bati-
do sempiterna. Cecum secus viam cla-
mantem yhu fili dauid meus me lu-
mine tue visionis eterne illumina.
O lux invisibilis qua carens tobias cla-
mabat. Quale in gaudium cum itene-
bris sedeo et lumen celi non video. O
lux sine qua non est veritas non est di-
cretio non sapientia non bonitas. Illumina
oculos meos ne nunquam obdormiam in morte
ne dicat inimicus meus prevalui ad-
versus eum. Tedet anima mea vite
mee loquor in amaritudine anime mee
Egrotus sum infirmata est in paupertate
vita mea ossa mea sic in febricitatio-
ne sunt et ideo ad te curo medicari

San-
salu-
belu-
ut ta-
sim-
catus
esca-
Aue
me/
uent-
de se-
dicit
ad te
ro tu-
sibz m-
pris e-
tue f-
erat p-
et hoc
petra
curre

Sana me ^{deus} et sanabor saluum me fac et
 saluus ero. Et quoniam in te confido non eru
 belscam. At quis ego sum prae summe deus
 ut tam audacter loquar ad te. peccator
 sum in peccatis totus natus genitus et edu
 catus. Cadaver putridum uas fetidum
 esca uermium. Hic mihi deus parce michi.
 Que uictoria si pugnando mecum uiceret
 me qui sum minus quam stipula ante faciem
 uentis. Dimitte omnia peccata mea et erige
 de stercore pauperem. Certe deus si placet
 dicam. Non debes me recurrentem
 ad te figere quia tu es deus meus ca
 ro tua de carne mea et ossa tua de os
 sibus meis propter hoc namque non relinques
 praeter dexteram. Adhesisti me humanitati
 tue factus homo et deus quod prius
 erat permanens in una eademque persona
 et hoc quod tam arduum et inopinabile per
 petrasti nisi ut confidenter ad te re
 currerem tanquam ad fratrem et ut tuam mihi

misericorditer condonares diuinitate.
Quapp exurge me adiuua me d' ex
urge ⁊ ne pellas me in fines. Sicut
ceruus desiderat ad fontes aquarum
ita sitiens anima mea petit te fontem
vivi ut hauriat aquas in gaudio
de fontibus saluatoris ne sitiat am
plius. Quando ueniet ⁊ appebit an
fatiem tuam. Domine mihi quando respicias
restitutes animam meam a malefactoribus
eorum ⁊ a leonibus inimicis meam. Ut
appendentur peccata mea quibus iram
merui ⁊ calamitas quam patior iusta
terra. Quia arena maris, sed grauius appa
ret. Unde ⁊ si amplius expectes tri
bulationem inueniam ⁊ dolorem. Veni
gaudium spiritus mei ut delecter in te.
Reuella michi misericordiam tuam letitia
cordis mei. Inueniam te desiderium me
um. Sic fuit postulatui finem operis sui
sic ⁊ ego expecto te. Intret postulatio

mea in conspectu tuo d' ut fiat man9
 tua ut saluum me faciat. Ecce ui
 rum qui descendens a ierico captus
 a latronibus uulneratus sum / semi
 uiuus relictus sum / tu pie samarita
 ne recipe me / peccavi nimis i uita
 mea / et malum coram te feci. Non
 te cognoui. Ingratus fui tot bñficio9
 tuo9. Nō ut decebat te laudauī for
 te multoties ueritatē tacui. In corde
 meo cum pulsabas ad hostium cordis
 mei piger fui ut te recipere reueret
 Corpus putridum uelut umbra d'cli
 naturus nimio dilexi affectu. Verbis
 uanis os inquinauī. Mens mea non
 semp fuit in testō legis tue. Non ad
 uerti oculos meos ut nō aln uideret
 uanitate9. Aure9 meas qñq9 uerbis
 in utilib9 inquinauī. Manus meas
 ad prmi necessitatē multoties non
 extendi. Pedibus ad iniquitatē cūcti.

Quid plura dicam? A planta pedis
usque ad verticem capitis non in me sa-
nitur. Certe nisi in ligno carum morieris
me adiuuasses, dignus erat in inferno
habitare anima mea. Ego pie, quod sum peccator
tanti precii pro me fudisti sanguinem
tui preciosum, non me refutes. Ego sum
ovis que erravi, require eam bone pa-
stor, et appone eam ouili tuo, ut iusti-
ficeris in sermonibus tuis. Nam promi-
sisti michi, quod quicumque hora peccator in-
genuit, saluus erit. Dolens factus sum
iniquitates meas, ego agnosco et deli-
cta mea coram me sunt. Vere non sum
dignus vocari filius tuus, quia pecca-
ui in celum, et coram te. Auditu
meo da gaudium, et letitiam. Aduerte
faciem tuam a peccatis meis. Delle iniqui-
tates meas, secundum magnam misericordiam tuam.
Ne perdas me a facie tua. Non secundum pec-
cata mea facias michi, ne secundum iniquitates

iniquitates.

tes n
me a
nomi
bona
domi
in sec
uden
sime
fiscal
tuam
Vor t
adue
hac l
aias q
do m
Ven
uide
ctum
ad m
lactia

H

tes meas retribuas michi si adiuua
 me deus salutaris meus / et pro honore
 nominis tui libera me. Benigne fac
 bona uoluntate tua ut in habites in
 domo tua omnibus diebus uite mee ut
 in seculum seculi cum habitantibus in ea la
 udem te. Surge propere sponse dulcis
 sine aere mee / et noli considerare quod
 fusca et nigra est peccatis. Unde illi facies
 tuam: Sonet uox tua in auribus suis.
 Vox tua dulcis et facies tua decora. Ne
 aduertas eam a me / et ne declines in
 hac hora a seruo tuo. Ne tradas me in
 auias persequentium me expecto te. Cre
 do uidere bona domini in terra uiuentium.
 Veni ergo dilecte mi. Egrediamur in agrum
 uideamus si floruit uinea. Couerte pla
 ctum meum in gaudium meum. Inclina
 ad me aurem tuam / accelera ut de hac
 lacrimarum et miserationum ualle eripias me.

Et ubi uir sanctissimus continuatur

H

lacrims et manibz in celis erectis dixit
parumper siluit. Deinde fr̄s intuent
dixit. Precipio vobis filij mei dilecti
simi per uirtutē et nō dñi ȳ ut cor
pus meum cuius dissolutū fuit in
terra ppe p̄sepe dñi mei nudus se
peliatis ut illud ferat secum rediēs
quod ueniet apportauit. Nudus in
egressus sum / nudus reuertat̄ illuc.
Sotietur terra terre. Non decet tēta
sotari lapidibus. Appetit. n. nālū
suum simile quodlibet. Itēz rogo uos
ut dō mei asseratis corpus q̄s in suo
lumine uideam lumē ut firmas sē
me oculos suos det michi intellectu
et instruat me in uia hac qua ḡdiō.

Hinc quidā fr̄z ad locum acce
dens sacratissimū corpus yhu
obtulit. Quod ubi uir dō ui
dere potuit nobis ei auxiliantibus
pstravit se in terram p̄tinus uoce et

lacrimis quātum poterat clamās. do
 mine quis ego sum ut sim dignus
 q̄ subtectum meum intres? avertit
 hoc peccor homo. Certe dñe nō sū dig
 nus. Nunquid ego melior sum q̄ cē
 pres mei? Tu moisi noluiisti uno ie
 tu oculi te monstrare. Cur nūc tū
 te humilias ut patiaris ael homines
 descendere publi^m & peccorē. Et nō
 solus auz illo manducare uis s̄ te
 ip̄s manducari ab illo uibes. Cumq̄
 ppe illum esset sacerdos eriges te uir &
 gloriolus gemitibus fletis eum cunctis te
 nentibz magnis lacrimis & suspirijs
 & q̄ pluries patiens pectus suū dix.
 Tu es deus meus & dñs meus qui
 pro me passus es an forte alius. Cē
 te tu es ille qui cum deus esses so
 lus ante omnia tempora & sine p̄n^o
 genitus adeo p̄re eterna & iuestiga
 bili gñatoe qui auz ip̄o p̄re & spū scō

idem unus deus et pmanes illud idē
quod eras et intra unius puellae corp
usculum clausisti factus homo sic fuz.
Vere et deus et homo es. Sic. n. in virgi
nali utero hominē suscepisti q n in
hominē deus es nec sine deo homo q
uis nec diuinitas sit humanitas nec
humanitas diuinitas. Nō sunt ofuse
nē qm sit una et eadem inte p. Non
ne es caro et frater meus. Vere sic tam
hūisti sitisti fleuisti meas infirmita
tes habuisti ut ego si tamē in te peccati
infirmitas et defectus nō fuit ut i me.
Nō. n. peccare potuisti ut ego. Inte fuit
corporaliter et omnis plenitudo gratie.
Non. n. tibi data fuit grā ad mensurā.
Tua. n. anima statim cum unita i sepa
biliter fuit diuinitati oīa pfecte sciuit
et potuit que ipa pōt diuinitas. Qm
ad diuinam nram que inte est et
no pti deo equalis es s; ob illam qua

pro nrā assumptisti redemptōe huma-
 nitatem minor es nec tñ eo aliquod i-
 curris uituperiū. Tu nempe ille es quē
 in iordani alueo baptizante iohanne
 uox subito paterna celitus intonuit. hic
 inquit ē filius meus dilectus in quo
 michi bñ complacuit ipz audite. Et spūs
 scs in te ut columba descendens te un-
 um ēē cum prē & eodem in sba decla-
 raunt. Tu ne bone v̄ p me crucis tā gūde
 in tuo isto quod pūs cerno corpus subi-
 sti supplitiū ut mortē quam meis i-
 curreram flagitijs intimeres. aīas an-
 tiquoz quas ductum diā p̄fās misus *potest*
 infernalibz mansionibz retinebat re-
 aiperares. Et totā hūāz nāz que corruē-
 rat in mortē spetiam tuo aīz ipā paci-
 ficato prē aduitam in terminabile tuo
 quē pro ipā p̄tioso san^{ne} reuocares. Cuius
 quidem uite die resurgens tertia de
 illo in quo mortuus iaciisti barat^e certi

11 resurrectionem

indinem firmissimam comprobasti. Re
quidem nostra est solidata fides et aucta
spes ut sic in corruptibilis impassibilis
et in mortalis resurrexisti ita simul
et nos resurgemus. Tu certe bone et
pie domine per tuam mirabilem in singu
larem ¹⁰triduum .xl. expletis diebus quibus
experientia lucida inditionum multip
litium te ab inferis vivum resurrexisse
declarasti. Et ut nulla dubitationis
oriatur caligo ad celos cunctis cunctibus
discipulis tua virtute propria ascendens
inibi ianuam refans paradisi ad
dei patris omnipotentis dexteram confedisti
ubi sine fine sedes. Tu in super bone
per adeo constitutus iudex vivorum et
mortuorum sic in illo ascendisti die
ita intremendo et horribili universalis iu
ditij die descendens reddere singulis
sua opera que fecerunt coram te certe te
pendent reges omnis strata exit dominatio.

De tunc omnes timebunt qui te nunc
 contempnunt. Quia tunc tibi infelices
 homines qui nunc cum male fecerunt
 gloriantur dicent qui te omnia scien-
 tem cernent quibus nullum amplius
 erit remedium meum. Quia in spec-
 tu tuo potentis omnia cernentis omnia
 et solum quod iustum est iudicatus faciet
 misereri qui totum suum in mundi
 vanitatibus et flagitiis amiserunt
 ipsi plus divitiis fallacibus quam tibi in-
 sistentes plus filios et filias et mundi
 gloriam momentaneam quam te dili-
 gentes cum tuum erga eos cerneret iratum
 vultum cum tam severam expectaret
 suam cum eos de minimo quoque co-
 gitamine et propria accuset conscientia et de
 monum caterua et simul qualibet
 creatura quam te dominum offendendo
 offenderit Cum videbunt statim cum
 fuerit secreta divulgata se adepturos

tormenta quibus et cor et anima sunt
cruciabitur cum diabolis sine fine
nullum inde in perpetuum refrigerium
expectantes. Ve ue miseris qui te in isto
tam breui tempore nullissimis bonis
temporalibus ebrii que non solum in opibus
non auferunt suis possessoribus, sed et
ipsi suam fatiant indignitatem negligenter
in beluas redigunt. Ve ue qui saltem
tanto hoc timore precare et tuam prouocare
iracundiam non desinunt, si tunc non
sunt amore ut tenentur.

Sed quo pie ihesu tu cuius tanta est
magnificencia ut nulla queat
explicare creatura que celi ma-
re et omnia que eius ambitu continentur
capere non possunt. Quod ideo totus ubique
locorum presens es nec intus inclusus nec ex-
clusus idem in celo ad patris dexteram
omnium superiorum cum beatitudo et gloria
qui tue celsitudinis speciem exemplant

idem in terra pugillo ipam omnes et
 concludent idem in mari et in abissis
 ad nutum regens omnia et confluens. Idem
 in inferno potent dominas sub tanta patris
 breuitate contineri non particulariter sed in
 tegre et perfecte ac inseparabiliter. O
 ineffabilis admiratio. O omnium noui
 tatum nouitas. Oculi in te uident al
 borem / sapore sentit gustus / odo
 rez olfactus / tactusque subtilitate reperit
 sed auditus cordi reputat in te illa non
 fore actum. Hic certe per se sola existunt
 actum in se quia non ut humanis ui
 detur sensibus patris est sed totus et u
 integer sicut in celo ad patris dexteram
 residens deus et homo. Aue panis
 uite qui de celo descendisti datus te
 sumitibus digne uitam non sic mamma
 quod indesto uiris pluit patribus de quo
 omnes qui manducauerunt mortui sunt.
 Certe qui te digne sumit quod est morte

cor^{li} aia a corpore separetur / nō mo
rietur in eternum / quia nō illa se
paratio mors ē s; de morte ad uitā
transitus. Vnde qui te digne man
ducat in mondo moriens tecū etē
ne uiuere incipit. O q̄ p̄tiosa mors
illa ē ante q̄ homines mortui sūt
postq̄ uiuere incipiūt. Tu panis an
gelorum / tua uisione angelos reficis
et glorificas. Tu esca es aīe n̄ cor^{li}
impinguant mentē nō uentrē. R
i te non ipinguat uirtutib; nimis ex
iacet in flagitijs. Tu manducante
ut gdecet in te transmutas ut tui p̄
cipitatione efficiat deus / nec tū i illis
transmutaris ueluti alia corporeati
cit esca. Sz ue te indigne sumetib;
Certe ad sin penam et reatum te
ites crucifigunt / nō q̄ te diiudicat
illa manducatio / qm̄ impassibilis et
imortalis oīo es. Heu dñe mi quid

dicam. Quot hodie sacerdotes te
 comedunt in altari ut carnes pecu-
 dum et uoluerum. yme per. Nocte
 mulierum fruuntur actu turpissio
 et te mane masticando comedunt.
 Vbi dicitur latitas. Dormis ne an uigilas.
 Est tibi hoc acceptum sacrificium.
 Est h oblatio quam elegisti. Trauchis per
 eos de celo et de sede maiestatis
 tue. Vere si hoc uelles sacrificium et
 libam et mendax fieres et peccor
 totus. Certe dñe si uera sunt que
 per os locutus es propheta si iustis soli
 supplicationibus prelo es et si tibi pla-
 cet equitas h tale est impediendum
 sacrificium ne fiat quod in se et nã
 sui sacrificium bonum sit nec pos-
 sit uiolari malis sacerdotibus quia ma-
 litia non diiudicat sacrificium. Vñ
 huiusmodi sacrificium fit a sacerdotis
 pñditiis et dampnatione n p qbz

Nota.

fit prodest. Imo ut uerissime dicitur.
Qui uitam sacerdotis agnoscit / et
pro se celebrare facit fit in eiusdem
peccato oscius necno et pene pteps.
O magnū et inscrutabile misterium
Panis aceti franguntur p partes / et
in qualibet pmanet ptiula totus et
integer xpūs sicut eras antea. O hu
manorum illusio sensuum / franguntur
illa que humanis sensibz nite uidet
aceti / et tamen nec frangeris n corūps
Gendentes uident mastigare / ueluti
materiales panem / et tamen nunq ma
stigaris. O nobile quiniū in quolib
panis et uini spē totus xpūs deus et
homo sumus / et ita totus in panis spē
et in qualibet eius ptiula / et in uini
spē et qualibet gutta / sic in panis totus
et uini spē simul. Nam totus pfectus
et integer sub panis spē et sub qualibet
q̄tuncumqz minima otinet ptiula.

Et ideo totus in uini spe et in qualicūq;
 gutta permanet. O esca sanctissima quā
 am uere comedens deus efficitur uir
 illud. Ego dixi dū estis et filij excelsi
 omnis liberat a malis impletur bonis et
 immortal in dubitanter efficit. O
 sacrum nre peregrinationis uaticum
 quo de hoc seculo neq; puenit ad celis
 itis consortium. Patres nri in deserto
 manna comedentes nō puenierūt ad
 terram pmissionis. Quā uo te comedit
 in tua fortitudine ambulabit ad mō
 tes dei oreb. O comestio delicatissima
 in qua omnis saporis et odoris ē suauitas
 omne delectamentum omnis medi
 cina omnis sustentatio et omnis reges
 a labore nec nō et omne quod deside
 rari pot. Tu certe uita es qua omnis
 uiuit creatura et sine qua morit. Tu
 es uita uitalis dulcis et amabilis atq;
 iocunda. Odoris tui suauitas egros

recreat ⁊ debiles quos tuus facit sapo
salubres ⁊ fortissimos. Tu lux illa i
ophtalmis que omnes illuminas ho
minem uenientem in hunc mundum.
Quia in d' ois p' tuu omne regnum
ante te curuab' oē genu. Omnia q
cumq' uis facis in celo ⁊ in terra
⁊ i mari ⁊ i abissis. Que uis ē q
possit resistere uo^{ti}. In te exte ⁊ pe
te sunt oia ⁊ sine te nichil. Eya
ergo fidelis aia gaude epulare. ne
moreris his pasci delitijs. Ne pi
griteris hoc frui conuiuio i quo no
carnes hircor' aut tauror' ut olim
in lege s' saluatoris tui cor' sume
dum pponitur. O signum dilec
tionis in op^{le} ut ideo sit dato q
datum ⁊ donator est ipz donuz.
Qz magna dulcedo tua dñe qui
abscondisti timentibz te ⁊ pfecti
eam sperantibz te. O ferculum ex

cellentissimū / venerandū / coledū /
 adorandū / glorificandū / et amp
 lectendū / oibz extollendū laudibz
 exaltandū cunctis pconys. firmitē
 in cordis uisceribus retinendū.
 et ppetuis temporibz aīo obligandū.
 Cecidit homo p cibum ligni uetiti ad
 miseriam. p te releuatur ad etnā
 gloriam. Tu certe in rectis et erudi
 tis hītal cogitationibz. Tu misimū
 arrogantes et supbus detestaris diui
 tem / eum dimittens inanē et uacu
 uū ac de te famelicū. Tu paupē
 iustum pium et humilem omibz eos
 implens diuitijs tue domus uberta
 te facias. In te et per te ē rectū iudi
 tium et equitas / tecū prudentia et
 fortitudo et omnis uictoria. per te v
 scī regnāt in celestibz. per ^{fr} doctores
 predicant. per te iustus q̄ hostes in
 riliter dimicat. Tu supbus potente

deponis de sede exaltando humile. Ge
cum sint omnes diuitie ⁊ gl'e. Ge dilige
tes diligis. Qui ad te puro corde ingrat
te inueniunt qm cum simplicibz ⁊ rec
tis corde graderis. Tu solus ante omne
pncipium omz eras ⁊ finis pncipium.
Tu solus sine tempore eterne adeo pre
genitus. Qz bti qui te diligunt. Qui
aliud q te no desiderant. Qui te as
sidue cogitant. Qui te digne comedunt.
Qui tecum manentes uias tuas oi tpe
custodiunt. Qui te inueniunt certe i
uitam inueniunt ⁊ habent salutem
inabile. Etsa mirabilis ac stupenda
delectabilis ac iocunda tutissima ac si
oia optanda in qua tot sunt inouata
signa ⁊ mirabilia inmutata in qua ome
betur delectamentu ⁊ ad omz graz ph
annus incrementum. Qz singularis ⁊ in
audita tu liberalitas. Qz sup habun
dantissima ac peliga largitas ut tuu

neminem exortem facias nisi ad te ue
 nire contempnat. Si quis ergo puulus
 ē secure ad te ueniat et te comedēs fiet
 magnus. Et relinquens senectas i facie
 p uias ambulabit prudentie. Si quis
 debilis est ad te declinet et p uis fiet
 fortis. Si quis infirmus sanabit. Si
 quis mortuus ē si audire uoluit uitā
 interminabilem applaudet. Et qui mag
 nus ē et fortis nō hī te defat. Nam sem
 per habundanter in te inueniet quo
 pascatur. Nemo certe sine te pōt uiuē
 ad momentum. Tu solus uitam das
 omibz creaturis. Idcirco deficiat cor me
 um et caro mea deus cordis mei et pās
 mea deus in secula In te solus delecta
 tur cor meum in te exultet anima mea.
 Tibi solum ad herere cupit mēs nā
 qm qui elongant se ate pibunt. Si tuā
 ad me inclina aurē me. De edat pa
 uer et in opē satietur et te iuuenis cor

Tu autē dñe ne longe
 facias auxilium tuum

infr

laudabit te. O lux inuisibilis meriti
guibilis et oia uere illuminas ceco hu
ic secus uiam meis in fili dauid cla
manti usque tribue quo te uideat.
spiritus quo dñe huic esto pectori ut sis
mihi in adiutorium et in locum re
fugij saluum me fatiens. Et tunc si am
bulam in medio umbre mortis non
timebo mala quoniam tu mecum eris. et
Mortuus es pie propter iaceo exurge resu
sata me et confitebor tibi. Eger et infirmus
sum cui nulla est amplius in carne sa
nitas medicus es sana me. Nudus
affligor frigore dñes es indue me.
Fame in hac solitudine pereor cibus es
satis me. Sitio salubre poculum es iube
re me. Infixus sum in limo profundum
et non est substantia. Veni in altitudi
nem maris et tempestas demersit me
laboravi clamans facie sunt raucae. et
intrauerunt aque usque ad animam meam.

et non est substantia. Veni in altitudi
nem maris et tempestas demersit me

Educ me de laqueo isto / p[ro]tector meus
 gubernator meus / firmamentum meum
 et refugium meum / dux meus rex meus
 et deus meus / in cuius com[er]edo manib[us]
 sp[iritu]m meum quem in crucis sup[er]ite re
 dimisti me / cuius vitam et m[er]itam t[ra]n
 sisti. Respice d[omi]ne humilitatem meam
 nec occludas me in manus inimici. Ho
 die tecum ingrediar in locu[m] tabnac
 uli admirabil[is] ut in habitaculo in domo tua
 in longitudine dier[um] in seculis seculi.

His finit[is] uir d[omi]no gloriosus / sacra
 mento cor[poris] suscipiens ad terra[m] suppi
 nus redijt. Deinde manus in me
 et dum crucis sup[er] pectus tenens simeo
 nis p[ro]ph[et]e naticin[us] decantauit. Quo
 finito subito cunctis qui aderant enen
 tibus tanta in loco in quo iacebat di
 uinit[us] lux effulxit ut instar sol[is] radij
 splendor quozlibet uibraret oculos
 ne possent moriente uirum gl[ori]osum

260.5
aliquaqualiter intueri. Quaquidē luce
ad horam pmanente circumastant
quidam agm angelicum ibidē uiderē
indiq; discurrentium ut scintille in
ardine solent. Quidam uō angelos
nō uiderunt s; uocem lapsam celitus
audierunt sic dicentem. Veni dilecte
mi. Tempus ē. n. ut mercedem accipias
pro laborib; quos mei cā uirilite suppo
tasti. Quidam tū nec uiderunt an
gelos nec hanc audierunt uocē s; tū
cum his ab bō ieronimo illa finita uo
ce s; audierunt uerba. Ecce ad te uenio
pie v' suscipe quā t' recupasti san. ^{ne} de
subito illa lux dispfit / illa aīa sanctis
sima tanq; sidus oib; uirtutib; radiat
carnis resoluta ceno celoz regna adyt
gloriosa. In quib; iam certe tanq; lumi
nare conspicuum reuget et splendore
infinite beatitudinis / multoz ocul
catē pdigior. Qm nō pōt abscondi ci

• ciuitas •

uitas sup monte positam nec uoluit
 deus ut in morte ipsius lateret scintilla
 cuius uita sanctitatis causa fuerat et
 salutis totius ecclesie militantis. Tantis
 deniq; illa recedente sanctissima anima
 odor subsequutus ē p̄ dies modicos ut n
 ulla forte talis recordetur etas. Ex c̄te
 dignum erat ut illius merita odoris
 precipue clarescent indicio qui ad uni
 tatem fidei intemerate membra feni
 da suorum uerborum odore reuocauerat.

Hora namq; Carissimi pres̄
 dō huius transitus gloriosi diei
 ora ultima / in quaquidē et sui
 athlete pius dominus gloriam demol
 traret et omnib; qui in eā domo habitāt
 pferret clarum lumen. Hoc modo
 cirillo ep̄o transitum gloriosi jeroni
 mi ip̄e dñs reuelauit. Cum iam
 dicta hora cirillus ep̄us deuotis in
 sua adula orōib; m̄xeret sursum et ip̄i

1105
raptus uelut in extasi factus subito
quodam amonasterio in quo uir sa-
ctissimus ingrauerat usque ad celum
mirabile et spectiosissimum uidit iter.
Cuius tanta erat pulcritudo et admi-
ratio ut sic eodem postmodum te-
stante cognouimus stupore uelut
amens effectus. Hinc illucque admiratus
sui paulisper credebat obliuisci. In
hac si quidem mentalis positus anxie-
tate ellenatis oculis. Et ecce angelorum
maxima amonasterio societas ue-
niebat alternatim melodiarum et me-
lifluorum cantuum uocibus continetur
quorum uidebatur uocibus celum et terra
et omnia que eorum continentur ambitu
undique resonare. ferebant et singuli
angelorum singulos manibus accensis
cereos quorum claritas solis repellebat
lumen. Sed quid et additur admi-
ratori admiratio. Ad celos uertens

cirillius oculos non minor angelorum
 cernit nūq. modo simili istis obuiā
 uementium. Quod rei huius anxius
 expectat euentum. Interrogasti quidē
 quid hoc eet, si ita eum stupor opp
 serat q quid diceret nesciebat. Ast
 ille diutius expectante gloriosaz ui
 dit ieronimi aiam pūctis q pūctis
 angelis et sequebantur iura deco
 ratam pulchritudine ueniente ad
 eius dexteram erat saluator cum
 illa pariter ueniendo. Que quidē
 in loco quo cirillius degebat gradū
 figens et stans ei taliter ē locuta.
 Agnoscis ne me? Ad quam ille.
 Minime quidē. Quia n. es q tato
 ceteris honore emines? Et illa de
 ieronimo nunq. aliqua fuit tibi
 cognitio? At ille. certe quē noias
 singulari affectu diligo caritatis. Si
 queso ille es? Et illa ei suā aia

que gloriam iam obtineo quā spe
rabam. Id meos p̄gito filios ⁊ que
uidisti miria ut et a luctu desinat
⁊ meo statu ggaudeant que elegi. Q̄b;
omib; finitis om̄is illa beata uisio ab
eius euamit oculis ⁊ fuit in semet
reuerſus p̄tinus arillus in effabili
gaudio pl̄abundans ita tñ q̄ p̄ totā
noctem illam nō se alacrimis potuit
p̄mentis lentia ḡtinere. Q̄s ḡ mira
bilis ē dō in sanctis suis mirabilis ī
maiestate faciens p̄digia. Dextera dō
fecit uirtutem dextera dō exaltant ei
notā faciens in pplis uirtutē eius. O
diuini amoris immēſitas diuine lar
gitatis affluētia. Quid n. isto suo po
tuit facere filio honoris ⁊ gr̄e ⁊ non
fecit eum tā copiosa ⁊ in uita ⁊ in
morte erga eum fuit munificentia.
Dedit n. ei dō claritatē etēnā ⁊ noīe
eterno hereditauit illum ⁊ fecit euz

heredes gaudiorum superiorum in quibus permanet
 in secula. Quod singularis honor
 et admiranda gloria excedens pene
 aliorum gloriam sanctorum et honorem ubi
 non sanctorum solum illam sanctissimam
 animam omnes celestes comitantur obor-
 tes sed etiam ipse proprius saluator. Nec
 in sola in celo fulget insignis digni-
 tatum illa beata anima sed et cor suum
 sanctissimum non cessat in terris radia-
 re miraculis. Ad cuius narrationem
 congruum est redire. defuncto namque
 ut dictum est viro sanctissimo hora
 complectory corpus illud flagrans
 tantis aromatibus custodientes totam
 illam insonem noctem ducentes cir-
 ca eum in magnis siquidem per clamore
 quod cunctis euenerat fletibus et pro
 sua quam iam obtinuerat gloria
 gaudiis uigilamus. Mane autem facto
 diuinis pactis ut decebat missis

115
debitisq; obsequijs honore debito co-
sumatis in bethlee iuxta presepe
quo pro nobis xp̄us de intemerata
ibidem uirgine natus infans u-
g̃it cor' illud sanctissimaz sacci m̄
colloptum lintheo in terra ut or-
dinauerat sepelimus. Quis autem
ip̄o die etiam ad p̄s miracula
gloriosis mirificauit de' scm̄ suū
filium ieronimū certe non foret
sufficiens enarrare lingua carnis.
S; tñ aliqua de multis ne noster
nimis plongeretur tmo referam.
Quidam anastasia cecus i ip̄o se-
pulture sue die uidendi beneficiū
cor' tangens scm̄ obtinuit. Euidē
etiam iuueni surdo et muto sancti-
ssimū corpus de osculanti soluto
auris et lingue ligamine et loquendi
et audiendi gr̄a ē concessa. Et eti-
dignum erat ut qui cecitatis nē

lucis que r̄ est tenebris obceatos suis
 sanctissimas doctrinis et exemplis
 illuminaretur / surdis quoque et mu-
 tis in diuinis operibus ueram cre-
 dunt medelam ut et diuina intel-
 ligerent documenta et catholice fidei
 et confiterentur rationes quas spernebat
 in die sui obitus gloriosi / et cecis
 lumen tribueret corporale et surdis ac-
 mutis concederet sanitatem. Quod pluri-
 mi ut assunt qui uiderunt anephi-
 dis spiritibus obumbrati in loco quo ge-
 scit cor clamantibus diuini uocibus
 demonibus. Ecce Jeronime cur nos
 tam insequeris. Tu uirum semper
 flagellum fuisse / uirum et nunc
 mortuum sunt mirabiliter liberati.
 Hierencius quidam dum predicatur
 beatum Jeronimum blasphemaret
 reus fore dignum corpus incedere
 daret ultione diuina ad aliorum he-

reticorum fortitudinem in ligni spem
est mutatus. Et subito cunctis qui ad
erant uidentibus ignis celitus cum
inuasit, ac cum taliter obussit, prout
in cinerem est uersus. Adhuc magis he
reticorum multitudo cum tanta sue
sanctitatis aduerterent experientia,
et adueritate sacre fidei tantis et tot
apertis signorum indicibus tanquam quibusdam
clamantibus, prout uocarentur ad ipsius
sacratissime et intemerate fidei lumen
redierunt. Quid plura dicam? Certe
in generatione et generatione uix annuntiare
que per illum deus ostendere uoluit, ut
magnificaret eum et tollendum ex
hiberet uniuersis. Quod magnus certe
est iste tot faciens mirabilia, cui certe
non est similis secundum opera sua. Magna
magnalia de hoc per mundum resonant
uniuersum. Sui gloriosi exultant tem
pli fama in omni terra et ad extrema

terrarum spacia rutilent sua lucida fig-
 sam tantorum miraculorum multitudinem
 corroboretur interemerata fides. Quot
 u infirmis integrum sanitate acce-
 rit populum emmare cederet in
 mensum et ipsa et uita et horum huius
 nus deficeret sensus si uellet omnia
 indagare que operatus est in diebus nostris
 que auribus audimus nec sunt occu-
 ltata a filijs hominum. letetur itaque
 tot fidelium ceteris et canticum leti-
 cie et exultationis deo cōtreperit alta
 uoce quod ex eis phylis stella micat in
 celi firmamento cuius fulgentes lucis
 radij eos dirigunt in celum patriam
 ad eundam istius certe uite sanctis-
 sima est omnibus disciplina. Mores sunt
 omnium fidelium instituta. Adhuc hodie
 sancte matri ecclesie et p tanti filij recel-
 su pie lacrime et p tanta eius gloria
 in extimabile gaudium. liceat ergo

instar pie matris et pias lamentationes
impendere cum tanto se cernit sua
tam filio / in diuinitate uiro desti-
tutam pugile et capitaneos incisat
palmitate quem in agro fidei planta-
uit et coluit. Non michi queso im-
petur filio tanto orbato pre se p dolore
re clamm tam in estimabilis refe-
ram ea que non decent. Sepe nam
nimia cordis habundantia homo
loquitur que non uellet. Quid heu
hunc pter et do nunc uobis referat.
Circumquaque perspicuendo pergens
ut si forte mentem que dira mors
abstulit prem jeronimum inueni-
rem et non inuenio que diligit anima
mea / cuius amore langueo. Tectet
aniam uite mee quam ablata est a me
uita mea et lumen oculorum meorum
extinctum est. Quale amplius est
in gaudium in mundo cum lumen

66
meum uidere non possum. Obscu-
ratus ē n. sol meus / et luna non stat
in ordine suo. Ouis cum lupis qd
fatiet / pastoris puata nummine.
Quo niget arbor radice detrita.
Quid heu dira fecisti mors. Cur
pater recipiens filium tā mēdicum / et
oibz bonis exulē dimulisti. Omnes
crudelis non illi s. nudi / et pene
toti eccē quem subripuisti athle-
tam. Cur nō distulisti eum recipe-
re aliquantulum nō aduertisti
faciem tuam ab eo. Scis quid fe-
cisti. Nunquid non considerasti quē
tam uelociter a nobis subripuisti q
nō sit in mūdo ei similis in uirtu-
te / et doctrina / et sanctitate. Hic ē
pnceps patris pacis / dux iustitie /
doctor ueritatis / et equitatis / armige-
intemerate fidei / cont hereticos
bellator fortis / cuius sagitta nūq abijt

retorsum nec declinavit clipeus ei
in bello / et eius nunquam est adversa la-
sta incliti xpianorum plebis flete quoniam
cecidit dur uester. Vox in rama so-
net tanti filii recessum pie ploret
ecce. Jam circūdabunt eam canes
multi et oculi maligni obsidebit
eam quoniam longe factus est ab ea auxi-
liator eius. Jam ad suam non aspice
defensionem. Jam tribulatio prima
est / et non est qui adiuvet. Jam in sepul-
cro iacet ptektor solitus non certe re-
get adversus malignantes in eam.
Ideo clama militio et planctu
pia mater induere induitatis vel-
tes tanto induata filio. Hec natici-
nabunt pseudo prophete / et prophetabunt
visiones mendaces / et fraudulentas
divinationes et seductiones sui cor-
dis in nobis / et certe non erit qui re-
sistat eis. Siccatus est enim fons inter

uena disparuit aquarum uiuentium.
 Sed tu quid dicis hunc pater dama
 si? Vbi quem plusquam te diligebas
 Ieronimum? Vbi tua norma intueis?
 Consiliator, ductor et doctor quo abye
 tuus? Quam queso scribes ei? Sine tuo
 sum Ieronime hunc consilio, ueluti
 abscissum a corpore membrum. Scribe se
 be queso ne pigriteris ut si tua locorum
 distantia popitata careo uisione saltem
 tua mihi assit memoria frequenter tuis
 assiduus litteris gratias. Teste deo in
 nullo uiuentium ut in te mea spes et
 firmam anchoram. Plora igitur plora
 deducant oculi tui lacrimas per dies
 et noctes quam defecit anchora tue spei.
 Aruit scribentis manus tanquam flos
 fem. Jam non erit tibi amplius eius
 memoria. Vox certe sua dulcis et io
 cunda que in fidelibus auribus erat mel
 dulcissimum siluit. Hec quale ami

sisti consiliatore et adiutore. Certe iam
in multitudine consiliorum tuorum de
fecisti. Non erit qui panem frangat
tibi in te. Extincta est lucerna in medio
ecclesie micans ut non nobis sed sibi luceat
non mundo sed celo splendeat. Quid ergo
dicam? Cui conquerar? Vnde in hoc
in hoc michi veniet auxilium ut gsu
lex? Certe ut intueor a domino factus est
istud et ideo sibi dicam. Cur bone
viri tam uelociter a tua sponsa quae
in cruce moriens desponsasti tamen ab
stulisti filium pectore et non enim hos
tes belligerum? forte nolui eum
tecum? Certe domine non eo egebas ut
ipsa? Bene quidem ei subuenisti sed
nos orphanos reliquisti. non quae
ror quod aliud quam iustum et equum feceris
qui certe ipse merebatur finem imponere
huius uite laboribus et tecum esse. Sed
doleo quod tantum incurrit damnum

ecce eo abeunt. Ut enim redderes
 ut tuam regeret / stabiliret / et defen
 deret / ecce uelut prius. Quid bone
 dñe demceps facient filij iacētes
 esurientes / circuētes famidici ciui
 tatem / ut canes nō hntes qui eis
 panē frangant. Sunt oues nō ha
 bētes pastores / discipuli sine doctōe
 cecī sine ductore. Hēu pater pie Je
 ronime nrē substitutoris baculum
 ubi es. Quid tuus faciet curruis sin
 te dulcis auriga. Vbi cubas. Iudi
 ca nobis cur es nūc tēre solus / qm
 te nil uoluisti fore terrenum. Be
 thleem bethleem ciuitas iuda que nō
 minorem de pncipibus eccē reti
 nes quid fecisti. Redde nob' quē
 retines prēz. Sz et tu tēra quare a
 udes retinere hominē non tuuz.
 Qui nil gessit tērenū nil carnale.
 Certe sua redoluit caro. Suspecte

errantes

425
et tu piissime theodori tua in salicibus
organa. Non prius cesset flectus tum
tui ieronimi dilecti recordaris quem
amisti. Santa denique tibi insit do
loris affectio quanta erit dilectio. Quanta
sit lamentatio quantum dampnum. Sed
que posset mortalium explicare lingua
quanta eo suppete toti ecclesie utilitas. Quanta
christianorum singulis salubritas. Quanta ex
tamen. Quantaque hereticis destructio ac
dispersio. Hic certe omnibus christicolis
amabilis erat et decorus in vita sua
et ideo eius recessu singulum flere
licet nec est qui se abscondere vel ex
cusare possit. Ne igitur nunc nimis pro
trahatur sermo ut breuiter concludam
que pro nostro damno ad dolores atti
nent ut quod ex illo pueniebat omnibus
utilitas et exultatio explicari non potest
ita dolor et lamentatio. Cesset igitur
dolor abeat tristitia quibus tantum attigere

non possumus que uellemus! Que nō
 solum nullum adhibet remedium
 dolori s; auget. Si patrē nr̄m diligi
 mus eius letitia gaudeamus. Non
 uere diligit qui sua tantū utilitate
 diligit. Idcirco n̄ si p̄ ea que nobis r
 euenit in utilitas dolemus et p̄ eis
 que recipit gaudia collemus. Assit
 ergo nobis hodie cā magne letitie. Cā
 tet quilibet nr̄m nouū domo cāti
 am sonoris iubilz uocibz mat̄ ecc̄.
 In yp̄n̄is et oressiōibz plaudat hodie
 plebs catholica. Undiq; iocundet xp̄iā
 na contio. Hodie certe obtinuit Jero
 nimus quod tanto estuebat deside
 rio. Hodie deuictis hostibz securus
 obtinuit triumphum. Certe omibz
 expletis laboribz requiē possidet sine
 fine. Jam nō esuriet n̄ sitiet amplius
 n̄ cadet sup̄ illuz sol n̄ ullus estus.
 Ablata est ab eius oculis om̄is lac̄ma

1295
abyt. n. luctus. iam certe sibi dolor
deniceps non erit. iam certe mece
dem hē p qua toto uite sue tempore
laboravit. Consolem ergo. denus
magnificentiam deo nro qm dei
pfecta sunt opera / et os me eius iu
ditia. Confiteamur dno / et collau
demus deum saluatorem nrm / qm
non dereliquit sanctum suū sine
adiutorio in tribulationibz qm ago
ne eius huius uite miserie circū
diderunt illum. Sed adiutor et p
tector scs suus liberauit cor suum
a periculo / a laqueo lingue inique
et a labijs operantiū mendacium / et
eum sublimiter collocavit infra
priet mansiones / ubi omne ē gaud
ium / omnis suauitas / omne quod de
siderari pot / ubi felix et gloriosa ē
refectio animarū post labores et erup
nas / ubi dulcis sollemnitas ange

loy / ubi una societas et caritas omni
 um / ubi supiorum / Ibi certe neminem
 timor aut dolor concutit / Ibi nulla
 agnoscitur angustia / tribulatio aut
 aduersitas / nulla ibi infirmitas
 noietur / Nemo enim de suo fraudat
 desiderio / Procul ibi distat mors /
 nulla ibi prorsus patis glorie expectat
 minoratio / sed augmentum scilicet / cum omni
 um universalis erit red et mortuorum
 Ibi tunc cor curilibus beatorum simul cum
 anima predictam gloriam / quam nunc
 sola possidet anima sine infirmita
 bili possidebit / Quis autem angelorum vel
 hominem quanta sit minor particu
 la gaudiorum et glorie que ibi sunt esse suf
 ficiens enarrare / Quis esse intellectus
 ad hoc intelligendum idoneus / que
 non oculis uidit / nec auribus audiuit / non
 in cor hominis ascendit / Certe si hec
 quanta sint gaudia consideret / frena

1105
oio uiliora oī stercore apparebunt. Si
h temporalis uita illi comparetur ea
quolibz hominum extinguere q̄ cito
poterit ardescet ut illius capax effi
ciatur. Nec uita caduca / 7 momēta
nea respectu illius moris potius ē di
cenda. Omnis mudi fallax 7 uana
lectitia pondus amarissimū 7 graui
sarcina. Hanc quippe sarcina depo
nens Jeronimus scitissimus optat
illam ellegit partem / que ab eo nullo
tempore auferetur. Rogo gaudeate ex
ultate cantate 7 psalite quia pater
nr gloriosus nauis plenam celestibz
diuitijs et̄nisqz mercebz iam occupat
in littore collocauit. Ancorā spei tra
quila iam in statioē firmauit. Iam
certe brauiū obtinet / p quo ī agone
huius seculi ab oībz se illicitis abstinē
do auerit. Jam inotor de suis hosti
bus triumphauit / cui quibz scuto

timoris.)

munus

timoris domini iuriliter dimicauit /
 denarium recepit pro quo tanto labore
 in uinea sancte ecclesie laborauit / Jam
 talentum dno reddit duplicatum / pro
 cuius mercede in gaudiis domini me-
 ritur introire. **Ps** huc gaudens gaudebo
 et cantabo dilecto patri meo canticum nouum
 ut sit laus eius in ecclesia sanctorum. **Eccce**
 pater meus abiit in ortum domini dei
 sui ut comedat fructum pomorum suorum.
Eccce dilectus pater meus candidus specio-
 sissimus electus ex milibus in quo nulla
 est macula pascitur inter lilia in uinea
 domini sabaoth. **Eccce** flos campi et rosa in
 medio flagrans odore de orto nup ecclesie in
 iuridarium domini est transplantatus.
Eccce apressus in celi altitudinem se ex-
 tollit. Ad insulas longe diuulget nomen
 suum ut sit in eternum eius memo-
 ria in benedictione. **Fructate** igitur homines
 patres et domini letamini et laudate quia de

1203
cet laudare dominum qui mirabi-
lis se in suis declarat sanctis. letet
omnis orbis. Erubescant falaces here-
tici et iam se noscatur ad nichilum
deuenisse. Certe non est mortuus ut
extimant sui hostes sed certe victor
regnat in terra uiuentium. Jam et
eius refulget claritas per eterna pala-
tia. Jam ueteribus depositis armis fra-
gilibus noua induit ac perpetua. hodie
undique facta sit in populo christiano letitia.
Exultet papae sacra mater ecclesia cuius
hodie gloriosus filius et cultor amato
et propugnator papae omnibus extirpatis
hereticis dogmatibus cum suis fallacis
auctoribus de agro fidei catholice et
doctrinis sacratissimis et perfulgentis
signis ac prodigiis ut sol reuocet in
agmina beatorum. Vale igitur jeronime glo-
riose nostri semper faciens apud deum
memoriam ut tua ualeamus prae-

72
suma intercessione in pnti ab omnibz
ptegi necius et in futuro gaudia que
iam tu possides adhibisci.

*Explicit epla beati eusebij ad scnm
damasium portuensem epm et
ad theodosium epm romanor sena
torem de morte gloriosissimi cofes
soris jeronimi doctoris erimij.*

*Inapit epla beati augustini doctoris
erimij ad beatum cirillum iero
solimitanum epm de magnifice
tis erimij doctoris beati jeronimi.*

Gloriosissimi xpiane fidei ath
lete sancte matris ecclie lapi
dis angularis in quo ad mo
dum firmata consistit nunc uero
in celesti gloria sideris radiantis ol
ieronimi pbr laudes uenerabil
pater cirille fillendum ne putas
aut lingua balbutiens pueri ut uir

420
polutis labijs me forte locuturus reis.
Celi enarrant gloriam dei / et oia que
fecit dominus cum sanctis suis laudat.
Silere debet rationalis creatura a lau
de dei irrationabili no silente. Tacea
aut loquat / cum si taceam lapidibus
inbetur clamare. Certe loquar / et no ta
cebo totis visibz eximuz laudare p
votum. Qui qm et indignus et i
sufficiens laudator existam / cum non
sit pulchra in ore peccoris laus / tu ab
eiusdem laudibus minime cessabo. fir
miter itaqz manus nra et lingua nra
palato no inhereat. Qm certe magnus
est iste vir sanctissimus mirabilis et
metuendus sup omis qui in circuitu
nro sut. Magnus certe in uite exelle
tissime sanctitate. Magnus in sapie
in effabilis pfunditate. Magnus i ma
ioris nre glorie qntitate. Mirabilis in
pdijs in suctis. Metuendus ob sibi

ad nō traditam potatem. Et magnus ut
 q̄ sit iste gloriosissimus jeronimus in
 sue uite excellentissime sanctitate pate
 faceret lingua mea cum pene cictorū nō
 sufficerent mortaliū lingue ut eius
 excellentiam explicarent. licet ergo di
 ca. Alter hic helias. Alter hic samuel.
 Alter hic iohannes baptista uite excelle
 tissime sanctitate helias et iohannes
 heremite magnis ciborū et uestium aspi
 ratibus carnem macerarunt. Nō mino
 ris uite jeronimus gloriosus. heremita
 idem p̄ quadragenarium in hermo feta
 rum tñ socius p̄sistit. Quinquaginta an
 nis ut uenerabil' eusebi' eiusdem p̄
 dilectissimi discipuli littere quas pri
 die recepi plenius et melius fatebant.
 Et ut me certius tu idem nostri uirū
 et sinceram aliqualem non gustauit. ab
 omni carnum et etiam piscum esu
 ita se abstinnit quia ea nominare uo

lebat. Coctum quid nō nisi in ultia
egritudine bis comedit. Cilicino
sacco carnem ueluti ethiopis ma-
cerans et de sup panis uilissimū se
tegebat. Stratum alius nūq̃ nisi hy-
sciut. Non nisi semel fructibus aut
herbarū folijs siue radicibz in die
pastus semel. Post uesperas se oro-
nibus prebens demceps usq̃ ad ho-
ram sam noctis cōtinue inq̃labat.
Postmodum somno fessus in terrā
dormiens usq̃ ad noctem mediam
quiescebat. Quaquidez continue
surgens horū lectionibz et scripturis
sanctissimis / quibz tota radiat ecclesia
uti lapidibus pretiosis intentus usq̃
ad h̃ eius horam p̃durabat. Ita le-
uissima flebat uenialia peccā / ut q̃
extimass̃ eum hominem intemisse.
Dex in die continue carnez / d̃ris li-
beribus flagelabat ita ut ex eius cor

riuuli sanguinis effluebant. Quin
 uerbum aliquod otiosum ut pestem
 maximam fugebat. Sibi otium nullu
 erat. Semper aut sacris lectionibz aut
 scribendo/ aut docendo/ cunctos exerci
 tabatur. Quid plura loquar. Si scio
 ruz singulor uitas pquirem/ eo ut
 puto maior neminem in uenirem.
 Et quia supius samuelem nominau
 mus fuisse. hic samuele ondam.
 hic certe ille samuel qui uanis lit
 terar studijs & uerbis euocatus sa
 cre scripture ministerio deputatus
 in cuius uultu lumine diuina gra
 influente utriusq testi lumen uidi
 mus in cuius brachij fortitudine he
 reticor pars maxima e dispersa. hic
 certe gloria uirtutis nre transferens
 utriusq testamentum ex hebreor lin
 gua in grecam pariter & latinam
 disponensq ipm postis in etnum.

Declarans enigmata et obscura dubia et
nodosa / parans officiorum seriem cunctis
ecclesie mysterijs tam pene ecclesiarum bechi-
ficauit. Unde bene magnus apparet
in sapie ineffabilis profunditate. libe-
rales autem scias ita perfecte sciunt qd rela-
tione omnium nullus sibi similis ad hoc
appet. De scripturis uero sacris uti multum
suarum eplarum quas ad me dixerat expe-
tia didici equalen sibi nemine unquam
nom. hebraicorum grecorum caldeorum persarum
et medorum arabicorum et pene omnium nato-
rum linguarum et litterarum tanquam si fuisset
in eisdem natus et euocatus sciant.
Quid plura dicam? Que jeronimus
ignorauit nam ulla hominum unquam sci-
uit. Non me ista uenerabilis pater exti-
mes dicere. ut putet te jeronim uita
et uirtute penitus me scire! cum sibi so-
tus extiteris multo tempore. Si testor
dominum quoniam obtinui ineffabilis uiri scintilla

te si uoluisses tacere nō potuisses. Cō-
 fitentur mirabilia et sanctitates suam
 et ipsi celi in quibus magnus maioris
 glorie q̄titate q̄ multorū sanctorū habitāt
 sine fine. Nulli itaq; dubium ē infra
 patris mansiones ipm̄ unam ex maio-
 ribus ac sublimiorib; sedibus obtinere.
 Cum. n. homo ibidem sm̄ opera p̄mie-
 tur et iste p̄fectioris pene uite exerceat
 clare patet ipm̄ unum de maioribus
 et sublimioribus celis irlm̄ cuibus fore.
 Quod ut anobis plenius et certius creda-
 tur in mūdo p̄actis quorū nr̄a recorda-
 t̄ etas ualde mirabilis appet p̄digys in-
 suetis et miraculis infinitis quorū in
 aliqua uenerabilis eusebius suis lite-
 ris declarauit. De ceteris uero p̄digys q̄
 quotidie ibidem mirabiliter fiunt ut
 otinue intelligo relatib; plurimorū q̄
 uidus paucire tibi ipsi pater hūc sup-
 plico ut michi in breui uolumine que-

cumq; poteris uera et utilia miracula
collecta q̃ citius facultas acderit ei
dem ieronimi sanctissimi deuotioe
transmittere non deneges. Sed ut me
rita ieronimi sanctissimi no lateat
quid erga me diuina amicitie cle
mentia in xpo sui obitus die accide
rit enarrare. **E**odem namq; die
et hora quo exutus putredinis et im
munditie carnis toga ieronimus san
ctissimus uestimentum spetue im
mortalitatis in estimabilis glorie et
letitie induit dum yponie i cellula
mea quiescentis auidē cogitans q̃les
in eēnt aiabus beatorū qui cum xpo
gaudent glorie et letitiaz q̃titas cu
prem inde ex hac materia breuem
componere tractatum precib; ipul
sus nri seueri quondam uenerabi
lis martini epi tuxon discipuli carta
calamo pugilari q̃ in manib; suscep

tis breuem uellem scribere epplaz sa-
 ctissimo jeronimo destinandam ut
 quicquid ex hoc sentiret responderet.
 Saeram n. in tam difficili questioe
 anillo alio inuentum me posse edo-
 ceri euidentius. Cuius iam scribes
 salutationis exordium jeronimo p
 notare in effabile subito lume-
 nis inuisum tpriz nrisqz minie
 linguis declarandum cum i effa-
 bili in auditaqz odor omniuz flagran-
 tia cellula in qua stabam intrauit
 hora iam complectory. Quo ame-
 uiso stupore amiratoqz comotus
 animi et membrorum uirtutes repete
 amisi. Nesciebam n. tunc q dextera
 mirabilis dei exaltat suum suum
 notat fatiens in pplis uirtutes suas.
 Nesciebam et n. q deus antiqz mi-
 tionis suuz suuz fidelem a carnis
 in nuditis dissoluiss. et ta fulme

ei in celo sedem pparasti. Ne sciebam
certe inuestigabiles vias domini. Ne
sciebam thauros infinite dei sapie
scientie. Secreta et occulta dei iudicia
no agnoscebam qm quos vult facit
sua infallibili sapia ad sui agnitoe
uenire. Quos autem vocat predesi
nat / iustificat et beatificat / put dec
nit quoniam. Itaq; quia talem mei
oculi nunq; pspexerant / lucez tale olfa
tus meus odorem no senserat / tam
nouus tam in auditis auris obstipe
bam. Int h aut mis in me pcep
tibus cogitationibz quid h esset de lu
ce h dicens uerba vox emicauit Au
gustine augustine quid queris. Pu
tas ne breui mittere uasculo mare
totum. Breui includere pugillo ter
ray orbem. Celum firmare ne uis
tatos exeat motus. Que oculus nulls
homine uidere potuit tuus uidebit.

Que hauris nulla psonum hausit
 audiet tua. Que cor humanum nō
 latenuis intellexit / nec etiā cogitavit
 extimas te posse intelligere. Infinitē
 rei quis meret finis. In mensa qua
 mensura metieris / post totum mae
 in artissimo claudet uasculo / post ter
 rarum orbem paulus teneret pugil
 lus pō amotu continuo celum desisset
 q̄ gaudiorū et glorie quibz beatorū aīe
 sine fine potiuntur minorem intellige
 res p̄ticulari nō ut ego experientia do
 ceretis. Discurrere ab hic p̄ breue tēpo
 ris spatium impo^{ha} facere ne coneris
 donec tuus impleatur uite cursus. hic
 non queras que nō alibi nō quo tā fe
 liciter p̄pō inueniri possunt. Hic sa
 thagie talia exercere opera ut postmo
 dum ibi que hic aliquialiter intellige
 cupis totaliter in eternum habeas. In
 qui intrant nullatenus exeunt. Ad

hec ego p̄ amore stupens admiratione
tam in uisa pene amens om̄i quasi
uigore carens his uerbis aliqualez
sumens audaciam tremebonda uo
ce dixi. Fax ut michi foret quis tam
felix es tam gloriosus tam honorifi
ce ad illa p̄perans gaudia qui tam
dulcia eloquia gutturi meo faris
nō ambigere. At ille. Nomen meum
inquit queris. Jeronimi illius p̄bri
cui transmittendam ep̄lāz iā sc̄b̄l
incepisti sum anima que hac i ho
ra in bethēlee iuda carnis onere de
posito / x̄o om̄iqz celi comitata cohorte
om̄i decorata pulcrētudine / oī illuf
trata splendore / illo induta immor
talitatis deaurato uestimēto circūami
cta om̄iū bonorū ⁊ gaudiorū uarietate
terrenorū om̄iū triumphatrix om̄i
diademate coronata / ⁊ om̄i beatitu
dine ⁊ felicitate uallata / tā glōriose

tamq̃ in effabiliter pergo ad regnum
 celoz sine fine manura nullum
 et expecto glorie defectum s̃ aug-
 mentum qm̃ iterum corpori nūgar
 glorificando et nō morituro. Et glo-
 riam quā nūc sola habeo hituro in
 illa s̃. uniuerse carnis et nris die. Tu
 ego amplius aī in me collectis uiri-
 bus p̃gau' a lacrimis nō cessans sic
 respondi. Vt uiroz eximie tuā me-
 rer fieri pedissequi. Et queso tu s̃
 nihil q̃q̃ uilissimū q̃ dilexisti in
 mūdo nimia caritatis affectioe re-
 corderis ut tuis mētionibz a pe-
 catis emender tua gub̃natione recto
 calle in offenso pede pcedam tuis
 deffensionibz assiduus ab inimicis
 michi quotidie insidiantibz ptegi
 tueq̃ sancto ductu salutis attingas
 portam. Placeret ut uoluntati tue
 aliqua michi interroganti r̃ndere.

At illa. Quod optas dicito me omni tue
uoluntati sciens responsuram. Velle
inquit intelligere utrum beatorum anime quida
uelle possint que obtinere nequeant.
At illa. Vnum augustinus noueris quod
ctorum anime ita in illa eterna gloria
in deo sunt solidate et firmate quod nulla
sibi in est alia uoluntas nisi dei. Quod
nil aliud uelle possunt nisi que deus
uult ideo que uolunt obtinere possunt.
Et non. quaecumque uolunt deus et uult
et adimplet. Nemo quippe nostrum sine
fraudatur desiderijs quia nil preter
deum animus nostrum optat. Quoniam uero ut semper
uolumus deum habemus nostra semper
desideria sunt plenissime ad impleta.
longa quidem pater huiusmodi cirille uerborum
series texeretur si omnia que michi glori
riosa illa anima perscrutanti patefec
scriberem in hac breuitatis epistola. Spon
n. quod bethleem ad tantis reliquias uisita

dum proutente deo ueniam nō pōt r
 multos annorū circulos / ū tūc q̄ audi
 ui / r̄ in scriptis tradidi uidebis p̄spici
 ater. Pluribus itaq; hōis gloriosissia
 illa anima ibidem mecum manens
 trinitatis sanctissime unitatē / et uni
 tatis trinitatē filij a p̄e gnatione / sp̄s
 sancti a p̄e r̄ filio p̄cessionem angeli
 cal ierarchias / r̄ ordines et eorū dē b̄orū
 spūūz m̄steria b̄orū etiā aīā felicia
 r̄ ā utilia / r̄ gūia humanis intellectibus
 q̄ subtiliter / q̄ euidenter / q̄ mirabiliter
 r̄ delectabiliter nichil patefecerit aūdo
 si omniū linguīs loquerer. Nō explicare
 s̄mone. Demde a meis oculis lux illa
 dispuit / s̄ multis postmodum dieb;
 in effabilis odorū suauitas remansit.
 Q̄ mirabilis ergo iste ē / fatiens tot mi
 rabilia tot r̄ tanta hominibus insueta
 p̄digia. Id ipm̄ ergo ore clamemo r̄ ex
 ultemus demusq; gloriam laudi eius.

quoniam certe dignus est omni laude / nec
summus sufficientes eum laudare. Int
ruit. n. in domo domini candidus
et pulcherrimus / in fine dubio de subli
moribus et perclarioribus glorie sedem
obtinere. Ad ut iterum clarus nece
ssitatis lumine pateat pluribus testibus
quod uno censui quid supra dictum non
seuerus uir doctrina et sapientia pollet
cum tribus alijs in ipso die et hora
obitus ieronimi in tironi ciuitate ui
derit mee addere uisionem. De quo
quidem michi solimmo ipsemet per
die ad me ueniens fuit testis. Voles
itaque deus ut sublimis ieronimi glo
ria mundo non lateret sancti ueluti
sanctitas sublimis / et pene cunctorum
iuuentium excellentissima non late
bat / ne illi quos sanctitatis illius
delectabat sequi uestigia haurire
primum ignorantes aliquando a sanctitatis

deuarent tramite. Et ut etiā alijs
 tot et tanta elargiri cernentes p̄mia
 illius sc̄itatis et uirtutis inhererent
 uestigijs. Dimittit eius labore ponde
 ris premiorū spes die et hora qua idē
 gloriosus ieronimus feliciter expirauit
 elargendam sibi gloriam seuerus et
 tribus alijs cum eo stantibus taliter
 declarauit. ¶ Hora complectory die
 illo in domo sua seuerus cum tribus
 iuris chatholicis quorū duo monastij
 quondam uenerabilis martini erat
 monachi in dīs degenis locutionibz
 in celo in ethere terraqz cantuū sua
 uissimorū in auditorū in effabū et i
 credibilium infinitas repente audi
 uit uoces et organorū tympanorū et
 psalteriorū et totius symphonie et in
 strumentorū sonos quibus celus et tra
 et omnia ut sibi uidebat undiqz re
 sonabant. Quorū suauitatibz eorū

anime pene a corporibz exalabant. Stup-
efacti illico om̃s illi ellauantes oculos
celum totum eth̃er ⁊ om̃ia que cor ⁊
que continentur ambitu / quā cū uident
lucē septies sol̃ luce p̃clariori clares-
cere / ex qua om̃ia odor aromata eru-
pebant. H̃ illi tam miranda cernētes
dñm exortarunt p̃cibus / ut eos cur talia
fierent non lateret. Quibz uox de celo
ueniens ista dixit. Nulla uos moue-
at ad miratio. Nil uobis uideat̃ mira-
bile si talia ⁊ uideatis ⁊ auditis. Hodie
n. rex regum ⁊ dñus dñantium xp̃us
do⁹ exiit de h̃ neq̃ secl̃o anime glo-
rissimū ieronimi p̃bri in betbleem
uide cōmorantis totus festinus obuiā
uenit / ut eam p̃teris tanto honorifi-
centius ⁊ sublimius ad sua intraducat
regna / q̃to p̃teris sublimioris ⁊ sanctio-
ris uite meritis fulget. Hodie om̃s
angelorum ordines exultantes ⁊ talibz

uocibz.

uocibus alternatim concinentes suū
 sonantur dñm. Hodie omnium pūta-
 rum et ppharum cētus. hodie applo-
 eb et discipulor chorus. hodie omes
 sancti martires. hodie ofessores. ho-
 die gloriosa dei genitrix sc̄tis omnibz
 conuitata uirginibz. hodie omnium btorū
 aīe letabunde suo occurrunt compato-
 re et cū. his auditis uox siluit. s̄
 tū lux et cantus et odor per horas post
 modum pdurantes cessauerūt. Itaqz
 lique patet ipz de sublimioribz et ma-
 ioribus ciuibz fore quo et mirabilis
 et magnus est et etiā metuendus sup
 om̄s pene sc̄tos ob sibi traditāte potate.
 nulli sit quidem dubium ita p̄ctis
 que uult posse ipm̄ assequi sic p̄ctis
 sua uoluntas dñe maḡ coheret. Nulli
 uero me tante audacie putet ut fate-
 ar ipm̄ iohanne bap^{ta} quo testante
 ip̄o saluatore nullus maior surrex̄

petro et paulo et ceteris. xij. applor q
ab ipso xpo electi et sanctificati sunt
p stare gloria. Sed tam si phibeat co
ipm illi maiorem obtinere gloria
in celi regno aliqua audere dici
tu nullas indeo rones aut nephas
sit dicere equale illis in gloria je
ronimus fore dum mo illis in uite
sanctitate discors non fuit / cui n
sit psonar acceptor deus / s; singlor
merita decernens / et reddens uni
cuiq; quod meruit. Ast si cuiq; ui
deatur minorem iohanne et applis
jeronimu gloria obtine parum uide
atur minore ipm obtinere / cui et si
illius sanctitatis merita illius labris
grana / illius scripture et uerissime
translationis utriusq; testi offorq;
ordinationis fructus non solu pnti
bus / s; etiam futuris pspicacit enat
paulo minus fore nil ipm ab eisdem

in gloria discordem ut uerz testō
 dñi puto iudicabit. Porro ne aliquis
 deridendi laqueum initiare ui
 deat dum johanni et applis i sc̃i
 tate et gloria equalem ee jeronim
 um sanctissimū fateor unū qd
 expletis nundim diebus quatuor
 in uisione michi enarrabo ut ue
 ritas non lateat. Et ne quis me
 has laudes retere credat ul' amo
 re carnali quo homo aueritatis co
 gnitione maxime deuiat uel ue
 sane mentis impitia uel alia q̃
 cumq; cā uelint. Sz me h̃ nō am
 bigant ab homine mtellerisse mi
 nime; s; p reuelatione q̃ deus oī
 potens qui suos exaltat sanctos et
 exaltando magnificat quarta pre
 eunte nocte michi auide cogitati
 quid laudis quid ue debite reue
 rentie et magnificentie jeronimi

in breui retererem epla demonstra-
uit h modo. Dum itaq; ut dixi
sponens hanc tibi eplam scribere co-
gitarem aptam laudis materiam
inuenire hora aduemente noctis
media me somnus oppsit. Et ecce
maxima mihi affuit angelorū mlti-
tudo int' quos fulgentes plus int'
uito sole duo erant uiri ita similes
et uniformes ut nulla in eis uideret
difa qua alter ab altero differre possi-
mus q tria ferta ferebat alt' in capite
ex auro et lapidibus p'iosis alter uero
duo. Hi candidissimis induti collo-
bys undiq; auro et gemis qtextis tante
erant pulcritudinis ut nō ualeret
quispiam imaginare. Accedentes
itaq; illi ambo ppe me subsilentio pa-
ulis per steterunt. Deinde ille q tria
ferrebat ferta his me uerbis allocut'
fuit. Cogitas augustinus quid debeat

laudis de jerommo ueritate pferre. Et
 certe dñi cogitans nudum nosti. Et huc
 ambo uenimus ut eius tibi gloriam in
 dicemus. Hic certe meus solus que in
 des jeronimus ipse ē qui sic equalis
 nulla inuita et sanctitate, fuit ita per
 omnia in gloria equalis fuit est. Et q
 possum et ipse pot. Et que uolo. et ipse
 uult. et secuti deum uideo. et ipse uidet
 et cognoscit et intelligit. In quo omnis
 nra et sanctorum omnium gloriatur beatitudo
 et gloria nec habet maiorem uel minorem
 gloriam alio alio scilicet. n. magis magis
 et minus diuinam contemplant spem
 sine cognoscit. Tertius uero tertius qd
 plus illo fero aureola martiris quo et
 uitam finem corporis. Qui et si in mu-
 do pñas exumpnas afflictiones uibera
 otumelias et hominum et opprobria et deri-
 siones et cetera ualde graua q̄ ita pa-
 cifice ptulit ita gaudent pp deum

ut in infirmitatibus exultaret uerue
martir existeret / et prima martiris
non amiserit / in quia gladio magis
non finit aureolam que in signu
dat martiris talis non habet. // Ser
ta uero duo alia que habemus auro
le sunt que solis uirginibus et doctoribus
dantur ut ab alijs discernantur. Ad h
ut michi uidebat uindicta. Quin
et dñe rñ. Et ille. Johannes magis
baptista sum qui hic ad te descendi
ut nuntiarem tibi ierommi gloriam
qps ipam gentibus nunties. hoc n. noue
ris quia honor et reuerentia que sin
gulis sanctorum exhibet ceteris omnibus
exhibetur. Nec putes ut in celo sit al
qua inuidia ut in mundo. Sic enim
in mundo quilibet hominum ceteris
pelle magis uellet qz subee ita in celo
pp caritatem in effabilem qua se uni
ces diligunt bte anime quilibz scitu

ita alterius gloria gaudet sicut sua. Cum
etiam uellet quisq; maior ut quisq; mi-
nor sibi eet equalis ⁊ pene maior
quia eius gloria eet sua ita minor
maioris gloria gaudet sicut ea hret
nec uellet eam hre ut ille no habet
imo po' de sua si fas esset imptiret.

Vnde gloria singulorū est gloria cūc-
torū ⁊ gloria cūctorū est gloria singu-
lorū. his dictis societas omnis illa dis-
cessit. Expectatus itaq; a somno tā-
tos in me sensi subito caritatis ardore
res q̄tos in me nunq; senseraz. Naz
deniceps hactenus aliqualis in me
uel inuidie uel supbie siue arrogan-
tie fuit appetitus uel cogitatio. Testis
enī deus qui omnia ante q̄ fiant no-
uit q̄ deinde tantus in me extitit
caritatis feruor q̄ plus alieno bono
gaudeo q̄ meo. Plus affecto oibus
sub ee q̄ sup ee. h̄ idcirco dixerim

non ut laudis acquiram famam h
ut h quis non putet uana fuisse so
ma quibus sepe deluditur mes nra.
Sepe .a.n. deus abscondita et maxima
plumina reuerat. Magnificemus ergo
dum in scro s. magnificemus opera su
a qm pfecta sunt nec est in eis iniq
tas. Scdm do Jeronimum pp dum cu
quo regnat laute magnificemus qm
in uita sua magnifice fecit in mote
sua magnifica recepit. Quapp ma
gnus est in medio nri et sanctus excel
sus in uite excellentissime sanctitate.
Magnus sanctus et excelsus in sapie m
effabilis pfunditate. Magnus sanctus
et excelsus in maioris nre glorie qti
tate. Mirabilis laudabilis et gloriosus
in pdignis suis in auditis et insuetis.
Metuendus recolendus et uenerandus
ob sibi traditam a dno prestatam hono
rem et gloriam sempiternam. Magni

fieri ergo obsecro eum nec taceamus quoniam
 maior est omni laude. Notas fatiamus
 in prophetis glorie sue laudes. Non mireretur
 hominibus eum quem deus magnificavit
 et exaltavit laudamus. Non homines
 pigeat venerari et coli quem deus coluit
 et veneratus est. Non putet quispiam
 Iohanni et apostolis in gloria et sanctitate
 equidistantem Ieronimum Iohanni et apostolis excedere
 in iniuriam quoniam ipsi illi preare et gloriam
 et sanctitatem si possent optarent. Gloriam
 et beatitudo ipsius eorum est gloria et beati-
 tudo et eorum est sua. honor laus et reveren-
 tia a nobis exhibita Ieronimo eorum sin-
 gulis exhibetur. Et que illis singulati-
 exhibetur Ieronimo exhibetur. Si ergo
 cupis Iohanne baptistam et apostolos ve-
 nerari simul venerare illius quoniam ipse
 per omnia est equalis. Secura igitur omni de-
 pulsa fornicatione Iohanni baptiste Ie-
 ronimum equalem et non maiorem quoniam

nullus surrexit maior omni deuotione
et reuerentia fateamur quoniam si nullo
rem facimus iohannis glorie de
rogamus et magis miras exco
quas laudes. huius mei imperiti ser
monis opus quod in sufficienter quod
uulissime quod nichil tam deuote
et reuerenter expletum ad te uene
rabilis pater pure corde et magna
an deuoti affectu dirigo supplicat
ut ingenio mei uerbula que de
mee impie paupie in laudes ex
im ieronimi obtuli non deriden
do sed caritate debita equanimiter tol
lerando legas. Et que minus debito
dixi ad tanti uiri laudes et mee i
mpetiperitie et ppe breuitati et
eius laudum ymense imensitati.
Quoniam certe si omnium mortalium lingue
solum eius laudes pmerent minus
debito satis esset. Mei pectoris uene

rabilis pater esto memor / ut dū in
illo steteris loco quo illud sacrum
crimi ieronimi cadaver quiescit
eius interuentionibz recomēdes.
Quoniam nulli dubium ē q̄ ea q̄
optat idem ieronimus p̄t ḡtinuo
obtinere. Non n̄. suo aliquat̄ de
fraudatur desiderio.

*Explicit epla uenerabilis doctōis
augustini ad beatum cirillum
sm̄ ierosolomita ecclie pontificē
de magnificentijs erimij docto
ris ieronimi.*

*Incipit epla sancti cirilli secūdi
ierosolimitani ep̄i. ad beatū au
gustinum doctorem erimium
de miraculis beati ieronimi do
toris magnifici.*

*Venerabili uiro ep̄o erimio
augustino yponensi presuli*

Cirillus Ierosolimitanus pontifex et cum
sacerdotum infirmus illius sequi ve
stigia cuius in terris sanctitas radiare
non cessat Illius sancti ieronimi glorio
si cuius memoria erit in benedictione
et in seculum seculi. Qui quod sit et
tu similiter bene nosti eius usus maxi
me colloquii et doctrinis de quo me
uelle discere cum sim in toto reple
et indignus quam reputo audaciam. Sed
tamen quia tua me cogit dilectio ut tibi
aliqua scribam de prodigiis hominibus
insuetis que per illum in diebus nostris
fecit dominus ut eum celebrem in mundo
faceret et cunctis hominibus gloriosum
tamen tuis orationibus opus aggrediar
et breuiloquio perstringam de multis
parca. Gloriam huius uiri uisionemque
meam nec non et uirifica tunc temporis
peracta te nosce non ambigo. Nam uir
utique reuerendus et memorie oblimo

in non dande. Eusebius nobilis cremo
 nensis eius discipulus in quo magri
 refulxit sanctitas et doctrina cuius
 sapiam pbitatem et excellentiam non
 ignorat. Qui post biennium a nre
 mortalitatis miseria ereptus suum
 predilectissimum magrum ieronimum
 in celi patria est secutus ut nobis indi
 cant crebra miracula de quibus etiam
 inferius aliquantulum pertractabo reuere
 do patri damasio prtinenti epō et the
 adomo romanoz senatori eius fratri
 Seuero pbissimo uiro Eustochio sanctis
 sime miki et tibi et multis alijs quos
 singulatin nominari non eget tunc
 temporis p suas litteras totius ei⁹ obit⁹
 seriem intimaui. Vnde amplius ea
 que nosti reiterare foret supfluum
 et dicendorū impedimentum. His g
 obmissis ad eiusdem que nō cessant
 gatinue clarere miracula nre se stillus

uertat ut tua deposcat deuotio. Et p
ab Eusebio uiro sanctissimo eiusde
Jerommi sanctissimi discipulo sum
mat mutuz.

Post obitum sanctissimi ieroni
mi queclam heresis int' grecos
secta surrexit que ad latinol usq
deuenit que suis nephandis nitebat
ronibus plare / q' aie b'roz usq ad uni
uersal' iudicij diem in quo corpibz
erant iterum giungende uisione
i cogitatioe diuina in qua tota glisat
beatitudo sanctorz p'uiabantur / Et da
natorz aie similiter usq ad die illu
nullus crutiabant' penis / Quoy ro
talis erat. Sicut aia cum corpore me
ruit uel peccauit ita cum corpore p
mia siue penas recipit. Asserebant
etia illius secte nequissimi nullu h'e
purgatorij locum in quo aie q' m'ctu
de suis peccis in m'ndo plenam egisset

pinas purgarentur. Quaque sec-
 ta pestifera crebrescente tantus i nos
 dolor irruit ut nos amplius pigeret
 inuere. Quo meis cunctis suffraga-
 neis epis et alijs uiris catholicis con-
 uocatis eis inuina et oroes induxi ut
 tuam sic agitari fidem dira non per-
 mitteret lenitas. Hira res et forte
 huic similis nunquam uisa. Tribus ex-
 pletis diebus ieiuniorum et oronum sub
 sequenti nocte gloriosus ieronimus
 suo predilectissimo filio eusebio om-
 nibus incubenti manifeste appens
 benignaque allocutio confortans ei dixit
 in hac secta pestifera minime formi-
 dare cum sibi finis iam imponenda
 erat. Que eusebius nimio fulgente
 splendore ita ut in eum oculus hu-
 manus aspicere non ualeret intuitus
 quasi graui de somno euigilans pingu-
 dio dulces per oculos fundens lacrimas

ita ut pene uocem familiare possi forā
re. Quam preceat clamare cepit. Sate
meus ierominus es. Quare mea so
licitatem spernis? Certe teneam te nec
dimittam. nec sine tuo quē dilexisti fi
lio gradieris. Ad quem gloriosus iero
minus. Non te fili dilectissime desu.
confortare uigesimo namq; die me
sequis et simul in gaudio permanebimus
sine fine. Sz h̄ cirillo cunctisq; feibus
nūtia ut die crastina iux̄ presepe dō
ubi meum quiescit corpus om̄s mu
num quemant tam catholici q̄ etiam
illius e secte nri. Et tu tuorum hoium
qui in hac sunt urbe hac nocte defuncti
cadavera inhumanata in loco in quo
meum est inuatum corpus fanel de
petari. Sup quibus st sacru q̄ uiribz
ponens statim uite p̄stine redditū
hac radicit heresim extirpabunt. Cu
uale dicens gloriosus ierominus dñs

puit. Mane aut factu qui bethleem ad
 me tunc eram uenerabilis eusebius ue
 niens cuncta que uiderat enarrauit.
 Quo in mensas creatori gratias agens et
 ieronimo glorioso omnibus in predicto
 loco in quo pro nobis de intemerata uir
 gine saluator natus est et ubi etiam
 sacratissimum ieronimi cadauer
 humatum est aggregatis predictorum defunctorum
 cadauera deferri fecit. Omnia erga ho
 mines dei misericordia et dispensatio quod
 modis in se sperantes sit imitare. Quis
 quod et quot honoribus suos exaltat sanctus.
 fiebat interea ab illius secte cultoribus
 derisio credentibus quod foret ex manita
 manu domini. Letetur itaque omnis fidelium
 ceteris et deo in uoce exultationis psal
 lant quoniam suscepimus misericordiam domini in medio
 templi sui. Accedens namque uir uene
 rabilis Eusebius ad singulorum cadauera
 fletibus gemitibusque manibusque ex

centis cunctis audientibus sic orant.
deus cui nil impossibile nil graue i-
uete fortitudinis et virtutis q facit
mirabilia magna solus. et nullum
in te spantiū spernis nūc p̄ces
tuor exaudi filium. Et ut tua quā
dedisti fides intemerata inuolatūq
p̄secula maneat ac et ut illor erō
appeat p̄ merita et p̄ intercessionem
gloriosi tui dilecti ieronimi intro-
duc in h̄ cadauera aīas quas de ip̄s
egredi uoluisti. Quia quicūq orōe
finita singulum sacco quo sup̄ cane
ieronimus utebat tangens cadauer
ptinus in eum uite sp̄s introduct.
Qui homines aptis oculis om̄ibz q̄ uite
signis ostēdit sunt p̄fecte resuscitati
et ceperūt aīar b̄tar gloriā et pec-
catorū penas tam purgatorij q̄ in-
ferni clara uoce om̄ibz intimare.
Nam michi ut p̄stmodum int̄gat

dixerunt q̄ beatus ieronimus eos cō
 duxerat secum in paradisu purgato
 rium ⁊ infernu ut q̄i agebantur
 patefacerent uniuersis sibi q̄ dixat q̄
 ad corpora redirent ⁊ de ppetratis
 peccatis agerent p̄nias quia eo die
 ⁊ hora qua uenerabilis eusebius
 migraturus erat ⁊ ipi morituri e
 rant ac et sibi bene agerent cur eo
 gloriam adepturi. Quod ⁊ factu
 est ut inferni declarabo. His igit
 pactis multitudo maxima pplōz tam
 fidelium q̄ etiam illius secte defen
 sorū qui ad tam grande gaurerāt
 spectaculum tam etum erroris in
 ditium ⁊ ueritatis expimentū nec
 non ⁊ bti ieronimi merita egregia
 cernens magnis uocibz laudes in
 mensas refferunt creatori qui suos
 in se spantes nō deserit. Et sic aug
 hime pius do^r nauiculum sue fidei

sacratissime in huius mundi mari eru-
ctuantibus malorum hominum fluctibus
agitari permittit sed minime naufragari.
Quo quidem forti queso esto
aio uiliter age. non formides contra fidei
persecutores magnanimus dimicare sed
umbra alarum tanti patris qui suorum
fidelium preces in efficaces non sunt
dum non tota spe et puro fiant animo.
Non enim aliter nequeunt nostre in exaudiri
preces nisi cum in deo nostra perfecte spes
consistit uel quia petimus non petenda.
Ad ipsum ergo dominum non tantum ore sed toto
corde clamemus dum affligimur
et ipse qui dominatur in uirtute sua et
nos quotidie oculo respicit pietatis
non permittet nos temptari sed id quod
possumus. Sed ne nimis deum ap-
posito meo gradiar ad incepta redde.
Et uenerabilis eusebii obitum apostoli
primo et uirorum illorum tunc similiter quos

resuscitatos.

resuscitatos nosti migratione scribens
 quia eadem sunt hora et die quo eu-
 sebius de huius mundi ualle miserie ex-
 empti aliqua ieronimi miracula de
 multis introducat.

Adueniente autem die quo ue-
 nerabilis eusebius ab eo ieroni-
 mo in uisione quam supstat
 suam se migrari scierat die tercio p-
 eunte langore febrim concussus ua-
 lide se sup terram magri no imemō
 nudum deferri fecit a fratribz et singu-
 lum obsilant fratrum benigna col-
 osolatione confortauit et ut in scō
 manerent ppsito admonuit. Deinde
 sacrum quo gloriosus induebatur ie-
 ronimus deferri fecit et sup se pon-
 iussit. Ordinauitq; se nuduz istar
 gloriosi magri ex eccliam in qua ia-
 cebat scō ieronimi cadauer sepeliri.
 Posthac cōmōe sacratissimi corporis

¶ xpi se muniens se dno et bto jero
nimo comendavit. Et sic p̄t̄dum
locutione corporalique unione p̄uat
circumstantibus alternatim scribi
psalterium passionis dō et a sac̄ q̄n̄
legentibus iacuit. Durum quippe
et cunctis rōne mūdo degentibus fō
nclabile hoc quod narro. Die aut̄
quo moriturus erat p̄ duas horas
ante beate aīe exitum venerabilis
Eusebius tam terribiles cepit actus
pugere q̄ circumstantes monachi
pauore p̄territi uelut anītes i tra
iacebant. Nam quandoq̄ tranſā
sis oculis manibz simul iunctis fa
tie terribili uoceq̄ dicta q̄ sedens
clamabat. Non fatiā. Non fatiā.
mentis. mentis. Post hoc ad
terram rediens fatiorem firmabat
in terram q̄tūm poterat clamā.
Adiuuate me fr̄es ne peccem. Quod

monachi uidentes lacrimantes et tre-
 mentes eum interrogauere. Quid hēs
 pat'. Ad quos ille. nō uidetis demo-
 num agmina que me debellare cu-
 piunt. Et illa. Quid te facturuz
 uolebant cum dicebas nō fatia. Et
 ille. Conantur namq; ut diuinū no-
 minis blasphemā inueniā. Et ideo
 h me et nō facere ac clamabam. Et
 illi. quare faciem tuam abscondebas
 in terram. Et ille. ne eorū aspectū cer-
 nerem quia tam turpis et horribil
 est q omīs pene que in mūdo sūt
 respectu eius nō sunt. Int' h ūba et
 actus p̄ores retrōs sic ad extrema
 horam usq; deuenit. frēs autē q
 astabant pauore et dolore p̄teriti
 uelut mortui stabant quid facere
 nescientes. Gloriosus deus in sanctis
 suis mirabilis in maiestate sua be-
 nignus et se timētibz misericors scōs

suos non clere inquit in tempore necessi-
tatis. Ad extremam namque horam ve-
nerabili eusebio puenienti gloriosus
ieronimus appuit / eum benigne con-
fortans. Cum aduentu omnis illa de-
monum turba quasi infinita eum ti-
more p[er]tita ab eo uelut fumus eua-
nuat / ut plures testantur monachi
qui p[ro]p[ri]is oculis dispensatione diuina
se hoc uidisse dicunt. Et h[ic] mag[is] app[ar]-
batur. Nam omnes circumstantes au-
dierunt has ab eusebio uoces. Un-
uenis pater. quare tantum mou[er]is es.
Quidlo filium tuum no[n] relinq[ui]s. Cum
subito cunctos audientib[us] a uox r[es]p[on]-
dit. Expecta fili ne formides / quia te no[n]
desereres que[m] tantum diligo. Qua
audita uoce breui inde decursa mo-
rula uenerabilis eusebius exspirauit.
Qua quide[m] hora et illi qui resusa-
tati sunt migrauerunt. Et ut puto

cum eusebio ad eterna gaudia puen-
 runt. Nam p omis illos xx^o dies post
 q^u ut nostri resuscitati sunt se i tata
 pma tradiderut q^u in du^o eterna be-
 nitudine potiuntur. ¶ Salento pre-
 tereundum neq^uq^u puto que ab eisdē
 tribus p illos dies quibz iuxerunt di-
 dia contitue toto h^o tempore cu^o aliq^u
 eoz secreta uite illius quam p^ost hac
 breuem i momentaneam expectamus
 rimari cupiens atq^uia diem ducebat
 aduesperam. Sz q^uis multa ab eisdē
 didicerim tñ ad pñs breuitatis causa
 quedam solum resseram / cetera nō
 alias ea dicturus obmittam. ¶ Qua-
 dam uice ad unum eoz me iuisse
 attingit quē dire lacrimante nec i
 meis uerbis consolationē aliquā ad-
 mittente cōpiens tanti fletus causā
 ab eodem cepi pquire. qui plures
 de hoc ame interrogatus nec tamē

ad interrogata respondens tandem me
coactis importunitatibus sic rēdit.
Si que pēdie sum expertus nō ignora
res tibi semp in esset fletus causa.
Ad quem ego. Quēdo ut q̄ uidisti
edisseras. Tūc ille paulisper tacens
dixit. Quales credis penas et tormē
ta nō solum damnatis s̄ etiam in
purgatorio existentibus pparari. Ad
quem ego. De incertis que uera pō
tēri sūnt. Vt n. puto nr̄is quibus
affligimur penas equari nō pūt. Ad
qd̄ ille. Si oī que in mūdo cogitari
possent pene tormenta et afflictiones
minori que illis habetur pene comp
entur oī que hic uidentur pene et
tormenta solatia sunt. Malet eū
quolibz uiuentium si illas expiētia
nosceret penas usq; ad finem mūdi
omibz his simul sine remedio cru
ciari penas quas oīs ab adam huc

usque singulatum vtullerunt q̄ uno
 die in inferne siue purgatorio mi
 nori que illic hetur pena torqueri.
 Et ideo si cam mei intogas fletus
 timor penar est que peccatoribz uis
 te dantur. Scio namqz me regi meū
 dum p̄casse / et ipm iustum fore nō
 dubito. Qua de re non mireris si plā
 go / cū pō si non plangerem uehement
 admirari deberes. Sz pō admira
 re q̄r homines qui se mori nō du
 bitant / saltem alior expimēto tāta
 hic securitate uiuunt nec tantas
 cogitant euadere penas. Ad h̄ do
 lore tactus intrinseco ita ut uix ū
 ba fōre posses dixi. Heu quid au
 dio. Sz queso in quo tormenta dif
 ferūt infernalīa ab his que sunt
 in purgatorio dicat. Et ille. Nichil
 inter se differunt / quia eadē s̄
 magnitudine pene purgatory et in

ferri. Sed unum est quo differre pos-
sunt quia infernales fine non ex-
pectant sed augmentum scilicet in iudicii
universalis die quando cor ibidem cruciabu-
tur cum animabus. Et purgatorii
sunt cum fine. Nam post expletam pe-
nitentiam in exempti gaudiis beatis-
simis proficiuntur. Ad hoc ego. sunt omnes
in purgatorio exantibus equalia tor-
menta vel diversa. Ad hoc ille.
Diversa quidem in aliquibus maiora
aliquibus vel leuora iuxta magnitu-
dinem peccatorum. Nam in patria et bea-
torum omnes anime gloriose diuinam
contemplantur speciem in quo omnes consistit
gloria quod quibus singule tanta habeant
gaudia quanta uelle uel cogitare possunt
in gaudiis non sunt pares quia ma-
iora hoc possidet minora illa iuxta opera
que fecerunt. Sed si tibi aliqua ex hoc
oriret admiratio ut scire possit in eis

diuersitas gaudior quorum causa est solus
 ipse deus in quo in quo ulla potuit et
 nunquam fore diuersitas solutio satis putet.
 Nam cum deus contemplatio et cogni-
 tio sine intelligentia sit tota merces
 et gloria in aliquo potest esse sanctorum minor
 in alio uero maior. Idcirco cum omnes
 similes aere deum sicuti est uideant et ag-
 noscant aliqua minus uidet et intel-
 ligit et sic sibi minor est gloria aliqua
 uero clarius uidet et subtilius intel-
 ligit et sic maiorem possidet gloriam.
 Sic etiam de illorum miserorum dampna-
 torum dici potest. Nam cum omnes aere dam-
 pnatorum in uno consistent penarum lo-
 co tamen diuersis eruantur penis uir-
 tutum qualitates. Tantum si quidem
 differt inter christianorum qui ibi torquentur
 penas et paganorum ut paganorum crucia-
 menta et eorum qui filii dei etiam et peccatores
 substinent sunt quasi nulla quiaque omnia in

effabilia sunt nec a uiuentibus cogita-
bilia. Et dignum ē. Nam illi grām
dei in uacuij receperunt nec uolue-
runt a peccātis corrigi dum uixerūt
sacris gēnue uociferantibus scriptis
quas p nichilo putauere. Tum ego
horribile inq̃ quod dicis tūc seculu
lo mortalium in susteret mentibus
ut uel tantarum penarū terrore a
p̃ui cessarent si nollet amore glo-
rie. S; queso quid erga te p̃chie cre-
unte anima pactum est breuiter i-
notesce. Ad quod ille. Aduementa
inquit mortis mee hora tanta in
loco in quo migraturus iacebam ne
phandorū affuit spūūz multitudine
ut p̃multitu^{ne} diuāri non possent.
Quorū spēs talis erat q̃ in eo nil pe-
nolius nilue horribilius excogitari
pōt. Potius. n. quilibet hominū flā-
mis ardentibus arduos se exponeret

q̄s eorū formaz ictu oculi uisione po-
 tiri. Et ad me uementes oīa que
 cumq̄ ppetraui opera q̄ deum ad
 meam memoriam reuocabant
 suadentes michi ut amplius de di-
 uina miā quam tam grauit̄ offe-
 deram nō sperare. Et certe nouis
 q̄ nisi me diā misatio adiuuasset
 eis resistere non ualebam. Nam
 dum omī uigore sp̄s destitutus cor-
 uerbis paulominus assentire gloiō
 sui affuit ieronimus magno ualla-
 tus agmine angelorū septies sole
 splendidior me confortans. Qui ubi
 illos sp̄s neplandos f̄mituit me
 tam dure exacerbantes ualde cō-
 motus erga eos uoce terribili eis di-
 xit. Quid ad hūc nequitie et oīs
 maledictionis sp̄s uenistis. Ne-
 sciebatis hūc meis fore fouendū
 auxilijs. Stimus hūc relinquētes

abire et iras ab eo ellongante nequi-
tias q̄tum distat ortus ab occasu. i
his illa maledictorū spūūz societates
perterrita diris ululatibz et clamoribz
limē loci quo iacebam excessit. Tūc
gloriosus ieronimus aliquibz mīpal
angelis ne a me discederent s; quo-
usq; reuerteret expectaret cum cet̄
is angelis festinant abscessit. Eodē
quoq; abeunte angeli qui ad me cu-
stodiendum remanserant me con-
fortare cepere blanda et dulcia p-
mittent si forti aīo poluxarē. Int̄ h
aut consolationis colloquia hora q̄
decurra s; b̄s ieronimus ueniens
stansq; in limine uelociter inquit
uenite. Tūc subito anima corpus
relinquens tam grauiter et acerbe
q; certe q̄te fuerint p̄ssure et angus-
tia intellectu non caperet mens hu-
mana n̄ ut ego experiri didicisset.

Si. n. omnis humanorum intelligentia
 quas uellet angustias et dolores esti-
 maret et aie dissolutionis ac cor tñ
 illa pro nichilo computaret. h. et a no-
 minus ardua et ualde mortalibus for-
 midanda que p longitudine pnti
 operi no miscribam.

Eo loquente incipiebat claudi dies
 occasu solis quo necesse fuit quid ei p
 mortem atigerit non explere. Sed
 quia id pteritis affectabam sequenti
 die duobus alijs cum eo in simul quo-
 cati ad narrationis illius seriem re-
 dii. cupiens hoc ab illis etiam duobus
 alijs pauidire ut trius testimonio so-
 lidius edocerer. Itaq; cum hi ia dca
 reciperent sic respondi. Qzq; hec uti-
 lia sint nec cederet in uacuum sepius
 ipa fari tñ his que iam audui ob-
 missis queso ut que uobis post disso-
 lutionem corporis euenerint meo

branti animo detegatur. Ad h. ille q
michi que audisti transacto narraue
rat die. Quod civile inquit mte
gat non est possibile plene fieri qm
spiritualia nris minime sensibus
comprehenduntur. Scis namq exami
fore / 7 tn quid aut qualis sit aia
non agnoscat. Deum certe scis cuius
ee pñ 7 finem a quo incipiunt omnia
atq tendunt. Et tn quid sit deus
aut qualis dum carnis istius gra
uissime corruptibiles portas omnes
no intelligis nisi p speculum i enig
mate. Sic etiam de angelis 7 de ce
teris in corporeis idem idem liquet.
Cum n. multa que sunt notissima
in na ure parue intelligentie defec
tu intelligere non possimus sup
celestia 7 spualia oio aliena a ue
cognitione quo intelligemus. Ve
dicat inqz / h uti potes queso dicat.

At ille. Circumloquar inquit id qd
 optas ⁊ dicam paulominus quod
 possum. At hi qui mecum ea que
 ego pridie sunt experti si ita est
 testificabuntur. Mea pridie aīa
 a corpore tot ut sup̄fatus sum p̄su-
 ris ⁊ doloribz dissoluta subito ictu
 oculi in effabili f̄t̄ aīa dei indi-
 cantis p̄ntiam de p̄tata / s; quibus
 ⁊ quō non agnosco. Nec certe mirū
 Nam nūc carnis mole aggrauor / tūc
 aut erat aīa sine carne. fuerunt
 etiam ibidem istoz aīe terroribz
 in cogitabilibz quid iudex ageret for-
 midantes. Heu aut mortales nesciūt
 quibz hoc eueniet quod tūc nobis.
 Certe si illius non foret ignorantia
 totiens non peccarent. Nullum que
 toto tempore gessimus peccorū iū-
 dicem latere potuit imo cūcta que
 fecimus tanq; si forent p̄ntia cūctis

astantibus clara erant ita ut minim
um nostrorum cogitamentum sicut fuerat
appebat. Considera namque quibus et
quot agitabamur erroribus. Hinc demo
num multitudo stabant mala testi
ficantes que fecimus locum modum
et tempora declarantes. Hinc nos met
ipsi que obiciebantur nullatenus gra
dicere poteramus tamen quia iudicem
cuncta scientem tamen quia ipsum quilibet
nostrum iustissimum cognoscebat. Hec
quid dicam. Quam suam postulabu
mur. Ob eius memoriam nunc formi
do. Hinc mala undique undicta iudi
ci acclamabant nec ullum pene app
ebat bonum quo quid minime spera
remus. Hinc nos dignos supplicio omnes
qui aderant exclamabant. Cumque
iam nil deesset nisi suam publicari
que pectoribus digna datur eae glori
ae rerum cunctis splendidior astris

abeato iohanne baptista sumoq; aploz
 principe petro / necnon ⁊ angeloz in
 genti multitudine comitatus ad pre
 sidentis iudicis ueniens nrā sūāz
 suspendi modico temporis nosq; sup
 dari ob reuerentiam ⁊ deuotionem
 quam sibi contuleramus ⁊ p̄ erois
 destruendi necessitatem ut noluit i
 petrauit. Deinde nos secum ducens
 oīs illa bta uallatus societate ubi fi
 delium aīe in eternali gloria p̄petuo
 p̄feruntur que ibi gerebantur ut red
 deremus testimonium declarauit.
 Post hec ad purgatorium ⁊ infernum
 nos deducens non solum que ibi erat
 indicauit si uoluit ut penarū expietia
 p̄baremus. His ergo oib; sic pactis hāc
 qua nra cadueta sacro quo beatus
 fuit iūst ieronimus teregūt uenera
 bilis eusebius iohē gloriosus ieronim
 nobis impauit ut ad corpora redire

mus / mandans ut de his que indicim
mus testaremur / pmittensq; nobis
xx. die ppetratil peccis nos gtingeret
debitam pnam exere cum beato
eusebio / qui tunc erat ex hoc seculo mi
graturus gloria finis nesciam adi
pisci. Sicq; corporib; nre aie sunt co
iuncte. Multa siquidem angustie
hime formidanda que mortalium
impssa mentib; ab eisdem labean
omniū terrenorū amore et cura pui
gilem qua tot ab errant homines
ut puto funditus extirparent. Patet
didici que si his cartis impmerem
plus cogitato opus pcederet nec cō
compos subscribere iam pmissa. Ita
q; cum de primo te expectem ui
sitaturum gloriosi ieronimi reli
quias / ut tue quas p die recepī lūe
fatebantur. Hec omnia h fine dau
dam tangens uenerabilis eusebiy

sepulturam ut ad miracula redd
 eam que superius sum pollicitus en
 narranda enarrare. Obitus naq;
 eusebij venerabilis et trium homin
 pdictor seriem in pcedentibz q; bre
 uis potui inserui quedam tibi ut
 puto affectuosa interponens. Et
 nunc pcedtor sepulture series ita
 patet. Mortuo namq; venerabili
 eusebio hora tertia plura sunt mi
 racula cunctis uisa que pcedetis
 uite scitatem testantur. quor du
 or ad pns solum dicam. **A**d
 nachum quidam eiusdem cenobij
 placitum et uigilis pnatu corpus
 h lanne oculor statim ut eusebij
 corpus uenerandum facie tegeret
 pstone lucis gram est adeptus. //
Demoniac? autem quidam dum
 sacru corpus ad cem duceremus
 eidem obuiant est ptinus libatus.

jur eccliam in qua gloriosi ieronimi a-
dauex sanctissimum e humatu uene-
rabilis eusebii corpus honore debito ma-
gri mistar sepeliuimus. In cuius ecc-
cimiterio hominum illoz trium qui
eadem sunt hora mortui fuerunt
corpora tumulata. his ergo uenerabil
eusebii cuncta sileant ut pgrandia et i-
effabilia locum teneant pdigia eximii
ieronimi iam pmissa.

In ameno et iocundissimo siqde
mirabilium gestoz ieronimi
sanctissimi prato positus uti-
tum faciens pcpuos et decorel mira-
culoz flores ad hz opusculi uenusta-
tem et nre posteror ue saluti utiles
psse legam. Quoz omiuz quid pde
erga sabinianum heresiarcham pesti-
ferum quem agnoscat pactum e pmo
dicam. Sabbinianus namq hereti-
coz fautor duas in xpo asserens uolu-

uoluntates.

tates et quod perius est quam inter se discor-
 des. Ad cuius tam inopinabilis falsi-
 tatis probationem introducebat illud
 quod in euangelio Christus dixit. Pater
 si fieri potest transeat a me calix iste. El-
 liciens ex his rationes grauissimas et pene
 inextinguibiles quod panem uoluit una
 fringere uoluntate et altera eandem
 coacte subire oportuerat passionem.
 Et ex his dicebat quod multa Christus uolu-
 it que obtinere non potuit. Tanta
 in nos doloris exant quod magnitudine
 explicare nequimus. Peruerterat nam
 quod idem pestifer angus et lupus rap-
 ax se uestimento ouium induens nobis
 commisit gregem. Et ut sententia diri-
 pectoris efficacius exerceret opusculum
 quoddam compilauerat falsis probis
 rationibus. Hec sic esse quod quidem opusculum
 ut fidem ei daremus glorioso Je-
 ronimo totius ueritatis speculo imputa-

bat! Cuius falsitatis notitiam compies
sciens & gloriosum Jeronimum septa
sup. Erroris destructoe no multu
ante sui obitum edidisse, pda
heretarcham cum suis discipulis
& eiusdem nequie ministris in
tam quodam diuino die iuliana
ad disputandum & sui errore ne
quistimum pbandum. Quo naq
die uniuersis meis suffraganeis
epis & alijs qz pluribus orthodoxis
necnon & ipso heretarcha cum suis
nephandis discipulis in preclara
ecclia adunatis disputa a nona in
cepta ad uesperas usqz tendit. Dum
autem idem heretarcha contra nos
opusculum ab ipso falso copositum
quo glorioso intitulabat Jeronimo
allegaret, has tantas bti Jeronimi
ferre non ualens bone memoie
sibianus scilicet nazareth ecclie archa

epus quia tanta beati jeronimi
 affectione animi et deuotione col-
 lebat ut si quid faceret diuinum
 non et beati jeronimi premittebat. In
 quasi ab omnibus jeronis dicebat pseudo
 heretice perit assuerit dicit
 eum mercedis quod tot et tantas ex-
 cussit nequitas. Dum autem inter
 eos longa oriretur contemptio et ut
 quod opprobria sibi inuicem proferre di-
 ceret in fine sic ambo pariter sta-
 tuerunt quod si usque in obsequenti diei
 horam nonam beatus jeronimus hoc
 opus falso compositum euidenter
 ostenderet, predictis hereticis etiam ca-
 pite puniretur. In autem archiepiscopus.
 Quibus finitis singuli ad propria
 remeant. Per totam autem noctem
 quisque nostris orationibus uacans, ut
 nobis auxilium in opportunitatibus eue-
 neret ad idem qui neminem usque in se

sperantium spreuit. Magnus domi-
nus et laudabilis nimis cuius certe
sapie non est nūc. Statuto autem
die et hora letus heresiarcha in
eccliam cum suis nequie filijs uenit
huc illucq; discurrent quererebat dei
seruum et filium tanq; leo rugiens de-
uorare ueluti si foret deus non intel-
ligens nec suorum suorumq; potius exaudient.
Sed cum solidius se fatuus stare ex-
deret mirabilis cecidit. Stabat aut
omnium fidelium contio in ecclia quilibet scilicet
geronimum nomen clamant. Clauserat
siquidem geronimus gloriosus aures
fingens se dormire orones supplicium
non intendens ut mirabilior apperet.
At ego totus perfusus lacrimis quid dei
cepi accideret expectabam. Deniq; cum
nichil miraculi apperet scire cepit
heresiarcha canina rabie ut filium
quod promiserat iam expleret. Ad locum

autem quo decolandus erat silvanus
 sanctissimus gaudens et intrepidus
 tanquam ad nuptias ueniens lacrimantes
 episcopos et omnes alios catholicos qui ad hoc
 concurrebant his confortabat uerbis. Ex
 ultate mecum homines et nolite ostanti
 quoniam non derelinquit deus sperantes
 in se. Si non exaudiat plus meus iam
 perpetratis nequitis merui. Post hec ge
 nua flectens scilicet inquit ieronime ad
 esto michi si placet quoniam si et maiori
 sum dignus supplicium. Tamen ne falsitas
 locum teneat ueritatis succurre. Ad
 si falsum non est ut adiunxeris propterea esto in
 hora mortis ut glorie finis nescire non
 sum christi hec dicens speculatori collum
 prebuit ut feriat ipsum rogat. Elleuat
 autem speculator enssem antistitis uenera
 di caput uno ictu cupiens amputare.
 Adest subito ieronimus gloriosus cum
 cernentibus manum extensa tenet

ensem / Siluano imperans ut exurgat.
Demde heresiarcham increpans scrip-
turas falso compositas inueniens eiq[ue]m
nans ab omnib[us] euacuauit oculis. Et
hinc eius similibus ut eueniret.
Confestim ut gloriosus ieronimus
disputat heresiarche caput terram
petiit a corpore detrimendum / tanq[ua]m
si ense speculatoris manus eius am-
putasset ictu uno. Quod tam mira-
bile cuncti uidentes qui ad erant illi
co stupefacti / d[omi]no gr[ati]as egerunt / et Je-
ronimo glorioso / et ad ueritatis tra-
nitem heresiarche discipuli re-
diere. Ecce q[ua]ntum uenerabilis an-
tistitis fiducia in d[omi]no et b[ea]to jero-
nimo fuit efficax / qui p[ro] ueritate
mori minime formidant. Exem-
plar certe hic factus e[st] uenerandus
antistes cetis xpianis. Non n[on] xpia-
nus ille est / qui pro ueritate mori

104
timet. Si. n. xp̄us animā suā p
nobis posuit ut ab omni nos redi
meret fuitute ⁊ nos pro ip̄o cum
tempus ē animas ponere nō time
amus quia nemo nisi legitime
certans pot coronam glorie obtine.

A Erum quia de siluano ad
detm nosti ali quodam nō
minus ut puto mirabile ex
ga cum scim narro cui⁹ tot forent
testes q̄ ⁊ nazereth urbs ⁊ bethleem
tenet qui pp̄ys oculis h̄ uiderunt.
Spens ille antiquus dia⁹ obsuam
deiectus supbiam in inferni pfidū
nenerandi antistitis siluam nimie
inuidens scitanti in eum dolis ut
calior cunctis aiantib⁹ grauter ē cō
motus. Qui ut uix dei infamē re
dderet q̄s qui suo scitatis exemplo
relenabantur ad recte querelationis
semitas suo cū deciderent ad pe

iora. Nocte quadam formam sancti viri
sumens audam mulieri nobilissime
iam in stratu quiescenti appuit / et
se ad eam illicite fingens offensum in
corporis inquirebat. Ad quod terrore
pterrita mulier viri ignorans spem
dum se cum homine sola in thalamo
cerneret / nec quid faceret sciret di
ras cepit voces emittere ita ut omnes
clamoribus assiduus excitarent dor
mientes / et non solum de illa domo
sed etiam vicin. Qui omnes ad predicte
mulieris thalamum accurrentes quod
ibi esset interrogare paucas mulie
rem. Interea claudus spem sub tho
ro se ponens cepit latere. Qui autem
accurrebant hoc audientes quis ibi homo
fuit ubique perquirere ceperunt. Verum
illi diu percurantes tandem ad locum
uenientes ubi pestifer latebat angust
aliena spe occultatum hominem inueni

runt. Qui eundem accensis candelis
 intuentes silvanum ep̄m crediderūt.
 Ad quod om̄s qui aderant stupefacti
 ineluti am̄tes effecti q̄i quid ageret
 quid ne drent ignorabant scientes
 eiusdem sanctitatis nomē. At q̄ hoc tā
 destabile in opinabileq̄ cernebant eū
 interrogarūt cur tantas nequicias p̄petrass̄.
 At ille. Quod inquit malum feci. qd̄
 mulier audiens eum fore mendacē
 lacrimans conrespondit. Tūc ille ut
 homines illos erga dei iurum ad maius
 odium incitaret qd̄ citius illuz dif-
 famarent talia cepit. et tam ab horre-
 da uerba fari q̄ nullus p̄turbatione
 auribus poterat sustinere. Quo eū
 otimelis et opprobrijs exac̄bantes caute
 ex domitium expulerūt. Mane at
 facto que gesta fuerāt enarrantes sil-
 vanum archiep̄m ip̄critam et dignū
 incendio acclamabant. Quadere

quasi est tota nazareth comota usque
archiepiscopus ita ut audiendo cuius
quolibet blasphemaret. Mira huius
iuri patia et magne sanctitatis iudici
um uolat ad innoxij antistitis aures
tanti fama discriminis os tuum non
monetur ad iniurias me tot aduersa
cormanet in mole ad nulla se uerel
ipsum. gratias semper diuino agens
nomen sua sed confitetur gloria me
ruisse. Hec quid dicam augustine.
Non solum in iniurias et obprobria fer
re ut possis fugio sed etiam quibus
uerbulis frangor. premia opto nec
de laboribus curo quia scias ad celorum
regna non aliter quempiam nisi
laborum et afflictionum tramite pue
nire. Quid enim aliud debeo indica
re cum me a seculis in uita et moribus
discordem inuenio non et discordez
in morte in primo respiri. flebilis et

106
grauia michi assunt si scitor vita
et meam reor. Miror quippe qui
auditu scitor gesta reuoluunt ho
mines uti ego / et tu nil ut ipi uoluit
pagere. Porro hoc ad meam detege
dam in sapientiam est quod dicam. Plu
ries me ab eiusdem siluani audis
se scire / nunquam tantum se felicem fore
quantum cum se ab hominibus despi
ci et conculcari cernebat. Creuit mi
rum eius infamia quod eius opinio usque
ad Alexandriam / Cyprium / et per
ciuitates affines pene omnium ore est
delata. At qui limen domus inuicem
antistitis calce tangere non audebat.
Manens uero in somniis dominus spectato
omnium suos sinit labi scotos in tribula
tionum erumpnas / ut tunc fideles
patientia eos reddat / sed eos erigente
necessitate in pressuris minime de
relinquit. Reuoluto itaque anno quo

diā astuta talia erga dei homines
petrauerat citatem nazareth ut il
larum gentium scandalum aliqua
liter mitigaret iur dei occulte defes
ad ecclesiam in qua gloriosi ieronimi
humatum quiescit corpus tanq̃ ad
refugij portum ueniens se in sep
ulchre loco posuit oraturus. Quo p
duarum horarum spatium sic manente iur
quidam nequie spūs inflamatus
in p̃detam eccl̃iam intrans sanctumq̃
iurum repiens sup sepultura i orō
positum ad eum uoluit draco ci
currit ei m̃p̃perens q̃ mulier me
res ad libidinosas suas uoluptates
otinne m̃citaret. Cui agnus in nocē
siluanus se despici gaudens humi
litate solita ut ista spe ei dret blan
dis colloquijs m̃uitabat. Quod p̃
surrexerat ille latro audiens gladio ex
uagina sua pendenti latere in p̃udi

ca trahens dext^a ipm ut filiam antis
 titis guttur immergeret ellenauit.
 Cui cum hoc uerbum succurre Jero
 nime gloriose uenerandus antistes
 opponeret in guttur ppriuz ellenatur
 gladium immergit uiri illius dext^a
 reuerberata. Et sic ut decebat se ipz
 uir nequissimus interemit ut i la
 cum caderet que efodit. Admirabile
 hoc. si non mirum est mirabile id
 quod restat. Casus itaqz alius supe
 rueniens uir nequissimus si quod ul
 tione diuina perpetratum fuerat ut i
 uidit ptinus gladium arripient adde
 iro hominem illum extimans int
 emptum filianum interficere conatu
 tur. Ne nimia loquar uerba id qd
 pmo acciderat huic euenit. Quid
 Nuncium uir iste fs in terram et
 ciderat q duo uiri alij eam inter
 uere. Quod uidentes diuin igna

inditiꝝ h̄ tñ fuisse pactum scelus
a dei homine putauerunt. quorū
unus id p̄ alio graue ferens furia
nesciae undiqꝫ inflamatus latro
cepit q̄tum poterat exclamare. Vñ
quo tua ruget malitia. Tu mulie
res ad tuas libidinolas cogis uolup
tates ⁊ homines interficis in ocul
to. Certe tue h̄ nequitie finis est.
Et subito p̄posse cūcurrit ut eum
extingueret iurato ⁊ demudato en
se. At siluane ut siluanus more
solite succurre jeronime gloriose ex
clamauit. miralle ut duo p̄mi se
manu ⁊ ense p̄p̄o interfecit. Vir
autem alius qui cum ip̄o uenerat
h̄c intuens tremebundus ob uisio
nem ad ec̄c̄ fores cūcurrit. Quod
h̄ maleficiꝝ factum putans q̄tum
poterat exclamare cepit. h̄ne om̄s
accusate. Ecce maleficiꝝ siluanꝝ

archiepiscopus, non solum mulieres ui-
 tuperat, sed suis etiam incantatoribus
 necat homines toto posse. fit his
 nimis uirorum et mulierum con-
 cursus. Verberant aera uoces co-
 bustione dignum saluamini archi-
 episcum acclamantes. hec ad meas
 sonant aures et lacrimas ad tantum
 pro monstrum stabat agnus inter
 lupos atrocissimos seuentes ut ca-
 nes famelici non minima mitis-
 simus et letus tanquam fungens propter
 nil dicens aliud nisi he. Juste pa-
 tior quia in deum meum peccavi
 grauiter. Verberatur uir innocens
 caput ab omnibus ut ad supplitia tanto
 letior quanto pena grauior deducatur.
 At dum ego manu silentium propter ei-
 optans furorem nimium mitigare
 in sinu eo amplius iracundia et
 furore propter inflammas. Cumque iam

captus siluanus ex eccāz duceret su-
bito gloriosus ieronimus ut nūq̃
est de loco in quo iacebat surgens tūto
circumfusus lumine q̃ radys in
eum intuentium oculi vibrarentur
cūctis appuit suo deuotissimo antisti-
ti auxilia donaturus. Qui sin dex-
siluani uenerandi capiens dextaz.
his qui eundez captum retinebat
antistitem uoce terribili ut eundē
dimitteret impauit. Tante siquidē
fuit uirtutis haussio ut ante q̃ fini-
ret uox talis om̃s repente tantus ti-
mor inuasit q̃ om̃i uigore corporis de-
stituti in terram uelut mortui cec-
dere. Int̃ h̃ quedam mulier a nephē-
do spū obumbrata chatenis uincta
compedibus manicisq̃ ferreis alligata
plurium hominum manibz libatōis
obtinende cū ad eccām deportatur.
It ubi mulieris pes tangit limē uln

latus et uoces terribiles mis mis glorio
 se ieronime nam per te erutor ante
 tempus / dia⁹ emittere non cessabat.
 Cui gloriosus ieronimus. Ne phande
 inquit spūs ab hac eri dei famula / et
 tuas detege qual erga siluanum egis
 ti fallacias in siluam forma oibus
 te demonstrant. Tunc diabolus ut
 gloriosus ieronimus iusserat / ita ut ab
 omibz siluanus archiepūs crederet
 appuit et rem quam fecerat / ut i fam
 redderet dei flm enarrauit. his di
 ctis diris clamoribus / et ululatibus
 nephandus spūs de templo dispuuit.
 Quod ubi tam mirabile ē pactum
 gloriosus ieronimus sui antistitis der
 teram non relinquent. Quid optas
 inquit uacilem siluane hūne tibi
 placatum me factur. At ille. Mi d
 inquit / ut me hic amplius non relin
 quas. Ad quem gloriosus ieronimus

correspondit. Quod postulat ita fi-
at. Post me velociter ueni. Rex di-
cens cunctorum uisui se negavit. Inter-
uallo aut unius hore facto Silua-
nus archiepiscopus expiravit. fit obli-
cuctis stupor et admiratio in audi-
ta. undique mulierum et uirorum necno-
rum et puerorum confluit multitudo. la-
crimarum effusione terra madet. uo-
ces lamentationis^{nes} uululatus gemitus et
suspira in rama sonant. quilibet se
reum eo quod in silvanum commisit
ueniam petens clamat. Per totam
autem noctem gentium multitudo
ab ecclesia non recessit. Itaque mane facta
clero ad antistitis funera prepara-
to corpus eiusdem ad nazareth
ecclesie honore congruo deportatur
tam illius ciuitatis quam illius scilicet be-
thleem propter multitudinem conuentum.
In qua quidem ecclesia nazareth co-

pus illud uenerandum humani
 mus ut decebat. longa certe uerba
 miranda siluam uenerandi
 psulis modo mira plene pmeret.
 Et quia dicendorum pgrandis patet
 area eiusdem uenerandi psul
 actus finiam quedam alia no mi
 nus grandia breui uerborum scema
 te narraturus.

Mirandum puto quoddam satis
 mirabile quod pmet relatione
 ueredicorum testium pum oculorum
 uisu didici. Duo uiri nobilissimi
 et transitoris locupletes et catho
 lice fidei ueritatis msci tñ ut in
 gentiliu ritu genti satis boni glo
 riosi ieronimi mirabilia audie
 tes ex ciuitate alexandria multis
 adunatis opibus deuotione eius
 dem feruendi ceperunt ut ut eide
 ieronimi gloriosi reliquas uisi

tarent. Cumq; iam incepto itinere
qdam atramite deuij introisset ne
mus ubi nulla hominum aut equorū
uestigia uidebant. bñ jeronimi ino
cantes nō eiusdem se custodie tradi
derunt. In eodem siquidem nemore
quidam latronum habitabat pnceps hui
sub se plures quingentis latronibus
hos et illos ad aliquod destināt itē
ut transeuntes interficerent et ad eū
dem et ceteros spolia reportaret. Is
itaq; pnceps hos transeuntes inuē
tribus quocatis latronib; ut ad eos
intificiendum accederent impauit.
Qui sui pncipis implere nlla cup
ientes assumptis armis illorū q
gradiebant alexandrii ocito cursu
tendunt. Adag siquidem gloriose
ronimi merita mag et peligia forte ut
puto a scis modici talia inq; uia.
Accelerant latrones ut transeuntes

• mactent •

111
mactent. Et dum ppe fiunt quos p
solum cernebant duos paulo i mirabi
les ee uident. Inter quos uix quida
pibat tanto lumine circumlustrans
ut mtiendi eum aliquali fas non
eent. Apphndit stupor timor 7 admi
ratio hos latrones quid aliud facere
possint nesciunt nisi ad latrones
alios remeare. At ubi forent alonge
redeuntel retrouersi solum duos in
prius homines reuiderunt. Mirat
imur 7 se illusos arbitantes cepe
runt ad transeuntel homines retro
gradi. Aut ubi appinquarunt ut
pas uiderant nunc uiderunt. Mag
ac magis stupefacti latrones cernen
tes minacim; se redisse terga uerue
runt 7 uelociter ad suus quid in se
cissent pncipem deuenerunt. Et cu
rem gestam audit eos insipientel
7 fatuos extimans duodecim alijs

latronibus conuocatis cum eisdem uisus
transcurrens homines meat cursum.
A longe duos cernunt. si p[ro]p[ri]us uis
primi uiderant sic et isti. Eor[um]dem
p[ri]mus tremuit bases. trepidat cor
sunt uelud am[er]es om[n]i vigore d[e]
defectum. Tandem in se redentes
eos latent[er] secuntur. cupientes q[uo]d
d[omi]n[us] adit edoceri. Trepidat
nec hui[us] nesci[us] transcurrens latro
dentes homines n[on] se qui sunt am
de hi p[er]ueniunt. Deniq[ue] i[n] actu
solis inclinata die cum quid innot
fatiant nesciant. Illi duodecim la
trones extimantes ad eosd[em] consu
lend[um] statunt declinare. Atq[ue]
ad latrones ueniend[um] iter carpiunt
eosd[em] latrones solummodo duos
cernunt. Quo ingorem latrones
adepti transcuntibus et ip[s]i p[ri]mo
obuiarunt. Qui om[n]es in simul iuncti

112
se in uicem salutarunt. Intim in
rogant latrones qui sunt unde
ueniant / et quo pergant. At illi iquit.
Sumus de alexandria uementes
bethleem petimus ut gloriosi ie
ronimi reliquias uisitemus. Ad
h latronum princeps. Qui illi iqt
fuerunt iuri qui hucusq nobis
cum tñ modo ueniebant. Mirat
hos tā fari uatores / et se p q nemo
intrauerunt neminez nisi ipsos
et tres alios uidisse nel audisse dñt.
Que gestant fuerant tñ latronū
narrans pñcept illos obsecras ut
ipsi ob quam cāz h acciderit si nos
cunt debeant indicare. Quibus
illi ob a cāz / nisi quia ieronimi
custodie se dederunt / h euenisse
se nescire dñt. Ad h latrones spū
sancto qui ubi uult spirat subito
inspirante oī quam p q habebat

ferocitate deposita in terram eorum pedi-
bus puluisti per excogitatis flagitijs ue-
niam postulantes illos ad latrones
alios perduxerunt. Sed quid dicam non
minus patet ad obtinendum hora pri-
ma noctis ad latrones expectantes de-
ueniunt. postquam quicquid accederat decla-
rarunt eosdem supple declarantes
ut his flagitijs solitis iam expulsis
ad gloriosi iam visitandum castrum
ieronimi secum irent. fit his uerbis
ceteris latronibus irrisio. Promittunt si-
quidem suo principi et illis alijs necem
durissimam si audiant amplius ista
fari. Non cessantibus autem illis priora
iterum loqui uerba latronum quod plurimi
causis rabie furibundi mox in eos in-
surgunt ensibus denudatis. Potuerunt
nempe triumphas ellenare si quis glo-
riose ieronimi auxilium postulantibus en-
ses illos deponere donec illi qui fuerant

occidendi a ieronimo glorioso postula-
 runt nullatenus ualluerunt. O ineffa-
 bilis nri clementia saluatoris quot i
 modis quos uult facit ad agnitione
 sui nominis deuenire. Repente h ta
 insueta omis illa latronum uidens
 conno altis deo r glorioso ieronimo uo-
 cabus debitas agunt laudes eiusdem
 se uouentes reliquas uisitare. Facto
 igitur mane plures trecentis homibz
 qui tunc temporis erant talia ppetra-
 tes cum eisdem alexandrinis ex illo
 exeuntes nemore ad gloriosi ieroni-
 mi tumultum deuenierunt cunctis ta
 insueta pdigia enarantes. Baptizat
 itaqz gentiles alexandrimi r cunctis m-
 di namtatibz conculcatis religiosam
 in quodam cenobio ducunt uitā. la-
 trones autē illi similiter ad lucē ue-
 ritatis scēqz r laudabilis uite diā grā
 r gloriosi ieronimi meritis puenerūt.

Sicuti constantinopolitanis liti-
ris hac de re michi spāliter
directis transacto nō longo diei
spatio intellexi sile pene miraculū
illi quod sup̄tatus sum in urbe cō-
stantinopolitana duobis accidit ro-
manis iuuenibz / a romana urbe
Bethleez uenientibz / p̄ gloriosi Jero-
nimi corpore insitando / quod tra-
tabo sicut breuius potero. Quom̄ q̄
duo illi iuuenes audam appinqua-
rant ruri / a constantinopoli p̄ duo-
decim forte distant miliaribz spa-
tium anteq̄ rurem duobus duobz
miliaribus introirent eadem fere
hora in loco quo horsum iuuenes ue-
niebant duos q̄tingerat homines in-
terim / quorū mortis rumore p̄dicto
resonante ruri loci eiusdem iuri
simul gregati circumquaqz q̄s horū
fuerit interfector ceperunt inquirere

114
uehementer. Cumq; diligenter pqui-
rerent ad eē circum nemine n̄ pre-
dictos iuuenes qui iam ppe uener-
ant repientes eosdem p̄tinuis tenu-
erunt ab eisdem credentes fore ho-
mines interfectos. Mirantur itaq; h̄
ignari iuuenes h̄ se nil scire totis
uiscib; conuincant. At illi eorū pro-
nichilo computantes uerba captos
eosdem conantur ad rus ire festi-
nanter. Post h̄ de rure quia ad eos-
dem uiros iustitia nō spectabat cum
accusationib; ad constantinopolita-
num dōm capti iuuenes destinātur.
Quin ne nimis longus fiam ūbis
quod nō fecerant tormentorū rigore
iuuenibus iam ḡfessis adiecit more
solito s̄mā decolandi. Heu quale cō-
audiendo tot lamenta innocentū
quos ī iuuentutis et pulcritudinis
maxima uenustas et ortus nobilis

simus decorabant possi se alacrimis
continere. flentes itaque iuvenes gra-
uibus pallidas fauces lacrimis irriga-
tes ululatus gemitusque et suspiria pro-
mere non cessantes. Gloriose dicebat
jeronime hoc tale ne est primum quod ob-
sequentibus tibi prae. Est tale quod la-
bore tu meruimus itineris. heu ro-
ma urbs nostri praescia ortus non sic te crede-
bamus nesciam nostri finis. Ad locum
namque tanti supplitis ibidem gremium
multitudine maxima expectante
nostris iuvenes gducuntur. O ineffabi-
lis misericordia dei nostri qua celum reducat
et terra nec ulli ad se currenti obliuiscat
miseri. felix in loco quo plectendi er-
ant gremibus in celum utque iuvenes
manibus extensis gloriose magna vo-
ce inquit ieronime nostre salutis et
auxilii portus nostri spei anchora salu-
berna et intalis hac melina hora nostri

indignis supplicationibus pias aures ut
 si h quo punimur scelus non gestimo
 nas liberationis opes pietate soluta se
 sentiamus. Quod si fecimus erigere
 iustia adempnemur. Nec ubi dixerit
 colla extendunt carnificibus ferieda
 nil dicentes aliud q̄ facere ieronime
 gloriose. Quod mirum si tot lacrimis
 cutoy ad se currentiuz misicors opi
 fer ieronimus se amiserando no pot
 uit abstinere cum circumstantium
 omniuz / i carnificum corda etiam ad
 compassionem mouebantur. Elleuatis
 si quidem ensibus unuerum carni
 ces colla ferunt. Et colla paussionu
 signa / uti porphiritici lapides forent
 recipiunt. Mirant carnifices creden
 tes se iutus fefellisse. denno elleuat
 ut pl' p'st enses i ferunt. s; uti uti
 prius insensibilia unuerum colla
 manet. At illi iteruz atq; iterz ferunt

h' enses ut eent palee iuvenes sen
tiunt. Orit ex h' m' astantes admi
ratio et stupor uehementissimus
omn' cap'. Hinc inde gentium ad tu
m sueti uisionem confluit multi
tudo. Audit h' et ipse sine latore et c'ru
uibetq' armificibus ut se uidente
denno feriant et tu omode illes
iuuenum colla manent. Stupens
magis ac mag' uider tantis ignar'
miraculi nil scit ali' cur h' fiant
q' ueeneficia cogitare. Precipit itaq'
ministris omi mora postposita nu
dos tradi arduos iuvenes rogi fla
mis. Circa illos mox copiosus ignis
accendit' / infundit' lignis oleum
et pix / ut eoz dem uita citius dest'
atur. Quid mirandum si compo
ptegendi ab ensibus gloriosus uero
nimis aflāmis suos se inuocantes
sedulis uocibus iuvenes ponit libe

116
rare. Eursum ignum flāme ī m
mensum scandunt. At iuuenes
sub alis consistentes jeronimi glōio
si salubriter pmanent uelut si m
ameno quiescerent iuridario ⁊ iō
condo. Posthēc iudex utrum h ad
scribendum miracul an uenefitijs
certius cupiens experiri ut si hi die
bus octo suspensi iuuerent q uel
lent abirent soluti ⁊ liberi cē sunt.
Suspensis itaq illis mor jeronimi
gloriosi pntia defuit minime. Q
plantas manibus tenens pedibus
peduz illesos ⁊ inuacel statutis die
bus mirabiliter consuauit. Currūt
igitur octano die totius ciuitatis ⁊
circum adiacentium uillaz uiri.
Currūt ⁊ iudex. Cernunt clare glo
riosum miraculum patefatiētibz
que uiderunt qui ad custodiēdos
iuuenes fuerant deputati. Annotat

omnis uocibus in excelsis laudes pagant
creatori et ieronimo glorioso. Mox d'
eculeo in ueris ueneris deponunt et
maximis honorum crequis ab omni
populo uenerantur. Verum cum in urbe
Constantinopolitanam capti et dolori
uehementissimo intrauerunt liberi
honorifice et cum gaudio in effabili
erecti sunt. et tamen anuete deo a mul-
tis constantinopolitani populi comi-
tati bethleem attingentes ueneratim
debita gloriosi ieronimi reliquias
uenerunt. Satimque deposita secula-
rum omnium cura cenobium in quo
gloriosus uixit ieronimus intraue-
runt. Et uacantes die noctisque pene
et orationibus celebri uita scitatis pspi-
cie in predicto cenobio ad huc ma-
nent.

Magne admirationis gaudij de-
uotionisque causa precedens iune

unum miraculum extitit / & multe for-
 midinis constat sequens in sacris ordi-
 nibus maxime constitutis. Apud su-
 porem thebaidem quidam dominus fuisse
 ante duos decem annos / & dicit monaste-
 rium omnium pulcritudine ac excellentia
 decoratum / in quo pene duodecim do-
 mine uita honeste religionis reclu-
 sione gratia decorisque moribus perman-
 ebant. Ad hoc qui in sunt figant aures
 nec quod una hauserunt auricula
 effundant alia. Nam quantumque
 sana sit & integra modicum ymo qui-
 nil potest / si alta uolens secare maia
 prius quod fundo in est foramen reli-
 quat / ut dira naufragia non admittat.
 cur hoc sum fatuus prius narrationis hi-
 storia reprobabit. Multis itaque potest pre-
 dictum monasterium uirtutibus
 unum pessimum quo ruit simone
 uitium retinebat. Nam instruere

diabolo in eisdem dnabz h̄ obſuabat
abuso/ ut ſi q̄ uellent in monialem
recipere no tñ intuitu caritatis
me recipiendeqz bonitate q̄tum re
cipiebant pecunie. Nulla. n. in mo
naſterium intrare poterat maſcū
niſi certa pecunie q̄tutatis ſecum
irret. In h̄ ſiquidem erat monaſtio
ſctimoniat/ quedam dñā etate gū
deua/ que ab infantia ſua i ieiunijs
orombz oī terreno reſoluta cen
dō nixat/ que uitium illud q̄ plu
mum abhorrebat. Cui nocte q̄da
ut erat ſolita in orōne p̄ite glōio
ſus jeronimus apparens/ locuz illu
in celo luſtrans lumine eidez pre
cepit ut ad abbatiffam cetāqz illu
cenobiij moniales mane p̄gera nū
tians/ q̄ niſi apecto iam in uetera
to manum exherent ultionem
diuinā ſubito expectarent. Inſ dñi

disputat. Perterrita visione misueta
 scimonialis dñā quis hic fuerit
 iubens talia nuntiari in se ipam
 quide pertractans totam illam nocte
 pegit in sonē. Crepusculo diei adue
 niente omīs in capitulo moniales
 ppulsato tintinabulo congregavit.
 Quibz admirantibus ad que tūta
 forent festinatione in caplo quoc
 te Scimonial dñā ex eaz assur
 gent medio que uiderat & audie
 rat omibz patefecit. fit illico ex h
 monialibus cunctis irrisio. hanc ex
 clamant fatuam multis qz gariūt
 derisionibz hanc forte ebrietate ni
 mia soniasse. Illa uero accepta co
 tumelia patie se scuto munens
 de eazdem siquidem ptnatia nim
 iuz dolens s de sua despectoe gau
 dens ad solitas redyt orōnes
 supplicans qtuuo ne suis monia

libus quod audierat eueniret. Ora
factis igitur diebus decem nocte me
dia p̄dicte sc̄timonialī dñe hac pro
re deuotis orōnibus incumbens glō
sus iterum appuit ieronimus eide
ut que p̄us nuntiauerat monialibz
de mo intrepide nuntiaret allocu
tione mandauit benigna. Ad quē illa
Quis inquit es dñe talia michi mā
dant. Ieronimus inquit sum. Ab
eiusdem euamuit oculis. Illa nō sc̄ies
eaz duritiam quid ageret / quid ue
dret nesciens tandem mallens amo
nialibus in sana & ebria reputari q̄
diuinis contraire preceptis / ogregans
iterum monialibus que audierat
& uiderat uoluit intimare. Ast ut
eam assurgere moniales pestifere con
spicerent diuini nescie iudicij sibi de
primo affuturi ante q̄ uerba incipe
ret ecaplo cum magnis chachinatio

nibus exierunt. Cum. Transactis
 insuper diebus tribus dormienti p[re]dicte
 scitimoniali d[omi]ne gloriosus ieroni-
 mus in effabili q[ui] societate uallatus
 angelor[um] nocte appens me^{ia} eam exi-
 tant, eiq[ue] misit p[re]miss ut de illo
 eriret mona^{io} n[on] subito futura finis
 expectaret. Cum illa uero multis la-
 crimis supplicaret ne h[oc] fieret glosa
 inquit ieronimus. Ad abbatissas et
 ceteras p[er]git omni mora postposita eis-
 dem inuitans q[uod] nisi peniteat hac
 nocte nocte diuinam sentient ultices.
 Si aut[em] misia p[er]manebunt duritia sta-
 tim erient amplius in mon[asterium] n[on] moe-
 ris. His finitis abscesit. hec ig[itur] aud-
 iens scitimonialis anxia plenaq[ue] tri-
 stit[us] cap[itu]l[us] adijt i[n] campana cepit
 uehement[er] ut ad cap[itu]l[um] scitimoniales
 accederent ressonare. Quo abbatis-
 sa de somno euigilans cognoscent[em]q[ue]

ab hac fore pulsata campanula
iracundia ad caplin pperavit. At
ubi illam uidit cliris eam minus
inerepans nullum uoluit audire
uerbum / pmittens q nisi cessaret
h agere / secum amplius in mona
no maneret / Cui scimonalis dñā
ne tardes inquit queso agere que
pmittis. pfecto noscas me h i loco
amplius non mansuram. Glorius
equidem ieronimus appens michi
tm modo hoc statim mona futurum
iudiciu patefecit. Hec audiens ab
batissa deridere cepit hac extimas
nelano capite ista fari / et hostiar
iam conuocans iussit ut hanc de mo
nasterio ptinus effugaret / madas
eidem ut aliquali hora sic ex dim
issam postmodum faceret mtere
ut sic ab inceptis operibus ia cessaret.
hac de re scimonalis dñā q atq

potuit emona^o egressa / lacrimis
 tñ fusa / doloribzq; repleta p his
 que monasterio nouerat euenire.
 Terribilis siquidem deus fortis / atq;
 potens / quis resistet ei? heu cū
 eum homines non formidant / qui
 tñ irritant eius iram scientes nll
 atenus posse ab eius euffugere ma
 nibus / ut eius eos magnum & in
 enarrabile iudicium non qphndat.
 Saltem his miseri terreantur exem
 plis. Audiant qui in suis confidit
 diuitijs / quq; in ira corat excelsu
 dñi siue auaritie siccitate qle ade
 buic mona^o adeo p pecunias faciez
 auertenti de celo est iudicium / ia
 culatum. Pene lumen hostij scimo
 malis dñā excesserat q subito totū
 corruit monasterium / om̄s oppri
 mens moniales / ita ut ex eis uiua
 aliqua non remansit. Scimonia^l

uero illa in quodam venerabili do-
nax monasterio quod apud infe-
riorem thebaidem hactenus scilicet
papua uina manet.

O Ignem censui pmissis narra-
culis aliqua alia diuini contem-
ptantes manifesti iudicii de-
claratua iungere ut si forte pmd-
tior multitudme peccorum corda te-
nata et plusquam lapidea in carnea
uerterentur quod cum se ob peccata cer-
nerent beluas rationem et cognitionem
sui conarentur ut fierent homines
adipisci. Abiecta et in ratione quam sunt ho-
mines in bruta animalia redigunt. Gre-
corum quidam hereticus die quadam
cum sacerdote quodam in ierosolomi-
tana ecclesia publice disputabat. Cumque
sacerdos ob huiusmodi defensionem auto-
ritatem quandam gloriosi ieroni-
mi allegaret ut greci destrueret nos

temerario.

temerario pestifer grecis ore glorio
sum fuisse Ieronimus totius uirtutis
lumen mentiti non erubuit uoce
fari. At quia uoce talem nequam
petrarat uocem clementis uiliter
non formauit.

Quidam in super alius hereticus
pestifer arianorum in quadam
disputatione eundem Ieroni
mum gloriosi auctoritatem quod eius inducere
ti ut mentitur sua temeritate res
pondit subita fuit diuina ultione per
cussus. Nam mundus uerbum uoce
timens clamare per totum illum diem
sine aliqua cessatione non desistit.
Misere Ieronime gloriose quia
a te penis durissimis torquor. Et hoc
per totum illum diem quod uocibus per
at clamans hora complectoris mirabi
liter cunctis qui ad huc occurrerant cernenti
bus expirauit.

Hereticus quidam alius pestifere he-
resis ariane cui ante meum
obitum finem pio imponat dominus in eccle-
sia gloriosi Ieronimi ymaginem ce-
nens ut inquit sic te cum uiuebas
meis manibus tenuisses / quia meo te
gladio uingulasses. Hic ut dicta dedit
gladium euaginans / tota in ipsius
ymaginis illius gutture infixit. Quod ni-
guis iste Ieronimus tot facies mi-
rabilia in audita cuius opera
similis non appet. Potuit equidem
inbecillus in ymaginis gutture gladium
figere dextra / sed de ymagine gla-
dium et gladio manuum quo usque res
innotuit ex here nullatenus fuit co-
pos. Mox quoque excussiois loco tamquam
ex hominis corpore uini sanguinis
unda fluxit / que usque modo per mira-
culo declarando fluere nunquam cessat.
Eadem in super hora quam res sic acta est

iudici in atrio erant idem gladius
 Jeronimus cum gladio gutti infuso
 appens per offensione huiusmodi uin
 dictam postulauit fieri narrans
 equidem sibi facta. Et hec dicens
 abiit. Stupefactus itaque iudex cum
 ceteris qui astabant ad ecclesiam
 hereticam manu gladii infirmi
 tenentem repperit. Qui peritum ut hi
 uiderunt manu fuit compos
 gladio remouendi. Captus itaque
 hereticus in sua permanens duritia
 ob aliud non se dolore nisi quia
 uinum non teneret Jeronimum garientis
 appli multitudine lapidibus lignis
 ensibus et lanceis iugulatur.

M Episcopus meus Johannes que ago
 scis omni fulgens pulcritudi
 ne quez michi in locum filii ad
 optavi ut puto tibi pridie quid ei
 euenerit enarrauit. Sed tu ut i

prestantius memorie commendetur
silentium non transibo. Captus itaque
idem Johannes ante duos annos
a patris et patris regis ministris ven-
ditus pro eminentem suam pulchri-
tudinem ad regis exercenda obse-
quia deputatur. Cumque per annos in
regis curia non pro dolore et tedio
permansisset eodem revolutionis anni
die prudenti regi suavis prestita
se a lacrimis non potuit continere. hoc re-
intuens lacrimarum ab eo amde querit
causam. Qua cognita in quodam eius
castro quibusdam precepit militibus
custodire. Sequenti namque nocte
eodem in castro existente divis lacrimis
undique madefacto in sonis eidez glo-
sus Jeronimus veniens manum eius
ut sibi videbatur capiens ad civi-
tatem iherusalem secum duxit. Expectatus
mane putans se in castro retineri

in domo qua maneo se inuenit. Quod
 admiratione uelut amens quasi u-
 trum in castro uel in domicilio ino-
 staret nullatenus discernebat. In se
 postremo rediens emissis uoce dorie-
 tem familiam excitauit. Currunt igitur
 ad me famuli adde Johanne ineffa-
 bili gaudio dicentes nuntiantes. Quare
 dubius accurrens que a plis
 unctum putabam puer cerno. Quod
 quidem quid ei acciderat enarrantes
 deo et glorioso Jeronimo laudes ma-
 rime psolunt.

Sanctimonialis quidam domus
 omniū pene pulcherrima ferax
 etate uiuencula sed ai sapia
 ualde cana beati Jeronimi deuotissima
 in quodam cenobio dñarū multa sa-
 critate ad huc uiuit. Cum quod au-
 ditur contigisse. Sit mulier hanc
 alyis in exemplum q̄ huc illucq̄ p-

plateas et uicos discurrenē nūq̄ cessat
sua stultorum hominū illaq̄antes
animas inuisione. Nullo tot diabolus
animas recte capere quot pessimo
mulier. Sanctimonialis h̄ ut oīz
dominaz testimonio comphat nūq̄
nisi maxima eaz compellat necessi
tas ex suaz cellulaz graduz figit. Ne
q̄ ei aliud agit opus quin aut orō
nibus uacat aut lectionibus et me
ditationibus implicatur aut corpus
reficit dorendo aut aliqua mai
bus exeret opera semper tamē scriptu
ram dōctam ruminando. Huius diuini
spiritus antiquus diabolus inuidens
ut eam a seculo pposito reuocaret aug
dam nobilissimū uiuentis aūz i
eiusdem sanctimonialis in titūz
incitauit concupiscentiam q̄ nil
poterat die noctiq̄ aliud nisi quō
eam posset attingere cogitare. Circa

mona^m ueri luminis obsecutus q^ui
 p^{ro}gens nullu^m remediū aliud rep
 ire quibat. Santa namq^{ue} in scie
 nte caligat^{ur} extitit ut multos
 se suis p^{ro}utiosis turbatur affectib^{us}
 cernens noluit se aquis tradere
 suffocandum. Stultū amoris stul
 tum inuenit catheā de die i die
 stringit. Et h^{ic} ad sanctimonia^{les}
 aures resonet ob suam non audet
 pudicitiam. Qua de re oī ad h^{ic}
 aux^{ilium} destituit^{ur} q^uidam inueniens
 magū ueneficū et demonū iⁿ tanta
 tione^m nephandis artib^{us} excente
 magnaz p^{ro}mittit si quod optat ex
 p^{ro}pt^{us} fuit pecunie q^ueritatez. Tum
 ueneficior^{um} mag^{is} suis carminib^{us}
 conuocatum demonē decipendi
 eam nocte media festine ad sc^{ilicet}
 destinat moniales. Ad cellulam
 itaq^{ue} accedens demon transire ul^{tra}

cellule gloriosi Jeronimi ymaginis
in cella picta timore nimio nequit
limen. Adira res Augustine ut mul-
tiplicibus patet exemplis tantis glo-
si Jeronimi timor diabolo inest ut
etiam sue picture non audeat appē.
Nam si cui ab eodem obsessio corpo-
ri p̄tiosa demonstratur ymago ab
eodem continuo diabolus effigatur.
Igitur omissum explendi opus neq̄
sp̄itus despans ad mittentē reuer-
titur sibiq̄ negari ad monialem in-
troitum pandit ob glosith Jeronimi
imaginem celle pictam. Quo deridē
magus dimisit. Voxq̄ cōuocati alii
demonē q̄ p̄t mittit citius ad huius-
modi opera finienda. Sit secūdo id
quod primo. At secundus p̄ horam
forte manens coactus excelsas cepit
uoces emittē. Si me Jeronime hūc
sinis recedere huc ulterius nō re-

reuertar. Ad h^o stupescit mulier q^u
 oronibus in cellula iherebat q^u istas
 fundat uoces nimio pauore pericta
 tur. Non cessante diabolo sic clama
 re exatate illius cenobij moniales ti
 more percussae grandi tremule ad illa
 accurrunt cellam / cruce d^o preeunte.
 At illum fore neq^{ue} spiritus sciunt / eun
 dem comitant / ut debeat qua de ca
 uenerit intimare. Narrans equide
 diabolus rei seriem / seq^{ue} gemitibz
 et ullulatus pandens / et chatenis
 igneis uinctum a ieronimo retinet.
 Rogat eas ut suis mereatur precibus
 abeundi gram inuenire. At ubi h^o
 moniales audiunt / deo et glorioso Je
 ronymo laudes reddunt suppl^{er} pos
 tulantes / ut demonem hunc nullatenus
 reuersurum de eodem cenobio effuga
 ret. Vir oronum uerbis finitis di
 bolus magnis stridoribus ex eodem

loco recedens magnum adijt eiq;
capiens tantis uerberibus & cru-
tibus flagellauit / ut p multas
horar spatia in eo aliquod uitale
signum paulo⁹ apperet diris clamoribus.
Mei crutatus causa fui
sti ad illas me destinās moniale.
Certe in te his uerbis uendicabor.
Int⁹ aut uēba tam horrida magis
cū se pene puitiei ppinquū cer-
neret suas uidens artes nullum
auxilium adhibere ad totius re-
fugij portum heronimū glōsum
iam naufragio se dirrigens. Glō-
riose inquit heronime huic ad tu-
am demētiam subueni misero
accūrenti ei solita mēe dona p
grandia nō denegant. Pmitto
namq; si tuis hac hora ^{hāc} iutus au-
xilijs puitiei / tam horribili non
succumbam demceps cūctis exultis

fallatis atuis obsequiis nō recedā.
 his finitis uelut fumus ab eodem
 neq; spiritus euauit. Per anū
 autem idem iacuit uerberibus
 mag' i tñ sui corporis ipol, q' n
 alieno aux nō potuit se mouere.
 Nox idem accepta pnia mag' an
 q' electo surgeret, cunctis combustis
 codicibus, quibus artes illas neqlli
 mas excebat, uenditisq; omibus
 que habebat, et pauperibus eroga
 tis, completo anno, i illa se ob pe
 nitentiam agendam in quadam
 spelunca claudens in hermo, i q'
 p quadriennū gloriosus stetit, Zeno
 nimus multa sanctitate, et pnie
 aspitare polet. Huc queso inuenes
 omes cūrant, et isani inuenis ex
 discant, ne quod illi cōtingit sibi
 postmodum doleant otigisse. In
 sanis itaq; inuenis tantis arcuili

gatus luxurie laqueis se uidens o
mode sue miserrime uoluptatis de
siderio nequandissimo defrauda
ri quadam nocte laqueo se suspen
dit. Et sic se infelix temporali uita
potius et perpetua se priuauit. Ecce quod
malorum causam turpissimum lux
urium fore liquet. Nil tam rui
ne pariter et corporis promptus quam
istud nequissimum arbitror scelus.
Ex ipso namque homicidia ebrietates
omissiones inuidie detractiones
contemptiones et penitus uniuersa ori
untur mala ut ueteris et noui te
stamenti infinitis patet exemplis.
Id habet autem ut maior iuuenibus det
astitia se tuendi. Nam status uul
gariolosior non est insipientis iunen
tis statu aliud censui exemplum
mei nepotis russi etatis forte decem
et octo annorum quod dolore nimio stragie.

Non est ambiguum ista quae incipio
 enarrare magis tribulationibus
 meae memorie reuocari. Sed tamen
 ut promissum est ut omnibus marie
 iuuenibus pueniant in exemplum
 salentio illa nequeo pretire. Neque
 quidam meus ruffus nomine utque
 puatius parente amicus ad meas
 deuenit manus qui ut ex matris
 visceribus non exisset ne illi quod sub
 stinet contigisset quae tanta dilligen
 tia suo infortunio enutrit ut apostolus
 a me genitus putaretur. Cresces itaque
 idem puer infelix etate sed non sapientia in
 genti pulcritudine corporis sed non aie
 decoris et probis moribus honestate bo
 nitate et multe sapientie elegantia quae
 uane decoratur acutis dilectione sup
 flua colebatur. Is namque in decimo
 octavo anno in beallis et miserrimis ex
 pirauit propter quae tantum ab omnibus isonuit

luctus ut uir p̄ mensem finē potuit
inuenire. Sed certe luctus p̄ eo quod
euenerat nō suffecit. Ist ego ei
nimis incumbens dilectioni plures
gloriosum rogavi Jeronimum ut m̄
qd nepoti meo acciderat reuelaret.
Sigitur meae annuens Jeronimus
gloriosus scribis obtinui quod gl̄
icebam. Oranti ei in die quodam
hora nona tantus euenit fetor q̄
naribus nullatenus potam tolle
rare. Nec dum mecum tacit⁹ repu
tans un̄ hic tant⁹ adeet fetor ad
mirarer sup̄ meum uerticē elle
uatis oculis infelicem nepotē uidi
terribilis uisionis ita q̄ in eū uisū
imprimere non audebam. Nam
cathenis igneis circumligat⁹ in sta
flāmas fetidissimas erumpebat.
Ad hanc itaq; uisionem subito me
ta uehement⁹ timor irrupuit ut dū

pluries loqui uellem formandi no-
 cem nullatenus compos eram. Pos-
 tremo aliquantulum in me rediens
 si meus erat nepos, uoce cepi perqui-
 rere tremebunda. Ad hec ille ul-
 lulatibus et suspirijs. Vtina iquit
 non fuisset ne tam diris eoz cru-
 ciatibus deputatus. Nam scias me
 tartareis mansionibus perpetuis te-
 poribus permanurum. Iheu quid i-
 dicam. His dictis tantus michi do-
 lor affuit, ut sic pluries admiratus
 quo uita peritus non discessit. Iogis
 autem expletis colloquijs ab eodem
 salutatus fui cur diuine fuisset
 mie sic exorte, cum in mundo tot
 uirtutibus sic polleret. Pro nulla
 inquit uis scias causa fore danatu-
 nisi quia in ludis maxime delect-
 tabar. At quia in morte accepta pe-
 nitentia, quia stulta ignorantia ut de

lebam postpositum agnoscere diuinam non
merui ueniam adipisci / Et hec di
ces amens dispuit oculis. Talis aut
eo abeunte remansit fetor ut illic
illum hactenus audeam introire.
Ecce quantum turpissimum ludi scelus
die^{min} abhorrent maiestatis oculi. Ti
meamus ergo ne nos bonorum rapiat
iermes tam repentinus interitus. Pe
nitere nos uitiorum attingat dum te
pus inest quia postmodum poena fo
ret frustra. Ut igitur arpiamus tan
te ruine ludi paul effugiat nequam
vino ut omni memoria deleat / et a
lia quidam quod breuius potero subragabo.

In samaria quidam nudum
perpletis diebus dum nudi quidam
ludens quasi omnia que habere po
terat consumpsisset gloriosi cepit heron
ni nomen ausu temerario blasphemare.
Que nequam blasphemie

ut finientem uerba / uidentibz et
stupentibus cunctis / mox / ex alto fulmine
ueniens intenuit.

Tribus alijs in thiro ludentibus
h accidit quod enaro. Cum. n.
illi suuz uellent incipere luduz
ut hi qui se hoc ab eisdem audisse et
totam rei seriem et se uidisse fiant
referrent / sic dixerunt. Quacumqz uis
erit uim Jeronime / quia te iusto alio
luduz istum alacriter finiemus. his
ita dictis / suum inceperunt ludum.
Quocirca pmo diato qm uno elap
so instanti / se terra aprens / illos solu
absorbuit / ita ut nil ex eis amplius
fuit uisum.

Quod uisu noscitur uerissimo
testimonio comprobatur. Idcirco
q dico qm multis possem
comprobare testibus / tm me ipso teste
qui ea uisione ppa dicta qpbato.

lux meam in qua in iherusalem habitans
eodem nobilissimus quidam fuit
miles transitorius nimium laqueus
qui unicum huius filium eiusdem
stultissimi amore cecitate per-
sus non solum a pravis non eum cor-
rigere sed etiam eum ipse met ipse
instruere conabatur. Parentes fa-
tu et isti similes nris queso oculis
huic inclinent ut quis finis eue-
niat non ignorent. Multi enim
homines magnas anime et corporis
inciderunt ruinas ob pravorum pu-
tentium insipientiam. Cresces
namque illius militis filius cum
bonis moribus destitutus de die
in diem peiorando totum suum
tempus amittens in ludis et blas-
phemiis acutisq; invidiis patre an-
te annum attigit diem diem. Qui
quodam adulescente die soli-

tis cum pte ludis insistent ludu
 eodem ut gliscibat non habete
 po prupit in hec uerba. Si quid
 ille pot Jeronimus qui ludos p-
 hibet iam exeat. Nam se iuncto
 hinc no n uictor exurgam. Ver
 h dum tarat ipso psequente neqz
 spiritus intm hominis spe cunctis
 uidentibus in quo ludebat uelo
 a gdu adiens eundem puerum
 infelicem rapuit. Sz quo eum
 detulit nulli hactenus hominum
 est comptum. Verum ut puto
 eum detulit in infernum. Eade
 namqz hora cu ad quadam mee
 domus fanestra q loco in quo lu-
 dentes degebant pat' r filius ex op-
 posito sita e me posueram quo
 me s uidere fuit nece uitate per-
 spicua seriem tam formidande
 rei geste. Discant ergo iuuenes

in iuuentutis tempore quod ceteris
est prestantius expectendis mori-
bus se fulcire ne uilibus caducisq;
moribus iuuenilis animus iro-
mat^r statum in caritie nequeat
pmutare. Quod n. noue ceteri se-
bitur defuali non delet. Discat
etiam parentes fati filios correctio-
nibus et uerbis erudire nec
uitioz sinant nepres radices fi-
gere non faciliter euclendas ne
flendi et hic et in futuro eis succ-
dat euentus. Nam n. fallor ad e-
ternor^u gaudior^u priam deuenie-
di artissima et sine ambiguitate
aliqua a paucissimis certe cogita-
extat uia. At uno hito oppositor^u
alter^u p se patet. Eundem ad p^ro-
nem iter latissimum et multis ymo
pene infinitis limitibus plenu^s
fore constat. Quodlibet n. mor

. mortalium.

talium peccatorum ad perditionis tra
mitem suum struit quo dum ho
minum non solum paganorum sed etiam
illoz quos sacri baptismatis unda
lauit. Nam de paganis nulla ori
tur questio quod non clarentur maio
rem fore numerum liquet multi
plicibus insistentium flagitijs quoz
nulla pene unquam cognoscatur eme
datio. Quia respectu quidem
dum pariter bonis et malis homini
bus consideratis non est quod bonum
fatiat non est usque ad unum. Sed omnes
post suas impietas et pessimasambu
lant voluptates consequentur adu
di debet quod ad eterne beatitudinis
gaudia rarissimi gradientur. Infi
nite quoniam. Omnes pene sacre scriptu
re autoritates hoc testantur. Infi
nita siquidem et ex possemus per
spiciatiter numerari ad huiusmodi

ueritatem sufficientius demonstrā
dam. h̄ ex omnibz unum cēseri de
cet / nec ab h̄ discrepari pot̄ nullus
s. ad eterna modo aliquo puenire
posse gaudia / ubi omnibz nō pri
culariter si totaliter uitis extirpa
tis uitium studeat itine ppare
his iam fine dato exempla ⁊ pro
digia modica iam huius operi fi
nis p̄pinquis breuiter introducā
⁊ duo precipue admiranda que
a uenerabili uiro nicolao cretēsis
insule archiepo didici p̄mo dici.

Venerabilis idem archiep̄us
pridie gl̄si jeronimi deuo
tione nimia bethleē uenit
ut eiusdem cunctis honoribus co
lendas requas uisitare. Ut tot
caritate feruens redire noluit do
nec me sua gratissima uisitacōe
erimys letitys adimpleret. Qui

uti donoy p̄cipuus / ut gratissima
 michi donaria sup̄habundatissi-
 me more solito imp̄taret me ui-
 sitare minime contentus mecum
 dignatus ē iam diebus pluribus
 commorari et etiam ad huc ma-
 net / q̄ ut longo tempore duret. /
 In x̄ namq; Auḡ h̄ime uenerabi-
 lis idem pontifer te salutat. Quā
 pluries q̄ in suor̄ uerbor̄ audio /
 uenerabilis idem pontifer enarra-
 uit hoc tale in ciuitate cādia co-
 tigisse. Sacerdos quidam suus sue
 maioris eccl̄ie custos / ipudicus lu-
 xurie et ebrietati deditus nūdū
 completo anno miserrime de hoc
 seculo emigravit. Cuius corpore in
 ceteror̄ sepulto baratro sacerdotum
 ut eius punitio cunctis īnotesceret
 ad exemplum subsequenti nocte
 tantus in eccl̄ia eiusq; cimiterio

fuit strepitus q̄ rumore nimio in
urbe illa amovantes excitati pauore
ingenti uelut amentes ad eccl̄
cucurrerunt. Stant itaq; om̄i ar
ca eccl̄iaz strepitus uelementes
campanarūq; sonitus audientes
s; minime quid uidentes. diu
nam quidem exorant demētiaz
q̄s cur ista fiant debeat reuellare
s; nullum exauditionis adiuuamē
sentiant. Dilluculo h̄ cessante cū
ta que fuerant in eccl̄ia reperiunt
reuoluta 7 q̄ undiq; flāmis igni
uolata. Ad hec memoratus ponti
fex orōnes indicens pp̄lo quid se
quenti nocte eueniat precipit ex
pectari. Ne nimis succumbam ū
bū sequenti nocte duplex strepit
et pauoris tribulatio est secuta.
Quia dere repletus pp̄ls amaritu
dine 7 dolore cernens nullū s;

ad domino adiutorium euenire sic
 uulnerati qui in monumentis pie
 et dormiunt existerat. Die autē
 elucescente omnibus in eccl^a orōibz
 congregatis gloriosus Ieronimus
 subito septies sole splendor i eccl^a
 ueniens ad altareqz gradiens cū
 tū uidentibus et mirantibus p ho
 ram forte sub silentio pmanens
 obstupenti pplo. h pp sacerdotis illius
 miserum cadaver sacris indigne
 locis aditum ad terrore pectantū
 atigisse intimauit eidemqz man
 dans ut cadaver miserum tarta
 reis post rēnem omniū mansioibz
 deputandum dissepultum flāmis
 traderent pūis concremandum.
 Alioquin incepta pestilentia n abi
 rent. Et sic ab intuitum oculis
 est minus. Quod ut ordinauerat
 letabundus ppl^s pūis ad iplenit

do et beato Jeronimo laudes proprias
ad persolvendo. Et sic pestis illa ces-
savit. Quo demum beatissimus
Jeronimus omnis unanimiter devo-
tione maxima colere incepit.

In eadem insuper civitate quidam
pulcherrimus extitit iuuenis
Titus nomine honestis moribus
luculentis carnali non ignobiliori
natus progenie patris valde tota pe-
ne devotionem et fiduciam habens
in beato Jeronimo. hic siquidem iu-
uenis virgineo nitens candore in
eiusdem sancte virginitatis propo-
sito usque ad milesimum annum pro-
bita uite moribus perduxit. Quo
itaque tempore cuiusdam sui fratris
neplando consilio irritatus spiritus in
nobilissimam virginitatis gemmam
auri pretiosissimum metallum cal-
cantem ad carnis spurcicias et luti-

ac fetore uehementē / declinans
 puellam quandam omni puleri-
 tudine corporis retinentem sibi
 in matris copulauit / in cuius amo-
 ris retibus ita se capiens / qd aliud
 preter ipam po terat minime cogi-
 tare de die in diem cepit diuina
 obsequia obliuisci. At quia miser
 dereliquit iustitiam / et oblitus fuit
 deus / alentem se / oblitus fuit sibi do-
 minus inferi. Completo namq;
 anno quo cum puella iuuenis in-
 sensat⁹ steterat / nō ut i^a min⁹ / s; cū
 explende libidinis copulat⁹ / suggerē-
 te diabolica astutia iuuenis frat⁹
 puelle illaqueatus amore aude diu-
 querens eiusdem amplexibus fru-
 tandem q optauerat est ad eptus.
 huc accurrant iuuenes / et ex iuueni
 sint astuti / fuit nota iuueni puelle
 uir iam facta / Tacens ideoz cogitat

anide quo ualeat modo certitudi-
nem reperire. Expectat diebus ali-
quot se simulans hec nescire. At
die quodam ordinat urbem de-
serens peregri proficisci. Et latens per
diem in ciuitate nocte media do-
mum ueniens reueratus seris a pu-
la sentitice clam ut prius simul
ordinauerant ambo usque ad thala-
mum in quo eius frater et uxor in-
lecto stabant procedens sibi postulat
aperiri. Adstantur illi et timore per-
territi uellementi pulsanti negligunt
hostium reuerare. Tandem contra-
ctis seris thalami inueniens ira et
furore nimio fornacis ardentis
instar undique inflammati uires
primo euaginato gladio interfecit.
Deinde sub thoro proprium latitante
fratrem inueniens intenuit. his in-
gestis exanimata eriens multo te

porci per mundum illuc huc illucq;
 errans cum quibusdam alijs cepit
 quodam transcurrentes itinere de
 predari at etiam infulare. Pma
 nenti itaq; eidem tito p.x. annos
 talibus negotijs implicato gl'osus
 jeronimus salubre refugium et in
 tale die quodam iam ad uespera
 scente luce in modum inercatoris
 se monstravit ne ille solummodo
 habite deuotionis priuaretur. Nam
 ille q; tot et tanta uitia abhorre
 da continuo exercebat tamen in bto
 jeronimo deuotionem aliquam re
 tinebat ita ut eisdem cotidie se co
 mendans boni aliquid dieb; sin
 gulis ad eius honorem facere nul
 latenus postponebat. Cernens ig; Eit
 mercatorem nephandis lotys ad
 solita nequitie opera quocatis gato
 cum eisdem pgens cursu uibratis

lanceis Jeronimo mēcatoris instā
obuiant nementi. Adorq; in eum
insurgens a socijs eundē p̄cipit
retineri donec eius lateri gladius
infigatur. Deinde manū elleuat
interficiendi gladium retinente
ut scelus tū ualeat iam explere.
Ad h̄ Jeronimus gloriosus amore
inquit Jeronimi quem tu diligis
loquendi aliqua breuis licentia in
detur / postmodū si uolueris faciam
id quod optas. Ad hec et tit^{us} amore
inquit eius quem nouisti / loquendi
et uiuendi licentia tibi / ut postulas
concedatur / tū q̄ portas inuicem
iam deponere. At Jeronimus gloriatur
Ego sum ipse Jeronimus / qui hūc
p̄p̄ tuam liberationē ueni / ne mi
a te impensa obsequia inuacuum
preterirent. De tot que gēstisti p̄
camminū iam peniteat / ad te ip̄s

redeas ne formides. huc usq; me
 noueris pp tuam salutem ⁊ aie ⁊
 corporis supplicem apud erga te
 iratam diuinaz iustitiaz extitisse
 ne in te dignas tibi seruicias exce
 ret. Ad penitentiae igitur q̄ citius
 perge callem ⁊ peccatorū onera iā
 deponere. Alioquin tu custodes et
 supplicem non habebis. his datis
 seronimus gloriosus ab illorū oculis
 dispuit. Ad hec stupefactus titus
 et qui cum illo erant timore et
 admiratione tam ingenti ad tē
 ram p̄cens p̄ horam nō potuit
 ellenari. Tūc subito in titum
 et qui cum illo erant sp̄itus sc̄i
 gr̄a ē effusa et lux eos celitus
 illustrauit. Qui p̄tinus i iūros
 altos iam mutati sp̄etis cunctis
 spurcijs uitiorū ad penitētie
 tramitem rediere. Deinde ad

ad heremorum antra deum et ignem
asperantes in magnis se corporum
asperitatibus et iuxta sanctissima
tradiderunt.

Miraculum aliud quod vari
dicorum testimonio solidissi
me in superioribus egypti po
bus in quodam monasterio fuisse
non multis diebus pactum intelle
xi quod hominibus et maxime in
uenibus quantumque castis pne
mat in exemplum ad evitandum
periculum mulierum predece mura
culo addere cogito fore aptum.
Monachus quidam iuuenis et de
corus honestate precipuus morum
maturus et senex uigilans pu
dencie custos cunctisque illius mona
sterii monachis speculorum sanctitatis
gloriosi seronini amator deuotus
simus fuit duodecim degebat annis

in monasterio q̄tūne orōnibus
 uacans et studio scripturarum.
 hic amore castitatis timens ne cō
 aliquater uolaret mulierū in
 sus in effabiliter abhōrēbat ita
 ut et eius memoriam formida
 ret. hūc p̄p̄tō diabolus antiquus
 sp̄s et hominū inimicus iudēs
 sue nequitiē iūterate dolos et atēs
 multiplices incitauit. Continue
 agitationūz stimulus iuuenem
 pessimus temptator affligēs die
 noctūq; a temptationibz diuobus
 nō cessauit. Iuuenis uero prudus
 sese dñi et beati Ieronimi cuius di
 lectionis feruebat cōmendans
 custodie uictoria dextera tēptata
 diabolica ieiunys et orōnibz se mu
 mens triūphabat. Confluant huc
 iuuenes atq; senes et q̄ti sunt cūl
 mulierū fallax pulcritudo hic do

ceantur maxime per exemplum. cē
nens se aspis p̄ficus diabolus a iu
uene superari tanq̄ leo rugens sub
tiliores nocendi artes cepit quere
ut iuuenem deuoraret / fitq; in
eos pugna grauis. hinc astutus
cōsuetis aduersus iuuenem struit
inimicus. hinc iuuenis orones ⁊
gloriosi ieronimi p̄fectio casti
sterminat munitiones ⁊ uires eo
triumpho nobili uilipendit. In
terea genitoris ad mortē egrotantis
ad mortem cū ingruente ex mo
nasterio in ciuitatem ad patriam
eodem uenire iuuenis ē opulsi.
Nam se pater dolore nimio mori
turus se uisione frustraer̄ filij
crebris clamoribus acclamat. Ob
h̄ dolens monachus timens ne
mulieris uisu / cor mūdū ⁊ uirg
neo candore nitidum uiolaret

potius n̄ fr̄m sui cenobij fuisse
 supplicationibus inclinatus erga
 prem̄ uolebat q̄p̄ dñm excere q̄ ei
 dem infirmitati compati a mon
 asterio recedendo. Scierat .n. nil
 monaco tā nocuum detestabile
 et mortale q̄ uicos / et ciuitates / et ge
 tium multitudinē circūre. Nulla
 certe p̄manet in homine q̄l m̄tis
 qui multoz ubi sitatibus / et uam
 loquijs implicatur. Quod aqua
 piscibus monachis p̄cip̄ idem sile
 tium cōpatur. In patria itaq̄ ma
 nens eade monachus diebus t̄bz
 tedio tam neherenti affectus ē q̄
 sibi potius uidebatur tetr̄s se fore
 carceribus mancipatum. Cōpleto
 die tercio dum cum aīz sorore
 sua quadam pulcritudinis ī au
 dite infirmitatis cā patris cura
 simul contingeret conficere casu

sororis dextera eiusdem tangente
dexteram / tam diris libidinibus et
eiusdem sororis in epte et abhomi-
nabilis concupiscentie fuit subito
iaculis cor eiusdem monachi isti-
gante diabolo vulneratum quod pe-
ne eam ad illicita et omnia ab ho-
nibus abhorenda non extirpasset tunc
uerecundie inuitabat. Iden quod dicitur
Que monachis illis in erit obsua-
da castitatis qui continue monachos
mulieribus uisibus potant in si-
mul colloquendo. Sic manet in
castitate homo ituens facie afflicta
mulierum sic manet palea stans in
igne. fallax certe et ruine marie
propinquus casus inuitabile quod per-
iculum est femine pulcritudine.
Timor certe monacho enenit quem
timebat et sibi accidit quod tunc
tempore uerebatur nec sine eripere

maximo aliorum. Non illud iussus
 est parentibus obedire in quo aie
 periculum formidatur. A monas-
 terio in uite monachus egreditur
 si ardore libidinis tam nephande
 cor inflamante nil aliud q̃ sororis
 hoc nescientis scelus faciem ip̃bis
 oculorū visibus uidere cogitans pene
 nunq̃ fuisse monasterium recor-
 datur. Sanatur infimū putet. At
 monachus excusationibus iuentis
 retardat de die idiem ad monas-
 terium remeare. Adanēte eodem
 in p̃na domo tribus mensibus hic
 monachos hinc patrem et omne fa-
 miliam maxima mouet admirā-
 tur istum tam uehementis irrepue-
 rit mutā et alterā in audita. Ig-
 rant siquidem rei cā. Idcirco ef-
 fectum eos atigit ignorare. Ad mo-
 nasterium euz duobus ad se mo-

ex monasterio destinatis monachi
tandem reuertitur illud refferes
tedium redeundo quod prius de
tulerat ereundo. Cepit itaq; in mo
nasterio cor^o degere monachi cor
u a sorore aliquoaliter no recedit
hoc sibi fit custodum scriptum
ut attingat pessima q affectat.
hec contemplatio diuinor^u ut pe
catorum modum inueniat exple
dorum. Percutit alienus sui et
a ueritatis cognitione deuius qm
a diabolo cuius iugo grauissimo ibi
cille collum submisit libidinis
nouus telis. Sicut fumus deficit
dies eius confringunt sicut i fructu
ossa eius et infirmatur dolorib;
uita eius. Irrationabili fit simile
animali obliuiscitur itoto diuin
clementiam exorare tota die co
gitans quis modus appareat habili

140
ut poculum mortis ualeat degu-
stare. heu q̄ sunt in opes ⁊ in iu-
⁊ omnibus bonis egentes et eru-
les qui a dño se elegant. Tanto
fit penus brutis animalibz uir
in peccatis quibz ab aīa deus ma-
iori spatio elongatur q̄ id quo
celum a terra distat ⁊ oriens
ab occasu q̄to eisdem prāt dūz
diuina grā ē fulcitus. Cogitati
deniqz monacho ueritatis lūmīs
nescio ⁊ ignaro nephandissime
⁊ auditiu hōribilis uoluptatis
adipiscende reperire modum ⁊
mali consilij seminator diabolus
h̄ tale sibi insinuat consilium
occulto cogitamine uam cōdis
ut. s. i tēpeste noctis medio aīe
tis dormientibus ueste depōita
monachali sumptoz hūtu laica
li ex monasterio exiens patnas

clam adeat mansiones ⁊ domus
crepusculo noctis latenter itrans
sub thoro sororis lateat donec do-
miente ipā ad eandem accedat
sue uoluntatis libidines exple-
ris. Placet in sane mentis ipine
consiliūz errogatūz studetq; ipz
toto posse q̄ potest breuissis effe-
ctū mancipare. Sequenti igitur
aduenienti noctis medio sub si-
lentio ad fores cenobij clauēs gerēs
manibus pperat. Sz ad hostia ue-
niens p totam illam noctem huc
illucq; discurrens quo sint i lau-
posita non inuenit. Stupore et
ad miratione perterritus cur h̄ sint
nesciens nitueri iam matutina-
li q̄ ad laudes debitas dōcas mo-
nachi excubabant p̄pinq̄ate ho-
ra compellitur ille ad cellam re-
gradi. Manet in cellula idē ad

.! admirans.

141
admirans per diem illum. Sponit se
quenti nocte facere quod non fecit.
Audet in becillis dextera quod non potest.
Sperat stultum pecus contra leonem pug
nans triumphum gloriam adipisci.
Quid in sensate reris. Putas agere
mille pecus que leo fortissimus con
tra dicit Jeronimus. Cessa virginem glorios
simi Jeronimi genitricem flectere. Spiritum ult
imus non salutes et tibi potestas precibus
conceditur ut cadas in foveam quam
effodis ut dixi navicula iam amit
tas. Non impensa glorioso Jeronimo
initia quoque modo fiant a mercedibus
vacuari. Retinebat siquidem in cel
lula monachus ille devotus et errans
et dicitur domino mancipatus vultu
Jeronimi gloriosi tabule insignitum
cui diebus singulis antiqua consue
tudine flectens genia se eidem et
pluribus commendabat. Idcirco ut

eius mira clementia cuius inote-
sceret illo die eum retinebat ne
malum faceret quod uolebat. &
Ignorans uero h ille monachus
subsequenti nocte ad cenobij uer-
fores pgit. Et quid prece-
derat nocte id hac fecit. Ne igi-
turus inheream uerbis p uini-
tere mensum singulis noctibus
gratue hoc euenit. Completo na-
q ut puto mensis caulo in som-
beatus jeronimus sanctissimo
cuidam illius monasterij mo-
cho appuit in stratu suo quie-
scenti nocte eidem reuelauit qd
ute monachus fatiebat mandauit
q illi ut debeat eidez mona-
eranti declarare quo ipse eum
ob sibi ipensam reuerentia custo-
diuit ut hostia non uideretur
cogitatum petrandum scelus. Et

142
q̄ nisi uelox deinceps subsequatur
emendatio sese de ipsius custo
dia remouebit / discessit q̄ p̄ti
nus ab eadem. Mane aut̄ facto
que uiderat monachus alii mo
nacho enarrauit. At ille se qd
dicat itelligere pluribus detestatis
sacramentis cepit dicē sibi / p̄p̄
cerebri uacuitatem / h̄ sōnia eue
nisse. Tacet monachus ⁊ recedit.
hic gaudens p̄ponit nocte sequenti
nullam amplius exhibens exhibet
solitam jeronimo reuerentiā / hos
tia monasterij ad neq̄ opus quat
tam diu affectauerat pagendū ad
suum libitū referare. Vt dicam
breuiter. Quod miser diu hyati
animo cogitauit mala opandi a
jeronimo honore solito p̄uato sibi
tradita potestate / ut uoluit sic effe
cit. Et tamen infine gloriosissimi

Jeronimi clementia non defeat. Re-
cedens itaq; de monasterio ille noct-
na hora alieno habitu occultatus
patris domum veniens, p die illu
undiq; circumit. Cumq; noctis ere-
pusculo domum intrasset ad lectu-
m quo uirgo soror quiescere tunc so-
lebat clam pcedens tam diu sub o-
dem latitauit q; diu sorore dormi-
re potuit extimare. Tunc inde ex-
iens expoliatis uestibus sororis se de-
xtero lateri applicauit. Ad h soror le-
ui somno dormiens excitat' & inu-
enit se manu scitens ad modu ex-
pauescens diris emissis clamorib;
ad se om's parite euocauit. Currit
ad puelle thalamu cuncti cuq; lu-
mine tandem in lecto inueniunt
huc iacentem. Mirantur parentes
& stupent / cernunt hanc aucti qui con-
terant & dolent. Interrogat a filio pat-

discriminis tanti causaz / reatu suu
 filius scilento confitet. Ut n. di-
 xi uoluit gloriosus Ieronimus hunc
 suaz stultitiaz expiri / ut ipostex hu-
 milior et astutior fieret ad cauendu
 et in prelio se tuendum / et ne amplius
 ex huius qd de sua sanctitate confi-
 deret et speraret. Quid maior inest
 homini sanctitas duz in mare mu-
 di huius perloso et inimicorum agmini-
 bus pleno in inextinguibili carnis nauicu-
 la nauigat tanto maior mistet timor
 et astutia se tuendi. Infinitas pessimi-
 mus ille temptator diabolus nocen-
 di possidet artes. Qui incautus pergit
 leuissime capietur. Qui in cunctis
 timet ab omnibus diabolus hic timet.
 Certe plus nil nocet qd scripto aliorum co-
 silio ut propria uoluntas precipitambu-
 lare. Qui sue tantum uoluntati
 credit in cunctis qd facit fine odibile

adinueniet. Magna ex iam finit
cunctis timor de fragilitate nra
marina et de diabolica caliditate
et astutia nob omibz demonstrat.
Magna et spes uenie peccatoribus
declaratur. Cernens namq se
monachus sic a diabolo deturp
tum delusum ac etiam in tanta
misia captiuatum pnuis subtra
gijs gloriosi seronini cuius semp
denotus extiterat sua misia et
culpam uehementissimam recogno
scens in se ipm rediit et de eade
patna domo omni retardatioe ab
cta lugens et dolens ad fontem
pnie pperauit. Deinde uero i suo
monasterio p annos duos in tanta
abstinentie se asperitate afflixit ut
foret cor hominum in sufficiens co
gitare. Et coplato anoy duoy spatio
dies modicos ex h seculo felicit expi

144
Venerabilis damasi portu
ensis epi p̄die receptis
litteris aliqua eis inscripta cor
de audio intellexi / que ob eius
reuerentiam no dimittaz. Ro
me cardinalis quidam celesti
nomine / gloriosissimi jeronimi
emulus et detractato / duz die
quodam in quentu eras cardi
nalem more solito ore audaci
et temerario / in eiusdem iuria
uerba prumperet / dolore in se
impellente / ad occulta natie lax
petans viscera oia ptinuit emā
nauit / et ante q̄ illinc recederet
expirauit.

Huius quoq; p̄r cardinalis
Andreas nomine / isti non
similis / s; gloriosi jeronimi
denotissimus / atq; cultor / p̄die i
eadem romana urbe / multas

circumstantibus expiravit. Qui
cum iam in ecclesia esset pacis ere
quus / que solent fidelium tumula
dis exhiberi corporibus / assintit su
mo pontifice / cum pene toto clero
et populo romano qui ad eundem
Andream conuenerant honorandus
emissis uillulatus / et crebris gemit
bus in feretro cunctis stupentibus et
ueluti amibz effectis tanqz si a
somni dormitione excitaret mira
bilit exurexit. Cumqz a romano po
ntifice remoto de ecclesia maiori be
petri apli uniuerso populo clausisqz
foribus interrogaret intulit ista uerba.
Dum stare diuino examini indi
candus / et iam pp uestium et cibor
quibus hactenus usus eram nimia
superfluitatem tartareis cruciatibus
condemnatē subito adueniens qd
sole splendor nūqz candidus

quem fuisse gloriosum Ieronimum
ad se inuicem referentibus qui asta-
bant intelleri p̄sidenti iudici fle-
ri genibus animam meam corpore
ungi p̄rectis precibus impetravit!
Quibus finitis uerbis in ictu oculi
inde recedens aīa uti cernitis cor
est cōiuncta. Ad h̄ miratur summus
pontifex et ceteri audientes. sunt
h̄ nota pp̄lo ex ecclia expectanti cō-
fractis ecclie foribus p̄tius ecclia
intrant omnes magnus uocibz deū
et gloriosum Ieronimum collaudan-
tes.

Multa uos mentis afflictio cō-
mouet et contristat intellectu
p̄ plurimi ep̄oz dñm et dñz ȳ
xpm aīa inuicem gerunt abnegantes
terrenoz quoz deus uenter est ne
sugis inherentes de stipendijs pau-
perum de san^{ne} vlu xpi delicatis

simis ferculis cum hystrionibus
et ceteris diuitibus suam uentris
replet in glunie ad feditate lu-
xurie nectandam. Vestimentorum
de die in diem supfluitatibus ab-
utuntur de pauperibus quorum mer-
cedem raptam manu latrocinij
deuorant fame morientes et fr-
gore non curantes. Hi certe non
epi sed diaboli. Episcopus aut sanctus
simus aut diabolicus. Magni
certe meriti status episcopalis si piculi
infinita. leuissimum peccatum
alijs imputandum quissimum
episcopo imputatur. Pontificis uir-
tutum insubditos diffunditur per
exemplum. maiora recipienti ratio
magis crescit. Quot enim omnes
uel negligentia episcopo uel ex in peccatis
demant de tot tenetur domino re-
dere rationem. heu quid Augu-

sine hūne dicam. Graue nobis
 inest pondus. grauis sarcina. Sed de
 biles ego hūis humeros quid porta
 bo. Sunt certe michi angustie un
 dique me torquentes. At dum quies
 michi p̄mptos cūs intueor timorē
 maxime succrescente cōtinue affli
 gor et contristor. Securus ē ep̄alez
 statum fugere q̄ appetere laudo cō
 te ep̄atum tanq̄ uicariatum dñi
 xpi s̄ illis qui in eo uitam ag
 unt militum terrenorū qui mun
 di pompas et gloriam appetūt nō
 collaudo ymo eis consulo ut euz
 fugiant q̄tum possunt. Melius
 certe fuisset eis cum t̄renis uitā
 agere terrenorū q̄ in pontificali cul
 mine h̄ agentes ad infima et p̄fū
 diora loca decedere tanto p̄teris
 erutiandi q̄to p̄teris plura dona
 ria receperunt. Intelligentes ep̄oz

plurimos p^o noni gere qⁱ centiam
p^o lupos rapaces fore xpi omni qⁱ
pastores destructores mag^e ee xpi
eccleie qⁱ rectores qui ranoy elemo
sinas depredantes mercedem pau
perum lupinis fancibus supfluitat
bus aboy et uestium deuorant et
consumunt quod absurdum e abho
minabile et deflendum. Hec id
circo dixerim ut talis abhonna
tio cunctis gentibus innotescat qⁱ
si dm no metuit homines uere
tes suis aliquialiter abhonnationib^{us}
retardentur. Audiant queso hi
tales epi qⁱ narranda pponimus
et saltem alioy calamitatibus terre
antur.

In superioribus egypti p^olib^{us}
i deſto quodam ab homin
bus pp^o nite in comada i ho
bitabili quidam degebat monach^{us}

147
helias nomine antiquissimus ma
gne uite sanctitate radians qui i
uita beatissimi Jeronimi eide fa
miliarissimus ualde fuit. Quem
idem beatissimus Jeronimus ha
buisse pphie spm pluries enarrauit.
hic die quodam ut pluries michi
testificauit monachi uita uene
rabiles fideq; digni q se h dixerunt
ab eiusdem sci uiri ore multoties
puidisse solitis manibens oronib;
sono repentino adueniente aliquotulu
obdormiuit. Et ecce in uisione quo
quidem modo multotiens d's ops
gracia et auxilia suis fidelibus res
at sacramenta in quodam palatio
mire pulcritudinis i effabilis 7 a
mortalibus nunq; uise ut sibi uide
bat erat. Cumq; p horam p pala
tium illud huc illuc gradient ei
ad miraretur pulcritudine ta uehe

mentem uidit quoddam sp̄parari
tribunal / a quibusdam nimie
puleritudinis iuuenibz stratis
tapetis ⁊ uestibus / auro gemis ⁊
multa artificij uarietate decora-
tis circumq̄q; pariete inuolutis /
quo postmodum rex quidā ma-
ximus ⁊ decorus / cuius aspectus
tante erat suauitatis / ut nil uel-
let aliud quis h̄re magna uiroz
sole lucidior comitat⁹ / totietate
ueniens se posuit ut inclita ex-
ceret. Int⁹ h̄ angelam aīā / quē fu-
isse anconitanū p̄silem ab aliq-
bus ibidem consistentibz post-
modum intellexit a neq; sp̄ibz
cithenis igneisq; uinculis in-
cta instar fornacis flāmas eru-
pens sulphureas deportata ma-
iestati regie p̄ntat⁹. Que p̄sūq;
de aliquo interrogaretur cepit di-

ris uocibus se infernalibus man-
 sionibus dignissimā acclamare.
 hanc int' ceteras maxime assig-
 nans pncipalem causam quoniam
 uanis pompis intent' i conuiuijs
 uestibus et huiusmodi stultitijs
 delectabatur. Quibus finitis la-
 ta p iudice sententia ut penis infera-
 libus traderetur donec corpori i-
 iuncta duplices penas i perpetuum
 sustineret mox illum secū ferēs
 ois illa neq' spirituum turba ide-
 diris clamoribus recesserūt. De-
 inde alterius quodam aia quez
 fuisse theodori senatoris frat' s
 p'dicti uenerabilis damasij sup
 dicti similiter intellerit aut ma-
 iestatem regiam circūstantibus
 multis neq' sp'itibz cum gūstie
 accantibz pntat. Cumq' ad iabol
 in longum accatio traheret et r

nullus ex adverso aliqua responde-
ret. vir quidam septies sole splen-
didior et ut sibi videbat pene cer-
is astantibus eminentior ad regis
sedens dexteram in pedibus se erexit.
Quo quidem surgente silentium ro-
mani populi a cunctis fieri imperavit.
Tunc qui steterat omnibus opponens
accusantibus hunc suum fuisse fide-
lissimum et devotum rei omninece-
hibuisse reverentiam spemque eiusdem
more loquendi audaciam abstulit et
taciturnitatem protulit. Postmo-
dum non is flectens ante regem genua
hunc suo fidelissimo veniam et eternam
requiem solita pietate et misericordia infi-
nitae clementissime largiri. Ita tamen
quod pro commissis in mundo flagitiis in pur-
gatorio purgaretur suis precibus iuravit
se adeptus. Tunc omnis illa nepho-
dorum spirituum multitudo gemen-

et ululans de illo loco protinus se remo-
 nit. Inuallo autem facto hore unius
 iuuenis quidam pulcherrimus gaudens
 gradu per pallatium ueniens ad hunc
 qui accedens qui tam eminens et
 pelarus in auxilium excurreret theodo-
 nium senatoris se fore dixit a petro
 patritio romanorum eius deuotissimo
 missum quod eiusdem preces erau-
 diens sibi impetrare a domino fi-
 lium dignaretur. Ad hec rex quod
 inquit amice filio jeronimo petrus
 postulat certe fiat. his omnibus sic
 finitis a somno illo mor helias mo-
 nachus excitatus laudes inmensas
 deo reddens et jeronimo glorio. Qui
 diem illum in quo tam miranda
 uiderat quotiens eodem postmodum
 intellexit die episcopum anconitanum
 et theodonium senatorem ex hoc seculo
 emigrasse. quo hinc per. uana somnia

non fuisse.

Magnam putabas Augustine
Charissime aliquibus admi-
rationem inducere ueluti si qua
nouum et inauditum ei pponeret
dum in tuis p̄stis litteris quas re-
cepi Johi baptiste et ceteris aplis Je-
ronimum equalem sanctissimum
in sanctitate et gloria / s̄ rōnibz sine
dubio efficacibz et uisionibz miri-
ficis ap̄babas. Certe non ē aliq̄lis
ambiguitas uerissima et oī fide
et deuotione dignissima ista foret.
nec puto aliquibus eius uitā san-
ctissimam et euy tanta p̄digia be-
minibz insueta nō ignorantibus
admirationis aliqd euenire. Et
qm̄ tue tales fuerūt rationes ad
ueritatem huiusmōi declāndum
q̄ meas leuissimas et iptas nunc
illis apponere non deceret. Om̄-
sis omnibz uisionem mirabilem

quam uenerabilis uir Cirillus
 epus alexandrinus se uidisse suis
 ad me diebus plurimis iam elap-
 sis destinatis litteris affirmabat
 breuiter introducam. Post beati
 jeronimi obitum glossum anno co-
 pleto i die natiuitatis glosissimi
 iohannis do pcuratoris expletis lau-
 dibus matutinis dum memorat
 pontifex more solito in ecc solus
 ante altare eiusdem pcuratoris do
 glosi flexis genibus ipius gloria
 et excellentiam multa spūs dul-
 cedine contemplaretur repentino
 sono ibidem aliquatulum obdor-
 miuit. Et ecce in ecc^a ut sibi uide-
 batur clarissime binati quorūda
 speciosissimorum hominum ult^a hūa-
 nam extimationē cant^a alternatiz
 suauissimos cōnentiūz turba ue-
 hementissima miro ordine uenie-

bat. Deinde binatim om̃s ad altare
precedentes ⁊ ibidem flectentes genua
ad sedendum singuli se ponebat. Cuius
illoꝝ hominū iam eēt eēt ualde pleā
post om̃s duo viri eminentioēs ceteris
into similes atq; pares infinito sole
lucidiores stola induti candidissima
auro ⁊ gemis undiq; ineffabiliter ru
tilanti uementes eorūq; piter intuerē.
Ad quorū introitum om̃s in ecclesia
residentes p̃tinus fletis gemitibus ei
dem sumā reuerentiam p̃soluerūt.
Tunc duo illi uiri ab eisdem reuerē
tia exhibita in duabus cathedris au
reis mira lapidum p̃tiosorū uarietate
⁊ pulchritudine decoratis sibi aq̃ui
dam pulcherrimis inuenibus p̃para
tis ambo piter cōsederūt ⁊ sic salē
aliquantulum p̃manserūt. Intēz f̃it
m̃t illos silentio cepit alter eorū dū
alter impellere ad loquendū. Cumq;

. longa .

longa ad inuicem altercatio orire
 tur ut quis primo inciperet predicare
 ceperunt singuli ut Jeronimus Johis
 cuius erat die illa sollemnitas laudes
 et magnificentias explicaret magnis
 uocibus acclamare. Quo unus illoz
 symonem mox incipiens laudes
 beatissimi Jeronimi pcuratoris do
 tanta loquela dulcedine tantoqz
 uerboz ornatu necno et sententie gra
 uitate coteruit qz fat non esset
 lingue hominum declarare. Fini
 to itaqz symone illo alter que Johanes
 baptistam cuncti qui aderat nomi
 nabant eidez grates referens multi
 plices h arcumastantibus ad eum
 honore et gloriam e locutus. Sotus
 iste meus Jeronimus kimus equs
 in gloria equalis et in sanctitate se
 riem meaz laudum e hactenus pro
 sequutus. Idcirco dignum e ut et lau

dibus nē iſistat. hic uere lux ē cō
tenebras effugans cōy iunctos
illuminas homines heritas clari
tate cecol. hic fons ē aque sapiēte
salutaris ad quem sitientes cū
accedunt largissime satiant. hic
arbor altissima cuius cacumē celi
ascēdit sub cuius doctrine frōdibz
de suauī eiusdeꝝ oris frēt aues
celi. s. homines ingenio subtiliores
et uniuersa peccora s. homines p
intelligentes uberime satiant. hic
mecum fuit in seculo heremita
certe non minus me carne abli
uentis inacerauit. hic mecum
uigilans atq; purus. hic mecum
fuit pphico spiritu illustrat. hic me
cū doctor exstitit ueritatis. Ego p
iustitiaz et ueritate uitā corpore
am dereliq. hic et sic uitā non
amiserit temporalem p iustitia

et doctrine sue perspicacissime uitate
 tempus suum tunc totum gessit in seculo
 in miris afflictionibus et dolore. Ego
 christiane fidei percurator uitis et gen-
 tium uisitor. hic postmodum ue-
 mens eiusdem extitit sustentator
 et ab hereticis eandem lacrimantibus
 defensor. Ego semel in baptisma-
 te manibus ipsius christi dominique tecti in ior-
 dane. hic christum non solum manibus
 ipsis habuit multoties in altari
 et ore ipso manducauit. hic michi
 in sanctitate per omnia fuit equalis, ne-
 que ambo equali eterne uite premio
 in simul gaudemus. hec et alia mul-
 ta preloquente beato iohanne quod idem episcopus
 arillus non potuit memorie totaliter
 commendare. Jam hora die prima ad-
 ueniente ecclesie custos intrans episcopi
 intuitu dormientem eundem manibus
 excitauit. Exprofectus itaque ponti-

fer stupore admiratione et gaudio
ad modum plenus quod uiderat custodi
cum lacrimis enarrauit. Deinde
illo die missam solemnissime cele
brans uisioes mirabiles omni populo
declarauit

Sunt infinito plura quam dici
possent miracula uerissima
et utilia et narranda quae et
in breui hoc opusculo sunt descripta.
Sed pluritate operis aliquid legentibus
tedium oriatur uno solum miraculo
non expleto nunc in bethleem pactus est
perfecto huic operi finis erit.

O die dominico transacto post
octas pentecostes omnibus meis
suffraganeis episcopis et multitudine
maxime tam uirorum quam mulierum in ecclesia in qua
sanctissimi quiescat Ieronimi cadaver
in simul congregatis honorem et uere
ratione tam debita quam deuota primo

ego met sacris indutus ad locū fo-
 nec ī q̄ corpus uenerandū iacet ac
 cedens terrā cepi effodere sepulchrū
 q̄s sanctissimū illud corpus ide
 ablatum in tumulo marmoreo r
 mīā pulchritudine uidiq̄ decorato qd̄
 hac de cā fuerat fabricatū postmon
 poneret. Cumq̄ iā foret fouea uacu
 ata cunctis cūentibus corpus sanctis
 simū in medio fouee tanq̄ ī aere
 anulla pte terrā tanges pmanebat ī
 tegrū nec corruptoe aliq̄ uolatum.
 Quod inde elleuātes cum odore taz
 uehemētissimo 7 suau q̄ talē olpha
 tus hominum nūq̄ sensit collati
 um ī altari q̄s a pp̄ reliquie sanc
 tissime uiderentur. Quorū aut̄ illo
 die me cunctis q̄ aderāt astantibz s̄
 pacta miracula glōsa explicādi ea
 nullatenus op̄s ēem. **C**eci. rdy. il
 las reliquias tangentes fatie uisuz

ptinus receperunt. ¶ Tres p̄cip̄
demoniaci cathenis uicti i illa
ec̄a p̄liorū hominū manibz dep̄oſi
ti sunt ptinus liberati. ¶ A mulie
ris auidam paup̄ule puerulus
eius unicus filius in ec̄a fuit p̄geni
multitudine ſuffocatus. Que
mat̄ iuemens doles ⁊ lugens mor
i ulnis pueruli cadauer ad fouea
in qua ſepultum erat corpus jero
nimi glorioſi deferens eum i fo
ueam precit h̄ dicēs uerba. Ec̄e
jeronime glorioſe hic non recedā
donec reſtitueſ michi unicum meū
filium quem amiſi. Mirabilis d̄s
certe i ſanctis ſuis fatiens poligra
m̄ ſueta. Statim ut terrā extincti
pueruli corpus tētegit eidez anima
ē quicta. ¶ Quidaz uir corpus
auidam ſui filij de ſepultura
p̄ triduum ſteterat extractuz mor

ad foueam illam currens detulit
 et illud in foueam sic proiecit. Et
 inuenis illico fuit uite p[er]stine re
 stitutus. ¶ In numerabilia foret
 miracula que pacta sunt a mane
 usq[ue] ad uesperas / quo quide[m] t[em]p[or]e
 gl[ori]um Jeronimi cadauer / de fo
 uea dissepultum in altari erri
 te collocatum. Et tamen ad huius
 modi miracula ult[er]ius no[n] p[re]ceda.
 Unum quod nocte sequenti accidit
 non silebo.

T Al hora siquidem uesp[er]ina
 corpus illud sanctissimum
 i[n] monumento quod p[re]parau
 imus posuimus. Et mane monu
 menti uacuum e[st] inuentum et cor
 pus sanctissimum fouee p[er]stine i[n]
 uenimus restitutum. Quod du[m]
 ego plurimu[m] admirarer nocte se
 quenti michi dormienti beatus

Jeronymus appens plurima michi
grandia patefecit. Sed inter cetera
uerba talia michi dixit. Nouis cirille
q corpus meum de fouea in qua
iacet nullatenus erhetur quo usq
ciuitas iherlm ab infidelibus capiet.
Quo quidem tpe romam delatus ibi
multo tpe requiescet. Ad h expetis
que uideram cunctis epis et alijs uni
catholicis enarrari. Quid aut qm
hec eueniet alr no agnosco. Si quid
utile aut bonum in hac epla dixi
non meis s gloriosimi jeronimi me
ritis imputetur. Siquid no super
fluum in utile et non bonu solum
mee insipientie et negligencie gau
box accidisse ab omnibz uidetur. Au
gustine hunc in tuis orombz
memor esto.

Incipit

*Incipit epla seneci de uita sancti
martini. Epi.*

Senecus desiderio fratri
kmo salutem / Ego quid
frater unanimis libel-
lum quem de uita sancti
martini scripseram secunda sua com-
primere. et intra domesticos pa-
rietes cohibere decreueram / quia
ut sum nā infirmus / uictoria hūa-
na uitabam / nequaquam fore arbitro
sermo incultior legentibus displice-
ret / omnem reprehensione dignissimam
inducere / qui martiam auctis me-
rito scriptoribus resuadendam ipudēs
occupassem / sed petenti tibi sepius
negare non potui. Quid nō est /
quod nō amor tuo uel cū detrimento
mei pudoris impenderem? Et tibi
fiducia libellum edidi / qua nulli
arte pendendum reor / quia id sibi

al' pmiere

disti / sed uereor ne tu ei ianua sis
ianua sis futurus. Et emissus se
mel non queat reuocari / quod si
acciderit / ab aliquibus cum legi
uideris / bona uenia id a lectori
bus postulabis / ut res potius q̃
uerba pendant / et equo animo
ferant / si aures eorū uitiolus for
tan sūmo pculerit / quia regnum
dei non in eloquentia / sed in fide
constat / meminert etiam salute
seculo non ab oratoribus / sed a p̃s
catoribus predicatam. Cum utiq̃
si utile fuisset. id quoq̃ dñs p̃s
tare potuisset. Ego n̄. primum am
mum cum ad scribendū appuli
quia nephas putarem tanti uiri
uirtutes latere. apud me ip̃e de
cidi. Ut solocismos nō erubesci
rem / quia nec magnam istarū
rex sciām gressissem. Et si quid

156
ex his studiis olim fortasse libal-
sem / totum id de consuetudine tanti
temporis perdidissem. Sed tamen
ne nos maneat tam molesta de-
fensio. suppresso si tibi uidetur
noie libellus edatur. quod ut
fieri ualeat / titulum frontis e-
rade / ut muta sit pagina / et
quod sufficit loquat materia / non
loquat autor.

*Explicit epla. Incipiunt capitula de
uita et uirtutibus sancti martini
epi.*

De sancta conuersatione adoloscē-
tie eius et caritate uel patientia
atq; humilitate. et q̄ ante bap-
tismum perfectionem tenuerit. .1.

De clamide diuina et paup̄e uestito. .2.

De baptismo grandi et desiderio
accepto et hostibus fidei uirtute supra .3.

ps.

4.

Vbi renuntiavit militie / et secum
plarium expetijt / et postmodum
admonitiss penses insitavit. et q
in itinere insidias aduersari po
tenti fide superauerit. et mediolan
monasterium constituit. et insidia
tibus hereticis gallinaria insulam
expetierit. et ibi uenena superauerit
et itez sanctum plarium expetierit.

5.

De monasterio in pictam constituto
et ibidem catechumino mortuo susci
tato. et postea baptisma consecuto.

6.

De seruo lupicini suscitato.

7.

De ordinatione epatus et pseueran
tia humilitatis uel amore secreti co
structo monasterio. et qualiter ex
plo et doctrina discipulos erudierit.

8.

Vbi locum noie calitioni fraude mi
nici destructa ab errore liberauit.

9.

Vbi gentium turbas / cum uoluit sta
re fecit / et cum libuit abire permisit.

10. Vbi templum antiquissimum diruit.
 et arborem pinum super se ruentem
 signo crucis opposito in aliam partem
 prostravit: et gentiliū multitudinem
 uniuersam hoc miraculo quēti fecit.
 11. Vbi fano incenso ignē domi imminē-
 tem fide reppulit.
 12. Vbi ad diruendum fanum angelorū
 presidia meruit.
 13. Vbi orōis uirtute persecutorem superauit.
 14. Vbi percussori ferrum de manib⁹ ex-
 cassum in cōpauit.
 15. Vbi paliticum curauit.
 16. Vbi tetrachy suum ad demonio libera-
 uit et ipsum tetrachum a gentilitatis
 absoluit errore.
 17. Vbi demoniaco furenti digitos in oēs
 intulit et oestum purgauit.
 18. Vbi leprosum osculo purgauit.
 19. Vbi filia arborij ep̄le sue tactu sanata ē.
 20. Vbi paulum benedicti oculos nō solum

18
 Vbi ciuitates de
 metu barbarorū li-
 berauit

exteriores sed etiam interiores il-
luminavit.

. 72 .

V bi ipse sanctus martinus per angelum
curatus est.

. 73 .

V bi in convivio imperatoris per
paulum impatori. et ipse maximiano
dixit futura que impleta sunt.

. 74 .

Q angeli cum eo sepe locuti sunt.

. 75 .

V bi diabolus cornu cruentum in manu
tenens cellulam eius irruit. et
clay per tentare conatus est. et qui
sibilem se ei formis diversis. etiam
in regio habitu. et quod eo tempore
in alijs regionibus figmenta machi-
natus sit.

. 76 .

V bi ad eum seuerus plena fide et ca-
ritate prexit. et exponit perfectione
religionis eius ut quibus ex^{is} eos ad
timorem domini perducit.

. 77 .

Q per invidis et obtrectatoribus suis sepe
orauerit. et aduersum omnes infidelium

patientiam assumpserit / et carita-
te sua nullum reppulserit / et alicui
celo semper intentum ab oratione nunquam
relaxauerit.

Martini meritum si quis uult noscere per
periculis insisteret. relegens hanc grammatiscat.
A calore fidei cum semper aduersus incesit.
Inueniet primum. factum putet esse benignum.
Inde per hos mores secundum spiritum honores.
Patre uel ornat / dominum plus gratia clarus.
Pacificus cunctis perbitatis manum fuit.
Sobrius et castus. mitis fuit iste beatus.
Semper dominum uotis. cogitabat in omnibus horis.
Ne christi nomen resonaret corde uel ore.
Compatiens misis. fuit bonum semper egenis.
Per tulit iniurias. hominum sathaneque malignas.
Matrem querit / non fidos hic fide lesit.
Et rantes doluit. penitus denique luxit
In resque suis meritis. moti tulit anxiis
Demones ac pepulit. captis clausis signis salutis.
Febres pellebat. sanos egros faciebat.

R eges et admonuit / miseri cuncti
D emonicas fraudes / subiit et i simul
S uciat lapsis memō ipse sue pietatis.
1. 1. 1. Idus nouembris.

*Incipit plagus seneri Sulpicii de vi-
ta sancti Martini epi.*

Plerique mortalium studio et
rue seculari inaniter dediti. ex
inde phrenem ut putabant me-
moriā nominis sui quesierunt.
si uitas clarorum uiroꝝ stilo illustrasset.
Que res utiq; non phrenem qd. s;
aliquētilum tamen concepte spei fru-
ctum afferebat / quia ⁊ sui memo-
riam lz incassum propagabant. ⁊ pro-
positis magnorum uiroꝝ exemplis. non
pua emulatio legentibus exatibat.
Sed tamē n̄ ad beatā illam etnāq;
uitam hec eorū cura peruenit. Quid
n̄. aut ipis occasura cum seculo sc̄p-
toꝝ suorum gloria p̄fuit. aut quid p̄

stentis emolumenti tulit. legendo
 beatorum pugnantem. aut sacrate
 philosophantem. Cum eos non solum
 imitari stultitia sit. sed non acerrime
 etiam impugnare clementia. quippe
 qui humanam vitam presentibus
 tantum actibus estimantes. spes suas
 fabulas animas sepulchris dediderunt.
 Siquidem ad solam hominum me-
 moriam se perpetuandos crediderunt.
 Cum hominis officium sit presentem
 potius vitam quam presentem memoriam
 querere. non scribendo. aut pugnando.
 uel philosophando. sed pie. sancte.
 religioseque inueniendo. qui quidem error
 humanis litteris traditus. in tantum
 ualuit. ut multos tamen emulos uel in-
 namis phre uel stulte illius uitae
 inuenerit. Unde facturus michi ex-
 pium indeor. si uitam sanctissimi
 uiri exemplo alijs mox futuram p

scripsere. que utiqz ad ueram sapie
tiam et celestem militiam diu
namqz uitam incutabunt. Inq
uri itaqz conem comati ducimus.
Ut non inanem ab hominibus me
moriā! sed eternum a deo pre
mium expectemus! quia et si
ipi nō ita iuximus! ut exēplo
alijs esse possimus! dedimus
tamen operam! ne nō lateret
qui eēt imitandus. Igitur sancti
martini uitam scribere exor
diar! et que uel ante epātum
uel in epātu gesserit! q̄uis ne
quaqz ad oram illius acta potue
rim puenire! adeo ea i quibus
ipe tantū constitutus fuit nesciūt.
quia laudem ab hominibus nō
requirens! q̄tum in ipō fuit
ōnis uirtutes suas latere uolu
set. p̄qz etiā ex his que copta

sunt nobis erant plura omnium
 quia sufficere credidimus si tñ
 excellentia notarentur. Simul
 et legentibus cōsulendum fuit.
 ne quod his pareret copia cōgesta
 fastidium. Obsecro autē eos q
 lecturi sunt / ut fidē dictis adhi
 beant / neq; me quicq; / nisi cō
 ptum et pbatum scripsisse ar
 bitrentur. Alioquin tacere q̄ fal
 sa dicere ualuissem. *Explic plogo*
Incipit uita scti martini.

Igitur martinus sabrie pi
 nonioy oppido oriūdu
 fuit / sed intra italia tici
 alius ē. Parentib; secūdu secl
 dignitatem nō infirmus / gñtili
 bus tñ. pater eius miles p̄mum
 post tribunus militum fuit / itē
 scalares alas sub rege constantio
 deinde sub iuliano cesare mili

tauit / non tamen sponte / quia p
misit fere annis diuinam potius
finitatem / sacra illustris pueri
inspirauit infantia . Nam cum
esset annorum decem / inuitis parentibus
ad ecclesiam confugit / sequi catechu
minum fieri postulauit . Mor
tali in medium totus in dei opere
conuersus / cum esset annorum duodecim
heremum concupuit / fecissetque
uoti satis / si etatis infirmitas non
obstitisset / Animus tamen aut circa
monasteria / aut circa ecclesias sepe
intentus meditabatur ad huc in
etate puerili / quod postea deuot
impleuit . Sed cum edictum esset
a regibus / ut ueteranorum filii ad
militiam scriberentur / prodeunte
patre / qui felicibus eius actibus in
debat / cum esset annorum quiddecim
raptus et catenatus / sacramenti

militaribus implicatus ē uno tñ
 suo comite cōtentus. cui tamen
 uersa nice / ut dñs sinebat / adeo
 ut plerumq; ei et calciamenta
 ipse detraheret / et ipse detergeret /
 Cibi una caperent. hic sepius mi
 nistraret. Triennium fere ante
 baptismum iarmis fuit. Integre tñ
 ab his uicijs / quibus illud homi
 num gñs implicari solet. Multa
 illi circa cōsulitones benignitas.
 mira caritas. patientia uero atq;
 humilitas ultra humanū modū.
 Nam frugalitatem in eo laudā
 non ē necesse / qua ita iusus ē / ut
 iam illo tēpore nō miles / sed mō
 chus crederetur / quibus rebus ita
 sibi omēs cōsulitones suos deuixe
 rat / ut eum miro affectu uenera
 rentur / necdum tamē regenera
 turus in xpo / agebat quēdāz bonis

ut usus

operibus baptismatis candidatus
assistere scilicet laborantibus / quæ
ferre miseris / alere egentes / ue
stire nudos. Nichil sibi ex mili
tie stipendiis / præ cotidiana
uictu refuabat / iam tunc eugly
non surdus auditor de crastino
non cogitabat.

3.
Quodam itaque tempore / cum iam
non præ arma / et simplici mi
litie uestem haberet / media
hyeme quæ solito aspiat / horruerat.
adeo ut plerosque uis algoris extin
gueret / obuium habuit in porta
abianensium ciuitatis pauperem
nudum / qui cum preterentes / ut
sui miseretur oraret / omnes mi
sum preterirent. Intellexit uir deo
plenus sibi illius alius magis non
prestantibus refuari. Quod tamen
ageret tunc nichil præ clamorem

qua indutus erat habebat. Iam eius
 reliqua s' opus simile consumple
 rat. Arrepto itaqz ferro / q' acutus
 erat / mediam diuidit / p'temqz
 eius pauperi tribuit / reliqua re
 rursus induitur / Interea de cir
 cstantibus videre non nulli cepe
 runt / quia deformis eet / et trucat
 hitu uideretur. Multi quide qbz
 erat mes sanior / altius genere
 ceperunt q' nichil simile fecer^{isset}.
 Cum utiqz plus habentes uestire
 pauperem sine sua nuditate po
 tuissent. Nocte igitur insecuta /
 cum se martini sopori dedisset.
 vidit xpm clamidis sue qua pa
 uerem texat pte uestitum. Intue
 ri diligentissime driz cepit. ueste
 q' qua dederat iubet agnoscere.
 ordo ad angeloz circumstantiu ml
 tudinem / audit xpm clara uoce

• hoc ferru qd' gladiu
 ul' ensen huius ap
 pellamus mch' et te
 regi ego mactus
 de mactis i ciuitat
 uona i domo spe
 tabiliu de biuiliag
 die sabbati quarto
 augusti de. 1925.

hodie uero seuat i
 Monasterio s' m'ru
 minoru i templo
 qd' carrote vulgo
 noiaur i ag' ueron

dicentem. Martinus ad huc ante
catechumini hac me ueste cōterit.
Vere memor dñus dictorū suorū. qui
ante p̄dixerat. q̄ dñi fecistis hec
unū ex minimis istis michi fecistis.
se in paupere p̄fessus est uestitum
fuisse. Et ad confirmandum tam
boni operis testimonium. in eodem
se habitu quem pauper acceperat di
gnatus ē ostendere. quo uiso uir
beatissimus nō in gloriam ē elat⁹
humanam. sed bonitatē dei i suo
opere cognoscent. cum esset anorū
duode viginti. ad baptismum con
luit. nec statim militie renūciavit.
tribunū suū p̄ibis enictus. cui con
tuberniū familiare prestabat. Et
n. transacto tribunatus sui tēpore
renūciatur. se seculo pollicebat. qui
martini expectatione suspensus
p̄ biennium fere posteaq̄ baptisma

est consecutus solo scilicet nomine
militant.

Altera irruentibus intra gal-
lias barbaris. Julianus cesar
cuncto in uno exercitu / apud uangio-
num ciuitatem / donatium cepit
errogare militibus. Et ut e consue-
tudinis singuli recitabantur / don-
ad martinum uentus e. Tu uero
oportunum tempus existimans qd
peteret emissionem / neq. n. integru
sibi fore arbitrabatur / si donatium
no militaturus acciperet. bacteno
inquit ad cesarem militauit tibi.
patere ut nunc militez deo donati-
umz tuuz pugnaturus accipiat.
xpi ego miles sum. pugnare mi
non licet. Tunc uero aduersus hanc
noctem torrens infremuit / dicens.
cum meum pugne q postera die eat
futura / no religionis gra detractare

in unu

militiam. At Martinus intrepidus. nullo illato sibi terrore constantior. Si hoc inquit igname ascribitur non fidei. Crastina die ante aciem meruit astare. Et in nomine domini ihesu signo crucis non clipeo protectus. haud galea hostium cuneos penetrare securus. Retrudi ergo in custodiam iubetur. facturus fidem dictis. ut in erum barbaris obiceretur. Postera die hostes legatos de pace miserunt. sua omnia sequebentes. Unde quis dubitet habere vere beati viri fuisse virtutis amplexum sit ne meritis ad plura mitteretur. Et quis pius dominus suare militem suum inter hostium gladios et tela potuisset. ne aliorum morte sancti uiderentur obtutus. exemit pugne necessitas.

164
tam. neq; n. aliam p milite suo
ip̄is debuit prestare uictoria!
ut subactis sine sanguine
hostibus neq; moreret.

Arimde relictā militiā / s̄a
ctuz hylarium pictaue ci
uitatis ep̄m. cuius tunc in dei
rebus / spectata et cognita fides
habebatur / expetijt. Et aliq̄s diu
apud eum comoratus est. Tem
ptauit autem idem hylarius
imposito diaconi offiō sibi euz
artib; implicare et ministerio
vincere diuino. Sed cū sepiissi
me restitisset / indignus se esse
inferans intellexit uir dei al
tius ingenij hoc eum nō posse
constringi / si id ei officij impo
neret. in quo quidam lōus in
iurie uideretur. itaq; exorcista
eum ee precepit. quam ille ordi

nationem ne despexisset tanq̃
humiliorem uideretur. non repu-
diant. Hec multum post admoni-
tus p̃ soporem / ut patriam paren-
tesq̃ quos adhuc gentilitas detine-
bat / religiosa solitudine uisitare-
ex uoluntate sancti hilarij p̃fectus
est. adultisq̃ ab eo obstrictus p̃bri-
ac lacrimis / ut rediret / mestus
ut ferit p̃grinationem illā aggre-
sus est. Contestatus est fratribus
multa se aduersa passurum / qđ
postea rei p̃bavit euentus / ac pri-
mus int̃ alpes deuia secutus inci-
dit in latrones / Cumq̃ unus se-
curiz deuatam in caput eius lib-
rasset / ictum ferientis dextre sus-
tinuit alter. Victis tamē post re-
gum manibus. Vni franciscus
custodiendus traditur / qui cum
ad remotiora duxisset / p̃uenerat

ab eo cepit. quis nazaret. rñdit xpia
 num se eē. querebat etiam ab eo
 an timeret. tunc uero constantissime
 p̄fiteretur. nūq̄ tam fuisse securum.
 q̄a sciret misericordiam dñi ma
 rime i tetationibz affuturam. se
 magis illi dolere. quia xpi m̄ia
 ut pote latrocinia excens eet idig
 nus. Ingressusq̄ euangelicā disp
 utator. uerbum dei latroni p̄dica
 bat. quid longius morer. latro cre
 dit. p̄secutusq̄ martinuz nie red
 didit. orans ut p se dñz p̄c̄retur.
 Idemq̄ postea religiosam agēs uitā
 uisus est. adeo ut hec que sup̄ re
 tulimus ab ip̄o audita dicantur.
 Igit martinus inde p̄gressus cum
 mediolanum p̄tisset. diabolus i
 itinere humana sp̄e assumpta se ei
 obuiam tulit. quo tenderet querēs.
 cumq̄ id martino rñsi accesset. se.

// ad eū

quo dominus uocaret intendere.
ait deū / quicumq; reris . uel q̄cuq;
temptaueris / diabolus tibi aduer
sabitur . tunc ei pph̄ica uoce r̄ndit.
dñs michi aduiter ē nō timebo
quid faciat michi homo / statimq;
ē conspectu eius inimicus enani
it . itaq; ut aīo ac mente cōcepe
rat / matrem gentilitatis absolu
it errore / patrē in malis pseuerā
te . plures tamē suo saluauit ex.
deinde cū heresis ariana p̄ totū
orbem / et maxime intra illū
cūz pululasset / cum aduersus
p̄fidam sacerdotum solus pene
acerrime repugnaret / multisq;
supplitijs eet affectus / nā et pu
blice uirgibus cesus ē / et ad extre
mum de ciuitate ire cōpulsus
italiam repetens / cum int̄ gal
lias quoq; discessu sc̄a hylar̄is quē

ad exilium hereticorum uis cogeret.
 turbatam ecclesiam compisset / me
 diolani sibi monasterium statuit.
 Ibi quoque cum auxetius autor et
 princeps arrianorum grauissime in
 sectatus est / multisque affectibus iur
 is. de ciuitate extirpauit. ceden
 dum itaque temporis oportere arbitra
 tus / ad insulam cui gallinaria
 nomen est / secessit. Quodam patre
 comite magnarum uirtutum uiro.
 hic aliquandiu radicibus uixit herba
 rum. quo tempore elleborum. ue
 nenatum ut ferunt gram in cibum
 sumpsit / sed cum uenam ueneni
 in se crassantis uicina iam morte
 sensisset / imminens periculum
 orone repulit / statimque omnis
 dolor fugatus est. Hec multo post.
 cum sancto hylario compisset reg
 is penitentia potestatem indulgentiarum

"gramen"

11
fuisse redeundi. rome ei tempta
uit occurrere. pfectusq; est ad ur
bem.

.6.
Quoniam iam hylarius paululus
pretisset. ita eum euestigis
psecutus. cumq; ab eo gratissime
isset susceptus. haud longe sibi ab
oppido monasterium statuit. quo
tempore se ei quidam catechumenus
iunxit. cupiens sanctissimi mris
institui disciplinis. paucis quide
impositis diebus. langore corrept
ui febrim laborabat. ac tu martin
forte discesserat. 7 cum p triduum
forte defuisset. regressus exanim
corpus inuenit. Ita subita mors
fuerat. ut absq; baptisinate huma
nis rebus excederet. corpus i medio
positum tristi merentiu; fratru;
frequentabatur offio. Tum martin
flens et euulans accurrit. tu uero

totū spīritum sanctum mente cōci-
 piens. egredi cellulam in qua cō-
 pns iacebat. ceteros iubet ac foribus
 obsecratis sup exanimata defuncti
 fratris membra pstratur. Et cum
 aliquādiu orōm incubuisset. se-
 sissetq; p. spīritū dñi ad eē uirtutē
 erectus paululum / 7 i defuncti
 ora defuncti. orōis sue ac mīe
 dñi ad eē uirtutē intrepidus expec-
 tabat euentum. uirq; duay fere
 horay spatium intercesserat. Vi-
 dit defunctum paulatim mēbris
 omib; comoueri. 7 laxatis in-
 firmū uidendi palmitare lumi-
 nib; . Tum uero magna ad dñz
 uoce cōuersus grās agens cellula
 clamore complenerat. quo audi-
 to. qui pforibus astiterāt. statim
 irruūt. ad mirum spectaculum q
 uidebant uiuere quē mortuūz

Palpitare

reliquissent. ita redditus uite.
statimq; baptisma consecutus.
pluresq; postea uixit annos. p^{ri}m^o
q; apud nos martinu uirtutu
uel matia uel testimoniu fuit.
Idem tamen referre erat solus
se corpore erutum ad tribunal
iudicis ductum. deputandus
obscuris locis et uulgaribus t^{em}p^{or}ib^{us}
excepisse suam. t^{em}p^{or}e p^{er} duos an-
gelos iudici fuisse suggestum
hinc ee p^{er} quo martinus oraret.
ita p^{er} eosdem angelos se missus
redire. et martino reditu. uirtu
pristine restitutu. Ab hoc p^{er} t^{em}p^{or}e
beati uiri nome emittit. ut qui
satus iam ab hominib^{us} habebat.
potens et et uere ap^{osto}licus h^{ab}etur.

7.
M Et multo post. dum agru
lupicani cuiusdam honorat
secundu seculu uiri. p^{er}tiret. ad

clamorē et luctū turbe plangētis
 erapitur. ad quam cum sollicitus
 astisset / et quis eēt hic fletus
 inquireret. Indicatur unū e fa-
 milia seruulū laqueo sibi uitaz
 extorisse. quo cognito. cellulam
 in qua corpus iacebat ingreditur.
 exausisq; oibz turbis supstratus
 corpori aliq̄tis per orant. arox
 inuiescente uultu. marescetibz
 oculis mora illius defuncti erigit.
 lentoq; conamine enisus assur-
 gere. Apphensa beati uiri dextera
 in pedes constitit. atq; cum eo
 ita usq; ad uestibulum domus
 turba omī īspectante pcessit.

S Vb eodem fere tempore mar-
 tinus ad ep̄atum tironice
 ecclie petebatur. sed cum erui a
 monasterio suo nō facile posset.
 ruritū quidam unus ex ciuibz

uoris langore simulato ad gen
na illius p[er]uolutus. ut egredere
obtinuit. Itaq[ue] dispositis iam i
tinere cunctis turbis. sub quadam
custodia ad ciuitatem usq[ue] dedu
citur. adu[er]sum i[n] modum i[n]credibilis
multitudo. n[on] solum ex illo oppi
do. sed etiam ex vicinis urbibus
ad suffragia ferenda conuenerant.
Vna omniu[m] uoluntas erat. eade[m]
uota / eademq[ue] sententia / marti
num ep[iscopu]m e[ss]e dignissimum. fel
cem fore tali eccl[esi]am sacerdote.
dicentes. s. contemp[er]abilem e[ss]e p[er]so
nam / indignum e[ss]e ep[iscopu]m. h[om]i[n]es
multi despicabilem. pauci timē
et n[on] nulli ex ip[s]is qui ad constituē
dum antistitem fuerant euocati.
impie repugnabant. dicentes. s.
contemp[er]abilem e[ss]e p[er]sonam / idē
uz e[ss]e ep[iscopu]m. hominē multu[m] despic

abilem / veste sordidum / crine de
 forme . Ita a p[ro]p[ri]o s[er]mone s[er]mone hec
 illo[rum] irrita dem[er]ita e[st] . q[uod] illustre
 mirum dum uicupare cupiunt p[er]i
 cabant / nec uero hisa^d facere licu
 it q[uod] quod p[ro]p[ri]us d[omi]no uolente ageb
 at . Int[er] ep[iscop]os t[ame]n qui affuerant / pre
 cepit defensor quidam dicitur re
 stitisse . Unde ammadrersum est
 grauer illum lectione p[ro]p[ri]a t[un]c
 notatum . Nam cum fortuitu lecto
 an legendi eo die officium erat .
 int[er]elusus app[ro]p[ri]o defuisset / tur
 bat[ur] minist[er]is dum expectatur
 qui no[n] aderat . Unus ex arcu[er]atib[us]
 sumpto p[sa]lterio / quem p[ri]mum
 uersum inuenit arripuit . p[sa]lmo
 autem hic erat / Ex ore infantium
 et lactentiu[m] p[er]fecisti laudem p[ro]p[ri]i
 inicos tuos / Ut destruas inimicu[m]
 i defensore[m] . quo lecto clamor p[ro]p[ri]i

attollitur. pars diuersa confundit
atq; ita habitum ē / diuino mīto
psalmi hunc lectum fuisse / ut
testimonium operis sui desessor
audiret / quia ex ore infantium
atq; lactentium ī martino dñi
laude pfecta et ostensus pariter
et destructus ē inimicus.

9.
TAm uero sumpto epatu. q̄le
se q̄tūmq; p̄stiterit. nō est
nre facultatis euoluere. Adeo. n.
cōstantissime p̄seuerabat q̄ p̄st
fuerat / Et eadem in corde eius
humilitas / eade in uestitu eius
militas erat / atq; ita plenus au
toritatis et gr̄e / implebat ep̄i di
gnitatem / ut non tamen p̄p̄tū
monachi uirtutemq; desereret.
Aliq̄dū uero adherenti ad cellū
cellula usus ē / deinde cū magnā
dinem frequentatūz terre non

posset / duobus fere ex ciuitate mi-
 liarijs / monasterium sibi statuit.
 qui locus tam secretus et remotus
 erat / ut eremi solitudine nō de-
 siderat. Ex uno. n. latere p̄sa mō-
 tis excelsa rupem ambiebat. re-
 liquam planiciem liger fluminis
 reducto paululum sinu clausu-
 rat. Vna tantum eademq; arua
 ad modum uia adiri poterat.
 ip̄e ex lignis q̄textam cellā habe-
 bat. Multi quidem ex fratribus
 i eundē modum. pleriq; saxo sup-
 iecti montis cauato / receptacula
 sibi fecerat / discipuli uero octoginta
 erant / qui ad exemplum beati
 magri instituebantur. nemo ibi
 quicq; p̄pium habebat. oīa i medio
 conferebantur / nō emere aut uē-
 dere. ut plerisq; monachis mōis
 est / quicq; licebat. Ars ibi excepta

scriptoribus nulla habebatur. cum
tamen operi minor etas deputaba-
tur. maiores orōni uacabant. Ra-
rus inq̃ ex cellam sua egressus. ni-
si cum ad locum orōnis cōueniret.
Cibum unum om̃s post horaz ie-
iunij accipiebant. Vinū nemo noue-
rat. nisi quē infirmitas cōgisset.
pleriq̃ cameloz setis uestiebantur.
molior ibi habitus p̃ crimine erat.
quod eo magis sit mirū necesse est.
enarrare. q̃ multi int̃ eos nobi-
les habebantur. qui longe alr̃ edu-
cati ad hanc se humilitatē et p̃ue-
niam cōegerat. pluresq̃ ex his postea
ep̃os uicimus. que. n. ēet ciuitas
aut ecclia. que non sibi de m̃m̃i
monasterio cupet sacerdotē.

Sed ut reliquias uirtutes eius
quas in ep̃atu egit aggrediar.
Erat aut̃ longe ab oppido primus

No.

10.

monasterij locus. quem flā homi-
num opinio. Velut cō sepultis ibi
martyribus sacrauerat. Nam & al-
tare ibi a superioribus epis constitu-
tum habebatur. sed martinus nō
temere adhibens incertis fidē ab
his qui maiores natu erant pbr̄is
uel clericis flagitabat nomen sibi
martyris seu tempora passionis os-
tendi. Grandi se scrupulo pmo-
ueri q̄ nichil certi constans sibi
maiorū memoriam tradidisset.
Cū aliq̄dū q̄ a loco illo se abstinu-
isset. nec derogans religioni q̄
incertus erat. nec auctoritatē suā
vulgo accomodans. ne sup̄stitio
conualesceret. quādam die pau-
cis secum adhibitis fratribus ad
locum p̄git. dein super sepulcrū
astans. orauit ad dñm. ut quis
eēt uel cuius meriti sepultus

plurima

in martyribus

ostenderet. tunc conuersus ad le-
uam uidit. ppe assistere vmbra
sordidam de truce. sumpt no-
men meritumq; ut loqueret. No-
men edicit. de crimine confiteri
se latronem fuisse. obsecra p-
cissim. Vulgi errore celebrati.
sibi cum matribus nichil cet
comue. cum illos gloria. se pe-
na retineret. A Viru in modum
uocē loquentis qui aderant au-
diebant. psonam tamen non
uidebant. Tuz martinus q; ui-
disset exposuit. iussitq; ex co-
lo altare qd ibi fuerat submo-
ueri. atq; ita populum supstitio-
nis illius absoluit errore.

• 11 •

Accidit autem insequenti
tempore dum iter ageret.
et gentili curdam corpus. qd
ad sepulcrum cum supstitio

152
funere deferrebat. obiit huius.
conspicatusque eminuit uenientium
urbam. quidnam esset ignarus?
paululum stetit. Nam cum fere
quingentorum passuum intervallo
erat. ut difficile fuerit digno
scire. quid uideret. tamen quia
rusticam manum cerneret. et
agere uento linteamina corpo
ris supiecta uolarent. per sanctorum
sacramentorum ritus agi credidit.
quia esset hec gallo rum rusticis co
suetudo. simulacra demonum
candido tecta uolumine. mise
ra per agros suos circumferre de me
na. Elenato ergo in aduersum
luno crucis impauit turbe non
mouere de loco. onusque deponere.
hic uero mirum in modum uide
res. multos primum uelut saxa
riguisse. Deinde cum primum mo

uere se summo conamine mittere
tur. Ultra accedere non ualentes
ridiculam i uertiginem rotabant.
donec uicti. corporeis onus depo-
nunt. Attoniti et semet inuicem
aspectantes. quid nam sibi acci-
disset. taciti cogitabant. sed cum
beatus uir copisset. erequiarum et
illam frequentiam tamen sacrae
elevatorum rursus manu dante
ab eundem et tollendi corporis potes-
tem. Ita eos et cum uoluit stare
compulit. et cum libuit abire per-
misit.

• 12 •

Tem diuinum in uico quodam ex-
plum antiquissimum diruissimum.
et arbore pinum que sano erat pro-
xima esset aggressus eradere.
tunc uero antistiti loci illius ceteri
gentilium turba cepit obsistere.
Et cum idem illis dux templum

euertitur. impante domino que
 misisset. succidi arborem non pa
 tiebantur. Illo eos sedulo comone
 re nichil esse religionis in stipite.
 deum potius cui suum ipse, se
 querentur. Arborem illam erad
 icare. quia esset demoni dedi
 cata. tum unus ex his qui erat
 audacior ceteris. si habes inquit
 aliquam de deo tuo que dicas te
 colere fiduciam. nosmet ipsi suc
 cidemus hanc arborem. tu ruc
 tem eripe. Et si tecum est tunc
 ut dicas dominus. euades. tum
 ille intrepide confisus in domino.
 facturum se pollicetur. Hic uero ad
 istiusmodi conditionem. omnes
 illa gentium turba consensit. fa
 cileque sue arboris habuere iacturam.
 si inimicum sacrorum suorum casu
 illius obruissent. Itaque cum unaz

ipsum pinus illa eet acclivis / ut
non esset dubium qua ipartem
succisa corueret . eo loco iunctus
statuitur p arbitrio rusticorum . quo
arborem esse casuram nemo du
bitabat / & uccidere igitur ipi sua
pinum . cum ingenti gaudio le
titiaqz ceperat . Ederat enim
turba mirantium iamqz paulatim
mutare pinus . Et ruinam suam
causura imitari . psallebat enim
monachi . Et piculo iam ip
re conteriti . spem omne fidei
pdiderant / solam martini mo
tem expectantes . At ille cofusus
i dno . intrepidus operibus / cui
iam fragorem sui pinus coctus
edidisset . iam cadenti . ia supe
se ruenti / eleuata obuia manu
signum salutare crucis oppoit.
Cum uero turbinis mo retrahit

putares diuersam ipsem ruit /
 adeo / ut rusticos qui tuto in loco
 steterant penè prostrauerit. Tum
 uero in celum clamore sublato /
 gentiles stupere miraculo / mona-
 chi flere pro gaudio. xpi nome-
 in conu ab oibz predicari. satisqz
 constitit eo die salutem illi uenisse
 regionem. Nam nemo fere exi-
 miam illa multitudine gentiliu
 erat / qui non impositione manu
 desiderata / dominum xpm re-
 licto impietatis errore crediderit /
 trueret aut martinum pauci ad
 modum immo penè nulli in illis
 regionibus xpi nomine ceperat.
 Sed deo utilitibus illius exēplaz
 maluit / ut iam ibi nullus
 locus sit / qui non sit ecclesijs fre-
 quentissimis / aut monasterijs
 sit repletus. Nam ubi fana et

destruxerat! statim aut ecclesias. aut
monasteria construebat.

. 13 .

Nec minorem sub idē fere
tempus eodem in opere vir-
tutem edidit. Nam cum i iuico
quodam fano antiquissimo et celebe-
rimo ignem inuississet! i proximam
inmo adhaerentem domum / age-
te uento flammaz globi ferebantur.
qd ubi martinus aduertit / rapido
cursu tectum domus scandit obui-
se aduenientibus flammis inferes.
Tum uero mirum inmodum cer-
neres contra uim uenti ignem re-
torqueri / ut epugnantium inter
elementoz quidam conflictus
uideretur. Ita uirtute martini. ibi
tantum ignis est operatus ubi in-
fusus ē.

. 14 .

Nunc autem an leprosus non
est! cum idem tps opulentiss.

opulentissimuz.)

mum supstitutione religionis noluisse
 enectere. Restitit ei multitudo
 gentilium adeo ut nō absq; iuria
 sit repulsus. Iq; scēssit ad priā
 locū. ibiq; p triduum cilicio tectus
 7 anere ieiunans semp atq; orās
 pabatur ad dominum: ut quia
 templum illud enectere hūmā
 manus nō potuisset: virtus illa
 diuina dērueret. Tunc subito ei
 duo angeli astiti atq; succati. istar
 militie celestis se obtulerunt di
 centes missos se a dño ut rusti
 am multitudinem fugaret p̄
 diuq; martino ferrent: ne quis
 dam templum dirueret obliste
 ret. Redire ergo: 7 opus ceptum
 impleret. Itaq; regressus ad vicū
 in p̄stantibus gentilium turbis
 et quiescentibus dum p̄fanam
 eam usq; ad fundamenta di

rueret / aras om̄s atq; simulacra
redigit in puluerem. quo niso
rustici cum se intelligeret / di
uino nutu obstupefactos / atq;
pteritos / ne ep̄o repugnarent.
om̄s fere in xpm dominum
crediderunt / clamantes palat
7 confitentes deum martini co
lendum / idola negligenda que
sibi ad ee nō possent.

15.
Quid etia; in pago alioy ge
stum sit referam / ubi au
templuz itidem euerteret / fu
rens gentiliū rusticoy i cum
iuit multitudo. Cumq; uno
audatior ceteris / stricto eum
gladio peteret / reiecto pallio nu
dam ceruicem pectori prebuit.
Nam n̄ ciuitatib; ferire gent
lis / sed cum dexteram altius
extulisset / resupinus ruit / co

146
sternatusq; diuino metu ueniam
precabatur.

Nec dissimile huic fuit illud.
Cum eum idola destruerent/
auctore quidam ferire uoluisset/
in ipso ictu ferrum ei de manibus
excussum non comparuit. ple-
rumq; autem contradicentibus
sibi rusticis! ne eorum fana dest-
ruerent! ita sollicitatione. sancta gentium
animos mitigabat. Ut luce eis ue-
ritatis ostensa! ipsi sua templa
subuerterent! curationumq; uero tam
potens in eo gratia erat! ut nullus
fere ad eum egrotus accesserit/
qui non continuo receperit sanita-
tem! quod ex liquebit exemplo.
T Reueris puella quedam dira
paralysis egritudine tene-
bat! ita ut iam per multum tempus!
nullo ad humanos usus corpore

offo fungeretur. omni expte pre
mortua uix tenui spiritu palpa
tabat. Tristes ad solam fune
expectationem assistebant ppi
qui / cum subito nuntiatur ad
ciuitatem illam uenisse marti
num. Quod ubi pater puellae
pit / currit exanimus p filia ro
gaturus. et forte martinus iaz
eccliaz fuerat ingressus ibi iſpe
tante populo. multisqz alijs
epi pntibus euulans senex eu
genia amplectitur dicens. filia
mea moritur misero gne languis.
et q ipa est morte crudelis solo
spiritu uiuit iam carne pmotha.
Rogo ut ad operam eam adeas
atqz benedicas. Confido enim q
p te reddenda sit sanitati. Quia
ille uoce confusus obstupuit /
refugit dicens. ha non ee uita

177
sue senem errare iudicio. non
esse se dignum pro quem diuus sig
num uirtutis ostenderet. prostratus
uellementius flens pater. et ora
re cepit. ut exanimem uisitaret.
Postremo a circulantibus epis
copis compulsum. descendit ad do
mum puelle. Ingens turba pro
prie expectans. quid nam dei
huius esset facturum. ac primi que
rant illius familiaria in istius
modi rebus arma. solo prostratus
orauit. deinde egram intuentem
dari sibi oleum postulauit. quod
cum benedixisset. in os puelle
uini sancti liquoris infudit. statimque
nox redacta est. Tum paulatim
singula contactu eius ceperunt
membra uinescere. donec firma
tis gressibus populo teste surrexit.
Ad eundem tempore retractus cuius

dam pconsularis uiri suus demo
nio correptus! dolendo exitu em
ciabatur. rogatus ergo martinus
ut ei manum imponeret deducere
eum ad se uilet. sed neq[ue] ip[s]e
nullo pferri modo ex cella in
erat potuit: ita in aduenerat
rabidis dentibus seniebat. Tunc
tetradius ad genua beati uiri
actuoluit: orans ut ad domum
in qua demoniacus habebatur
ipse descenderet: tunc uero mar
tinus negare se p[ro]fani et gētilis
domus adire non posse. Nam
tetradius eodem tempore adhuc
gentilitatis errore implicatus te
nebatur. Proponit ergo se si de
puero demon fuisse tractus
xpianus se fore. ita martinus
imposita manu puero. immanis
ab eo sp[irit]us eiecit. quo uiso te

traculus dñm nr̃m credidit / sta
 timq; catecuminus factus / nec
 multo post baptizatus est / sempe
 q; martinum salutis sue / anto
 rem miro coluit affectu

Per idem tempus in eodez
 oppido ingressus p̃is fami
 liai alicdam domum i limine
 p̃o resistit dicens / horribile i ato
 domus demonum se uidere / cu
 am ut discederet imparet / q
 quendam efamilia qui i iteior
 parte etiam morabatur arripuit /
 ferire dentibus cepit / 7 obuios
 quoscuq; laniare . comota do
 mus . familia turbata . populus
 i fugam uersus . martinus se
 furienti obiecit . ac p̃mum eum
 stare p̃cepit . sed cum dentibz
 fremeret et hiantiq; ore / min
 bat morsum . digitos ei martinus

intulit. Si habes inquit aliquid
potestatis hos denota: tu uero ac
si candēs ferrum faucibus accepis-
set: longe reductus: dentibus: de-
gitos beati uiri uitabat attingere.
Et cum fingeret de oblesso corpore
penis et cruciatibus cogeretur: nec
tamen ei exire posset: fedus
relinquens uestigia fluxu uentris
egestus est.

..70.

Ilterea cum de metu atque
petu barbarorum subita ciuitate
fama turbasset: demoniacus ad
se exiberi iubet: impat: ut an ue-
rus esset hic nuntius fateretur: tunc
confessus est sedecum demones
fuisse qui rumorem hunc per populum
disseminassent: Ut hoc saltem
metu ex illo martirus oppido fi-
garetur: barbaros nichilominus
aliqua irruptionem cogitare ita cum

hæc inuidus spiritus media
ecclia fateretur. metu et perturbatæ
civitas liberata est.

Apuđ parisiūm uero dñi pōtā
sanctitatis illius magnis secum
turbis euntibus introiit. lēpūz
misabile fatie. hōrentibus cunctis
osculatus est. atq; benedixit. Stā
q; omni malo emundatus. Postera
die ad eccliam ueniens. nitenti
ante. grās q; pro sanitate quā rece
perat agebat. Sed nec hæc ptereun
dum ē. q; fimbrie uestimenti eius
alio q; detracte. crebris sup infir
mantibus egere uirtutes. Nam cum
ut dignitatis illigate. aut collo i
dute sunt. p sepe ab egrotantibus
morbos effugauerunt.

Alorius aut uir pfectoris scī
ad modum et fidelis ingenij.
cum filia eius grauissimis quarta

nis febris uteretur. Epistolam mar-
tini que casu ad eum delata fue-
rat pectori puellae in ipso accessu
inseruit. Statimque fugata febris
est. que res apud arborum in-
tantum valuit. ut statim puella
deo uoueretur. et perpetue dignita-
ti dicaret uirginitatis. per factumque
ad martinum puellam ei prius
obitutu eius testimonium. que
per abentem licet curata esset ob-
tulit. neque ab alio eam quam am-
tino huius uirginitatis impositio
passus est consecrari.

Paulinus uero uir magni
postmodum futurus ex cuius
oculis grauius dolere cepisset. et
iam pupillam eius crassio nu-
bes superducta texisset. oculum ei
martinus perniculo contigit.
persternamque ei sanitatem sublatam

dolore restituit.

Ioseph autem cum cum quidam
 esset de cenaculo deuolutus.
 et per contragosol scale gradus de
 cecidit / multis uulneribus esset
 affectus / cum exanimis iaceret
 in cellulam / et innotatis doloribus
 cruciaretur / nocte ei angelus in
 suis est elicere uulnera / et salu
 bri unguine contusi corporis
 membra contingere / atque ita po
 stero die restitutus est sanitati.
 ut nichil unquam potuisse innotadi
 putaretur / Sed quia longum est
 ire per singula sufficiant hec uel
 pauca de pluribus / satisque sit
 nos et in excellentibus non subtra
 here ueritatem . Et in multis
 uitare fastidium / atque ut mi
 nora tantis inseram / quousque
 est nostra etas temporum / quibus iam
 deprauata omnia atque corrupta

sunt. ut penè proprium sit. adula-
tioni regie. sacerdotalemente nō cessasse
constantiam.

25.
Maximus/Imp.

Quoniam ad imperatorem maxi-
mum feroci ingenij uir et
bellorum civilium uictoria elatum.
plures ex diuersis partibus epi con-
uenissent. et feda circa principem
omnium adulatio notaretur. seqz de
generi in constantia regie cliente
se sacerdotalis dignitas subdidit.
in solo martino apostolica autoritas
permanebat. Nam et si per aliquos
supplicandum regi fuit. impator
potiusqz rogauit. et a conuiuio eo
frequent' rogatus abstinuit. dicens
se mente eius principem esse non posse.
qui impatores unum regno. al-
terum uita expulisset. Postremo cum
inarmus se non sponte sumpsisse
imperium affirmaret. sed ipso

sibi a militibus diuino nutu re-
 gis necessitatem armis defendis-
 se. Et non alienam ab eo dei vo-
 luntatem uideri. penesq; se iam
 incredibili euentu uictoriam fu-
 isse. nullumq; exaduersarijs in
 inane actubuisse. tandem uictus
 uel rone. uel precibus ad conuiu-
 uenit. miri in modum gaudente
 rege qd id impetrasset. Conuiue
 autem ad erant ueluti ad die
 festum euocati. summi atq; illu-
 stres uiri. prefectus idemq; con-
 sul enodius. Vir quo nichil uq;
 illo iustius fuit. Comites duo
 summa potestate preediti. frater
 regis et patruus. medius inter
 hos martini pbr actubuerat. Ipe
 autem sellula iux regem posita
 cōsederat. ad medium fere conui-
 uium ut moris ē. Pateram regi

Enodius.

minister obtulit / Ille sancto admo-
dum ep̄o potius dari iubet / expec-
tans atq; ambiens ut ab illius
dextera poculum sumeret / sed
martinus ubi ebibit patetā pro
suo tractavit / nullum scilicet ex-
istimans digniorem qui possit
por bibere / nec integrum sibi so-
re / si aut regem ip̄z / aut eos qui
a rege erant primi / pro potul-
set / quod factum imperator & qz
qui tunc aderant / ita admira-
ti sunt / ut hoc ip̄m eis in quo
tempti fuerant placeret / celebe-
rimumq; p̄ omne palatium fuit
fuisse martinum in regis pran-
dio / quod infimorum iudicium
convivijs ep̄oz nemo fecisset / &
demq; maximo longe antē pre-
dixit futurum / ut si ad italia
pgeret / quo ire cupiebat / bellum

Valentiniano impatori i ferens.
 sciret se p quide impetu futur
 uorem / sed paeuo post tepore
 i puiy / quod qd ita uidiuul.
 Nam p aduentu eius ualetiang
 in fugam uersus est / Deinde post
 annu fere resumptis uiri bus
 captum intra aquileie muros
 maximum mifecit. rat

Valentinianus/Imp.

Mov/mox Imp.
 Taglia.

Onstat autem etiam angelos
 ab eo plexumqz uisus ita ut
 coorto iulcem apud eum sime
 loquerentur.

Olabolum uero tam coſpici
 bilem et ſubiectum oculis
 bebat / ut ſine i ppa ſubſtancia
 contineret / ſine in diuſaſ fi
 uas ſpiritualesqz nequitias tras
 uſſet / qualibet ab eo ſub ima
 gine uideretur / quod cum dia
 bolus ſciret ſe effugere no poſſe

conuictus cum frequenter urgebat.
quia fallere non posset insidias.
Quodam autem tempore cornu
bouis cruentum in manu tenens
cum ingenti fremitu cellula ei
irrupit. cruentataque ostentat de
rteram. et admissio recenti scelere
congaudens. Vbi est inquit marti-
re? me intus tua. Unde de tunc
modo interfeci. tu ille conuictus
fratribus refert quid diabolus
indicasset. sollicitosque esse precepit
singulorum cellulas. quis nam huius
casu fuisset affectus. Neminem
quidem deesse de monachis. sed
unum rusticum mercede aduc-
tum. ut uiculo ligna deferret.
ille ad siluam natiuitatis. iubet
ergo aliquos ire ei obuiam. Itaque
hanc longe a monasterio iam pe-
ne exanimis inuenit. extremum

tunc spiritum trahens. Iudicat
 fratribus casum mortis et vulne-
 ri. Invenit scilicet bobus. cum dis-
 soluta artius lora confringit. bone
 sibi exanso capite inter ignima co-
 muni iacuisse. nec multo post vitam
 reddidit. Videris quo iudicio cum
 diabolo data fuerit hec potestas.
 In martino illud mirabile erat.
 non solum hoc quod super retulimus.
 sed multa istiusmodi si quotiens
 accidissent longe ante prouidebat.
 et sibi mutata fratribus indicabat.
 frequenter autem diabolus dum
 male nocendi artibus sanctum ir-
 roboratur illudere. visibiles se
 formas diuersissimis ingererat.
 Nam interitum et ionis personam. ple-
 rumque mercurij. plerumque etiam se ne-
 neris ac minervae transfiguratum
 multis offerebat. aduersus quem

Inlibilia

Nota.

semper intentus. signo se crucis et
oroni auxilio pregebat. audie
bantur plerumque conuicia quibus
illum turba demonum perui
uacibus increpabat. sed oia ua
na et fla cognoscent. non moue
batur abiectis. Testabantur etiam
aliqui ex fratribus audisse de
monem peruiis martinum uo
cibus increpante. cui intra mo
sterium aliquos ex fratribus qui
olim baptismum diuersis erroribus
perdidissent. conuersos postea re
cepisset. exponente crimina
singulorum. Martinum diabolo re
pugnantem respondisse constat.
antiqua delicta. melioris uite
conuersatione purgari. et per mi
sericordiam domini absoluentos esse
peccatis. qui peccare desinerent.
Contradicente diabolo. non perire

ad veniam criminolos. Et semel
 lapsus nullam misericordiam
 domini prestare clementia. Tunc
 in hanc uocem fertur exclamasse
 martinus. Si tu ipse o[mn]iabi-
 lis ab hominum insectatione de-
 sisteres! et te factorum tuorum uel hoc
 tempore cum dies iudicii i[n] pri-
 mo est! peniteres. ego tibi uere
 missus in d[omi]no / xpi m[an]u polli-
 cer. O q[uod] sancta de d[omi]ni pietate
 sumptio! in qua et si auctori-
 tatem p[re]stare non potuit. osten-
 dit affectum! Et quia de dia-
 bolo eiusdemq[ue] artibus sermo ex-
 istit ē. n[on] abire uidet licet ex
 m[an]ibus referre quod gestus
 quia et quedam in eo max-
 imi uirtutum portio ē! et res di-
 gna miraculo! recte memorie
 mandabit exemplū cauendi

Nota.

si quid demceps uspiam tale con-
tingerit.

. 78 .

Alarus quidam nomine ado-
lescens nobilissimus mox pbr.
nunc felici beatus excessu / cum re-
lictis omnibus se ad martinum con-
tulisset / breui tempore ad summum
fidei virtutumq; omnium culmen emittit.
Itaq; cum haud longe sibi ab epi-
monasterio tabernaculum consti-
tuisset / multaq; apud eum fratres
comoraretur / iuuenis quidam ad
eum anathilius nomine sub p-
fessione monachi . omne humi-
litem atq; innocentiam menti-
tus accessit / habitavitq; aliquod-
i comue cum ceteris . demum pcedete
tempore angelos apud se loqui so-
lere dicebat . Cumq; fidem nullam
adhiberet . signis quibusdam ple-
rosq; ad credendum cohortabatur.

Anathilius

Postremo.

postremo eousq; precessit. ut intē
 se ac deum angelos discurrere p
 dicaret / iamq; se unum ex pph
 is hri uolebat / clarus tamē ne
 quaq; ad credendum cogi poterat.
 Ille ei nam domini / 7 pntes pla
 gas plagas cur scō nō credet cōmi
 natus. postremo in hanc uocem
 erupisse fertur / Ecce hac nocte ue
 stem mihi candidam dñs de ce
 lo dabit / quam indutus i medio
 ur̃m diuersabor. Itaq; uobis signū
 erit me in dei cē uirtute. qm̃ dei
 neste donatus sim. Bū nō gran
 dis om̃um ad hanc pfessione
 expectatio. Itaq; ad mediam ferē
 noctem / fremitum iulantium.
 cōmoueri om̃em monasterij locū
 uisum est. Cellulam autem qua
 idem adolescens cōtinebatur. cre
 bris cerneret micare lum̃ib;

frenitusq; in ea discurrentium
murmur quoddam in ea mul-
taz uocum audiebatur. dein
facto silentio egressus. Unum de
fratribus ad se uocat. tunicaq;
ei qua erat indutus ostendit.
Obstupescit ille conuocat cet-
os. Ipe etiam clarus accurrit
adhibitoq; lumine uestez omnes
diligenter inspicunt. Erat ante
santa molitie. candore eximio
micanti purpura. nec tamen cino-
eet quis aut ueleris poterat ag-
nosce. Curiosius tamen oculis
aut digitis attractata. n̄ aliud
q; uestis uidebatur. Interea cla-
rus fratres admonet. oīes in
stare. ut manifestus eis dñs
quid nam eet ostenderet. Itaq;
reliqui uotis himnis psalmis
q; consumitur. ac ubi illuxit dies

aduersum dextera trahere ad ma-
 nam uolebant. bene consci illudi-
 um diaboli arte non posse. Tu
 uero remitti ac reclamare miser ce-
 pit. interdictumque sibi esse dicebat. *† remitti*
 se se martino ostenderet. Cumque
 in uitium ire compellerent. Intre-
 trahentium manus uestis eua-
 nit. Unde quis dubitet hanc
 nam martini fuisse uirtutem.
 et fantasiam suam diabolus
 cum erat martinus oculis ingeren-
 da diutius tegere non posset. Ani-
 maduersum est tamen eodem fere
 tempore fuisse in hispania iuue-
 nem / qui cum sibi multis signis
 auctoritatem parauisset. eoque
 latus est, ut se beliam profiteretur.
 quodcumque plerique temere ut se
 episcopum esse diceret. In quo etiam adeo
 illudit / ut eum quidam episcopus

Rufus rps.

rufus nomine ut deum adoraret.
pp quod eum postea ab ep̄atu deice-
tum uidimus. pleriq; etiā e fr̄ibz
nobis retulerunt eodem tempore
in oriente quidam extitisse. qui
se iohannem ee iactitaret. ergo
conicere possumus. istiusmodi
pseudo pphetis existentibus. anti
xpi aduentum. inminere. qui
iam in istis misterium iniquitatis
operatur. Nec enim ptercunā
videtur q̄ta martiri sub eisdē
diebus diabolus arte temptauit.

. 29 .

Quadam n. die p̄missa se.
et architectus ip̄a luce purpu-
rea. utq; facilius claritate assumpti
fulgoris illuderet. veste et regia
indutus. diademate. et gemis. au-
roq; redemptus. calceis auro illi-
tis. sereno ore. leta facie. ut nich-
il minus q̄ diabolus putaretur

erant in cellula astitit. cumq;
 martinus primo aspectu eius fuisse
 detatus. diu multumq; ambo si-
 lum tenuerunt. Tum p[ro]p[ter]
 diabolus. agnosce inquit m[at]ie
 quem cernis. xp[istu]s ego sum. de-
 scensurus ad terras. prius me
 tibi manifestare uolui. Ad hec cu[m]
 martinus taceret. nec quicq[ue] rei
 p[ro]p[ter]si referret. iterare ausus est
 diabolus p[ro]fessionis audaciam. a[n]i-
 me quid dubitas credere cui ui-
 deas. xp[istu]s ego sum. Tum ille re-
 uelante sibi sancto sp[irit]u ut intel-
 ligeret diabolum ee non deum. n[on]
 inquit d[omi]n[u]s yhs purpuratum
 et diademate reuerentem uenturum
 p[re]dixit. Ego xp[istu]m nisi in eo ha-
 bui formaq[ue] qua passus sum est.
 nisi crucis insignata p[re]ferentem ue-
 nisse non credam. Ad hanc uoce[m]

ille statim ut fumus evanuit. ⁊
cellulam tanto fetore complevit.
ut indubia iudicia relinqueret.
diabolum se fuisse. hoc ita gestū
ut sup̄ retulimus. ex ipsius martini
ore cognovi. ne quis forte existimet
fabulosum.

30.

Simul

Nam cum olim audita fide
eius. Vita atq; uirtutibus.
desiderio illius estuaremus. orāta
nobis ad eum uidendum. Per
nationem suscepimus. Simul q̄
iam ardebat animus ut illi
scribere. p̄t̄m ab ip̄o inq̄tū ille
interrogari potuit. sciscitanti sumus.
p̄t̄m ab his qui int̄ fuerat. uel
sciebant agnouimus. quoquidē
tempore credi non p̄t̄ quā me
humilitate. qua benignitate su
cepit. Congratulatus plurimu
⁊ gaudius in dño q̄ tanta esset

habitus a nobis. quem pegrina
 rone suscepta expetissemus.
 miserum me. pene nō audeo
 confiteri. cum me sancto cōui
 nio suo dignatus ēet adhibere.
 aquam in manibus nris ipse obtu
 lit. Ad vesperum autē ipse nob
 pedes abluit. Nec reniti aut cō
 traire constantia fuit. ita auto
 ritate illius oppressus sum. Ut ne
 has putarem si non acquieuis
 sem. Exerme autem illius non
 alius apud nos fuit q̄ mundi
 huius illecebras et seculi onera re
 linquenda. ut dñz yhm liberi
 reditiqz sequeremur. p̄statu
 rumqz nobis p̄ntiū temporū
 instris viri paulini cuius sup
 mentionem fecimus. exēplum
 ingererat. qui sumis opibus ab
 iectis xpm secutus. solus pene

Paulinus

his temporibus euangelica precepta
complexset / Illum nobis sequendum
illum clamabat imitandum / boni
tunq; ee pns seculum tante fidei
uirtutisq; exhibens documentum /
cum secundum sententia domini
dixisset et possides multa . uededo
oia ⁊ dando pauperibus / quod erat
factu impossibile / possibile fecisset
exemplo / Jam uero in uerbis et co
fabulatione eius / q̃ta grauitas
q̃ta dignitas erat / q̃ alacer / q̃ effi
cax / q̃ in exsoluendis scripturarum
questionibus promptus ⁊ facilis / Et
quia multos ad hanc partem incre
dulos scio . quippe quos uiderim
me ipso etiam referente no credere /
Iesum testor spemq; comune / me
ex nullius unq; ore tantu sciencie
tantu ingenij / tam boni ⁊ ta puri
simonis audisse / q̃q; in martini

virtutibus q̄tula ē ista laudatio?
 nisi q̄ miz est hominū illiterato/
 nec hanc quidem gram definisse.
Sed iam finem liber postulat.
 sermo claudendus est. non
 q̄ oīa que de martino fuerat dice
 da deficerent / sed quia nos ut ier
 tes p̄te extremo in opere negligē
 tes incti materia mole inuadimus.
 Nam et si facta illius explicari uer
 bis utamq̄ potuerunt / interiore
 m̄m illius et quotidianam conē
 sationem / et animū celo sempe intē
 tum nulla unq̄ uere p̄fiteor / nul
 la explicat oro. illā scilicet p̄senerā
 tiam. et temperamentum in absti
 nentia / et i ieiunijs potentiam / in
 uigilijs et orōmbus natesq̄ ab eo p̄m
 de ac dies actas. nullaq̄ uacūq̄
 ab opere dei tempus. quo uel ocio
 indulserit / uel negotio / sed n̄ cibo

aut somno / quid / nisi inq̃tuz nature
necessitas cogebat / Vere fatebor /
n̄ si ip̄e ut dicit ab inferis home
rus emergeret posset exponere / a
deo oīa maiora ī martino sunt /
q̃z ut uerbis concipi queant / Nūq̃
hora nulla morientumq̃z p̄terit /
quō nō aut orōi incumberet / aut
insisteret lectioni / q̃z etia ī re
legendum / aut si quid aliud fo
te agebat / nūq̃z ab orōne aīum
laxabat / Nimirū ut fabri ferra
ry moris / qui int̄ operandum
p̄ quodam laboris leuamine . i .
rudet̄ suaz ferunt / ita m̄atino
etiam / dum aliud agere uide
retur / semp̄ orabat / O uere mi
beatus in q̃ho dolus nō fuit / Ne
minem iudicans / neminem
damnans / nulli malum p̄ malo
reddens / tantam quippe adūsus

Comp.

190
omni iuriam patientiam assumpsit
ut cum esset summus sacerdos.
impune etiam ab infimis clericis
laderetur. Nec propter id eos aut loco
unquam amoveret. aut a sua quae-
ritate in ipso fuit caritate repul-
sit. Nemo unquam illum vidit iratum.
nemo comitum. nemo meren-
tem. nemo videntem. Vnus
idemque semper. celestem quodam
modo letitiam multum proferens ex
nam hominis videbatur. Nunquam
in illius ore nisi Christus. nunquam in
illius corde nisi pietas. nisi pax.
nisi misericordia inerat. plerumque etiam pro
eis qui obtrectatores illius ce-
debantur. solebat flere pec-
catis. qui remotum et quietum
veneratis linguis et iure ore
carpebant. et videre nonnullos christi
sumus iustos virtutibus integros.

eius. qui in illo adorant quod in se
non uidebant. et quod imitari
non ualebant. atq; omne neptas
dolendum et ingemiscendum. nō
alijs fuisse insectatores eius. licet
pauci ad modum. nō alijs tam q̃
ēpi ferebantur. Hec uero quēq; no
minari. necesse ē. licet nosmet
ip̃os pleriq; circūlātent. Sufficit
ut si quis ex his hec legerit et agno
uerit. erubescat. nam si irascitur
de se ip̃m ip̃e dictum fatebit. cū
fortasse nos de alijs senserimus.
Non refugimus autem. Et si qui
eiusmodi sunt. nos quoq; eū tali
uero oderunt. Illud facile confido.
omnibus sanctis opusculū istud
gratum fore. De cetero si quis hec
fide delibet legerit. ip̃e peccabit.
Ego michi conscius sum. me re
fide et amore xpi impulsū.

describerem : manifesta exposuisse
 non dixisse . Paratumque ut spero
 habebit acteo prius non quicumque
 legent . sed quicumque crediderit .

Explicit liber primus.

*Incipit epistola Iuliani ad eusebium p
 ostem postea episcopum*

Esterna die cum ad me ple
 riq; monachi uenissent . int
 fabulas iuges longumq; s
 monem metio incidit libelli mei .
 que de uita beati martini edidi .
 studiosq; eum a multis legi libe
 rissime audiebam . Interea inci
 dit michi dixisse quendam malo
 suscitatum . cur martinus
 mortuos suscitasset . flamas
 depulisset . ipse nuper i
 incendio periculose fuisset .
 obnoxius passioni . O istum quisq;
 in fiam iudeorū in uerbis eius

ptidam. Et dicta cognominibus
qui in cruce positum dominum
his uerbis increpabant: alios sal
uos fecit: se ipm non potest saluū
facere. Vere plane iste quicumq;
est: si se illis temporibus natus
eet et in dñz dixisse hac uoce
dicere potuisset: qui simili scz
domini blasphemiat exemplo. Quid
ergo. quisquis es. martinus iō
non potens. ideo non sanctus
quia est perichlitatus incendio
o beatum et p omnia simile aplie
et in his quicys uiz. Nepe he
et de paulo gentiles cum iupera
momordisset: sensisse referunt.
hic homo debet homicida esse
quem saluū factur de mari fa
ta uiuere nō sinuerunt. At ille
exausa iupera i ignē. nichil ma
li patiebatur. Illi autem subito

aliorum. et repente moriturus eu-
 puiant. Sed cum uiderent n-
 ali contingere ei. conuictentes
 dicebant eum deum esse. et
 aliquem uel boni exemplo. omni-
 mortalium in felicissime p-
 fidia-
 nam coarguere ipse debueras.
 et si tibi scandalum mouerat.
 per martinus flama ignis inde
 tunc attactus. hunc eursum
 tractatum ad merita illius et
 uirtutem referres. quod circūsepti
 ignibus non pisset. Agnosce
 miser. Agnosce quod nescies.
 omnes fere sanctos magis insignes
 ualorum suorum fuisse uirtutibus.
 ideo quidem petrum fide po-
 tentem. reus obstante nā. mare
 pedibus suppressum. et instabi-
 les aquas corporeo p-
 tisse uesti-
 gio. Sed non ideo minor michi

videtur. gentium p̄dicator. quē
fluctus ob̄sorbuīt. ⁊ post triduum
totidemq; noctes. emergente epro
fundo unda restituit. itaq; ut nescio
an penē plus fuerit uixisse ip̄si
do. an supra maris p̄funda tran
sisse. Sed hec tu ut arbitror stul
te non legeras. aut lecta nō audie
ras. neq; p̄. absq; diuino consilio.
istiusmodi exemplum beatus eua
gelista sacris litteris p̄tulisset. nisi
ut ex his humana mens erueret
naufragiorū atq; sp̄entium casus.
Et sicut apl̄s refert. qui inuitate
fame latronūq; p̄iculis gloriatur.
oīa hec sanctis hominibus atq; i
oib; ad p̄petiendum qd̄ eē conuīa.
Sed his tolerandis atq; uicendis
p̄cipuam semp iustorū fuisse uir
tutem. dum p̄ omīa temptamēta
patientes ⁊ semp iuncti. tāto fortius

uincerent. q̄to grauius ptulisset. a
 unde h̄c quod ad martini infirmi
 tatem uocatur. plenum est dignita
 tis et glorie. si qd̄ p̄iculosissimo cau
 reptatus euicerit. Ceteru om̄ssum
 h̄c a me libello illo quem de inta
 ip̄o sc̄psimus nemo miretur. cum
 eodem sim p̄fessus me n̄ oī illius
 facta cōplexum. quia si p̄sequi im
 uersa noluissem. imensuū uolumē
 gentibus edidissem. neq̄ n̄. sunt
 tam p̄ua que gessit. ut oīa potue
 rint cōp̄hendi. sed tamen h̄c de
 quo questio incidit. latere nō patia.
 et rem omnem ut gesta ē reteraz.
 forte in consultum h̄c quod ad
 cōtup̄ationem beati uiri poterat
 p̄poni p̄m̄isse uideamur.
 Cum ad dioc̄sim quandam p̄ so
 lemni consuetudine. sicut ep̄s
 uisitare ecclias suas moris ē. media

ferre martinus hieme uenisset. i
transitionem ei in secretario ecclesie
clerici parauerunt. multumq; ig
nem scabro ia ptenui pauimento
subtulerunt. lectum ei plurimo
stramine extruxerunt. deni cu
se martinus cubitum collocasset.
insuetam molliem strati male
blandientis horescat quippe qui
nuda humo uno tantum calicio
supiecto acubare consueuerat. Ita
q; q; accepta prius iuria. stra
mentum omne i pauimento p
iecit. Casu sup fornaculam pte
palee illius quam remouerat ag
gessit. ipe ut erat moris nuda
humo ex lassitudine itineris
urgente requieuit. ad media fere
noctem p interruptum ut supra
diximus pauimentum igni
estuant atrescetes paleas aphndit.

Martinus somno excitatus. re in opi
 nata. ancipiti periculo. et maxime
 refererebat diabolo insidiente.
 et urgente puentis tardius quam
 debuit ad oronis confugit auxiliū.
 Nam erumpere foras cupiens. cum
 pessulo quem hostio obdiderat cum
 multumque luctatus. gravissimum
 cruciatu se sensit in cendium. adeo
 ruestem qua indutus erat igni
 sumpsit. Tandem in se reuer
 sit. non in fuga sed in domino scies
 se perfidum. scutum fidei et oro
 nis arripens. medys flammis
 totus ad dominum conuersus incubuit.
 in uero diuinitus igne summo in
 oris sibi orbe flammis orabat.
 Monachi autem qui per foribus
 erant. crepitante et luctante intēdy
 sono. obsecrata effrigunt fores.
 demotoque igni. de medys flammis

martinum auferunt. cum iam
penitus eē consumptus tam diu
turno incendio putaretur. Ceterū
uti uerbis meis dominus testis
ē. michi ipse referebat. 7 nō sine
gemitu fatebatur. in hoc se diabo
li arte deceptum. ut exausus
e somno cōsilium nō hret. quo
p fidem et orōnem piculo repu
gnaret. deniqz tam diu circa se
seuissime ignem. q̄ diu erūpere
ostium turbatus mente tēptauit.
Vbi uero auxilium crucis et orō
nis arma repetisset. medias oēs
se flamas. seqz tum sensisse rotū
tes. quas male esset expertus ure
tes. Vnde intelligat quisqz hoc
legerit. nō solum tēptatum qdē
illd martinum piculo sed et plu
tum.

Explicit epla seneci.

Incipit.

*Inapit alia eiusdem ad aure
lum diaconem.*

Postea q̄ ame mane digres-
sus es. eram residens solus
in celula. subigeratq; me illa q̄ se-
pius occupat cogitatio. spes futurorum.
presentiumq; fastidium. iudicii
metus. formido penarū. Et quod
consequens erat atq; unde cogita-
tio tota descenderat peccatorū meorū
recordatio tristēm me confecturū
q; reddiderat. deinde cum fatiga-
ta angore aī in lectulo membra po-
suissem. Ut plerūq; ex inestitudine
solet somnus obrepit q̄ ut semp
matutinis horis lenior incertusq;
ita suspensus ac dubius p̄ mēbra
diffunditur. Ut qd̄ in alio sopore
non euenit. pene uigilans dormi-
re te sentias. Cum repente scitūz
martinum ep̄z uidere michi in-

deor p̄textum stola candida. mul-
tu igneo / stillantibus oculis. crine
purpureo / atq; ita michi in ea ha-
bitudine corporis formaq; quē
noueram uidebatur / ut quod ello
qui nobis pene difficile ē nō posset
aspici / cum posset agnosci. Arri-
densq; michi paululum. libellū
q; de uita eius sc̄pseram dextera
prefererat manu. Ega sancta ge-
nua eius complexus benedictio-
nem p̄ consuetudine flagitant.
suppositamq; capiti meo manū
tactu blandissimo sentiebā. Cū
inter benedictionis uerba solēma.
familiare illud ore suo crucis
nomen iteraret / mox in eū lum-
inibus intētis. cum exsatiari mul-
tu illius conspectuq; nō possem.
subito michi in sublime sublat^{us}
erripitur. donec imensa aeris

istius uastitate . cum tantū rapida
 nube subiectum acie sequerem
 miloz . patenti celo receptus in
 deri ultra non potuit / Nec multo
 post sanctum discipul pbrz clari
 discipulum illius qui nup exes
 serat . video eadem qua magr
 na scandere . Ego ipndens sequi
 apient dum altis drossus molto
 rator . euigilo . Somnaq ex
 ntus congratulari ceperam uisioi
 quam uideram . Cum ad me
 puer familiaris ingredit solito
 tristior uultu loquentis pitē et do
 lentis . quid mōz tu tam tristis
 qui gestis . At ille . duo mōt
 non adn aturonis affuerūt do
 num martinum obisse nūtiat .
 Conci . fateor . obortisq lacrimis
 flem uberime / qui etiā dū hec
 ad te frater scribimus fluunt

lacrimae nec ullum impatientissimi
doloris admitto solatium. Te uero
ubi haec michi nuntiatum ē, pti
cipem eē uolui luctus mei. q̄ eras
socius amoris. Veni ergo ad me
statim. ut pariter lugeamus
quem pariter amamus. q̄q̄ scia
mus illum non eē lugendum. cui
post cunctum triumphatumq̄ secu
lum. nūc demū reddita ē corōa
iustitiae. Sed tamen ego nō possum
michi impare quin doleā. p̄mi
si quidem patronum. sed solatiū
uite p̄ntis amisi. Et si rōne ullaz
dolor admitteret gaudere debere.
Est n. ille ut est. cōstitus aplis ac
p̄phetis. et quod pace sanctorū di
verim om̄z. i illo iustorū grege
nulli secundus ut spero. Credo
et confido in illis potissimum
qui stolas suas in sanguine laue

runt aggregatus: agnum ducem
 ab omni integer labe commutatur. Nam quod
 oratio temporis non potuerit ei pare
 prestare martirum: gloria tamen in a
 turis non carebit: quia uoto atque uir
 tute et potuit esse martirum et no
 luit. Quod si ei neroianis decianisque
 temporibus in illa que tunc extitit
 dimicare congressione licuisset: testis
 deum celi atque terre: sponte cauleu
 ascendisset. Vltro si ignibus itulisset.
 hebreisque pueris equandus inter fla
 marum globos: media licet hymni
 dum in fornace cantasset. Quod si esata
 mi illud supplitium persecutori forte
 placuisset: nunquam profecto impar populus
 ferris et laminis desecari membra
 misisset. At si perasis rupibus ab
 ruptisque montibus agere felice fu
 ror impius maluisset: prohibeo confisus
 testimonium ueritatis sponte ceci

disset. Si vero gentium doctoris
ex gladio deputatus inter alias
ut sepe puenit uictimas duceres.
primus omnium carnifice compulso
palmam sanguinis occupasset. Iam
vero aduersus omnes penas atque
supplicia quibus plerumque huma-
na cecidit infirmitas. ita a confes-
sione dei non recedes immobilis obstitisti.
ut letus ulceribus congaudentibus
cruciamentis. quolibet mente tormenta
resisset. Sed quicquid ista non potu-
erit. impleuit tamen sine cruore
martirium. Nam quas ille per sepe
eternitatis humanorum dolorum non
potuit passionem. fame. vigiliis.
indiguitate. ieiuniis. obprobriis in-
iuriis. in sectationibus ipsorum. cura
per in firmantibus. sollicitudine
per periculantibus. quoniam. ille dolere
non doluit. quo scandalizante

non iustus ē. quo peunte nō gem
 uit. pter illa quotidiana illis
 aduersum humane spiritales
 nequie diuersa certamina
 cum eo uariis tetationibus ap
 panti semp exsuperat fortitudo ui
 cendi. patientia expectandi equa
 nimitas sustinendi. Ouere in
 effabilem uir pietate. mīa cari
 tate. que cū quotidie etiā i scis
 uiris seculo frigente frigescat.
 in illo tamē usqz ad finem aucta
 mēies singulos pseuerant. qd
 ego illius bono ut spālitate frui
 sum. cum me indignum et non
 merentem unice diligebat. En
 mēsus lacrimae fluūt. ^{imo} Vnoqz
 de pectore gemitus erupit. In quo
 michi post hec homine similis
 requies. in cuius erit caritate sola
 tuum. Me miserum. me infelice.

potero ne unquam si diutius uixero non
dolere quod martino superest sum. et
erit post hec uita iocunda. erit dies
aut hora sine lacrimis. aut tecum
frater dilectissime potero illius me-
tionem habere sine fletu. aut unquam lo-
quens apud te. aliud quam de illo loqui
potero. Sed quid te in lacrimas
fletusque commoueo. Ecce nunc consolatu-
re te cupio. qui me consolari ipse non
possum. non deerit nobis ille. michi
crede non deerit. Interit de se si-
mocinantes. astabit orantes.
quodammodo iam hodie prestare di-
gnatus est. Videndum se in gloria
sua sepe prebebit. et assidua sicut
ante paululum fecit benedictione
nos proteget. Inde secundum ordinem uisio-
nis quam celum sequentibus se pa-
tere monstrauit. Et quo sequendus
esset edocuit. quo animus dirigen-

dūc instruxit. Quid tamen fiet frat.
 qd' michi ipse sum conscius cōscēde
 illud arduum iter. ac penetrare nō
 potero. ita sarcina molesta me pre
 grauāt / 7 peccata mole depressum.
 negato in astra cōsensu. seua mila
 bilem ducit in tartara. Spes tñ
 superest illa sola. illa postrema. ut qd'
 nos obtinere nō possimus. saltem
 nobis orante martino mereamur.
 sed quid te frater diutius occupo.
 epla tam loquaci demoror. q' uentu
 rus simul iā pagina impleta non re
 apit. Michi tamen hec. fuit rō sē
 monem istum longius pferēdi. Ut
 quia doloris nuntium epla defere
 ret. eadem tibi exquacdam nrī cō
 solatione prāret carta solatium.
Explicit ad Aurelium.
*Incipit epla seueri sulphici ad soc
 rus suaz bassulam quibz scitus mar*

timus de hoc mundo recessit. ut
qualiter obitum suum an scierit.

Splittus seuerus. bassili peni
uenerabili salutem. Si penes
notari inis liceret. te plane expila
tionis furtiqz ream. ad ptoris tri
bunal iusto. dolore traheremus.
quid. n. no coquerat. quam a te pa
tior iniuriam. Nullam michi ca
tulam. nullum libellum. nullaz
eplam reliquisti. ita furaris oia. ita
inuersa diuulgas. Si quid ad
amicum familiariter scripsi. Si
quid forte dum ludimus. quod
uelim tamen occultum ee dictum.
oia pps ad te pene qz fuerit scpta
aut dictata pueniunt. Minus ob
erratos habes notarios meos. p qd
tibi nre ineptie publicantur. nec
tamen aduersum eos possu mouei
si tibi parent. qui i ius nrn ex

200
tua potissimum liberalitate uene-
runt. seqz ad huc tuos qz meos ee
meminerunt. Tu sola es rea. tu
sola culpabilis. que et michi infi-
diaris. et illos fraude circumenis.
Et sine ullo delicto familiariter
scripta. aut negligent missa illu-
gubrata tibi penitus atqz ipsolita
tradantur. Nam ut de reliquis
pream. rogo quemadmodum ta-
nto ad te epla illa potuit puenire.
quam nup ad aurelium diaconu
scripseramus. Ego enim tolose po-
situs. tu treueris constituta. et ta-
longe a patria filio inquietate di-
missa. qua tandem familiarem
illam eplaz occasione furata es.
Namqz accepi litteras tuas / qbus
scribis in eadem epla / qua de
obitu domini martini feceri me-
tionem. ipm beati uiri transitu

exponere debuissim. Quasi uero
ego illam eplam aut legendam alij
preterq̃z ipi ad quem missa uideretur
ediderim. aut ego tanto sim operi de
stinatus ut omnia que de martino ap̃
sci oportet. me potissimu scribente
notescant. Itaqz si qua de obitu sc̃i
epi audire desideras ab illis potius
qui int̃fuerunt cognosce. Ego tibi statui
nichil scribere. ne ubiqz me publice.
Tamen si das fidem nulli te esse
lecturam. paucis tue satisfaciã uolu
tati. Itaqz p̃stabo his que michi sunt
compta p̃cipem.

Incipit de transitu sc̃i martini ep̃i

Martinus igitur obitum suum.
longe ante p̃sciuit. dixitqz fra
tribus dissolutione sui corporis im
minere. Interea causa extitit qua cõdate
sem diocesim uisitaret. Nam clerici
inter se ecclie illius discordantibus.

pacem cupiens reformare. h3 sine die
 non ignoraret. pfecti tamen
 istiusmodi tam non recusant.
 hanc hanc uirtutum suar3 cōsua
 rationem existimant. si pacē ecclie red
 ditam reliquisset. Itaq3 pfectus euz
 suo illo. ut ei mos erat. semp frequē
 tissimo discipulor3 sanctissimor3
 unitatu mergos in flumine cōspi
 ciunt. piscum predam sequi. et ra
 pacem in lumen afflicti urguere
 capturis. forma inquit hec demon3
 est. Infidiant incautis. capiunt ne
 scientes. captos denorant. exsaturā
 3 non queunt denoratis. Impat de
 de potēti uirtute u3or3. ut cum an
 imatabant gurgitem relinquētes
 ridas peterent desertasq3 regiones.
 to minuz circa aues illos usus ipso
 quo demones effugare cōuenērat. 1
 ita grege facto om3 in unū ille uolu

eres congregare. relicto flumine. &
motus si ludisq; petierunt. non sine
admiratione multorum qui tantam
in martino virtutem viderent.
ut etiam anibus imparet. Aliq;
dum ergo munco illo uel in ecclia
ad quam ierat comoratus. pace
inter clericos restituta. cum iam
regredi ad monasterium cogitaret.
Viribus corporis cepit repente desti
tui. conuocatisq; discipulis indicat
se iam resolu. Tu uero meror &
luctus. omz uox una plangētium
& dicentium cur nos pater. desis.
aut cum nos desolatos relinquis.
Inuadent n. gregem tuū lupi ra
paces. Et qui eos amoribus nrīs
perculso pastore phibebit. Scimus
quidem desiderare te xp̄z. sed
salua sunt tibi tua premia nec
dilata minuentur. nri potius

miserere quos deseris. Tunc ille motus
 fletibus. ut totus semper in domino. et
 misericordie visceribus affluerebat. la-
 crasse plumbetur. Commisusque ad do-
 minum. hac tantum voce flentibus
 rudit. domine si ad hunc populo tuo su-
 necessarius. non recuso labore. fiat
 voluntas tua. Nimirum inter spem la-
 boreque positus. dubitavit pene quid
 malet. quia nec hos deserere. nec
 a christo volebat diutius separari. Nichil
 tamen in voto suo ponens. aut vo-
 luntati relinquens. totum se domini
 arbitrio potestatiq. committes. Non
 ne tibi his paucissimis verbis dice-
 ret. Grauis quid est. domine cor-
 poris pugna militie. et iam satis e-
 st tuncque certum. sed si ad huc
 in eodem labore. pro castris tuis
 stare me precipis non recuso. nec
 fatiscentem causabor etate. Munia

105
tua deuotus implebo. sub signis tuis
quoad ipse tu iusseris militabo. Et
quous optata sit semel messio post la-
borem. e tamen animus uictor amoris.
et cedere nescius senectuti. Ac si iam
parua etati bonum michi est dñe.
fiat uoluntas tua. hos uo quibus
timeo. ipse custodiet. O uir et ineffa-
bilem nec labore uictum. nec mo-
te uincendum. qui in nulla pte
se prior inclinauerit. nec mori ti-
muit. nec uiuere recusauit. Itaque cum
anima per aliquot dies in februm
teneretur. non tamen acti opere ces-
sabit. p nox in oronibus et uigiliis
fatiscentes artus spiritus suare coge-
bat. Nobili illo stratu suo in cinere
et calicio recubans. Et cum ad discipu-
lis rogaretur. et saltem sibi uilia si-
neret stramenta supponi. no decet
inquit. filij xpiani in hunc cinem

et alio mori. Ego si aliud uobis
 exemplo relinquo ipse peccavi. Qui
 in ac manibus micellum semper
 mentis in uictum ab orone spi
 ritum non relaxabat. Et cum a
 pbris qui tunc ad eum confluere
 rant. rogaretur ut corpusculum
 lateris mutatione relinqueret. Si
 mte inquit. Sinite me fratres
 celum potius respicere q̃ terram.
 suo iam itinere iturus ad dñz
 spiritus dirrigatur. hec locutus
 diabolum uidit ipse assistere. Et
 hic inquit astas exuenta bestia.
 Nichil in me funeste reperies. ha
 bibe me sumus recipiet. Cum hac
 ergo uoce flagitatum diuinis
 sibus spiritum deo reddidit. i
 testatiq̃ nobis sunt qui affuerant
 iam exanimi corpore glorificati
 corporis hominis uidisse gloriā

Vultus luce clarior remittebat. Cū
niebra cetera nec tenuis qđ ma
cula fuscaret. In alijs etiam in
illo tantum artubus nō pudēdis
septennis quodāmo pueri gratia
uidebatur. Quis istum unqz a
licio tectum. quis aneribus cre
deret inolutum. Ita uitis purior.
lacte candidior. iam ī quadam
future resurrectionis gloria. nā
demutate carnis. ostensus ē iā
uero in obsequiū eius funerie
credi nō pot qđta hominū multi
tudo cōuenerit. tota obuiā cōpo
ri ciuitas ruit. amicti ex agris
atqz uicis. multiqz ex uicinis etiā
urbibus affuerunt. O qđtus luc
tus hominum qđta p̄cipue me
rentium lamenta monachorū.
qui eo die fere ad duo milia cō
uenisse dicunt. sp̄alis mātini

204
gloria eius exemplo in chm sui
tute stirps tanta fructificauit/
agebat nimirum ante se. pastor ex
tuitus greges suos. scilicet illius
multitudinis pallidas tubas ag
mina palliata. et aut emeritorum
laborum senes. aut uiratos xpi in
sacramenta tyrones. tam uirgi
num choros fletu abstinentes
spudore cum letandum potius
ille esse sentiret. quem iam suo
dominus gremio confortaret. quia
scilicet dissimulabat gaudium quod
dolebat. Si quid fides flere phi
beret. gemitum extorqueret af
fectus. Et enim tam erat scilicet
de illius gloria exultatio. quam pia
de morte confusio. Ignosce fle
tibus gratulare gaudentibus.
quia et pius est gaudere mar
tino. et pius est flere martinum.

dum unus quisque et sibi p̄stat. ut
deleat. et illi debet. ut gaudeat.
heu igitur beati viri corpus usque
ad locum sepulchri hymnis cano-
ra celestis turba p̄sequit. Compet-
si placet secularis illa pompa. nō
dicam funeris. sed triumphi. qd
simile martini exequi competitur.
ducant illi p̄cibus suis victos po-
st terga captivos. martini corpus
hi qui mundum dictu illius uice-
rant p̄sequuntur. Illos confusis plau-
sibus p̄p̄loꝝ honoret insana. mar-
tino diuinus plaudat psalmus. Ma-
rtinus hominis celestibus honorat.
illi post triumphos suos in tartara
seua trudentur. Martinus habra-
he sinu letus excipitur. Martinus
hic pauper et modicus celum diues
in greditur.
Explicit epla

Incipit capitula libri secundi.

- V**bi postumani edisserit prosperitatez
navigationis et omnem suę pegrinato
ris Historiam. qualiter in oriente
fides xpi floreat. que sit sanctorum
queque instituta monachorum. et
qualesque signis ac uirtutibus in suis
suis xpus operetur
- V**bi explorandorum locorum gratia. a litore
longius processit et inuenit senem
probrum. in ueste pellitia molam manu
uerentem. et conuiuium illius expo
nit. et hominum mores regionis
illius perlatos. quibus alimonis uiuat
et quod celeriter in locis illis sata puen
iant.
- V**bi dicitur quod tunc alexandriam inter episcopos
et monachos in utilia certamina ge
rebantur nequis origenis libro
legeret.
- V**bi bethlerem oppidum petijt. cuius

loci ecclesiam sanctus hieronimus
regebat. Et ubi monachorum uel de
ricorum animos. uel conuersationes
exponit. et quod die natiuorum aut le
gebat ad semper aut scribebat.

. 6 .

Ubi dicit in egipto multa esse mo
nasteria. Vnde per uirtus obedientia
est. Et ubi infantulus aspidem
mire magnitudinis in monasterium
detulit. Et ad multa que per suos
suos dei uirtus operatur.

. 7 .

Ubi uidit duos senes. quorum unus
sol nunquam uidisset epulante. et al
ter nunquam uidisset iratum.

. 8 .

De heremita qui habebat ortum uberi
mum. et bene uiam aquam de puteo
preferrebat. in uidit ollam cum oleribus
sine igne feruere.

. 9 .

De heremita cui lupa adstabat ce
nanti.

. 10 .

De anachoreta qui leone catulos ilu

munavit et ab ipsa fera munus
accipere non contempsit.

11. De anachoreta q a fera ibice edat^r
i quas radices sumere. quas res
puere deberet.

12. De anachoreta qui fetis corporis sui
tactis. nuditatem suam diuino
munere nesciebat.

13. De pbatione monachi incipientis
que ignis no contigit.

14. De pbatione aduene qui arida uir
gam potenti fide et assidua iriga
tione aque florere fecit.

15. De quodam sancto uiro cui ex virtu
tibus honor. et ex honore uanitas
cepit obrepere et qualiter ab hoc ui
ro liberatus sit. et q si in hac regio
ne ordinatus sit clericus. cotinuo
quo elatus sit supbia aut uanitate.
et q ornamenta non mou. sed uestiu
requirebat.

17.

¶ **H**ic dicitur quod nullus quod in orbe terrarum fere
locus sit ubi in uita domini mar
tini scripta teneatur.

18.

¶ **V**bi seuerus ait. quod dominus marti
nus in media turba et conuersatione
populorum tanta operatus est. quanta
nec heremite. nec anachorite quod ab
omni impedimento liberi sunt. et
quod in expugnabili uirtute. aduersus
omnia fundatus steterit.

19.

¶ **V**bi postumianus ait. ego quoadum
semper et sapiam egypti monachos
pelicabo. laudabo anachoretas mira
bor heremitas. martinum semper
expetam. non illi ego audeo monacho
et. certe non episcopo quepiam comparare.

20.

¶ **P**ostumianus seuerus ait. tu potius
ut desidero residua martini opi
cotere. que et potuisse professus es.
At ille respondit arbitror rectius
istud a gallo esse poscendum. et cetera

¶ **¶** fecit.

Gallus respondit. licet impar sim i
 tanto oneri. tamen platis a postumia
 no obedientie cogor exemplis. ut mu
 nis istud quod imponitis no recuse.
 Incipit dialogus seueri sulphicii.
 postumiam et galli. primus refert
 postumianus qualiter in oriente
 transmigravit. et que ibi uideit
 uel audierit. et q ante descripta
 uitam beati martini secus porta
 uerit. et regressus ut ptermissa
 miracula scriberentur. rogauit.

Quoniam in unum locum ego et gal
 lus noster conuenissemus. Vir
 michi et ppter martini memoriam.
 ex illius. n. discipulis erat. et ppter
 sua merita carissimus. antuenit nob
 postumianus meus nri causa aboi

orientem / quo se ante triennium prius
relinquens contulerat / regressus.
Compleri hominem amantissimum
exosculatq; genua et pedes eius /
cum uno atq; altero spatio obstupe
facti in uicem flentes / p̄ gaudio de
ambulassimus / iectis in terrā alacris
consecimus. Tūq; prior postumans
me intuens / cum eē in remotis
egypti partibus / libuit / ut ad mare
usq; p̄cederem / nauemq; illic one
rariam offendi / que cum mercibus
narbonam petens soluere parabat.
Eadem nocte michi in somnis adsta
re uisus es. et iuncta manu me
trahere / ut nauem illam conscende
rem / Mox tenebras rumpente dilu
culo / cum de eo loco in quo que
ram surrexissem / somnū meū
ip̄e mecum reputans / tanto tui de
siderio correptus sum / ut nichil

amicitias nauem conscenderem.
 Trigesimo die massilia adpulsum.
 inde huc decimo puenerim. adeo
 prospera nauigatio pie adfuit uolu
 tati. Tu mo^{do} pp^{ter} quem tota maria
 transnauiamus. tantu^m terre
 transcurimus. complectendu^m. p^{er}frue
 dumq^{ue} te remotis oib^{us} trade. Ego
 uero inq^{ue}. et cum tu in egipto mo
 rareris. toto semp tecum animo
 et cogitatione uersebar. meq^{ue} de
 te die ac nocte cogitantem. totum.
 tua caritas possidebat. nedu^m mo
 me tibi estimes p^{er}cto t^{em}p^{or}is defu
 tur^{us}. quo minus amore tuo pen
 dens. te intuea^r. te audia^r. tecu^m
 loquar. nullo penitus insecretum
 nr^{um}. quod nobis hec remotio cel
 lula p^{ro}stat admissio. Nam huius
 nrⁱ ut arbitro galli presentia noⁿ
 moleste feret. quia hec adu^{er}tu

tuo. et uides p̄gaudet atq; eo triu-
phat gaudio. Recte inquit plane
postumianus. in societate nra gallus
iste retinebr̄. quia et si parū michi
cognitus ē. pro eo tamen q̄ tibi est
carissimus. non pot̄ michi nō ēē
carus. Alarime cum ex martini sit
disciplina. neq; grauabor quelibet
conferre uobiscum. ut possitis fabu-
lari. quippe cum p̄p̄ hoc uenerim.
ut me huius supplicij societas aiaret.
Ne autem utraq; manu complecta-
batur. et desiderio etiam ut uerbosus
impenderem. eiz nō inq̄ satis p̄bas-
ti. q̄tūm pius amor possit. q̄ nri
causa tot maria. tantumq; tra-
mensus. a summo ut ita dicar solis
egressu. usq; in eius occidua uenisti.
— age gō. quia et secreti m̄t̄ nos. nec
occupati sumus. et sermoni tuo uac-
are debemus. edisserat nobis uelim

omne tue peregrinationis historiaz.
 qualiter in oriente fides xpi floreat.
 Que sit ibi sanctorum requies. que
 instituta monachorum. quibusque signis
 ac virtutibus in suis tuis xpus ope-
 tur. Nam certe quia in his regionibus
 inter ista que vivimus. ipsa nobis
 tanta fastidio est. libenter certe au-
 diamus. si vel in heremo vel in he-
 remo xpianus vivere licet. Ad hec
 postumianus. faciam inquit. ut
 desiderare te video. sed queso prius
 certe audiam. an isti omnes quos
 hic relinqueram sacerdotes tales
 sint quales eos ante quam proficiscerer
 noveramus. Tum ego. absit ate. et
 neque ista querere. que aut una
 mecum puto nosti. aut si ignoras
 non audire sit melius. illud reti-
 cere non possum. non solum illos
 de quibus interrogas. nichil meliores

q̄ noneras factos. sed unū illum
nri quondam amantem. in q̄o
respirare ab istoz insectationibz
solebamus. aspiorem nobis fuisse
q̄ debuit. Nec uero quicq̄ i illū
inclementius dicam. quia & aicu
colui. Et tunc etiam amari cuz
putabat inimicus. De autē h̄ ta
citis cogitationibus reuolvente. i
aio dūm dolor iste cōpūgit pene.
nos sapientis & religiosi uiri ami
citiā destitutos. Illū quōdam
taz amicum nobis. taz amari cē
potuisse. Vex hec quē meroris
plena sunt relinquamus. te po
tius ut dudum sponderas au
diamus. Ita iqt. fiat. postuma
uus. Quod cum dixisset. paulu
lum om̄s conticuimus. denide
ciliū cui insederat. ad me p̄p̄us
admonuit. atqz ita exorsus ē. An

hoc triennium quo tempore tibi sul-
 pitio hinc abiens uale dixi. Vbi
 narbone nauem soluiimus. quinto
 die portum affrice intrauimus.
 adeo prospera dei nutu nauigatio
 fuit. libuit aīo adire Kartagine.
 loca uisitare sanctorū. et p̄cipue
 ad sepulchrum Cypriani marti-
 ris adorare. quinto decimo die ad
 portum regressi. p̄uēctiq; ī altuz
 alexandriam petentes. reluctantē
 nostro pene ī sirtes illati sumus.
 Quod p̄uēcti naute cauētes. īc-
 tinaue anchoris sistunt. sub ocu-
 lis autem terra continens erat. ī
 qua scaphis egressi. cum uacua
 humano cultu oīa cerneremus.
Allo studiosius explorandorū
 locorū grā longius p̄cessi. t̄b
 fere a litore milib; p̄uēctis tuq; riu-
 m̄ arenas conspicio. cuius tectum

hanc salustius ait. quasi carina na-
uis erat contiguam terre. satis
firmis tabulis constratum. Nō
q̄ ibi uis imbrū ulla timeatur.
fuisse autem illic pluuia. nequa-
do quidē auditum ē. sed q̄ uen-
torū ea uis est. Ut si quando i de-
metiore celo aliquotulus spirare fla-
tus cepit. manus in illis terris
q̄ in nullo mari naufragiū sit.
Nulla ibi germina. Sata nulla p-
ueniunt. quippe in stabili loco are-
tibus arenis. ad omēz motū nē-
torū cecidentibus. Vex ubi aues aq̄
dam amari punitoria uentis
resistentiunt. Terra aliquotulum
solidior herbam rura atq̄ bisp-
dam gignit. ea omnibus ē pabulū
satis utile. Incole lacte uiuunt.
Qui solertiores sunt. uel ut ita
dixerim ditiores ordeatio panis

utuntur ea ibi sola messis ē que ce-
 leritate puenit p naturam solis
 hinc aeris uentorum casus euadere
 solet. quippe fertur a die iacti sem-
 inis trigesimo die maturescere. Con-
 sistere autem ibi homines nō alia
 ratio facit q̄ q̄ om̄s attributo libe-
 ri sunt. extrema siq̄d̄ aronorum ora.
 ē desito illi contigua. quod inter
 egyptum et affricam int̄iacet. p
 quod olim cato cesarem fugientes
 dixit exeratum. q̄ ad tugurium
 illud quod eminus conspexeram
 preueni. inuenio senem in ueste
 pellicia. molam manu uertentes.
 consalutatis accepit nos benigne.
 directos nos in illud litus exponimus.
 ne statim repetere cursum possi-
 mus. maris mollitia adteneri. Egres-
 sos in tram ut mos est humani in-
 genij. naturam locorum cultumq̄ ha-

bitantium uoluisse cognoscere. & a
nos nos esse. id praeipue querere. an
essent aliqui inter illas solitudines
xani. Tum uero ille flens pau
dio ad genna uia puoluit. ptey
nos ac sepius exosculatos iunxit
ad oronem. Demde positis i tra
uerue tuz pellibus. facit nos dis
cumbere. apomit prandium sane
laupletissimum. dimidiu pane
ordeacium. Eramus autē uos qua
tuor. ipe erat quintus. fasciculu
etiam herbe intulit. cuius nomē
excidit. que mente simulis. exu
berans folijs. sapore melis psta
bat. huius pculi adinotum sua
uitate. delectati atqz satiati su
mus. Ad hec subridens ego ad
gallum meum. Quid mēz galle.
placet ne tibi prandium. fascicu
lus herbarz. Et panis dimidiu

uirū quinq. Tum ille sicut est
 uerecondissimul. aliq̄tulū eru
 descens. cum fatigatione meā
 cepit. facis inquit sulphur tuo
 more. qui nullam occasionem
 si qua tibi porrecta fuerit omit
 ti. quin nos edacitatis fatiges.
 Sed facis in humane. qui nos
 callos homines cogis. exemplo an
 gelorū uiuere. q̄q̄ ego studio mā
 lancandi. etiam angelos mandu
 care credam. nam istum diuinum
 ordeatum tunc uel solus
 attingere. sed contentus sit hoc a
 rmentis ille cui uel necessitas
 uel natura ē esurire. uel postre
 mo isti. quibus credo marina
 uctatio in ediam cibi fecerat.
 Nos procul amari absumus. Et
 quod tibi sepe testatus suz illegal
 li sumus. sed p̄gat hic potius

explicare sin areneusis historiaz.
Enim uero postumianus. cauebo
post hec cuiqz abstinentiam pre
dicare. ne gallum nr̄m arduū
penitus offendat exemplum. Sta
tueram etiam cenam areneis
illius. uel consequentia. septem
n. diebus apud ip̄m sumus refe
re conuiuia. sed supersedendum
ē. ne gallus se estimet fatigari.
Ceterz postero die. cum aliqui ex
micolis ad nos intendos cōfluere
cepissent. cognoscimus illum hos
pitem nr̄m. eē pbr̄m. quod summa
nos dissimulatione celauerat. de
inde cum ip̄o ad ecclesiam p̄cessima
que fere duobus milibus aberat
a conspectu nr̄o intiectu montis
exclusa. Erantem milibus texta
uirgultis non multo ambitiosior
qz nostri hospitii tabernaculum.

in quo nisi inaurum quis non poterat
consistere. Cum hominum mores
quereremus. illud polarum aiachue
mus. nichil eos neque emere. neque
vendere. Quid sit fraud aut furtu
nesciunt. Aurum atque argentum. que
prima mortales putant. neque habent.
neque habere cupiunt. Nam cum ego pro
duodecim nummos aureos obtulissem
refugit. altiore consilio prestatum
etiam auro non stui. sed destrui.
aliquid ei uestimentorum idulsi
mus. quod cum ille benigne acce
pisset. reuocantibus nos ad mare
uantis discessimus.

Prospexitque cursu septimo die
Alexandriam peruenimus. ubi
ada inter episcopos atque monachos cetera
mina gerebantur. ex ea occasione
uel causa. quia congregati in unum
sepulsi sacerdotes. frequentibus de

creuisse sinodis uidebant / neq[ue]
origenis libros legeret / aut h[er]et.
tractator autē scripturay sacray
pitissimus habebatur. Sed ipi
quedam in libris ipius in sanis
scripta memorabant / que asser
tores eius defendere nō ausi / ab
hereticis potius fraudulent[ur] i[n]serta
dicebant. Et ideo non p[ro] illa que
i[n] rēphensione merito uocarentur
etiam reliqua eē damnanda
cum legentium fides facile possit
h[er]e discrimen / ne falsata seque
rentur. ⁊ tamē catholice disputata
retineret. Non eē autē mirū si
libris neutericis et recent[ur] scriptis
fraus heretica fuisse operata. q[ui]
in quibusdam locis / non timu[er]unt
incidere euangelicā ueritatē. Ad
uersum hec epi obstinati re
nitentes p[ro] potestate coquebat.

214
recte etiam uniuersa cum prauis
tam ipso autore damnare. quia
satis superque sufficeret libri quos
alia recepisset. Respuendam
expenitus lectionem. que plus
esset nocitura insipientibus. quam
profutura sapientibus. Adhuc autem
ex illis libris quedam curiosius
indaganti ad modum multa pla-
uerunt. sed non nulla reprehendi
in quibus illum praua sensisse non
dubium est. que defensores eius
falsata continebant. Ego miror
eundemque hominem. tam
diuersum a se esse potuisse. ut in
videm parte qua probatur. neminem
post apostolos habeat equalem. in ea
vero que uix reprehendit. nemo
deformius doceatur crasse. Nam
cum ab episcopis excerpta in libris
illius multa legerentur. quae con-

catholicam fidem scripta constarent.
laus ille uel marinam parabat
inuidiam in quo dictum legeba-
tur. quia dominus xpi sicut pro
redemptione hominis in carne
uenisset. et crucem pro hominis
salute pressit. mortem pro hominis
eternitate gustasset. ita etiam eo-
dem ordine passionis etiam dia-
bolum redempturus. quia hoc bo-
nitati illius pietatiq; congrueret
ut perditum hominem reformare.
perlapsum quoq; angelum liberaret.
Cum hoc atq; alia istiusmodi ab
episcopis perderentur. ex studiis primum
orta seditio est. Que cum reprimi
sacerdotum autoritate non posset.
seno exemplo ad regendam ecclesiam
disciplinam perfectus assumit. Cu-
ius terrore dispersi sunt. ac per di-
uersas oras monachi sunt fugati.

ita ut propositis edictis. in nulla co-
 sistere sede sinerentur. Illud me
 ad modum promouebat. quod hieroni-
 mus uir maxime catholicus et sacre
 legis purissimus. origenem secutus
 primo tempore putabatur. Que in e-
 idem prapue. uel omnia illius scrip-
 ta damnaret. nec uero ausus de
 quibus temere iudicare. Prestatissi-
 mi tamen uiri et doctissimi fere-
 bantur in hoc certamine dissidere.
 si tamen siue illud error est. ut ego
 sentio. siue heresis ut putatur. non
 solum reprimi non potuit. multis
 animaduersionibus sacerdotum. sed
 nequaquam late se potuisset effundere.
 nisi contentione creuisset. Istius
 modi ergo turbatione cum ueni
 alexandria fluctuabat. Ne quida-
 epus illius ciuitatis. benigne ad-
 modum et melius quam opinabar ex-

cepit. Et secum tenere temptabat. sed
non fuit animus ibi consistere.
Vbi recens fraterne cladis feruebat
inuidia. Nam si fortasse uideat
parare epis debuisse. non ob hanc
tamne causam multitudinem tam
tam sub xpi confessione uiuere
psetim ab epis oportuisset affligi.
Igitur inde digressus bethleem
oppidum peti. quod ab hie
rosolimis sex millibus disparat. ab
alexandria autem sexdecim ma
sionibus abest. ecclesiam loci illius
hyeronimus pbr regit. Ha paro
chia epi qui hierosolimaz tenet.
Michi iam pridem hyeronimus
superiore illa mea pegrinatione co
ptius facile obtinuerat. ut nullus
michi expetendum rectius arbi
trarer. Vix. n. pret' fidei meritum
dotemqz uirtutum no solu latinus

atq; grecis / sed et hebreis et ita lit-
 teris institutus ē. ut se illi i omni
 scientia nemo audeat cōpare. /
 Muror autem sino et uobis q multa
 que scripsit opera comptus est. cū
 p totum mūdū legatur. Nobis
 hūc gallus inquit. nimū nimū
 q comptus est. Nam ante hoc
 quinq; mū quendam illius libel-
 lum legi. in quo tota nroꝝ natio
 monachoz. ab eo uehementissime
 uexatur et carpitur. Vnde itū
 belgicus nꝛ ualde irasci solet. q
 dixerit nos usq; ad uomitum sa-
 tiari. Ego autem inq; gallus. illi
 non ignosco / atq; ita sentio. de or-
 rientilibus illum potius monachis
 q de occidentalibus disputasse. /
 Nam edacitas in grecis gulle ē.
 in gallis nā. Tum ego. docti
 ce inq; galle defendis gentem

tuam. sed queso te liber iste. nūqd
hoc solum uitium damnat ī mo
nachis. Imo uero inquit nichil
penitus omisit. quod non carperet.
laceraret. exponeret p̄cipue auariciā.
nec minus uanitatem insectatus
est. Multa de supbia. nō pauca
de supstitione disseruit. Vere fa
tebor. Smrisse michi uidet̄ ui
tia multorū. Ceterū de familiari
tatibus uirginum et monachorū
atq; clericorū. q̄ uera. q̄ fortia
disputauit. Unde a quibusdam
quos nominare nolo dicit̄ nō ama
ri. Nam sicut belgicus n̄r irascit̄
edacitatis nimie nos notatos. ita
illi fremere dicunt. cum in illo
opusculo scriptum legunt celibe
spernit uirgo germanum fratrem.
querit exnēum. Ad hec ego nimis
m̄q; galle p̄gredieris. caute ne et

te as qui hec fortassis agnoscat ex
 audiat / teq; una cum hieroni
 mo incipiat non amare / na quia
 solatiis es no inmerito te uer su
 amica illius admonebo. obsequium
 amicos. Vitalis actum parit. Tua
 nobis potius. ut ceperas postuma
 ne / repetatur orientalis odo. Ego
 inquit ut docere institueram / ap
 ud hyeronimum sex mensibus fui.
 cui inq; aduersus emulos pugna /
 petuinq; certamine consuevit octia
 pator. Oderunt eum heretici. qd
 eos impugnare non desinit. ate
 runt clerici. quia uitam eoy ifec
 tatur & erumina. sed plane cu bo
 nis admirantur & diligunt. Naz
 qui eum hereticum esse arbitrant
 insanunt. Vere dixerim catholica
 hominis scientia: sana doctrina e.
 non die. non nocte requiescat. aut

legit ad semper. aut scribit. Quid
nisi michi fuisset fixum animo.
et promissum deo teste. propositum.
heremum adire. ul' exigui tps
puncto. a tanto viro discedere no
uissem. huic ergo traditis atqz
commissis omibz meis. omniqz fa
milia me contra uoluntē ai mei
secuta tenebat implicitum. ero
neratus. quodāmodo graui fasce
penitus ac liber. regressus alexan
driam. uisitatis ibi fratribus. ad
superiorem inde thebaidam. id ē
ad egypti extremā cōtendi. Ibi an
ualte patenti heremi solitudines.
plurimū terebant bre monachoru.

Tongum ē. si omnia cupia
referre que uidi. tūz pau
ca in p'stigam epluribus. Haud
longe ab heremo contigua nilo.
multa sunt monasteria. bitat

uno in loco pleriqz centum. quibus
 summum ius ē sub abbatis ipsum
 vivere. Nichil arbitrio suo agere
 omnia ad nutum illius potestatemqz
 pendere. Ex his si qui maiore u-
 tatem mente conceperunt. ut ac-
 tui solitariam vitam se ad he-
 remum conferant. nō nisi pmit-
 tente abbate discedunt. hec illoz
 ma uirtus est. parere alieno im-
 perio. Transgressis ad heremū. ab-
 batis illius ordinatione. panis ul'
 quilibet cibus alius ministratur.
 Cui per illos dies quibus illo ad-
 uenerant. ciuidam qui nuper ad
 heremum secesserat. neqz amplius
 hoc monasterio / qz ex milibz
 uernaculum sibi constituerat.
 panem abbas p duos pueros mi-
 serat. quoz maior habebat etatis
 anoz. xv. minor duodecenis ēat.

his ergo inde redeuntibus. aspice
mire magnitudinis fit obuiam.
Cum occurſu nichil preterita. Vbi
ante pedes eorum uenit. qui incanta
ta carminibus cerula colla deposuit.
Minoris autem pueri manus ad
hunc ac palio inuoluta ferri
cepit. deinde monasterium qui
uictor ingressus. in occurſu frum
expectantibus cunctis. captiuam be
stiam resoluta palio non sine
lactantie timore deposuit. Sed
cum infantium fidem atque uir
tutem ceteri predicaret. abbas
ille altiore consilio. ne infirma
etatis insoleſceret. Virgis utrumque
compescuit multum obiurgatos. cur
ibi quod per eos dominus operatur
fuerat pelisset. Opus illud non
sine fidei. sed diuine fuisse uir
tutis. discerent potius deo in humi

seruire. et non
in bonis gloriari. et
infirmis consilium
in uanitate. hoc
audire. et p
serpentis occi
multa uerbera
uisse. abbatem o
est hec. panis u
aliqui mitteretur
dies fuerat em
ma periculum f
erat. arebant in
sed deficere me
corerat. Corpus
fides firma
admonitus a
tum. Ut discipul
qua solitudine c
qua uite subst
is aleretur. qui mi

litate seruire. et non in signis et
 uirtutibus gloriari. quia melior
 esset infirmitatis conscientia uir
 tantum uanitate. hoc ubi ille mo
 nachus audiuit. et piculatos in
 tantulos serpentis occursum. Et ipse
 misit multa uerba uictis specie
 meruisse. abbatem obsecrat. ne
 sibi post hec. panis ullus. aut ci
 bus aliquis mitteretur. iamque octa
 uis dies fuerat emsus. quo se ho
 mō intra periculum famis ipse co
 cluserat. arebant membra ieiun
 io. sed deficere mens celo iteta
 non poterat. Corpus in edia fa
 tescebat. fides firma durabit. Cū
 interim admonitus abbas ille per
 spiritum. Ut discipulum visita
 ret pia solitudine cognoscere ci
 piens. qua uite substantia uir fi
 delis aleretur. qui ministrari sibi

panem ab homine noluisse. ad
requirendum eum ipse proficiscitur.
Ille ubi eminus senem venire
conspexit. occurrit. agit gratias. ducit
ad cellam. Cum ingressi sunt abbas
pariter conspiciunt palmicia sponte
tam foribus ad firmam de poste
pendere. ac primum calidi panis
odor sentitur. tactu uero ac si an
paululum focus esset ereptus oste
ditur. egyptij tamen panis forma
non ceruntur. obstupefacti ambo
mirum celeste cognoscunt. Cum ille
hoc abbatis aduentum prestitum fate
retur. abbas uero illius fidei ac
uirtuti id potius adscriberet. ita
ambo celestem panem cum multa
exultatione fregerunt. Quod cum
senex ad monasterium post reg
ressus fratribus retulisset. tantus
omnium incenderat ardor animorum.

220
ut certatim ad heremum et sacas
solitudines ire pperarent. anse
nt se fatentes. qui diutius i co
gregatione multorum ubi humana
esset patienda conuersatio rese
discent.

Tu hoc monasterio duos ego se
nes uidi. qui iam p quadra
ginta annos ibi degere. ita ut nu
m inde discesserint. ferebantur.
eorum ptereunda michi comemo
ratio non ee uidetur. si quidem
id de eorum uirtutibus. et abbatibus
ipsum testimonio. et omni frz au
dierim sermone celebrari. Quod
num eorum sol nunq uidisset epu
ntem. alteri nunq uidisset ira
m. Ad hec gallus me intuens.
o si n̄ ille. nolo nome edicere
nunc ad esset uelim ad modum
istud audiret exemplum. quod in

misatus. et in
ore p murena.

in ultorū sepe plonus nimis expro-
batus. uehement' irasci. sed in
quia inimicis suis q̄tūm aucto-
ritas ignouit. si istud audiret. ma-
gis magisq; proposito confirmaret
exemplo. Preclaram eē uirtutem
iracondia nō moueri. Nec uero in
causis iustas illi causas iras fuisse.
sed ubi durior pugna. ibi glorioſus
est corona. Vnde quodam si agno-
ſcit iure laudandus. Quod cum
cum libertus deseruit ingratus.
misatus est potius q̄ insectatus
abeuntem. Sed neq; irascitur
illi. a quo uidetur abductus. Ego
autem nisi istud uincende iracu-
die postumianus p̄tisset exēplū.
grauiter irascerer discessione fugi-
tū. sed quia irasci non licet totū
istorū cōmemoratio que nos opū-
git abolenda est. Te inq; postumia

et potius audia
uit galle quod
tūta tam stud
nos indeo. Sed
non sine tenor
depono simone
posatis. dū ma
proſero. nō ne
in hūil habemus
omz uel sine fer
simus. Sed tamē
is impato. dū m
deris nris satis
m delectat nos tu
uit postumianus
ndabo. Et quia he
apientis agnouisti
am ad hūc uobis p
Rgo ubi prima
gressus sum. dū

221
ne. te potius audiamus. faciam
inquit galle quod precaris. quate
nus tanta tam studiose te audie
re uos uideo. Sed mementote. q
quia non sine fenore istud apud
nos depono sermonem. libens pro
quod positis. dum modo paulo post
quod poposcero. non negetis. Nos non
magis nichil habemus. in quo tibi
mutumz uel sine fenore. restituere
possimus. Sed tamen quicquid puta
ueris impato. dum ut ceperas
desiderijs nostris satisfacias. Valde
enim delectat nos tua oro. Nichil
inquit postumamus uia studia
laudabo. Et quia heremite minus
sapientis agnouisti uirtute. re
ueram ad huc uobis pauca de plu
ribus.

Ergo ubi prima heremi in
gressus sum. duodecim fere

a nullo milibus. habebam autem unum
ex fratribus ducem locorum peritum.
Peruenimus enim ad quendam
monachum ad radicem montis
habitantem. ibi quod in illis locis
rarissimum est. puteus erat. bo-
nem unum habebat. Cum hic esset
totus labor. impulsam rotam ma-
china aquam haurire. Nam fere
nulle aut amplius pedum. pro-
fundum putei ferebatur. ortus illic
erat multis oleribus copiosus. id
quod contra naturam heremum. ubi omnia
arida exusta solis ardoribus
nullius inquam seminis uel exigua
radicem deponere ferunt. Per
hoc sancto illi labor cum pecore co-
munis. et propria prestabat industria.
frequens enim irrigatio aquarum tantam
pinguedinem arenis dabat. ut in
in fructum uirere atque fructificare

omni illius olera uideremus. Ex his
 igitur una cum domino bos ille uine
 bat. Nobis quoque ex ea copia cenarum
 sanctus dedit. Ibi michi quod uos
 galli forte non creditis. ollarum cum olei
 cibis que nobis in cenam parabat.
 sine igne feruere. tanta uis solis
 est. ut quibuslibet cecis etiam ad
 collorum pulmenta sufficiat. Post
 hanc autem iam inclinante et
 aspera inuitat nos ad arborem pal
 mam. Cuius interdum pomus inuere
 solebat. que fere duobus milibus
 aberat. Nam hec tantum in heremo
 arbores. licet raro habentur. Tamen
 quod utrumque solers antiquitas per
 uenerat. an solis nam signat ignoro.
 nisi si deus prescius habitandam quique
 sanctis heremum hec suis suis
 parauerit. Ex maiore enim parte
 qui intra illa secreta consistunt. cum

alia ibi germina nulla succedunt.
istarum arborum pomis alunt. Ergo ubi
ad illam ad quam nos humanitas
nostri hospitis ducebat arborem puen-
imus. leonem ibi offendimus. Quo
uiso. ego et ille dux meus intremui-
mus. sanctus uero ille incunctanter
accessit. nos licet trepidi secuti su-
mus. fera paululum ut cerneret
impatum adeo modesta discessit.
Et constitit. dum ille adfigura ra-
mis humilioribus poma decerpere.
cumque plenam palmulis manibus
obtulisset. occurrit bestia. accepitque
tam libere quam nullum animal dome-
sticum. Et cum comedisset absces-
sit. Sed nos hec intuentes et adhuc
trementes. facile potuimus expedi-
re. quia in illo fidei uirtus et quia
in nobis esset infirmitas.

Alium eque singulare uidi

unius virum / paruo tugurio in quo
 non nisi unum recipi posse habi-
 tantem. de hoc illud ferebat / qd
 ei lupa solita erat adstare cenanti.
 nec facile unqz bestia falleretur.
 qm illi ad legitimam horam re-
 fectionis occurreret. itam diu pre-
 foribus expectaret donec ille pane
 qui cene supfuisset cenille offerret.
 Nam manus eius lambere solita.
 atqz ita quasi impleto otto et psata
 consolatione discedere. sed forte
 accidit. ut sanctus ille dux frēm
 qui ad eum venerat deducit ab-
 euntem. diutius abesset. et n̄ nisi
 sub nocte remearet. Interim bestia
 ad consuetudinarius illud cene tps
 occurrit. vacua celula cum fami-
 liarem patronum abeē sentiret i-
 gressa curiosius explorans. ubi nā
 esset habitator. casu cōtigua cum

panibus quinque. palmitia sportella
pendebat. Ex his unum psūmit
et deuorat. deinde perpetrato scelere
discessit. Regressus heremita. Re-
gressus heremita uidit sportularum
dissolutam. non constare panum
nūm. daninus rei familiaris intel-
ligit. ac prope limen panis assumpti
fragmenta cognoscit. sed non erat
incerta suspitio que furtus persona
fecisset. Ergo cum sequentibus
diebus sine consuetudine bestia
non uenisset nimis audacis facti
conscia ad eum uenire dissimu-
lans cum fecisset iniuriam. egre pa-
tebatur heremita se alij soli
destitutum. Postremo illius
orone reuocata septimum post die
ad fuit ut solebat ante cenanti.
sed ut facile cerneret uerecundiam
penitentis non ausa propius accedere

deiectis in terra profundo pudore lu-
 minibus quod palaz licebat itelligi
 mandam ueniam precabat. quaz
 illius confitionem heremita in-
 seratus. iubet eam xpus accedere.
 ac manu blanda caput triste pe-
 mulcet. dem pane duplicato. rea-
 suam refecit. ita indulgentia co-
 scuta. offitij consuetudine. depo-
 sito merore reparauit. Intuemini
 queso. xpi etiam in hac parte uir-
 tutem. cui sapit omne quod brutum
 est. cui mite e omne quod seuit. lu-
 pa pstat offitium. lupa furti cime
 agnouit. lupa conscio pudore con-
 fundit. Vacata ad est. caput pber
 habet sensum indulgete sibi ue-
 nie. sui pudore gessit errati. Tua
 hec uirtus xpe. Tia sunt hec xpe
 miracula. Et n. que i tuo nomle
 opantur sui tui. tia sunt. Et i

hæ igemescimus q̄ maiestate tua
fere sentiunt. homines nō uerēt.
Nē cui autem hæ incredibile i
forte uideatur. maiora memo
rabo. fides xpi adest me nō fingere.
neq; incertis auctoribus uulgata
narrare. Sed que michi p̄ fideles
uiros compta sunt explicabo. Habi
tant pleriq; in heremo sine ullis
tabernaculis. quos anachoritas uo
cant. Vivunt herbarū radicibus. nullo
inq; certo laculo consistunt. ne ab
hominibus frequenter. quas uox co
egetit sedes habent. Ad quendam
igitur hæ ritu atq; hac lege uive
tem. duo ex nitria monachi. l̄.
longa et diuersa regione. tamen
quia olim ipis i monasterij conuer
satione caris i familiaris fuisset.
auditis eius uirtutibus ceciderunt.
quem diu multiq; quesitu tacez

. mese.

mense septimo repererunt. in extre-
 mo illo cefito quod est mēphie
 otigūi demorantem. quas ille
 solitudines iam p annos duodecim
 dicebat habitare. Cum hz omniū
 hominum intaret occurfus. tamen
 agnosco nō refugit. sed carissimis
 p triduum non negavit. quarta
 die aliquotulum pofessus. cum pfe-
 queretur abeūtes. scena mire ma-
 gitudinis ad se venire cōspitiūt.
 Bestia hz. tribus reptis n̄ incerta
 q̄ peteret. anachorite pedibus ad-
 uoluitur. Et cum fletu quodā ac
 lamentatione pambens. indica-
 bat gementis piter. et rogātis affectu.
 Nouit om̄s. et p̄cipue illum qui se
 intellexerat expetitum. pcedentes
 secūtur. Nam p̄ lens. et subinde restas.
 subindeq̄ respectans. facile poterat
 intelligi. id eam uelle. ut quo illa

ducebat. anachorita sequeretur. Quid
multis. ad speluncam bestie pe-
uenit. Vbi illa adultos iam quos-
que catulos malefacta nutrebat. qui
ut clausis luminibus ex aluo matris
exierant. cecitate perpetua tenebant.
quos singulos de rupe platos ante
nachorite pedes matris exposuit. Tu-
dem sarictus animadvertit. quod
bestia postularet. Inuocatoque dei
nomine contrectauit manum lumi-
na clausa catulorum. ac statim cecita-
te depulsa. apertis oculis bestiarum. e-
dum negata lux patuit. Ita ferres illi.
anachorita quem desiderabat visi-
tato. cum ad modum fructuosa la-
boris sui mercede redierit. Qui in
testimonium tante virtutis admis-
si. fidem sancti. gloriam christi. qui
per ipsos esset testificanda uiderent.
Astra dicturus sum. leenam post

dies quinque ad auctorem tanti bene-
 ficii reuertisse. Eademque in uisitate
 hunc pellem pro munere detulisse.
 quia plerumque sanctus ille qui ammi-
 culo circumtectus. non dedignatus
 est munus per bestiam sumere. et
 annis alius potius interstabatur
 auctorem.

Rat etiam alterius anachori-
 te in illis regionibus nomen
 illustre. qui in ea parte deserti que
 semis iungit habitabat. Hic cum
 omnem se ad heremum contulisset. et
 herbis herbarumque radicibus. quas
 per dulcis modum et saporis eximius
 fuit harena uicturus. ignarus
 perminis eligendi. noua plerumque
 arpebat. nec erat facile unum ra-
 dicum sapore discernere. quia omnia
 eorum dulcia. sed plerumque acullore
 natura. Virum letale cohibebat. Cum

ergo edentem uis interna torqueret.
in mensis doloribus uitalia uniuersa
quaterent. ac frequens uomitus cru-
ciatibus non ferendis ipsam aie sedem
stomacho iam fatescente dissoluet.
omnia penitus que erant edenda formidans
septimum ieiunij diem. spiritu defi-
ciente ducebat. Tum ad eam fera cui
lucis est nomen accessit. hunc prius
adstanti fasciculum herbarum. quem
collectum pridie attingere non aude-
bat. obiecit. Sed fera que irulenta
erant ore discutiens. que innoxia no-
uerat eligebat. Ita uir sanctus eius
exemplo quid edere. quid respicere
deberet. edoctus. et periculum famis eua-
sit. et herbarum uenena uitauit. Sed
longum est de omnibus qui heremum
incolunt compta nobis uel audita co-
memorare. Annu integrum. et septem
fere menses intra solitudines con-

ant creari magi
er alieni. qz
difficile potue
m. Sepius ta
qui putum
tant
De beati an
dij. que bo
pulis incolunt
m. in quo bea
munt heremita
cessi. Rubrum
amontis. cui
contiguum nec
per huius recess
as ferebatur. q
uictum uidere
ite iam quinqz
uersatione human
estis usu. sed sen
m. inuitatem

227
statutus erigi magis uirtutis admi-
rator alienus. quod ipse tam arduum
et difficile potueram temptare pro-
positum. Sed prius tamen cum sene
illo. qui puteum et uicem habebat
habitare.

Ubi beati antonii monasteria
Oachy. que hodieque ab eius di-
scipulis incoluntur. ad eum etiam
exiui. in quo beatissimus paulus
primus heremita est deuersatus.
Accessi. Rubrum mare uidi. in quo
sinamontis. cuius cacumen celo pe-
ne contiguum nequeque adiri potest.
Inter huius recessus anachorita
se abscondere solebat. quem diu multumque
quesitum uidere non potui. Quod fere
ante iam quinquaginta annos. a con-
uersatione humana remotus. nullo
uestis usu. sed setis corporis sui tec-
tus. nuditatem suam diuino.

munere uestiebat. hic quotiens
eum religiosi viri audire uoluer
unt / cursu aura petens / congressu
uitabat humanos. Vni tantum
modo ferebatur. se ante quinq; nu
p buisse. Qui credo potenti fide. id
optinere pmeruit. Cui int' multa
colloquia pcuranti / cur homines
tantopere iutaret / indisse pbi
betur. eum qui ab hominibus
frequentaret / non posse ab ange
lis frequentari. Unde no inie
rito recepta opinione. multo
fama uulgauerat. sanctus illius
ab angelis uisitari. Ego. n. a syna
monte digressus. ad nili flumē
regressus. cuius ripas frequentib;
monasterijs constat / utraq; ex
parte lustram plerūq; uidi ut
duclum dixeram in uno loco ha
bitare centenos ⁊ milenos. sed

et terna m
culis degere constab
minorem pucti
in in multitudine
uitutem. q; cou
qui se ab huma
auerunt. preap
nam ibi uirtus. e
tanta. neq; aliū a
monasterium a
qui septuag pū
illum unq; reat
arduum. ac dist
uati abbas imp
Pro nobis refer
his obediencie
ma miracula. h
recolenti. sed ad
uitutem emulatio
no sufficunt.
uerunt. Ergo cum

et bina et terna milia in uidez
 uiculis degere constabat. Nec sane
 in minorem putetis diuersan-
 nim in multitudine monachorū
 et uirtutem. q̄ eorū esse cognosca-
 tis. qui se ab humanis ce libus
 remouerunt. precipua ut iā di-
 xeram ibi uirtus. et p̄ma ē obe-
 dientia. neq̄ alit̄ adueniens
 ut monasterium abbas suscepit
 q̄ qui ceptatus p̄us fuerit et p̄bat̄
 nullum unq̄ recusaturus. q̄li-
 bet arduum. ac difficile idigniq̄
 toleratu abbatis impuiz.

Pro uobis referam incredibi-
 lis obediencie admodū ma-
 gna miracula. h̄ suppetant plu-
 ra recolenti. sed ad excitandaz
 uirtutum emulationem. au p̄-
 uia nō sufficiunt. multa non
 poterunt. Ergo cum qdam seculi

actibus abdicatis. monasterium
magne dispositionis ingressus
cepisset rogare. Abbas ei cepit pponere
graves esse istius discipline labores.
Ista uero dura iuxta que nullus
facile ualeret implere patientia. Ali-
ud potius monasterium ubi tra-
horibus legibus uineret. expeteret.
non temptet aggredi. quod implere
non posset. Ille uero nichil his ter-
roribus pmoueri cepit. sed magis
ita omnem obedientiam polliceri.
ut si eum abbas in ignem ire scep-
erit. non recusaret intrare. quia illius
professionem ubi magister accepit. non
cunctatus probare perficientem. casu di-
banus ardebat. qui multo igne
succensus. coquendis panibus pa-
batur. Erundabat aruptis flama
fornacibus. et intra animum illius
coctura totis habens regnabat in

adum. haec
bet magister
et parere prece
et nichil amara
a mor tam au
dum illis quosda
et cessere uener
et fugit mactand
et arsurus. Ve
et sepe mi
et mihi. Si t
et ille non attig
et dura mai
et penitenter. n
et eo quo aduene
et infirmus.
et merito felix
et obedientia.
et assione.
et eadem a
factum est id

cendum. Hoc igitur aduenia illi
 iubet magister intrare. nec dis-
 silit parere precepto. medias fla-
 mas nichil clinctatus ingreditur.
 que mox tam audaci fide uicta.
 velut illis quosdam hebreis pue-
 ris. cessere uementi. Supata na-
 est. fugit incendium. et qui puta-
 batur arsurus. Velut frigido rore
 fusus. se ipse miratus est. Sed
 quid mirum. Si tui xpi tironem
 quis ille non attigit. ut nec abbate
 pigeret dura mandasse. nec disci-
 pulus peniteret. imperio paruisse.
 qui eo quo aduenerat die. dum tem-
 peraret infirmus. perfectus inueni-
 est. merito felix merito gloriosus.
 uatus obedientia. glorificatus est
 passione.

In eodem autem monasterio.
 factum est id quod dicturus

sum. recenti memoria ferebat. qdā
itidem ad eundem abbatem re
cipiendus aduenerat. cum p̄ma
ei lex obediētie poneret. ac p̄pete
polliceret ad oīa uel extrema pa
tientiam. casu abbas storacina
uirgam iam p̄dem arida manu
gerēbat. hanc solo fixit. atq; illi
aduene id opus imponit. Ut taz
dū uirgule aquam irrigua mi
nistraret. donec quod cōt̄ aē
naturam erat. lignum aridū
in solo arente misceret. sub
iectus aduena dure legis ip̄erio
quam p̄p̄ius humeris cotidie
cōuehebat. que amilo flumine
p̄ duo ferme milia petebat. Jāq;
emēso anni spatio. labor non
cessabat operantis. Et de fructu
operis spes ēē non poterat. tamē
obediētie uirtus. in labore du

dit. Sequen
num laborem
dit. Tercio de
labente
neq; int̄ d
operator.
ex illa
que hodieq;
est. ram
testimonium
aduentia uerū
ostendit. s
ctiet. q̄ diuer
michi de mitt
compta cōsū
De uobis ad b
morabo. quoy
aduer sus inflat
mitatis exemplum
falsam iustitiam
numetuz. Quidan

rabat. Sequens quoque annus
 uanum laborem iam affecti fr̃s
 eludit. Tercio demum succedenti
 temporis labente curiculo cum neque
 nocte neque inter diu aquarum ille
 cessaret operator. Virga floruit.
 Ego ipsam ex illa uirga arbuscu-
 lam. que hodieque intra atrium mo-
 nasterii est. ramis uirentibus indi-
 ci in testimonium manens. quod
 obedientia ueruit. Et quod fides
 possit ostendit. sed me dies an-
 deficiet quod diuersa miracula.
 que michi de uirtutibus sanctorum
 sunt compta consummem.

Oro uobis ad huc perclara me-
 morabo. quorum unus egregius
 erit aduersus inflationem misere-
 rantitatis exemplum. alter adue-
 sus falsam iustitiam non mediare
 documetur. Quicquid ergo scitis

fugandorum de corporibus obsessis
demonum in credibili potius po
testate. inaudita per singulos dies
signa faciebat. Non solum enim per
neque uerbo tantum. sed ab eis quoque
interdum alicuius in tenebris. aut
eplis missis. corpora obsessa cura
bat. hic enim in modum frequen
tabat a populis ex toto ad eum orbe
uentibus. Taceo de minoribus.
Prefecti. comitesque. ac diuersi
iudices potestatum. per foribus illis
sepe iacuerunt. Epi quoque sanctissi
mi. sacerdotali auctoritate deposita.
contingisse ab eo. atque benedicti humi
liter postulantes. sanctificatos se
ac diuino munere illustratos. quo
tiens manum illius uelut co
tigerant. non in merito crediderunt.
hic ferebatur omni potui inuictum pe
nitentius abstinere. ac per ab eo tibi culpa

autem loquar. ne
et septem tantum
Intererat sancto
honor. ita ex hor
obripere. quatuor
potuit in se
multumque disci
sed repellere penit
ma uanitas pse
potuit. Vbiq
fatebantur. Excl
uentium populos
interim latens
ere. et cuius nutu
demonet fuga
in cogitationibus
non poterat. Totis
mens ad deum
missa in se mens
potestate. simili
curauerat. Quia

in aurem loquar. ne gallus hoc au-
 diat. septem tantum caricas subste-
 ri. Interea sancto viro. ut ex vir-
 tute honor. ita ex honore uanitas
 cepit obripere. quod malum ubi ille
 primum potuit in se sentire crassum.
 cum multumque discutere conatus
 est. sed repelli penitus uel tacita co-
 scientia uanitas perseuerare uirtute
 non potuit. Vbiq; nomen eius demo-
 nes fatebantur. Excludere a se con-
 fluentium populos non ualebat. /
 Virus interim latens serpebat in
 pectore. / et cum nutu ex aliorum corpo-
 ribus demones fugabantur. se ipse
 cultis cogitationibus uanitatis purga-
 re non poterat. Totis igitur precibus
 incessus ad deum fertur orasse.
 ut promissa in se mensibus quinque dia-
 boli potestate. similis his fieret. quod
 ipse curauerat. Quod multis more.

ille p̄potens / ille qui signis atq; uir-
tutibus toto oriente erat uulgatus
ille ad cuius limina populi ante co-
fluerant. ad cuius fores iuue-
istius seculi se posttraxerant potesta-
tes. correptus a demone. ē tentus
in uinculis. Omnia illa q̄ mergu-
mini solent ferre p̄pessus. quibz
demum mēse purgatus ē / nō tñ
demone / sed quā illi erat utilitas
atq; optatus uanitate. Sed michi
ista replicanti / nra infelicitas
nra occurrat infirmitas. Quis n-
rū est / quem si unus homi-
culus humilis salutauerit / aut
fatus atq; adulantibz uerbis fe-
mina una laudauerit / nō con-
tinuo elatus sit supbia / nō statim
inflatus sit uanitate. Ut etiā
si non habeat conscientiam sci-
tatis. tamen quia uel stultoy ad-

ulatione / aut fortassis erroris in
 sanctis esse dicatur. sanctissimuz
 putabit. Jam uero si ei mune
 crebra mittant. dei se magni
 ficentia asserit honorari. cui dor
 mienti atq; resoluti necessaria co
 ferantur. Quod si uel de magico
 et aliqua uirtutis signa succede
 rent. angelum se putaret. Ceteru
 um neq; opere neq; uirtute con
 uincens sit. si quis clericus fuerit
 affectus dilatat continuo fimbriar
 suas. gaudet salutationibus / in flat
 uationibus. ipse etiam ubiq; dis
 currit. et qui ante pedibus aut asel
 lo ire consueuerat. spumeo equo
 superbus inuehit. parua prius ac
 in cellula contentus habitare eri
 git celsa laqaria. costruit multa
 conclaua. sculpsit hostia. pigrit
 uaria. uestem respuit grossio

rem . inclimentuz molle desiderat /
atq; hec caris iudius ac familiaribz
mandat tributa uirginibz . Illa ut
bissum intente . hec ut fulgetem
texat lacernam . Veru hec describen
da mordatis . beato uiro hieronimo
relinquamus . ad propositum reuertamur .
Tu uero inquit gallus meus nescio
quid hieronimo relinqueris dispu
tandum . Ita breuiter uniuersa no
stroz instituta complexus es . ut pa
uca hec tua uerba si equanimiter
acceperint ⁊ patienter expendernit .
multuz eis arbitror profutura / ut no
indigeant libris post hec hieroni
mi colere . Sed tu illa potius euol
ue que ceperas . Et illud quod adu
sus falsam iustitiam dictuz te ce
pmisseras . pde documentum . Naz
ut uere tibi fatear . nullo pntiosius
male intra gallias laboramus . Ita

am postumianus in
tus tenebo suspen
Doloscent quidam
clues opibus . gen
ens urorem ⁊ filium
in egypto tribuni
uentibz aduersum
homibus uisus . qu
gressus . sanctoru et
pura uidisset . a bea
tum salutis accep
in utilem militiam
ore continere . her
gressus . breui temp
ritum pfectus emi
umys . humilitate
emus . facile se antiq
uatio uirtutis equan
bit cum cogitatio in
um . q rectus esset .
triam . filiumq; in

fatiam postumamus inquit / nec te
diutius tenebo suspensum.

Adolens quidam ex asia. p
dices opibus. genere clarus.
habens uxorē et filium paruulū.
cum in egipto tribunus esset. et
frequentibz aduersum blemibz ex
peditionibus usus. quedā herem
contigisset. sanctorū etiā tabernacula
opulenta uidisset. a beato uiro iohāe
uerbum salutis accepit. Nec mora
in utilem militiam cū uano illo
honore continere. heremū cōstantē
ingressus. breui tempore in oī gñe
uirtutum pfectus emicuit. Potens
iunior. humilitate cōspiciuit. fide
firmus. facile se antiquis monachis
iudicio uirtutis equauerat. Cū iterū
subyt eum cogitatio iecta p diabo
lum. q̄ rectus esset. ut rediret ad
patriam. filiumqz unicū. ac domū

totam cum uxore saluaret quod magis
esset acceptum deo / quod si solum se se-
culo eripere contentus / salutem suam
non sine impietate negligeret. Istius
modi ergo false iustitie colore su-
peratus / post quadriennium fere cel-
lulam suam atque propositum here-
mita deseruit. Sed ubi ad mo-
nasterium proximum / quod multis
fratribus habitabatur accessit / cum
discessionis atque consilium quere-
tibus faceret. Remittentibus cunctis
et precipue loci illius abbate / male
animus fixa sententia non potuit auelli.
Igitur in felici se obstinatione pri-
piens / cum dolore omnium digressus
a fratribus / uix a conspectu abscesse-
rat / impletus a demone / cruen-
tisque spumas ore proluens suis
dentibus se ipse lacerabat. Demum
ad idem monasterium fratrum

meris reportatu
co imudus spi
necessitate ca
is alligatur. p
umculis. No
tut quem
cane cohi
demum oro
mudo spiritu libe
um unde disce
essus. 7 ipe correc
quis exemplo. n
se iustitie umbr
certa mobilitas n
compellat semel
nobis uirtutib
suis uel m
ut timenda sc
quod quia satisfeci
mo etiam uerbosior
debi tibi. Tu n

humeris reportatus. cum coherere
 in eo immundus spiritus non uale
 ret. necessitate cogente ferreis ne
 ribus alligatur. pedes cum ma
 bus unciunt. Non inmerita pena
 fugitiui. ut quem non cohibuerat
 fides. catene cohiberent. post bie
 nium demum orone sanctorum ab
 immundo spiritu liberatus. ad here
 num unde discesserat. mox in
 pressus. et ipse correctus. et alijs post
 stupis exemplo. ne quem aut
 false iustitie umbra decipiat. aut
 incerta mobilitas in utili leuita
 te compellat semel cepta deserere.
 hec nobis uirtutibus domini quas in
 miris suis uel imitanda opat
 ur. uel timenda scire sufficiat.
 sed quia satifeci uiris auribus.
 imo etiam uerbosior fui fortasse
 quam debui tibi. Tu modo autem

ad me quod ante loquebaris debi-
tim tenuis exsolue. ut de te de
martino tuo ut es solitus plura
referente. iam pridem in hoc de-
siderijs meis estuantibus ancham.
Quid inq[ui]s de martino tibi meo
liber ille non sufficit. que ip[s]e tu
nostri me de illius uita atq[ue] uir-
tutibus edidisse.

Agnosco id quidem postuma-
nus inquit. nec unq[ui]s a
dextera mea liber ille discedit. Na-
si agnoscas. detexit librum q[uod] sub
ueste latebat. En ip[s]e hic michi
inquit terre ac maris comes. hic
in peregrinatione tota laus et
consolator fuit. Sed referam tibi
plane. quo liber iste penetraverit.
Et q[uod] nullus fere in orbe terrar[um]
laus sit. ubi non materia tam fe-
licis historie puulgata teneatur.

.. Primus ..

primus eum romane urbi vir stu-
 diosissimus tui paulinus inexit.
 deinde cum tota certatim urbe ra-
 peretur. exultantes librarios uidi.
 quicquid ab his studiosius habetur.
 Siquidem nihil illo promptius. nihil
 carius uideretur. hic nauigationis
 mee cursus longe ante progressus.
 cum ad affricam uenisset. iam pe-
 nitentiam cartaginem legebatur. solus
 enim cyrenensis ille pater non habebat.
 sed me largente descripsit. Nam quod
 ego de alexandria loquar ubi pe-
 ne omnibus magis quam tibi notus est. hic
 egyptum. mityram. tebaidam atque tota
 theophrastica regna transiit. huc
 ego in heremo a quodam sene legi
 uidi. cui cum me familiare tuum
 ce dixissem. et ab illo et amul-
 titudine fratrum hec michi iniuncta legatio
 est. Ut si unquam terras istas te inco-

lume contigissem. ea te supplere
compellerem que in illo tuo libro
de uirtutibus beati uiri pfectus es
p'stisse. Age ergo. quia non illa a
te audire desidero que scripta suf-
ficiunt. illa que tu uel pp legen-
tum ut credo fastidium p'st.
multis id una mecum polletibz
explicetur. Equidem possum iae
inqz. cum te iam dudum de
uirtutibus sanctorz loquente in-
tentus audirem. tacitis ac mar-
tinum meum cogitationibus
recurreram merito prospiciens
omnia illa que singuli diuersa fe-
cissent. p unum istuz facile com-
pleta. Nam cum excelsa retuleis
quod mihi dixisse liceat pace sa-
ctorz. nihil a te penitus audiui
in quo martinus eet inferior.

Sed sicut nullius unqz illuz

nri meritis p̄fiteor conferendaz
 ē virtutem. ita et illud aiadue
 . deest inqz illi cum heremi
 ti uel etiam anachoritis cōditōe
 conferri. illi enim ab omni impe
 dimento liberi. celo tantum atqz
 angelis testibus plane admirabi
 lia docentur operari. Iste i medio
 ceti et consulatione pplōz inter
 clericos dissidentes. int̄ epōs se
 pientes. cum fere cotidianis sca
 dalis hinc atqz inde p̄meretur. i
 expugnabili tamen aduer sus oia
 uirtute fundatus stetit. et tanta
 operatus ē. qz nec illi quide quos
 iudicamus ēē in heremo uel fu
 isse fecerunt. Ac si illi paria fe
 cissent. quis iudex tam eet i iust?
 ut non istum ēē potiore merito
 iudicaret. puta emz iustu fuisse
 militem qui pugnauerit i infimo

lato ⁊ tamen victor euaserit. Illos aut
eque compara militibus. sed qui
ex equo lato aut etiam de superiore
certauerunt. quid g. Et si oim
una victoria est. non pot ee par glo
ria. Tamen cum pl pelata retul
leris a nemine retulisti mortuū
suscitatum. quo uno utiqz te necē
ē confiteri. martino nemine con
ferendum. Nam si admirandus
est. q illum egyptum flama non
attigit. hic quoqz sepius impauit
incendys. Si reuoluas q anacho
ritas feritas bestiarū macta succubuit.
hic familiariter ⁊ rabie bestiarū
⁊ serpentium uenena conpescuit.
Et si illum conteras qui i mudi
spiritibus obsessos uerbi imperio.
aut etiam tumbriarū uirtute cura
bat. nec in hac quidem parte. i fe
riorem fuisse martirium. multa

amenta sunt. si
curas qui scis su
tus. putatur ab a
m isto angeli quorū
necro aduersus u
tantiam. ita in i
te. ut illa uirtus
pserit. Cum q
ibus afflatus ab
auerit. Nec solu
pfectis. sed ipis
uaret. admi m
illis uirtutibus.
in solum uanitati
uomibz uanitati
pugnasse. Parua
ordinea dicturi
e laudandus est q
estate tam religio
ntiam beati uiri
uitatem. qdemi n

documenta sunt. si etiam ad illuz
 recurrat qui setis suis p ueste con
 rectus. putatur ab angelis insitari.
 cum isto angeli quotidie loquebat.
 iam uero aduersus uanitatez atqz
 iactantiam. ita in uictum spirituz
 gessit. ut illa uita fortius nemo
 contēpserit. Cum quidem in mūdis
 spiritibus afflato absens plerumqz
 dirauerit. Nec solum conuictibus
 aut pfectis. sed ipis etiam regibz
 imperaret. Admīnū quidē id id
 in illis uirtutibus. sed credas uere
 non solum uanitati. sed caus et atqz
 occasionibz uanitatis. neminē fortis
 repugnasse. Parua quidem sed nō
 merenda dicturus sum. quia et
 ille laudandus est qui summa pdit
 potestate tam religiosam atqz reue
 rentiam beati uiri ostenderit uo
 luntatem. Admīnū uicētiū pfectu

uirum egregium. Et quo nullus
sit in gallias omni uirtutū genere
p̄stantior. cum turnos p̄teriret.
a martino sepius potissime. ut
ei conuiuium in suo monasterio da
ret. In quo quidem exemplum be
ti ambrosij ep̄i p̄terebat. qui eo
tempore consules et p̄fectos subinde
pascere ferabatur. sed uix altioris
ingenij nequa ex hoc uanitas atq̄
inflatio obriperet noluisse ergo
fatearis necesse ē in martino dū
illoꝝ quos enumerasti fuisse
uirtutes. Martini autem. in illis
omnibus n̄ fuisse. Quid tu inquit
postumianus. ita mecum. quali
non eadem tecum sentiam.

Ego uero quoad uiuam temp
et sapiam. egipti monachos
predicabo. laudabo anachoritas.
mirabor heremitas. Martinum

semp excipiam. nō illi audebo ego
 quemq; monachos. certe nō eorū
 cepiam comparare. hoc egiptus
 facit. hoc siria. hoc ethiops.
 comperit. hoc indus audiuit.
 hoc partus et persa nouerūt. Nec
 ignorat armena hoc. frans excel
 sa cognouit. et postremo si quies
 aut fortunatas insulas. aut gla
 calem frequentat oceanū. que
 inferior est regio. ista nra. que
 tantum uisus est i primo habuit.
 nosse non meruit. Nec tñ hunc
 criminum miscebo pplares. soli illū
 clerici. soli nesciunt sacerdotes.
 nec in merito nosce illum iudici
 noluerunt. quia si uirtutes illius
 noscent. sua uicia cognouissent. hō
 reo dicere quod nuper audiui i se
 licem dixisse nescio quem. te i
 illo libro tuo plura mentiti. Nō

est hominis uox ista sed diaboli
nec martino in hac pte detrabit.
sed fidei euanglii derogatur. Nam cum
dominus ipse testatus sit istiusmodi
opera que martinus impleuit. ab
omnibus fidelibus esse facienda. qui
martinum non credit ista fecisse.
non credit xpm ista dixisse. Sed
in felices. degeneres somnolet. q
ipi facere non possunt. facta ab
illo erubescunt. et maluit illius
negare uirtutes q̄ suaz meritoraz
confiteri.

Tu nobis ad alia pperantibus.
omnis istorum memoria relin
quatur. Tu potius ut iam dudum
desidero. residua martini opera co
tere. At ego inq̄ arbitror rectius
istud a gallo esse poscendum. q̄ppe
qui plura nouerit. neq̄. n. ignora
re potuit magri facta discipulus.

no merito istam
martino. sed etia
ut quia ego iam
ta detentis orient
morasti. istam de
monis historia
qua ut dixi et ne
mum. et ma
abit. ut non gra
comemoraret.
Goplanc inquit
sim tanto oneri.
us a postumiane
mphis. ut munus
omnis non reuise
to me hominem
utinos uerba facti
tendat uas muni
res. imo rustior.
men ut burdo muni
bil. cum tuco aut cor

et qui non immerito istam uicem. non
 solum martino. sed etiam nobis de
 beat. ut quia ego iam librum edidi.
 ac tu actenus orientalem gestarum
 memorasti. istam demum necessa
 rijsimonis historiam gallus euol
 uat. quia ut dixi et nobis debet lo
 quendi uicem. et martino suo cre
 do prestabit. ut non grauate illius
 facta commemoraret.

Ago plane inquit gallus. et ipse
 sum tanto oneri. tamen relictis
 lupinis a postumiano obediencie ego
 exemplis. ut minus istud quod
 imponitis non recusem. sed dum
 ex isto me hominem gallum inter
 putanos uerba factum. uereor. ne
 offendant iras minus urbanae
 aures. imo rustior. Audietis me
 tamen ut burdomicum hominem
 nihil cuius furo aut coturno loquen

tem. Nam si michi tribuitis ma-
tini me esse discipulum / illud et
concedite. ut michi liceat exeplo
illius. manes sermonum faletas
et uerborum ornamenta continere. Tu
uero inquit postumianus. uel cel-
tice. aut si manus gallice loque-
di modo iam martinum loquaris.
Ego autem profiteor / quia etiam si mu-
tus es / non defutura uerba tibi.
quibus martinum faciendo ore lo-
quaris / sicut zacharie in iohis
nomine lingua resoluta est. Ce-
terum cum sis scolasticus hoc ipse qui
scolasticus artificiose facis. ut ex-
cuses impitiam / quia exsuperas
eloquentiam. Sed neque mona-
chum tam astutum / neque gallum
debet esse tam callidum. Verum ag-
gredere potius. et quod te marret
explica. Minus enim ducitur alias

agentes colum
os actui umb
multum de
esse. deinde cu
traussemus ga
cendum michi
tor / ne ea de
bus repetam /
mus iste mem
illius interi
stereo / neqz e
us egit ac mona
ita ab alijs pot
dicturus sum.
liber secundus
capitulatio
mtra amphibaliu
m latenter edux
chuit.
miz altare bndice
capite illius insus

res agentes columinus tempus. et
 solis occidui umbra phylor monet.
 non multum de vicina nocte su-
 peresse. deinde cum paululu cels-
 conticuissemus. gallus ita cepit.
 Cauendum michi i primis esse
 arbitror! ne ea de martini uir-
 tutibus repetam! que in libro suo
 Sulpitius iste memorauit. Unde
 prima illius interi mutilando i-
 sta ptereos! neqz ea attingam q-
 laicus egit ac monachus! nec uero
 audita ab alijs potius qz que michi
 ipe dicturus sum.

Explicit liber secundus.

Incipit capitulatio libri terti.

¶ intra amphibalum sibi tami-
 num latenter eduxit. et paupere
 uestiuit.

¶ in eius altare bñdicet globus igne
 de capite illius insus est emicare.

Vbi euantum a grauissima egritu-
dine uel mortis periculo liberauit
et puerum illum a serpentis morsu ias
examine tactu suo sanauit.

Vbi enim militares iuri euz redcla
uemetes. occiderunt. quibus suppli-
cantibus ueniam indulxit.

Ubi dicit non illam in epatu uirtu-
tum gram se habuisse quam prius
habuerat et quod antea duos mortuos
uite restituerit. in epatu uero inu-
et qualiter suscitatus sit exponit.

Ubi ei ualentianus imperator assurge-
re non est dignatus ipsum sellam
regiam aperuit ignis. cui postea mu-
nera multa obtulit. sed ille cuncta
reiecit.

Vbi maximus imperator et ceteri sua
remota omnibus ministris ei prebue-
runt dominum. et orationem dat quapp id
acquieuerit. ne hoc se tueantur ex

qui libentem feminam
dicit se per hanc
maurisse mul-
te stramine in qu-
fate sunt.
denata obuiam
undam confis-
monis imperio
pore liberauit.
de eue recenti tpr
et de homine
repto. et de pra
nel a portis effor
mles quidam tinc
machuz p fessus ab
amr.
mrgine predicat q
mela ppositi. nec ip
cauit et cetera.
cum sancti ha e. p
gnes. tecla. et maria

pro qui libent' feminis miserunt. et se
verus dicit se p hac admonitione
ma iurisse multorum

Vbi de stramine i quo iacuerat vir
tutes facte sunt.

Vbi eleuata obuiam manu pecude
furibundam consistere iussit.

Vbi sermonis imperio canibus alliga
tis lepore liberauit.

Vbi de oue recenti tpr tonsa copatorum
erat et de homine in pellitia ne
ste reperto. et de prato abobus de
palco nel a portis effosso.

Vbi miles quidam tingulum i ecclia
monachorum p fessus abiecit et cetera q
sunt.

Vbi uirgine predicat que fortissimi
munda ppositi. nec ipsius contemplantor
laxauit et cetera.

Vbi cum sancti hoc e. petrus. paulus
agnes. tecla. et maria sepe uisitauit.

runt.

Ubi angelus quid gestum nemans
fuisse in sinato martino nūciat.

Incipit liber tertius.

Quo primo igitur tpe relictis sco-
lis. beato me uirō uiri. pau-
cos post dies. euntes ad ecclia seq-
batur. ei interim seminudus
hibernis mensibus pauper occurrit.
orans sibi uestimentum dari. Tūc
ille accersito archidiacono. iussit
algentem sine dilatione uestiri. de-
inde secretarium ingressus. cui
solus ut illi erat consuetudo reside-
ret. hanc enim sibi et in ecclia so-
litudinem. pmissa clericis. & liber-
tate pstabat. cum quidē i a secre-
tario pbrī sederent. uel salutatio-
nibus uacantes. uel audiendis ne-
gotijs occupati. Martinū uero usq-
in eam horam. qua solēnia pplo
agi consuetudo deposceret. sua soli

242
tudo cohibebat. Illud non pteribo
in secretario sedens. nunq̃ chathe
ra usus est. Nam in ecclia nemo
mag̃ illuz sedere conspexit. sicut
quendam nup̃ testor deum non
sine meo pudore uidi sublimi
solio. q̃ regio tribunali celsa sede
residentem. Sedebat aut̃ mati
nus in selula rusticana. ut ē in
uicibus humiloz. quas nos rustici
palli trepidias. Vos scolastici aut̃
dixte tu qui de grecia uenis t̃pectas.
nūcupatis. Ergo hoc secretum beati
mri pauper ille captatus. cui ei
archidiaconus dare tunica distu
lisset. arripit dissimulatū se a de
no querens. ac algere deplorans.
Nec mora. sanctus paupere nō uide
te. intra amplexualuz sibi tunica
latent eduxit. pauperezq̃ g̃tectū
discedere iubet. deinde paulo x

post archidiaconus ingressus admo-
net pro consuetudine expectare in
ecclesia populum. illum ad agenda mis-
sarum sollemnia debere procedere. Cui
ille respondens ait. pauperes prius
de se aliter dicebat. oportere vesti-
ri. se ad ecclesiam non posse procedere
nisi uestem pauper acciperet. dia-
conus uero nichil intelligens. quia
extrinsecus indutus amplexibulo. et
ueste nudum interius non uidebat
postremo pauperem non comparere
causatur. anchi inquit uestis que
preparata est deferatur. pauper non deest
uestiendus. Attatus demum clericus.
ac necessitate compulsus iamque felle
commotus. ex proximis tabernis bigerri-
mam uestem. breuem atque hispida.
quique copata argenteis. rapit. atque ante
martiri pedes iratus exponit. En in-
quit uestem. sed pauper hic non est.

nichil motus. in
stare pforibus
ans. dum sibi u
meret. totis un
ossit occultum e
quando insano
querentibus uel
mari.
Vni hac igitur
statum deo ues
dem die mira di
nam altarium sicut
taret. globum igr
s nudum emica
come contendens.
neq. flamma pduce
terno factum die
in multitudine in
m de uirginibus.
ris. tres tantum u
m. ceteri aut no

Ille nichil motus, iubet eum paulu-
lum stare pforibus. secretum utiq[ue]
parans. dum sibi uestem nudus
imponeret. totis uiribus elaborans
ut possit occultum esse quod fecerat.
Sed quando insancitis uiris latet
ista. querentibus uelint, nolint cuncta
p[er]duntur.

Qui hac igitur oblaturus sacri-
ficium deo ueste p[re]cedit. quo-
quidem die mira dicturus su[us]. cui
iam altariū sicut ē solenne be-
nediceret. globum ignis de capite
illius iudicinis emicare. ita ut i[n]
sublime contendens. longius collig-
eritq[ue] flāma p[er]duceret. hoc licet ce-
lebrino factum die in magna po-
puli multitudine uideremus una
tantū de uirginibus. 7 unus de
p[re]sbris. tres tantum uidere de mo-
nachis. ceteri cur non uiderint.

non potest nisi esse iudicij.
P Er idem fere tempus. cum euan-
gelis amicus meus uir l3
seculi negotijs occupatus. tamen
ad modum xpianis grauissima
egritudine extremo mortis pericu-
lo cepisset urgueri. martiniq; eno-
cavit. Nec amictatus ille sperauit.
prius tamen q̃ medium uie spaciū
uir beatus euolueret. Virtute actue
mentis sensit egrotus. Receptaq;
continuo sanitate. Vementibus
nobis obuiam ipse perstitit. altera
die redire cupientem. magna cum
ipse detinuit. Cum interq; unius
et familia puerum. letali ictu spes-
percutit. quem iam exanimē uenem.
ipse enatus suis humeris illatq;
ante pedes sancti uiri. nichil illi
ip̃e. confusus exposuit. Jamq; se
malum serpentis p̃ oia membra

diffuderat ut ce-
lis inflatam cuti-
em tensa uitalia
recta manu unius
abra pertractans.
uulnusculum.
infunderat fixit
daturus simi. Vi-
ex omni parte r-
am digitum cu-
lud uleeris foran-
unus stipasse cu-
soler ex liberibus
pastorū manu
copiosi lactis c-
rerit in columis.
tante rei mirac-
agebat ueritas fa-
se sub celo. qui mari-
tari.

Consequenti ita-

244
ita diffuderat ut cerneret omnibus
venis inflatam cutem. et ad utris
instar tensa uitalia. Martinus
porrecta manu uniuersa pueri
membra pertractans. digitum prope
ipsum uulnusculum. quod bestia in
ris infuderat. fixit. Tunc non mi-
ra dicturus sum. Vidimus uene-
ram ex omni parte reuocatur. ad
martini digitum cucurrisse. dein
illud ulceris foramen erigunt
ita uirus stipasse cum sanguine.
ut solet ex liberibus caprarum. aut
omnium pastorum manu pressis longa
linea copiosi lactis effluere. prae-
surrexit in columnis. nos obstupe-
facti tante rei miraculo id quod
pa agebat ueritas fatebamur. non
esse sub celo. qui martinum possit
imitari.

Consequenti itidem tempore iter

cum eadem diocesi uisitata agebam.
nobis nescio qua necessitate remo-
rantibus. aliquotulum ille pcesserat.
Interim paggerem publicum plena
militantibus uiris fiscalis redola-
uenebat. Sed ubi martinu iueste
uspida nigra et pendulo pallio circu-
tectum contigua de latere iumenta
uiderunt. paululum in parte alta
pauefacta fecerunt cesserunt. deni-
fimbriis implicatis protentos illos
quibus ut sepe uidistis misera illa
aialia conglobantur ordines misce-
runt. dimqz egre expediunt. mora
fecere pperantibus. qua p motu iure
la militantes. p apitatis in terras
calibus saltibus se dederunt. deni
martinuz fragris ac fustibus urguere
ceperunt. Cum quide ille mutus
et in credibili patientia prebes tēga
cedentibus. maiorem insaniam

. conueneret .

infelicitatis

conueneret. nigris ex
le q non sentiens
mpneret. nos ill
cruentum atqz
parte laniatum
etm pcurbuisse.
atqz assello suo in
cedis illius e
ore pperantibus.
si ad reddam
ato. quo ire ceper
quint. que cum c
enea signa rigui
lus nocem magi
atqz inde resonant
mus monebant.
oms pariter in uer
gallicis milia pen
rapit silua. de pri
mentu tundunt.
tus seue manus age

comoueret. magis ex hoc furentes. q
 ille q̄ non sentiens. uerbera illa co
 tempneret. nos illico consecuti. ce
 de cruentum. atq; uniuersa corpo
 ris parte laniatum. eum exanimē
 i terra percubuisse. inuenimus. Sta
 timq; assello suo imposuimus. ac
 lorum cedis illius exerrantes. rapti
 abire sperauimus. Interea ille reg
 ressi ad reddam suam furore sa
 tiato. quo ire ceperant. uimenta p
 apunt. que cum oīa solo fixa. ac
 si enea signa riguissent. tollētib;
 altius uocem. magnis fragorib; hic
 atq; inde resonantib;. nichil pe
 nitus mouebant. Consurgūt deīn
 om̄s pariter in uerbera. consimūt
 gallicis multaq; penas. ad astat tota
 rapit silua. de primo trabib; ui
 menta tundunt. sed nichil peni
 tus sene manus agebantib;no atq;

in eodem loco stabant fixa ut summi
lacta. quid agerent infelices ho
mines nesciebant: nec iam ultra
dissimulare poterant: qui qualibet
brutis pectoribus agnoscerent: di
uino numine se teneri. Tandem
ergo in se regressi: ceperunt quere
re quis ille esset: quem in eode
loco ante paululum cecidissent.
Cum punctatim agnoscerent exuiant
ibus martinum a se tam crudelit
verberatum. Tum uero apparere
omnibus causa manifesta: nec ig
norare iam poterant: quin ob illius
uiri in iuriam tenerentur. Igitur
omnes rapidis nos passibus conse
cuntur. conscij facti ac pro meriti pu
dore confusi flentes: in puluere
quo se ipsi fedauerant: caput atque
ora conspersi. ante martini se ge
nua prouoluunt. Veniam precantes.

ut eos abire sin
as se uel sola co
enat. Satisque in
os uiuos absorbe
et ipsi potius am
noblem satore in
admissent. ficut
deceant in met
se atque obsecrare
cleris ueniam e
copiam. Sente
mitteret uir be
bisque id ante ia
amen clement
ore promissit. aial
Illa autem a
in martini
sibi in epati
am gram subpe
se habuisse memi
ne ymo quia uer

ut eos abire sineret postulantes.
 satis se uel sola conscientia dedisse
 penam. Satisque intellerisse. quod eosdem
 ipsos uiuos absorbere terra potuisset.
 vel ipsi potius amissis sensibus in in-
 mobilem saxorum naturam rigescere
 debuissent. sicut affixa locis quibus
 steterant iumenta uideretur. ora-
 re se atque obsecrare. ut indulgeret
 sceleris ueniam et prestaret abeu-
 di copiam. Senserat etiam prius quod
 accurreret uir beatus illos teneri.
 nobisque id ante iam dixerat. Veniam
 tamen clementer indulxit. eosdemque
 abire permisit. animalibus restituit.

Illud autem aduertit sepe sul-
 pitii martium tibi dicere solitum
 neque sibi in epatum eam uirtu-
 tum gratiam subpetisse. quia prius
 se habuisse meminisset. Quod si
 uerum ymo quia uerum est. comere

possumus. quanta fuerunt illa quae mo-
nachus operatus est. et quae teste nullo
solus exiit. Cum tanta illum in
epitum signa fecisse sub oculis
omnium uiderimus. Multa quidem illius
prius gesta innotuere mundo. neque
potuere celari. sed innumerabilia ee
dicuntur. quae dum iactantiam ui-
tat. occultant. neque in hominum noti-
tia passus est peruenire. quippe qui
humanam substantiam supergresso.
uirtutis suae conscientia mundi
gloriam calcans. celo teste frueretur.
quod uerum ee. uel ex his quae
compta nobis sunt. nec latere po-
tuerunt. possumus estimare. Si-
dem ante epitum duos mortuos
uite restituerit. quod liber tuus
plenus e locutus. In epitu uero quod
promississe te miror. Vnum tantum
inscitaret. Cuius rei ego testis sum.

amen nichil de
tatis. id ipsum autem
etiam sit explicabo
quae. carnotum
mus. Interea di-
am habitantibus in
centissimus perierit
vires nimiam turbam
gentilium. Nam
eo nouerat ripam
am tanta uiri. au-
rentes confluent
intererat. Denique
perandum. i am-
nis infremuit. l
mus. Verbum dei ge-
quus ingemescens.
saluatorez turba nec
os in credibilis cir-
nato. mulier queda
paulo ante defecerat

sitamen nichil de ydoneo teste du-
 bitatis. id ipm autem vobis qualiter
 gestum sit explicabo. fuerat cā ne-
 scio quā carnium oppidum pete-
 bamus. Interea dum iacū quen-
 dam habitantium multitudinem fre-
 quentissimū pteriremus. obuiam
 nobis immensis turba pcessit. q̄ erat
 tota gentium. Nam nemo in illo
 loco nouerat xpianum. Vex ad fa-
 mam tanti uiri. cum pos om̄s late-
 patentes confluentium multitudo
 confluxerat. Sensit hic martinus
 operandum. et annūciante sibi spū
 totus infremuit. Nec mortale so-
 nans. Verbum dei gentibz p̄dicabat.
 sepius ingemescens. cur tanta dñz
 saluatorēz turba nesciret. Intea sic
 nos in credibilis circūdederat mlti-
 tudo. mulier quedam cuius filius
 paulo ante defecerat. corpus exaue

beato uiro p̄tensis in ambus cepit
offere dicens. Scimus quia ami-
cus dei es / restitue mihi filium
meum / quia unicus mihi est.
Iunxit se cetera multitudo / et ma-
tris p̄cibus acclamabat. Tunc
martirius uidens pro expectantibus
salute ut postea nobis ipse dicebat.
Consequi se posse uirtutem / defu-
cti corpus p̄p̄ris manibus accepit.
et cum expectantibus cunctis genua
flexisset. Vbi consummata oratione
surrexit / uinificatum paruulum
matri restituit. Tunc uero multi-
tudo omnis in celum clamore subla-
to / x̄pm deum fateri. Postremo
cum cuncti cateruatim ad genua
beati uiri rucere ceperunt. Fideliter
postulantes ut eos faceret xp̄ianos.
Nec ciuitatis in medio / ut erat /
campo / cunctos imposita uniuersis

manu catecuminos fecit. Cū quidē
 ad nos cōuersus / diceret non in-
 rationabiliter in campo catecumi-
 nos fieri ubi solent martires cōse-
 crari. Vicisti inquit postumianus
 galle / Vicisti non utiqz me / qui
 martiri sum potius assertor / et
 qui hec omnia de illo viro / et sciri
 semp et crediti / sed et heremitas
 omnes anachoritasqz vicisti. Nemo
 enim illoz / sicut martinus hic
 ut / ymo noster mortibus impauit.
 Meritoqz hunc iste sulphureus aplis
 compat et pphetis / quem p oia illi
 ē cōsimilem. fidei uirtus ac
 uirtutū opera testantur. Sed ppe
 queso / qzqz nichil magnificētūqz
 audire possumus / perge tamen
 galle. quod etiam nunc de mar-
 tino supest simonis euoluere. Na
 etiam numina illius et cotidia

na animus festinat agnoscere. quia
numina illius aliorum maximis
maiora esse nulli dubium est. Ita
faciam gallus inquit. Verum id quod
dicturus sum ipse non videt. Prius
enim gesta res est. quam me illi viro
iungere. sed factum celebre est.
fidelium fratrum qui interfuerant
simone vulgatum.

Eodem fere tempore quo pri-
mum episcopus datus est. fuit ei ne-
cessitas adire comitatum. Valen-
tianus tunc maior regno potiebat.
Ipsius cum martinus ea petere cognovisset.
que preestare volebat. iussit eum
palatii foribus arceri. Et cum ad ani-
mum illius inuitem ac superbum ux-
or accesserat arriana. quam totum illum
a sancto viro ne ei debitam reueren-
tiam preestaret. auerterat. Itaque
martinus ubi semel atque iterum su-

perbum principem adire temptavit.
 recurrit ad nota presidia. cilio ob-
 noluitur. cinere conspigitur. cibo po-
 niq; se abstinet. orationibus diebus
 noctibusq; persequatur. Septimo uere
 die adstitit ei angelus. iubet eum
 ad palatium ire securum. regiam
 fores quamlibet clausas sponte re-
 sandas. impatoris spiritus superbum
 molendum. Igitur istiusmodi p-
 sentis angeli confirmatus alloquio.
 et fretus auxilio. palacium petit.
 patent limina. nullus obsistit. po-
 stremo usq; ad regem uenie p-
 bente puenit. qui cum ueniente
 eminus uideret. frendens cur finis
 admissus. neq; assurgere e diget
 adstanti. donec regiam sellas ignis
 opiret. ipm q; regem ea parte corpo-
 ris qua sedebat afflaret incendiu.
 Ita solio suo superbus excutitur. et ma-

tino inuitus assurgit. Multumq;
complexus / quem spernere an de
creuerat. Virtutem sensisse diu
nam emendatior fitebatur. Nec
expectatus martini pibus pns oia
pstitit qz rogaretur. Colloquio illu
atq; conuiuio frequenter adfuit.
Postremo abeunti multa munera
obtulit. que vir beatus ut sempe
paupertatis sue custos cuncta reie
cit. Et quia palacium semel in
gressi sumus / lz. diuersis i palatio
temporibus gesta conectaz. neq; q;
pmittendum uidetur / circa ma
tini admirationem / regine fide
lis exemplum.

Martinus impator rep. gub
nabat / vir omni uita meri
to pducendus / si ei uel diadema
non legitime tumultuante milite
impositum repudiare / uel armis

ciuilibus abstinere licuisset. Sed
 magnam imperium nec sine peri
 culo renui. nec sine armis potuit
 teneri. hic martinus sepius euo
 catum receptumq; intra palaciu
 uenerabiliter honorabat. Totus illi
 cum eo sumo. de pntib; de futis.
 de fidelium gloria. de eternitate
 sanctoru. Cum interim diebus
 ac noctibus. de ore martini regia
 pendebat. euangelico illo no ihero
 re exemplo pedes sancti fletu riga
 bat. crine tergebat. adartumq;
 quem nulla umq; femina contigisset.
 istius afflictuitatem ymo potius
 fuitutem non poterat euadere. No
 illa opes regni. no imperij digni
 tatem. non diadema. non purpu
 ram cogitabat. diuelli martini pe
 dibus solo strata non poterat. po
 stremo a uiro suo poposcit. deinde

martinum uterq; compellunt: ut ei
remotis omnib; ministris preberet
sola convivium. Nec potuit vir beatus
obstinatus reluctare. Compositur
castus regine manibus apparatus.
sellulam ipsa constermit: mensam
admonit: aquam manib; submi-
nistrat: cibum quem ipsa coxerat
apponit. ipsa illo sedente cunius
secundum famulantium disciplinam
solo fixa consistit immobilis. p' omnia
ministratis modestiam et humi-
litem exhibens sermentis. Mis-
cuit ipsa bibituro. et ipsa porrerit.
finita cenula. fragmēta panis assu-
pta micisq; collegit: satis fidelitē
illas reliquias impialib; epulis ap-
ponens. beata mulier tante pietatis
affectu. illi merito companda que
venit a finib; terre audire sapiē-
tia salamonis. Siquidē simplice

sequamur historiam / sed fides regi
 nary est conferenda quod mihi li
 ceat sepata mysterij maiestate di
 xisse. Illa expetit audire sapiēter.
 ista non tantū audisse cōteta / sed
 et meruit sūire sapienti. Ad hec po
 stumianus. Jam dudum inquit
 galle audient te loquente. Rehe
 mēter admiror regine fidem. Sed il
 lud ubi est. q nulla unqz femina
 crebatur ppius adstisse martino.
 ecce ista regina non solum adstare
 sed etiam ministravit. Et uereō ne
 isto aliqz tulum se tueant exemplo.
 qui libent' feminis inserunt. Tum
 gallus. quid tu inquit nō uidees
 quod solent dicere gramatici. locuz.
 tempus. psonam. Propone enim
 tibi ante oculos captum in palatio.
 imperatoris precibus ambiri. regi
 ne fide cogi. tpris necessitate con

stringi. ut clausos carere liberaret.
exilijs datos restitueret. bona ade-
pti reliberet. hec quata putas con-
stare epō debuisse. Ut p his omnibz
non aliquotulum de rigore ppositi re-
laxaret. Vexat. quia occasione huius
exempli male uiuos ēē aliquos
arbitraris. illi uero felices erunt si
a disciplina exempli istius uiri n̄
recedant. Videant enī quia a
martino semel tantum in uita
sua iam in septuagenario. nō in
dua libera. non uirgo lasciuens.
sed sub uiro uiuens. ipso uiro pariter
supplicante. regina seruunt. tam
instrunt. hec edenti non cuiq; epu-
lante discubunt. nec ausa ē parti-
cipare conuiuiz. sed defferebat
obsequiū. discite igitur disciplina.
fuiat tibi matrona. nō imperet.
et fuiat. nō recumbat. Sic maria

257
illa ministravit domino. nec tñ
ē ad scita convivio. vno plata ē
ministranti. que verbum potius
audiebat. Sed in martino ista
regna utrumq; complevit. ⁊ m-
nistravit ut martha. ⁊ audiuit
ut maria. Qd si quis hoc uti volu-
erit exemplo. p omnia teneat exe-
plum. Talis causa sit. talisq; pfo-
ra. tale obsequiū. tale convivium.
⁊ in omni vita semel tantum. Pre-
clare inquit postumamus. nō
istos ut martini nō egrediat^r ex-
tua constringit oro. Sed p fiteor
tibi. quia hec surdis audient auri-
bus. Nam si martini vias seque-
rem. inq; causas d' osculo dice-
remus. Et uniuersa sene opinio-
nis. et opprobrijs d' careremus. Verū
sicut tu soles dicere. cur edacitatis
argueris. galli sumus. Ita nos i hac

parte nunq̃ uel martini exemplo.
uel tuis disputationibz cōgendi fa-
temur. Verū tamē hec nobis iā du-
dum agentibus. quid tu tā obsti-
nate sulpici taces. Ego ne inquit. nō
solūmodo taceo. sed olim de istis
tacere disposui. Nam quia quādam
uiduam uagam inuidolam sūptuo-
sam oburgauerim lasciuus uicti-
tantem. Idemqz uirginē adolesce-
ti eandem mihi caro indecentius
adherentem. Cum quidez ipam
frequent' audissem. alios etiam qui
talit' agerent. increparez. tāta mihi
omniū feminaz diuictorūqz mona-
chorū adia concitauit. ut aduēsus
me utraqz legiones iurata bella su-
sciperint. Unde queso taceatis ne
etiam hoc quod uos lequimini ad
meam referatur iniuriā. Tota no-
bis istorū mentio relinquatur. ad

martini iustus
ut aggressus es
phica. tunc ille. t
quāt tanta narra
studius uris in
sed quia uol
indicare mihi no
hinc dies superest
dum strame
nos paratur a
in memoriam e
in quo martinu
esse uirtutem.
Andromachus
fimo bitturigu
ia ibi ē celebris
minus gloriosa
m multitudine. pr
martinus. in secretar
mansionem. post d
ante in secretariis

martinum potius reuertam. Tu gal
 le ut aggressus es ceptum opus
 explica. tum ille. tam quidem nob
 inquit tanta narraui. ut satisfi
 cere studis uris meus fmo debue
 rit. Sed quia uoluntati ure no
 obsecundare mihi non licet. q̄ntuz
 ad huc dies superest loquar. Nam
 certe dum strame illud quod i
 lectos nros paratur aspitio. subue
 nit in memoriam etiam de stramu
 ne in quo martinus iacuerat. fac
 tam esse uirtutem. res ita gesta ē.
Quidiamachus uicis in con
 timo bitturigum atqz tironoz.
 ecclia ibi ē celebris religione sc̄toꝝ.
 nec minus gloriosa sacraꝝ uirgi
 num multitudo. preteriens ergo
 martinus. in secretario ecclie hinc
 mansionem. post discessuz illius.
 cuncte in secretariuz illud uirgines

irruerunt / ad labunt singula loca.
Vbi aut sederat vir beatus. aut ste-
terat. stramentum etiam in quo
quieuerat partitur. Vna eaz post
dies paucos partem straminis qua
sibi pro benedictioe collegerat. mer-
guntino quem spiritus ex toris agita-
bat de ceruice suspendit. Nec
mora dicto citius electo demone
persona purgata e.

Per idem fere tempus marti-
no atreueris reuertenti fit
obuiam quam demon agitabat. q
relicto grege suo. in homines fere-
batur. etiam multos noxie petula
confederat. Vex ubi nobis cepit
ce contigua. hi qui eam eminus
sequebantur pdicere magna noce
ceperunt. ut caneremus. Sed
postq ad nos torus furibunda
luminibz ppus accessit. matine

... manu obuiam
... iubet. que mox
... cepit stare. mobi
... uidet martinu
... monem supsedenti
... ripans. discede m
... pecude et inoy
... desiste. parai
... recessit. nec det
... maula. quin se m
... tam. ante pedes
... pstermitur. det
... gregem suum
... ceteraz. boni
... huc illud
... inter medias fla
... sensit incendiu
... arbitror ee referen
... plenius iste sulpit
... suo pfitum. in ep
... qua ad enre

254
elevata manu obuiam pecudē con
sistere iubet. que mox ad uēbuz
illius cepit stare mobilis. Cū m
terea uidet martinus dorso illius
demonem supsedentem. quem
increpans. discede inquit tunc
ste de pecude et innoxius amal
agitare desiste. parauit neq̃ spi
ritus et recessit. nec defuit sensus
in bucula. quin se intelligeret li
beratam. ante pedes sc̃i recepta
quiete p̃sternitur. deinde iubete
martino gregem suum petijt. seq̃
agnum ceterarū bonius placidior
inuisant. hoc illud fuit tempus.
quo inter medias flamas positus
non sensit incendium. quod nō
arbitror eē referendum. quia
hoc plenius iste sulphitius. l. 3. i li
bro suo p̃titum. in epla tamen
postea quaz ad eusebium tū p̃bz

modo ep̄m fecit. exposuit. quas tu
postumiane aut credo legisti! aut
si in cognita tibi est. cum libuerit
in promptu ex illo armario habes! nos
ab illo om̄ssa referimus.

Quadam autem tempore. dum
dioceses aramiret. Venātūz
agmen iurruimus. Canes lepore se
quebantur. iamqz multo spacio uic
ta bestiola. cum undiqz campi
late patentibus nulluz eet refugiu.
mortem imminetent iamqz ca
pienda crebris flexibz differebat.
Cuius periculum uir beatus pia
mente misatus. inquit canibz
ut desisterent sequi. 7 sineret abi
re fugientem qui continuo ad p̄m
suonis eius imperiuz constituerit.
Credentes uinctos. ymo potius
affixos in suis herere uestigijs. ita
lepisculus p̄secutoribz alligatis iō

lunig.

lunus euasit. Opere p̄tium autē
est et familiaria illius uerba spiri-
taliter sale condita memorare.

Quem recēter tonsam forte
conspexat. euēham inquit
mandatum ista compleuit. duas
hūc tunicas. Vnam eaz largita
ē non habenti ita et nos facere de-
betis. Item cum subulam algentē
ac pene nudum pellicia ueste in-
disset. en inquit adam eiectus de
paradiso. i ueste pellicia sues pascit.
Sed nos illo uetere deposito. q ad
huc in isto manet nouiz potius in-
duamur. Vones expte prata depa-
uerant. porci etiam nōnulla suffo-
derant. pars cetera que manebat
illea. diuersis floribus q̄ picta i-
uernabat. Speciem inquit gerit
pars illa coniugij. que pecore depas-
ta. Et si non p̄nitius grāz amittit

herbarum / nullam tamen florum re-
tinet dignitatem. Illa uero quae
porci pectora imunda foderunt. for-
mationis ymaginem fedam praebet.
Ceterum illa portio quae nullas sen-
sit iniurias. gloriam uirginita-
tis ostendit. herbis fecunda iuridi-
zat. feni quoniam ea fructus erubeat.
et ultra omnes spem distincta flo-
ribus. quoniam genus incantibus orna-
ta radiat. beata spes et deo digna.
nihil enim uirginitati est comparan-
dum. Ita et illi qui coniugia for-
mationi comparant. Vehementem
errant / et illi qui coniugia uirgi-
nitati equanda estimant / miseri
penitus et stulti sunt. Verum haec a
sapientibus tenenda distinctio est.
ut coniugium pertineat ad ueniam.
uirginitas spectet ad gloriam. for-
nicatio deputet ad poenam. nisi satis

facte purgetur.

Ille quidam a-
monachus pfe-
sibus sibi eminus i-
venit. infortunis ero-
nis minuit uar-
is brutum pectus
gem suam quam
monasterium puellarum
mutate mutata. se-
let hinc. Adit e-
nis heremita. quid
ritetur. Ille uero u-
abnuere. femina
in monacho. in ma-
cone miseri. pos-
sile instaret. affir-
mito ee nocitur. se-
in uelle solatio. por-
in sua reuolueret
monachus se ee milite-
magis in eadem eun-

Miles quidam angulū ī ecclā
 monachus p̄fessus abiēcāt.
 cellulas sibi eminus ī remoto q̄
 heremita uicturus exerebat. Intea
 astutus inimicus uariis cogitatio
 nibus brutum pectus agitabat. ut
 cōugem suam quam martines
 ī monasteriū puellaz ēē p̄perat.
 voluntate mutata. securus potius
 uellet h̄itare. Adit ergo martinu
 fortis heremita. quid haberet aī
 confitetur. Ille uero uehementē ce
 pit abnuere. feminaz uero rursū
 iam monacho. n̄ marito ī cōgrua
 ratione misceri. postremo cum
 miles instaret. affirmas n̄ hoc p
 posito ēē natus. se sollo cōiugis
 uti uelle solatio. porro ne rursus
 se in sua reuolueret. non ēē me
 tuendus se ēē militem xp̄i illam
 quoq; in eadem eiusde; militie

sacramenta iurasse pateret epus
sanctus et seruum suum fidei merito
nescientes pariter militare. Tum
martinus. Verba uobis ipsa dictur
sum. dic mihi inquit si umquam
in bello fuisti. si in acie constitisti.
At ille respondens inquit. in acie
steti. et bello frequenter interfui. Ad
hec martinus. dic mihi ergo. nun
quid in illa acie que armata in pre
lio parabatur. aut etiam aduersus
hostilem exercitum elato cominus
pede. Vbi distincto ense pugnabas.
aut ullam feminam stare. aut pu
gnare uidisti. Tum demum miles
confusus erubuit. gratias agens se ex
rori suo non fuisse promissum. non
aspera increpatione uerborum. sed
uicta et rationabili sui personam
militis comparatione correctum.
Martinus autem conuersus ad nos.

et enim frequenter
erat. mulier in
adeat. acies in
consistat. paul fem
bernaculo sit ren
non reddit exercit
contibus femine
miles in acie. miles
uider se intra mi
contineat. habet
am. si pudicitiam
uerit. cuius hec
consummata uictori
Huc uero sulpi
credo. que affectu
nam ad eam illam u
naret. que ita se per
uorum oculis remouit
ad se martinus
inuitare uolet ad
um pater angellus ill

sicut enim frequēs frūz turba nulla
 uerat. mulier inquit uiroz casta
 non aseat. acies militum separata
 consistat. paula femina in suo deges
 tabernaculo sit remota. Cōreptibi
 lem n. reddit exercitum. si uiroz
 cohortibus feminea turba misceat.
 Miles in acie. miles pugnet i cauo.
 mulier se intra muroz munime
 ta contineat. habet et illaz gloria
 suam. si pudicitiam uiro abūte s.
 uauerit. cuius hec prima uirtus
 consummata uictoria ē non uidet.
Illud uero sulpici meminisse
 te credo. quo affectu nobiscum
 coram ad eē illam uirginem pre
 dicaret. que ita se penitus ab oīz
 uiroz oculis remouisset. ut ne ipz
 qd' ad se martinez cum eā ille dī
 cā uisitare uellet admissit. Nam
 cum pater angelluz illius pteriret

in quo se iam ante complures annos
pudica colubeat. audita fide illius
atque uirtute. deuertit. ut tunc illu-
stris meriti puellam religioso &
officio episcopus honoraret. Nos consequen-
tes gaudium illam uirginem
putabamus. siquidem hoc testimo-
nium uirtutis sue esse habituram
ad quam tanti nominis sacerdos de-
posito proposito rigore uenisset. Vix
illa fortissimam uincta proposito ne
martini quidem contemplatione laxaret.
Ita uir beatus accepta per aliam fe-
minam excusatione laudabili
ab illius foribus que uidebam
se salutandamque non dederat
letus abscessit. O uirginem glorio-
sam que nec amantissimo quidem passa
est se uideri. O beatum marti-
num qui illam repulsam non ad con-
tumeliam suam duxit. sed magni

illius annis
rem. in usitati-
erat regionibus
ann. Ego cum ha-
illa uisula nos m-
ens. & regisset.
eodem illa uir-
tutis martini d-
erat. Nullius e-
tutis. nullius n-
nichil ex his que
miserat refuta-
ductione illius a-
me respuendam
sacerdotibus pter
uelo uirgines istas
et fores istas si cat-
oluerint. etiam be-
ne ad se impbis
non uereantur etiam
sacerdotes. Totus ha-

ficas illius cum exultatione vir-
 tutem. in usitatum in his dux
 taxat regionibus gaudebat exem-
 plum. Ego cum haud longe ab
 illa uisula nos manere hor imi-
 nens & coegisset. xenu beato ui-
 ro eadem illa uirgo transmissit.
 fecitq; martinus quod antea non
 fecerat. Nullius enim ille umq;
 xenuz. nullius munus accepit.
 Nichil ex his que uirgo uenerabi-
 lis miserat refutauit. dicens. be-
 nedictione illius a sacerdote mi-
 nime respiciendam. que esset mul-
 tis sacerdotibus pferenda. Audiāt
 queso uirgines istud exemplum.
 ut fores suas si eas mali obsidere
 uoluerint. etiam bonis claudant.
 & ne ad se impiis sit liber accessus.
 non uereantur etiam excludere
 sacerdotes. Totus hoc mundus au-

diat. Videri se martino uirgo nō pas-
sa est. Non utiqz illa quecumqz a
se repulit sacerdotem / sed in eius
uiri conspectu puella non uenit. que
uidere salus uidentiu fuit. quis
autem hoc aliis preter martinum
sacerdos non ad suam iuriaz re-
tulisset / quot aduersum sanctaz
uirginem motus / quantasqz iras
mente concepisset. hereticam uich-
casset et anathematizandaz eē
decreuisset. quis uero illi beate aīe
illas uirgines pretulisset. q̄ crebris
occursionibz ubiqz p̄bent se obuias
sacerdoti / que conuiuia sumptuo-
sa disponunt / que unam paritē
occurbunt. Sed quo me dūc̄ oro.
paululum iste liberior s̄mo rep̄mē-
dus est / ne ī aliquoz for̄sita īcur-
ram offensam. Et. n. infidelibus
obiurgatōis uerba nō p̄sunt. fide-

libus ante faciet
Vox ego ita uirtu-
tis predicabo. u
ne ad martinu
longinquis regio
ut dicitur deroganc
hoc beatum uiri
tu etiam angeli
After id que
postumane
ntuebatur. te test
lam die ego 7 u
m̄ illius erubia
oras cum silenti
genti honore 7 tre
angeli tabernaculi
erubias ducerem
clauso cellule sue
nescaret. Inter m
murmur audiunt
re quaela circumfu

libus autē faciet satis exemplum.
 Verū ego ita virtutem huius virgi-
 nis predicabo. ut tamē nichil illi
 que ad martirium videndum ex
 longinquis regionibus sepe uenēt.
 arbitrer derogandum. Si quidem
 hoc beatum virum frequentē affec-
 tu etiam angeli frequentarunt.

Quod id quod dicturus sum
 postumane hoc tibi me antez
 intuebatur. te teste recte prohibebo. q̄
 dam die ego et iste sulphitius p̄fori-
 bus illius exubantes. iam p̄ aliq̄
 horas cum silentio sedebamus in
 genti honore et tremore ac si ante
 angeli tabernaculum mandantes
 exubias duceremus. Cum quidē
 clauso cellule sue ostio nos ibi eē
 nesciret. Interim colloquentium
 murmur audiuimus. et mox horro-
 re quacta circumfundimur. ac ob-

Stupentes nec ignorare posuimus.
nescio quid fuisse diuinum. Post
duas fere horas ad nos martinus
egreditur. Ac tunc cum iste sulpi-
cius: sicut apud eum nemo fami-
liarius loquebatur. cepit orare.
ut proquirentibus oraret indicaret.
quid illud diuinum fuisset hominibus
quod fatebatur nos ambo se fuisse.
vel cum quibus fuisset in cellula
collocutus. Tenuem enim nos huius
intellectum simoniantium sonum
proforibus audisse. Tunc ille cum mul-
titudine cunctatus: sed nichil erat
quod ei sulphicius non extorqueret
inuito. Incredibili hora forte dic-
turus sum: sed christo teste non men-
tor. Nisi quispiam est tam sacrile-
gius ut martinus estimet fuisse
mentitum. dicam inquit uobis.
sed suos nulli queso dicatis. x

res. Teda. i. mar-
tinebat autem no-
bitum singulaz
sed frequent
mutati. petru
aplos uideri a
gunt. Jam uero
cum quisqz uer
tibus increpab
arime patiebat
tum atqz hebet
e pleriqz etiam
ro constitutis
bantur. ne dum
qui hec audien
am nisi in estim
qz impate martir
apud nos tanta
deretur. qzqz m
in operibus martir
humana dubitau

Agnes. Teda. et maria mecum fuerunt.
 Referebat autem nobis uultum atque
 habitum singulorum. Nec uero illo
 die sed frequent se ab eis confessus
 est uisitari. petrum etiam et pau-
 lum apostolos uideri a se sepius non
 negauit. Jam uero demones qui
 ad eum quisque uenisset. suis no-
 minibus increpabat. mercurium
 marime patiebatur infestum. Iouem
 brutum atque hebetem esse dicebat.
 hec plerisque etiam in eodem mona-
 sterio constitutis incredibilia in-
 debantur. nedum ego confidam
 omnes qui hec audient credituros.
 Nam nisi in estimabilem uitam
 atque uirtute martini egisset neque
 quod apud nos tanta gloria positus
 haberetur. quod quod minime mirum si
 in operibus martini infirmitas
 humana dubitauerit. cum multos

hodieq; uideamus nec euāgeliz
quidem credisse.

Ad Martino autem sepe angelos
uisos familiariter et sensim
repperit sumus. Rem minimam
dicturus sum. sed tū dicā. apud
nemausum epō synodus hēbatur
ad quāquid ire noluerat. sed qd
gestum ēt scire cupiebat. Casu cū
eo iste sulphicius nauigabat. sed p
cul ut semp a ceteris in remota na
uis parte residebat. ibi ei angelus
quid gestum ēt in synodo nūcia
uit. Nos postea tempus habiti cōcilij
sollicite requirentes. satis comptus
habuimus ipso die fuisse conuentus.
et ea ibi ab epīs fuisse decreta que
martino angelus nūciauerat. hec
cum marime gallus necdum ex
plicitis que statuerat referre loque
retur. puer familiaris ingressus

mutant re fr
pforibus. dubi
rum gallum ad b
dare. an exoptatiss
offici causa ad
currere. Tum gall
mentum sancti
reliquenda nobis
ipa agebat hinc
re synonem. Ver
in uirtutibus. neq;
re sa potuerunt. h
dusse sufficiat. c
mus. Ita pariter a
missione surrexm
her tans. Ites dia
in multitudine homin
currere audire gal
martini uirtutibus l
in puellam duodecim
tiam curant.

est ruitant refrigerum pbrm
 stare pforibus. dubitare cepimus
 utrum gallum ad huc esset melio
 audire. an exoptatissimo nobis viro
 qui officij causa ad nos veniebat.
 decurrere. Tum gallus etiam si no
 ob aduentum sanctissimi sacerdo
 tis relinquenda nobis hec eet oro. i
 nox ipa cogebat hucusqz ptactuz
 finire sermonem. Vex quia de ma
 ni virtutibz. neqz explicari uni
 uersa potuerunt. hec nos hodie
 audisse sufficiat. cras reliqua di
 cemus. Ita pariter accepta galli
 sponsione surreximus. **Explicit**
liber taut. Itz dialogus secundus.

- ¶ bi multitudo hominu in sperata
 occurrit audire gallum de sancti
 martini virtutibz locutuz.
 ¶ bi puellam duodecenne ab utero mu
 tatam curant.

V bi oleum sub eius benedictione
creuit et ampullam cuius oleo qd
benedixerat sup constatum ma
more pauperum cecidit / et i
tegra est inuenta.

V bi ipius nomine inuocato canis hesit
latratus in gutture.

V bi orante eo amicus lecti suo
turbatus excutit / et uniuersa ult
concedit.

V bi quotiens uenturus ad ecclesia. pe
dem ex cellule sue limine extulisset.
demonum gemitus indicabat.

V bi oronibus suis pagum agrum meli
berauit.

V bi amicum demone expulso mi
tiores fecit.

V bi ydolum oronibus prostrauit.

V bi colupnam immense molis in ex
pugnabilem cui ydolum supstabat.
oronibus soluit in puluerem.

mulierem p[er] annu
m[en]tem sanauit
serpens iussu ill
um transmeau
bi scatoribus m[en]
su illius capta
usa e[st] manus il
ferentis uestita n
m[en]t[em].
angelus monuit
orthatiane partis
uel ad horam ne
scuerat quod p[er]
comentibus
mergumini p[er]
attingeret circa
egyptus necdu
ato nomine eius de
liberatus est.
bi leonti domui ab
oronibus liberauit et

262
Vbi mulierē p̄fluvio sanguinis la-
borantem sanavit.

Vbi serpens iussu illius in ultiores
rupum transmeavit.

Vbi piscatoribus nihil capientibus
iussu illius capta p̄venit.

Vbi visa ē manus illius sacrificiū
offerentis uestita nobilissimis
geminis.

Vbi angelus monuit et consolatus ē
phithatiane partis communioē cui
se vel ad horam necessitate n̄ spū
miscuerat quod postea ab oībus
ep̄is convenientibus se removit.

Vbi mercurium p̄us q̄ lūmē cellule
sue attingeret curavit.

Vbi egiptius necdū xpianus ino-
cato nomīe eius de naufragio ma-
ris liberatus est.

Vbi hēonti domū ab omī periculo et
orōnibz liberavit et munera illis

recipe noluit.

Vbi fornacule sue sensit iniuriam.
Vbi aut. de martino autem expectare
non debes. ut ulla sit finis referē
di. aut ullo ualeat sermone cōclu
di. Ista interim de illo uiro porta
bis orienti. et dum recurrus diuisa
loca. portos insulas uel ciuitates pre
terieris. martini nomen et gloriam
predica populis.

Vbi sperat sollicite inquiri et pie ui
sitari sepulturam pomponij.

Explicauit capitula.

Incipit liber quartus.

Processit o galle. surgendum ē.
nam ut uidet et postumiano
instat. Et hic pbr qui hesterno au
ditorum amiserat expectat. ut que
de martino nro in hodiernū diē
explicanda distuleras debito spō
sionis euoluas. non ignarus quē
iste omniū quūq; memoranda sunt.

sed dulcis et grata cognitio est / etiam
 nota relegenti. siquidem nature
 ita copatum sit. ut meliore quies
 conscientia se nosce gaudeat. que
 multorum testimonij non esse incerta
 cognoscit. Nam et hic apud acto
 loscentia martinum secutus nunt
 quidem omnia. sed libenter cogni
 ta recognoscit / fatebor enim tibi
 galle martini michi sepius audi
 tas esse virtutes. Quippe qui de eo
 etiam litteris multis mandaueri.
 sed per gestorum admirationem. semp
 mihi noua sunt. que de illo licet
 audita sepius reuoluunt. proinde
 additum nobis refrigerium audi
 torem eo impensius gratulamur.
 quo promptius postumianus iste q
 hec orienti inferre festinat. qui
 sub testibus consignatam abste ac
 cepturus est ueritatem. hec me lo

quente galle iam ad narrandum
parato venit turba monachorum. Sua-
grinus pbr. aper. Sebastianus ag-
ricola. et post paululum ingre-
ditur pbr. fr. etherius. cum calipio
ne diacono et amatore subdiacono.
postremus aurelius pbr. dul-
cissimus meus longiore via ve-
niens. anhelus cucurrit. Quia
nos inquit tam subito et tam in spe-
rate. tam ex diversis regionibus.
tam mane cucurritis. Nos inq-
uit hesterno cognovimus gallum
istum per totum diem martini
narrasse virtutes. et reliqua in
hodiernum diem. quia nox op-
presserat distulisse. prope matu-
rissimus frequens auditorum
facere. tantam matrem lecituro. In-
ta nuntiatur multos secularium
stare per foribus. nec ingredi aude-

sed ut adun-
tum aper. neque
sacri comie
endum curios
religione veneru
illoz uice qu
ce censebat.
etherius ex
mitterent con
int repulsi. Si
se de componi
soli sua uerec
misset. tand
st. Conuenistis
audendum et sa
religiosas potius
ut arbitror attuli
sae testis. non or
num. Que aut
sunt non renolu
non audierunt.

264
res. sed ut admitterentur orates.
Cum aper. neq̃q̃ inquit istos nob
admisseri conuenit. quia ad au
diendum curiositate potius q̃
religione uenerunt. Confusus
ego illoꝝ uice quos non admittere
dos eē censebat. egre tamen obtinui.
ut euherius ex uicariis & celsum
admitterent consularem. Ceteri
sunt repulsi. Tuz gallus media
in sede componitur. qui cum
nobili sua uerecundia silentium
tenuisset. tandem ita exorsus
est. Conuenistis inquit ad me
audiendum. & sancti & discreti. s̃
religiosas potius q̃ doctas aures.
ut arbitror attulistis. Audiri me
fide testis. non oratoris copia locu
turum. Que antez hesternis dicta
sunt non reuoluam. Illi autē q̃
non audierunt. ex scriptis recogno

scant. Nonna postumanius expectat.
nuntiaturus orienti. ne se i com
patione martini preferat occidendi.
Ac p'muz gestit animus. quod refri
gerius in aurem suggerit explicat.

Res in carnotena gesta e' civi
tate. pater filiam duodece
nem ab utero mutam puella ma
tino cepit offerre. poscens. ut lin
guam ligatam meritis suis factus
absolveret. Ille cedens epis. qui tuz
forte latus illius ambiebant. uale
timiano atqz iusticio. inparez se
ce tante moli. sed illis q' sanctio
ribus nihil ipse favebatur. At illi
pias p'ces una cum p're supplicia no
ce iungentes. orare martinuz. ut
sperata p'staret. Nec auctatus ult
utrūqz preclarū. 7 ostendendo
humilitatem. nec differendo pie
tatem. iubet circumstantis populi.

multitudines.

multitudines
nim submo
assistentib
more p'sterni
olei cum ex
dit. atqz ita
catum lique
illius digitis
fessellit sanct
patris nome
respondit. p
ho pariter 7 l
complerus. 7 l
audisse vocem
tebatur. Ac me
le forte videat
euagrus p're
ritatis. nam v
esta. p'uz illuc
p'agio p'bo resse
p'termittendum

multitudinem submoueri. Episcopus ta-
 tum submoueri et puella patre et
 assistentibus in oronem suo illo
 more prosternitur. deinde pusillum
 olei cum exoracum prefatione bene-
 dicat. atque ita in os puelle sanctifi-
 catum liquorem cum et linguam
 illius digitis teneret infudit. nec
 fefellit sanctum uirtutis euentus.
 patris nomen interogat. mox illa
 respondit. proclamat pater cum gau-
 dio pariter et lacrimis in artum genua
 complexus. et hanc primam se filie
 audisse uocem cunctis stupentibus fa-
 tebatur. Ac me auquam id incredibi-
 le forte uideatur. prohibebat uobis
 euagrius presens testimonium ue-
 ritatis. nam res ipso pante tuus gesta
 est. parum illud est. quod imper ar-
 pagio pbro refferere cognoui. sed non
 pretermittendum uideatur.

Avicam comitis uxorem nusi
se martino oleum: quod ad
diuersas morborum causas necessa
rium: sicut est consuetudo bene
diceret: ampullas uteream istius
modi fuisse: ut rotonda in uentre
cresceret ore pectus: sed oris exis
tentis concavi non repletur: quia
id moris sit uastula complere:
ut pars umbonibus obstruencie
libera relinquatur. Testabat pbr
uictisse se oleum sub martini bene
dictione creuisse: quod ab erunda
te copia supina deflueret: Tandem
dum ad matrem famulis uasculum
refereret suasse uirtutem. Nam
inter manus pueri portantis ita
semp erundasse oleum: ut omne
illius uestimentum copia supfusi li
quoris operiret. Matrona ita usqz
labrum plenum uasculum recepisse

266
ut pbr. hodieq; fatetur obdendi pes
suli quo claudi diligentius sua
da consuevit in vitro illo spatium
non fuisse. Mirum et illud quod
huic me autem intuebatur me
minu contigisse. vas utrumq; cur
oleo quod martinus benedixerat i
fenestra paululum editiore depo
suit. puer familiaris in cautior. li
teum suppositum ampulam ibi
esse ignarus attraxit. Vas sup con
stratum marmore pavimenti
decidit. cunctis metu exterritis
ne benedictio depisset. ampullu
la pmi incolomis est reperta. ac
si sup plumas molissimas decidisset.
que res non potius ad casum qz
ad martini est referenda virtu
tem cuius benedictio perire no pot
uit.

Quid illud quod factum est a qda

cuius nomen quia pñs est ⁊ pñsse ue-
tuit supprimetur. Cui quidē tēpori
hic saturninus int̃fuit. Canis nob̃
importunior oblatrabat. in nomine
inquit martini iubeo te obmutescē.
Canis hesit latratus in guttere. lin-
guam. ut abscissam putares obmu-
tuit. Ita pñs est ipm martini
fecisse uirtutes. Credite mihi. q̃a
etiam alij in nomine eius multa fe-
cerunt.

A Viciam quondam comitis no-
ueratis barbaram inuis ⁊
ultra om̃s eruentam feritatem. hic
radibo spiritu rabido ingressus tu-
ronum ciuitatem. sequentibz eum
miserabili facie ordinibz catenatis.
diuersa pñendis parari iubet gñā
penarū. disponēs postremo die at-
tonita ciuitate ad opus tam t̃ste
pcedere. quod ubi martino cōptuz

est. solus paulo ante mediā nocte
 ad pretorium bestie illius tēdit.
 sed cum p̄funde noctis silentio q̄
 scentibus cunctis nullus foribus ob
 seratis pateret ingressus ante limi
 na p̄sternitur. Inta auiā anue
 graui somno sepultus. angelo irruē
 te p̄cellitur. Seruus dei inquit ad
 tua limina iacet. et tu quiescis.
 quia ille nocte p̄cepta lecto suo turba
 tus excutit. Conuocatisq; suis tre
 pidus exclamat martinus ēē p̄fo
 ribus. irent p̄tinis. Claustra re
 laxarent. ne dei sui pateret iū
 riam. sed illi ut est omniū nata
 suoz. Vir p̄ma limina egressi ir
 ridentes dñm suū q̄ somno fuisse
 illusus. negant quemq; ēē p̄foribz.
 ex suomet ingenio cōiectantes. nemi
 nem nocte posse uigilare. nedum
 illi crederent i illo noctis horrore

iacere ante aliena limina sacer
dotem. idq; aunciano facile psua
sum / rursus soluitur in sopore.
Sed mox in maiore concussus
exclamat martinus stare pforibus
sibi ideo nullam quietem ani
corporisq; prouti. tardantibus
suis. ipe ad limina exteriora p
greditur. ibi martinu ut fecerat
dephndit. percussus miser tante
manifestatione virtutis. quid in
quit hoc dne mibi fecisti. nihil
loqui te necesse e. Scio quod desi
deras. Video quid requiras. discede
q̄ totius. ne me ob iuriam tuam
celestis ira consumat. satis solue
rim huiusq; penar. Crede quia
non leuiter apud me actus est.
ut ipe pcederem. Post discessum
autem sci aduocat officiales suos.
iubet om̄s custodias relaxari. Et

mor ipe pficiatur
ano. letata est a
ecum multis a
int. tum nuper re
quem coram uidetis
anno extrinsum
dine maiestatis
p aunciano relati
tatu nolo mremu
te. quod besterna
ingulas quasq; u
stium psonasq;
nas si quis fuerit
ad huc in corpore fi
erigit id in fidel
qui in aliquibus que
rati sunt mutare
ergo testes ad huc
nuentes. quib; q
dubitant. magis
si adeo infideles it

mox ipse perficiatur. Ita fugato aui-
 ciano. letata est civitas & liberata.
 hec cum multis a uicino compta
 sunt. tum nuper refrigerius pbr
 quem coraz videtis ab agarico fide-
 li viro ex tribuni sub inuocatoe
 domine maiestatis. qui sibi hoc ab
 ipso a uicino relatum esse iurabat.
 Ceterum nolo miremini me hodie fa-
 cere. quod hesterno non feci. ut ad
 singulas quasque uirtutes nomina
 testium personarumque subnectam. ad
 quas si quis fuerit incredulus. quod
 ad huc in corpore sunt. recurrat.
 Exigit id infidelitas plurimorum.
 qui in aliquibus que hesterno memo-
 rata sunt mutare dicunt. accipiat
 ergo testes ad huc in columnes atque
 uiuentes. quibus quia de fide sua
 dubitant. magis credant. Sed
 si adeo infideles sunt. profiteor. quod

836
nec illis sunt credituri. Minor autem
quendam qui uel tenuem sensum
religionis habeat / tantum praeuili
uelle comitere / ut putet quendam
de martino posse mentiri. facessat
aquaquam qui sub deo uiuit ista
suspicio. neque enim martinus hoc
indiget / ut mediatus asseratur. Id
tamen totius fidei fidem apud
te xpe deprimimus. Nos nec alia di
xisse / nec alia dicturos quod que aut
ipsi uidimus aut que manifestis
auctoribus uel plerumque ipso referre
cognouimus. Ceterum si dialogi spes
quo ad leuandum fastidium lectio
narraretur assumplimus nos pie
prestruere positemur historie ue
ritatem. hec me extrinsecus irerem
nonnullorum incredulitas. non fin
meo dolore compulerit. sed redeat
ad nostrum fidei consensum / in quo me

um me tam studi
etor necesse est. a
nter. qui repulsi
ntum iudicant a
credere.
Afferor siquidem
et pro dolore tot
ident martinum in
as demones fidei
rum beati uiri
te erat milibus di
quoniam uenturum
in ex cellule sue
dices per totam ecclesiam
ingentes et quasi ad
omma damnanda tr
entum epi. clericis
resarent. demonorum
met. Vidi quendam
martino in aera rap
entis in sublimem

cum me tam studiose audiri uideā,
fateor necesse est. apertius fecisse co
stanter. qui repulit infideles. eos
tantum iudicant audire debere
qui crederent.

Afteror siquidem creditis spū
et pro dolore totus in fano. nō
credent martinū uirtutibus xpiani.
quasi demones fatebantur. Mona
sterium beati uiri duobus a cūi
tate erat milibus distans. Sed
si quotiens uenturus ad ecclīaz pe
dem ex cellule sue limen extulerat.
Videres p̄ totam ecclīam uirgum uos
rugiētes et quasi adueniente iudice
agmina damnanda trepidare. ut ad
uentum epī. clericis qui uenturi ē
nescirent. demonum gemitus indi
caret. Vidi quendam appropinquātes
martino in aera raptum manibus
extensis in sublime suspendi. ut i

nequē solum pedibus attingeret. Si
quando autem exorcizandorum demo-
num in artibus operam recepisset,
neminem manibus attrectabat, ne-
minem s'monibus increpabat. Sicut
plerumque per clericos rotat turbo et
verborum. sed ad motus energumini-
um ceteros iubebat abscedere. ac fori-
bus obsecratis in medio ecclesie alicui
circumtectus, cinere respersus, solo
stratus orabat, tum vero cerneret
miseros diverso exitu purgari. et
illos sublatos in sublime pedibus
qui de nube pendere, nec tamen in-
vestis deflueret super faciem, ne
faceret verecundiam nudata pars
corporum. At in parte alia uideret
sine interrogatione uexatos et sua cri-
mina confitentes, nomina etiam
nullo interrogante predebant. Ille se io-
uem, iste mercurium fatebantur.

Stemo auctos dicit
in ipso cerneret an-
tam in martino
pletum, quod se
de angelis uic
agum quendam
indis amf singul
bat. Compulsus ex
de amartino au
nt. Nulla per aut p
satis fida legat
spulit granior q
at pella populari
orhe. martinus
tutus liberant ab
regionem. ut p r
sed mansit in cor
em in illis locis ne
uel ne fortuitum e
martino presertim p
no quo ille defuncti

postremo auctos diaboli ministros
cum ipso cerneret auctore cruciari
ut iam in martino illud fateamur
impletum: quod scriptum est. quoniam
sancti de angelis iudicabunt.

P Agum quendam in senio iuniorum
iuniorum annis singulis grandis ual-
debat. Compulsi extremis malis
in cole amartino auxilium poposce-
runt. Nulla per auspiciis spectorum
unus satis fida legatione. tunc agr-
os spalius grauior quam ceterorum assue-
uerat percella populari. Sed facta
ibi oratio. martinus ita mirisam
penitus liberauit ab ingruenti pe-
ste regionem. ut per xv annos quibus
postea mansit in corpore. grandis
nem in illis locis nemo perfruerit.
quod ne fortuitum esse et non potius
martino prestitum putaretur. eo
anno quo ille defunctus est. rursum

incubuit re diuina tempestas a deo
sensit et mundus iuri fidelis exel
sum. Ut cuius uita iure gaudeat.
eiusdem mortem lugebat. Ceteri
si ad hec pbanda que diximus.
testes etiam infirmior auditor ex
egerit. n. n. ego homines sed
multa milia pducam. Et totam in
testimonio uirtutis expte senonuz
aduocabo regionem. et tamen tu refu
geri pbr credo meministi. nuper
nobis sup hoc cum romulo auspi
cii illius filio honorato et religio
so uiro fuisse smonem. qui hec
nobis tanq. in compta referebat. et
cum futuris puentibus p assidua
damna trepidaret. ut ipse uidisti
magno secum merore lugebat. et
mattinuz non in hec tpm resuati.
Sed ut ad auiciamuz recuram.
qui cum in onibus locis. cunctisq.

urbibus ederet crudelitatis sue i fan-
 da monumenta. turomis tantum i
 nocens erat. Et illa bestia que hua-
 no sanguine. 7 in felicibus motibus
 alebatur. intem se atqz tranquillum
 beato intro pite pstabat. Neminem
 quodam die ad eum uenisse mar-
 tinuz. qui ubi secretariuz eius in-
 gressus. Videt post tergum eius de-
 monem mire magnitudinis asside-
 tem. quem enunus. ut uerbo quia
 ita necesse est paruz latino loquam.
 exsufflans. auiciannus se exsufflari
 existimans. quid ad me inqt scite.
 sic aspicias. Tum martinus no te
 inquit. sed eum qui ceruici tue teter
 incubuit. Ita recessit diabolus. 7 re-
 liquit familiare subsellu. satisqz
 constat ab illo theodorianuz natio-
 rem fuisse. seu quod intellexerit
 egisse se semp assidentis sibi dia-

bolu uoluntatem. seu q̄ i mundus
spiritus ab illius consensu p̄ mar
tinu fugatus. priuatus est potes
tate crastanch. Cum erubesceret
minister auctorem. nec ministru
auctor irqueret.

Inde autem ambaciensi. i.
castello ueteri. quod nūc fre
quens habitatur a fratribz idolu
noīatis grandi opere constructu.
politissimū saxi moles turrita
surrexerat. que in eo coloco collec
tic summitatis. tironu sublime
p̄cedens. sup̄stitione laici et operis
dignitate suabat. huius destructio
nem. marcello ibidem cōsistenti
p̄bro. Vir beatus sepe mandauit.
post aliquotū t̄p̄s regressus. iere
pat p̄brm. cur ad hūc idoli struc
tura consisteret. Ille causatur
vix militari manu. et in publice

multitudinis / tantam mole posse
 subuerti. nequid facile id putaret
 p in becallos clericos. aut infirmos
 monachos quisse patrari. Tu mar-
 tinus recurrens ad nota subsidia
 noctem totam in orone pinguat.

Mane orta tempestas. eadem idoli
 usq; ad fundamentum puoluit.
 Verx hec marcello teste dicta sunt.

Aliam eius non dissimulez i simi
 li opere uirtutez refrigerio adsti-
 pulante phibeo. Columna m mēse
 molis. cui idolum supstabat pa-
 rabat euertere. sed nulla erat fa-
 cultas qua id claret effectui. Tuz
 ad oronem suo more conūtitur.
 Visam ee certum ē parilem quoda-
 modo colūnam ruere de cello. que
 impacta idolo totam illaz i expug-
 bilem molem soluit i puluerem.
 parum sibi et si i uisibiliter celi i

virtutibus uteres. nisi ipse virtutes
uisibiliter sive martino humanis
etiam oculis cernerentur.

Tem autem refrigerium michi
testis est. Mulierem per fluvium sa-
guinis laborantem. cum martinum
vestem exemplo mulieris illius
englice contigisset. sub momento
temporis fuisse sanatam.

Serpens flumen secabat. et ripam
in qua constitueramus amabat.
In nomine inquit domini. nubes te re-
dire. mox se mala bestia ad ubi
sancti retor sit. et in ulteriore ripa
nobis expectantibus transievit.
Quod cum omnis non sine miraculo
cerneremus. altius ingemiscens ait.
Serpentes me audiunt et homines
non audiunt.

Piscem pisce diebus edere conue-
tus. paulo ante horarum refectoris

ingit. an haberetur
in catu diaconus. a
re administratione
piscari. negat p. t.
cessisse capturan
morem qui uender
quise. Nade ma
tuz. captura pi
mum. ut sulphitu
habebamus habit
niti. ut pote ferat
piscantem. omz s
in cassa futura
bus piscis martin
mibus quereret.
rete p. medico. in
luconis extraxit.
eruz letus accurren
at dixit poata nese
omz uerlu scolatio
hoc fabulamur.

interrogat. an haberetur in promptu.
 Tum Cato diaconus. ad quæ mona-
 sterij administratio pertinebat. docet
 ipse piscari. negat per totum diem sibi
 ullam cessasse capturam. sed neque alios
 piscatores qui uendere solebant. quæ
 agere quisse. Vade inquit mitte li-
 num tunc. captura pueniet. Cõtigua
 flumini. ut Sulpitius iste descrip-
 sit. habebamus habitacula. pressimo
 cincti. ut pote feriatis diebus inde
 re piscantem. omnes species intentes.
 non in cassâ futura temptamina.
 quibus piscis martino auctore. mar-
 tini uisibz quereres. Ad primum iactu
 in rete per modico. imane esocem
 diaconus extraxit. et ad monas-
 terium letus accurrens. nec mirum.
 ut dixit peata nescio quis. Utinam
 enim uersu scolatico. quia inter scola-
 sticos fabulamur. Captiuumque fuez

mirantibus intulit argus. Vere iste
xpi discipulus gestat a salvatore
virtutum quas in exemplis scis
suis edidit emulatus. xpsq; in se
monstrabat operante. qui scum
suum usq; quaq; glorificans. diu
sary munera gratiar; in unum
hominem conferebat.

Estabatur arboris exspecto. in
disse martini manus sacrifi
cium offerentis uestitam quoda
modo nobilissimis gemis. lucez
micare purpuream. et ad motum
dexte. colisary inter se fingore au
disse gemmar;

Quam ad illud quod ppter
tempus notam semper occul
tavit. sed nos celare non potuit. In
quo illud est miraculi. q; facie ad
faciem cum eo est angelus collocut.
Maximus impator. al; sane bonus.

274
depravatus consilijs sacerdotū. post
piscilliam necem. ithatūz ep̄m pri
scilliam acatorem / ceterosqz illis
sacros / quos nominari non est ne
cesse in regia tuebatur. ne quis
ei crimini daret. ope illius cui cū
qz modi hominem fuisse dānatū.
Intea martinus multis gravibus
laborantūz cūis ad comitatum ire
compulsus. pcellam ipam totius
tempestatis incurrit. Congregati
apud trencros ep̄i tenebantur qui
cotidie communicantes ithacio comu
nem sibi causaz fecerant. His ubi
nuntiatum est iopinantibus
ad eē martinū. totis aīs labefacti.
missitare et trepidare ceperūt. Et
iam pridie impator ex eoz sētena
decreverat tribunos suūa potate
armatos ad hispanias mittere. qui
hereticos inquirerent. de phisies

intam et bona adluerent. nec du-
bium erat qui scitoz etiam maxiaz
turbam tempestas ista depopulata
eet. paruo discrimine int hominuz
gna. et enuz tuz solis oculis uolua-
batur. cum quis pallore potius. aut
ueste. qz fide hereticus estimaretur.
Hec neqz placitura martino epi sen-
tiebant. sed male conscijs illa uel
molestissima erat cura. ne se ab eoz
comunione adueniens abstineret.
n defuturis qui tanti iuri constanz
pmissa autoritate sequerent. Inue-
nit cum impatore consiliuz. ut mis-
sis obuiam magri ob officialibus.
urbem pprius ueniret accedere. nisi se
cum pace epoz ibi consistentiuz affo-
re fataret. Quos ille callide e fru-
stratus. pfitetur se cum pace xpi ee
uentuz. postremo ingressus noctur-
no tempore. adyt eccliaz tantu oris

gra.

postidie palacium
multis quas euoluere le-
as principales petitioni
comite. comite. et le-
ambo graciam. pti-
mationibus studiis
no temporis explicat
et meriti. Illa pe-
titioni cum iure gla-
mas mitterentur.
statudo martino. V-
rianos qui sub illa
trandi. sed ipos et
omaret. Vex primo
suspendit hominem
ne ut rei pocius ip-
mms implacabilis
ut pleriqz tuz arbit-
ria repugnabat. si
inauerat. fertur. n-
bonisqz actibus prec-

grā. post die palacium petit. pre-
 multas quas euolvere longum est. i
 has principales petitiones habebat.
 prouersete. comite. et leucadio pside.
 qui ambo graciā ptiū fuerant
 ptiatoribus studiis. que non est
 huius temporis explicare. iram vic-
 toris et meriti. Illa pcpua cura ne
 tribum cum iure glaciō act his
 panias mitterentur. pia enim erat
 sollicitudo martino. Et non solum
 xpianos qui sub illa erant occasione
 uexandi. sed ipsos etiam hereticos
 liberaret. Vex primo die atqz alto
 suspendit hominem callidus ipso.
 siue ut rei pondus iponet. siue qz
 nimis implacabilis erat. seu qz
 ut pleriqz tū arbitrabantur. aua-
 ricia repugnabit. siqd in bona eoz
 inuenerat. fertur. n. ille uir multis
 bonisqz actibus peditus actusue

auariciam / parz consuluisse. nisi
regni necessitatem. Quippe qui
ex hausto a superioribus principibus
rei. p. exarario. pene semp in expe
ditione atqz punctu bellorū civilium
constitutus. facile excusabat. qbus
libet occasionibus subsidia impio
pauisse. Interea epi ad quorū co
munioez martinus ibat. trepidi
ad regem concurrunt. pclamantes
se conquirentes. actum ēē de suo
omniū statu si theonisti p̄tinacia
qui eos solus palam lata sc̄etia
condemnauerat. martini arma
ret auctoritas. Non oportuisse ho
minem recipi membris. Illuz iā
non defensorē hereticorū ēē.
sed uindicem. nichil actū mō
te priscilianū. si martinus exce
at illius ultionez. postremo po
strati. euz fletu & lamentatione

potestatem regiam
utatur aduersus
in sua. Nec mul
exeret impator
reticorū sorte mi
ep̄is nimio fau
non erat nescius
sanctitate. lac ui
stare mortalibus.
sanctum uincere
creto accersitum
hereticos iure da
ctionū publicorū.
nombz sacerdotū
thacū ceterorū qz
monez putaret ēē
theonistū octio
fuisse discidium
solum ēē qui se a
separaret a reliqz. n
quā etiam ante

potestatem regiam implorant / ut
 utatur aduersus unum hominem
 vi sua. Nec multum aberat. qu
 coereret impator martinu cu he
 reticor sorte misceri. Sed ille
 h. epis nullo fauore eet obnoxio.
 non erat nescius martinuz. fide.
 sanctitate hac uirtute. cunctis
 p'stare mortalibz. Alia longe via
 sanctum uincere parat. ac primo
 secreto accersitum blande appellat.
 hereticos iure damnatos / more iu
 dicioz publicor / potius qz in secta
 tionibz sacerdotum no ee caz qua
 ithaciz ceteror qz ptis eius commu
 nionez putaret ee damnandaz.
 theonistum odio potius qz causa
 fuisse discidium. eundemqz in
 solum ee qui se a communione iteri
 separaret a reliqz. nichil nouatum.
 quin etiam ante paucos dies hita

synodus ithacum pronūciaverat cul-
pa non teneri. quibus cum matūnus
parum moueretur. rex ira accedit.
ac se de conspectu eius arripit. et mor-
pauiores his p quibus martinus ro-
gauerat diriguntur. quod ubi mar-
tino comptum iam noctis tempore
est. palatūz irrupit. spondit si
parceretur se communicaturum. dū
mō ut et tribuni iam excludū ecclīaz
ad hispanias missi retraherentur.
nec mora intercessit. maxinus itul-
sit omnia. posttridie felix epi ordina-
tio paratur sanctissimū sane uiri et
plane digni. qui meliore tempore
sacerdos fieret. huius diei commūioz
martinus inuit. sanctius estimans
ad horam cedere q̄ his nō consulere
quorū ceruicibus gladius minnebat.
Verū tamen summa vi epis intētibus
ut communione illam subscriptōe

firmaret. sed cito
postremo die se
reuerens in maz
ret. se uel ad hor
m fuisse pūrtu
mō an nomen ē
usta solitudinis
tantū. pregressus
ibū ille subsedit
facti. accusante
uicem agitatione
repente angelus
martine compun-
re nequiti. repar
me constantiam.
lorie. sed salutis
illo tempore sati
ithacane ptis comm
re. quosdam ex n
dus q̄ solebat. et g
subinde nobis cum

firmaret / sed extorqueri nō potuit.
 postremo die se inde prapient. cum
 reuertens in uiaz mestus ingemesce-
 ret / se uel ad horam nocte commū-
 ni fuisse prurtum haud longe a
 uico cui nomen ē andethana. qua
 uasta solitudinis siluarū secreta pa-
 tuntur. progressus paululum comi-
 tibz ille subsedit / causam doloris
 et facti. accusante ac defendente in
 uicem agitatione puoluent. Assistit
 ei repente angelus. Merito inquit
 martine compungeris / sed alr ex-
 ire nequisti / repara uirtutez / resu-
 me constantiam / ne iam nō piculū
 glorie / sed salutis incurreris. Itaqz
 ab illo tempore satis cauet / cum illa
 ithaciane ptis commūōe misceri. Ce-
 terz quosdam ex menegummiis tar-
 dius qz solebat / et grā minore curaret.
 subinde nobis cum lacrimis fatebatur.

no mestus

se pp communione illius maluz. cui
se uel pucto temporis necessitate no
spu inuasset. detrimentuz senti
re uirtutis. 2. dediti postea iuxta
ampl. nullam synodum adyt ab
omibz epos conuentibus se remouit.

Sed plane ut experti sumus
inimunita ad tps gram mul
tiplici mercede reparauit. Vidi poa
ad ipm in foribus monasterij ipius
adductum energumum. et prius
qz ad limen attingeret. fuisse cura
tum.

Estante quendam imp audiu.
Cum in terreno mari cursu il
lo quo romam tenditur nauigaret
subito turbulibus exortis. extremu
uite omniuz fuisse discrimen. in quo
cum quidam egyptius negociator n
dum xpianus. magna uoce clama
ret. deus martin eripe nos. mor

tempestati fuisse se
cum cursu cum
quorū quiete tenui
Veniens ex uita
cum familiam
ueraret. 7 in au
exemplo p totam
ignā peruenirent
real implorauit
tempore uir beatus
ficile impetrari.
dat domuz illam
uerberari. Tam
stant septem toto
tates orando et iei
uans. qz id quod
et impetraret. mor
diu na exptus bene
stantes simul ra
nam omi periculo li
etiam argenti libra

tempestatem fuisse sedatam / seq. op
tatum cursum cum summa placidi
equoris quiete tenuisse.

Uontius ex uicarys uir fidelis
cum familiam illius lues extre
ma uexaret / et in audite calamita
tis exemplo p totam domum corpo
ra egra peruenirent. martini per
litteras implorauit auxilium. quo
tempore uir beatus rem ee pmissit
difficile impetrari. Nam spu sen
tiebat domum illam diuino numi
ne uerberari. Tamen non prius
desistit septem totos dies totideqz
noctes orando et ieiunando conti
nuans / qz id quod exorando recepe
rat impetraret. mox ad eum licentia
diuina exptus beneficia pualauit.
Nuntians simul ragens gral. domum
suam omni periculo liberatam. Cetuz
etiam argenti libras obtulit. quas

Vir beatus / nec respuit / nec recipit.
Sed prius q̃ punctus illud mona-
sterij lumen attingeret. redimēdis
id captiuus continuo deputauit. Et
cum ei suggereretur a fratribus / ut ad
ex eo in sumptum monasterij resua-
ret / omnibz in angustum eē metuz /
multis deesse uestitum. Nos inq̃t
ecclia et pascit et uestiat. dūmodo
nichil nris uisibz quesisse uideam.

Succurrunt hoc loco illius uiri mag^a mi-
racula / que facilius admirari pos-
sumus q̃ referre. Agnoscitis pfecto qd
dico. multa sunt illius que nō q̃ant
explicari. Veluti istud est / quod ne
scio an ita ut gestum est a nobis pos-
sit exponi. Quidam e fratribus / no-
men nō ignoratis / sed celanda p̃loā
est / ne uirō sancto uerecundiam fe-
cerimus. Quidam ergo cum ad forna-
culam illius cartonum copiam repe-

riser. 7 admoda si-
tis pedibus super
lato inguine resid-
martinus factam
in uiriam / ma-
quis inquit nuda
stus inestit habet
ille frater anduuit
max inreputat ag-
nos cucurrit exa-
non sine ma-
sus est.

Quidam itaqz
que pua ad ma-
um illius aliteba-
nostes om̃s sectili
ndit duos demon-
que monasterio su-
onsistere. Inde al-
am istiusmodi ad-
tre. heia tebricio.

russet. 7 adinota sibi sellula diuini
 cati pedibus super ignem illuz nu-
 dato inguine resideret. continuo x
 martinus factam sacro tegmini se-
 sit in iuriam / magna uoce plani-
 g. Quis inquit nudato inguine / no-
 struz incestat habitaculuz. Hoc ubi
 ille frater audiuit / 7 ex conscientia
 quod increpabat agnouit / continuo
 ad nos cucurrit exanimus. pudore
 suuz non sine martini uirtute con-
 fessus est.

Quadam itaque die / dum i area
 que pua ad modum tabernacu-
 lum ellius alitebat. in illo suo qd
 nostres omis seculi ligneos resecussz.
 vidit duos demones in excelsa illa
 que monasterio supereminet rupe
 consistere. Inde alacres ac letos. uo-
 cem istiusmodi adhortationis erut
 tere. heia tebricio. heia tebricio.

177
Credo cernebant nulum eminus
propinquantes consilii quodam illi
rabiem spiritus suscitassent. Nec
motha bricio furibundus irrupit
ibi plenus insanie. enomus in
martinuz, nulle conuicia obui-
gatus enim pridie ab eo fuerat.
Cur qui nihil unquam ante clerica-
tum, quippe qui in monasteriis
ab ipso martino nutritus huius
equos aleret. incipia compareret. et
nam ille tempore arguebatur a multis,
quod non solum pueros, sed etiam puel-
las scitis multibus coemisset. Quibus
rebus infelicissimus in sano felle
commotus. et ut credo precipue demo-
num illorum agitatus instinctu. ma-
tinum ita aggressus est. ut vir ma-
nibus temperaret. Cum quid scilicet
ultu placido, mente tranquilla,
infelici amentia per mutua uerba

coluberet. Sed in
redundabat. ut no-
tum uana ad m-
esser. tremantibus
ultu decolora. per
perit. se asserens
qui a primis annis
me sacras ecclesie di-
mo eductante cre-
dero et a principio
non posset milita-
re. et hunc per iane
phantasma dicitur
perit inter delira-
re euz multa. et
recre melius a-
sser. egressus ta-
mato qui per se periti
rapidus ea pre. q-
aurebat. Cum in-
tim omnes fugatu

cohiberet. Sed ita in eo neq̃ sp̃s
 redimdebatur / ut ne sua quide illi
 q̃ uis uana admodum mens sub
 esset. tremantibus labijs / incerto
 uultu decolora / pfurore rotabat ubi
 peccati / se asserens sanctiorem / q̃ppe
 qui a primis annis in monasterio
 m̃e sacras ecclie disciplinas ip̃o m̃a
 tino educante creuisset. martini
 uero & a principio quod ip̃e diffiteri
 non posset militie actibus sordius
 se. & nunc p̃ ianes sup̃stitiones.
 & phantasmatica uisionum ridicula.
 p̃suis inter deliramenta semisse.
 Hec cum multa / atq̃ alia etiã que
 reticere melius acerbiora uonu
 isset / egressus tandem furore sa
 nato q̃ p̃ se penitus iudicasset.
 rapidus ea p̃te. qua uenerat. re
 curebat. Cum intea credo p̃ mar
 tinu oves fugatis ab illius corde

al' senior

demonibus. reductus in penitentia
mox reuertitur. atq; ad martinu
se genua pstermit. Veniam posces.
fateri errorem. nec sine demone se
fuisse tandem senior confitetur. 170
erat apud martinum labor iste dif
ficialis. Ut ignoscere supplicanti. 1
Tunc et nobis omnibus sanctus ex
posuit. qualiter illum a demonibus
indisset agitari. se conuicias non
moueri. quae magis illi a quo essent
effusa nocuissent. Exinde cu idē
bricio multis apud eum magnisq;
criminibus sepe premeretur. cōgi
non potuit. Ut eum a pbiō submo
ueret. ne suam psequi uideretur
iniuriam. illud cōmemorans. si
xp̄s uictam passus est. cur ego non
patiar bricionem. Ad hoc postuma
mus. Audiat inquit istud exemplū
nr iste de primo. qui cum sit sa

piens inemor p̄s
futuor. si fuerit
insane. in sua se
testate. seuit in d
laicos. totumq; ter
cōmouet ultionem
um iugiter diuina
nec sp̄r. nec ratio
omnis. 7 miseran
i hac sola in sana
remeretur. uerū
et tranquillitatis
equis galle debu
sa. 7 sciret ignosc
reuter infum. 7
se prolatum fort
magis non ore in
ne locutum quia
atem. ut martin
laci tyranno simil
istis cuius cōmemo

piens inemer presentium / inemor
 futurorum. si fuerit breuiter offensus
 insaniunt in sua se non habens po-
 testate. sicut in clericos. crassat in
 laicos. totumque terrarum orbem in suam
 commouet ultionem. in qua per trieni-
 um uigiter diuinatione consistens.
 nec tempus. nec ratio sedatur. dolenda
 hominis. et miseranda conditio. etiam
 si hac sola in sanabiles mala peste
 premeretur. uerum ista ei patientie
 et tranquillitatis exempla referre
 sepius galle debueras. ut sciret ira
 sci. et sciret ignoscere. qui si istum ipsum
 breuiter inustum simonem meum
 in se prolatum forte cognouerit. sciat
 magis non ore inimici. quam amici animo
 me locutum quia si fieri posset op-
 tarem. ut martino potius episcopo. quam fa-
 laci tyranno similis diceretur. Quia
 istius eius commemoratio parum suauis

est. transeamus. et ad martinum
nr̃m galle redeamus. Tum ego
cum iam adesse uesperuz occiduo
sole sentirem. dies inq̃ abyt po
stumane. surgendum est. simul
tam studiosis auditoribz cena de
betur.

Quod martino autem expectare
non debes. ut ulla sit meta
referendi. latius ille diffundit.
q̃ ut ullo ualeat fine concludi.
Ista interim de illo uiro portabz
orienti. sed dum recurris diuisag
regiones. loca. portos. insulas. ur
besqz preter legis. martini nom̃
et gloriarn sparge p̃ populos. In p̃m̃
memento non preterire campa
maz et si maxime cursus iclenio
sit. non tamen tibi tanta sint ul
magnaz moraz ulla dispensa.
quoniam illic ad eas illustrem uiru

ac toto landatu
illi queso te prim
stri. quod uel h
uel hodie dirim
ne illi omnia re
reantur. ut mo
mri laudes ro
num illum n
italiam tantu
diffudit illric
o mundus. gl
m xpo uirtutu
mator. no abn
suo felice compo
ad africanu tra
uicita cartagin
ut ipse dixisti.
me p̃cipue de
nec solum ibi
sum. q̃uis sc
cōsecrati mure

ac toto laudatum orbe paulinuz;
 Illi queso te primum sermonis no
 stri. quod uel hesternis confecimus.
 uel hodie diximus uolumus enol
 ne illi omnia referes. illi cuncta
 recitabis. ut mox p illum sacras
 uiri laudes romana cognoscat. sic
 primum illum nrn libellum. no
 p italicam tantum. sed p totum et
 diffudit illiricum. Ille martinu
 no mundus. gloriaz. sanctazqz
 in xpo uirtutum pylimus esti
 mator. no abruet pfulez nrz. cu
 suo felice componere. Inde si forte
 ad africanam transfretabis. referes
 audita cartagin. hz iam ptem
 ut ipe dixisti. Virz nonerit. tu
 nunc pcpue de eo plura cognoscat.
 nec solum ibi ciprianuz martirez
 suum. qzuis scito sit illius sanguine
 consecrata. miretur. Jam si ad leua

achae tunc paululum deueni in
traueris. sciat corinthus. sciant a
thene. non sapientiores in achade
mia platonem. nec socratem i carce
re fortiores. felicem quicquid grecia
que meruit audire apostolum predicantem.
sed nequiquam credimus a christo gallias de
relictas. quibus donauerit hunc ma
tinum. Cum uero ad egyptum usque
pueneris. quicquid illa suorum sanctorum
hominibus et uirtutibus sit superba. tamen
non dedignet audire. quia illi
uel uniuersae alie in solo martino
europo non crescit.

Quoniam cum hierosolimam inde
petiturus. uentis cursibus uela
comiseris. negotium tibi uiri dolo
ris in iungo. sit si unquam ad illu
stris illius ptolamidis litus ac
cesseris. sollicitus inquiras ubi sit
consepultus noster ille pompeius.

neque si quidam in
uultus illius la
eti tunc. quod et in
at hanc uiam
re promittit. et
parce grammata
ad non aliter
necesse alloquar.
dixit quod si uel
semper audire
tunc. magis
mirare nolo tu
nunc ante tam
tu ignoti puluer
lastragi sorte
medio mari mo
no nactus littere
dant hoc opus
et illius abscessu
huerunt. Videant
et uel tunc aduer

nec fastidiat insitare ossa peregrina /
 Multas illic lacrimas tam ex affe-
 ctu tuo. q̃ ex ipsis fide visceribus.
 ac h̃ iam munere solum ip̃m flo-
 re purpureo ⁊ suauē redolentibus
 sparge graminibus. dices tamē illi.
 sed non asperere. non acerbē. cōpa-
 tientis alloquio. non exprobrantibus
 alogio q̃ si uel te quādam. uel me
 semper audire uoluisset et mar-
 tinum. magis q̃ illum quem no-
 minare uolo fuisse mutatus. ⁊
 nūq̃ amē tam crudeliter dissep-
 tus ignoti pulueris regione tegeret.
 Claufragi sorte p̃donis passus in
 medio mari mortem ⁊ iux̃ i extre-
 mo nactus litore sepulturam. Vi-
 deant h̃c opus suum. quicumq̃
 ex illius abscessu mihi nocere uo-
 luerunt. Videant gloriā suā.
 et uel nūc aduersus me crassari

desinant vindicari. Nec cum ma-
xime flebili voce gementibus
omnium lacrimis per nostra lamenta
commotis! cum magna quidem
martini admiratione. sed non
minore ex nostris fletibus dolere
discessit.

*Explicit liber quartus / et dialogus
tertius de vita sancti martini.*

*In diebus istis in
his confectis /
Martini de /
sanctis.*

Omnis trinitas est una divi-
nitas. ut autem per sacramen-
tum cognoscatur. Unitas est ab eo
qui est et spiritus sanctus / a quo qui est et
unigenitus. Sic existens divine
nature lucis spiritus. a se se per naturam
per substantiam maiestatis. pote-
statis. virtutis divine. lucis spiritus
unus in duobus / et uterque in id
ipsum. pater in filio / filius in pater.

in ipso sancto. / et
confitemur corpus per
super omnia cuncta
et igitur misterio
et nihil extantibus
et misterium me
capere non pot /
mona emartate.
monis bibliotheca
etiam mundum
mona scientia non
arabilis enarrari
nihil nullo modo
concludi. aut
substantia per divi-
et fons divine lu-
ne substantie natu-
na oratoria / quia
et in diebus / cum
verit mens humana
maiestate dicere.

284
in spū sancto. Sic in tribus psonis
confitemur corpus p̄sentie. quod
super omnia cuncta concludit. In
hoc igitur misterio credimus esse
ex nullis extantibus cuncta orta.
quod misterium mens humana
concupere non pot. nec oratoria
lingua emarcare. neqz diffusis
voluminis bibliothecarū volumina.
si totum mundum libri repleant.
diuina scientia non posset in en-
narrabilis enarrari. que ē in di-
cibilis nullo modo posset describi.
neqz concludi. aut uerbum aut
substantia p̄sa diuinitatis sue. q̄
est fons diuine lucis. huius
sue substantie natura. Quia si
qua oratoria. quia deficit fine
de indicibilia. cum consumma-
uerit mens humana de diuina
maiestate dicere. tunc incipit

q̄nta sit autem diuina clemētia,
nemo scit / nisi qui genuit. Et ne
mo conipit secreta patris / nisi is
qui p naturam nascendi iniciū
amisi. Omnis ergo mansuetudo
et modestia pitorū conuolat ad
pphetam. dominicam autoritate
psūmat dicendo. Credidi pp qd
locutus sum. Q̄ anteq p mysteriū
simpler sit pfessio. ut fundamē
tum ecclie solidet / aplica autori
tate. p̄destinatioe sequens. pre
sumat dicendo. de cetero meto
michi molestus sit / ego credo in
xp̄m / et hunc crucifixum. quia
cūm confitetur filius hominis
confitetur et sc̄m spiritum. quia de
sc̄o sp̄itu et maria uirgine me
diator natus / cuius confitetur p̄mo
genitum / necesse ē de unigenito
quod testimonium dicit / Vnus

. et solus .

et solum sine origi
personam prem con
tis diuine nature
diuinam nām ut
in duobus. et nōq̄
in filio. filius in
meto / in sancta e
in mortalia celia
men .

capit de transitu

Rebadio uen
antibus san
monore ep̄us plen
sanctitate. preber
ta beneficia. octuo
tatis sine anno. ep̄
simo sexto apud a
diocesis sue iticu
felicitate migravit a
autem media nocte

et solum sine origine esse. In tria
 personam primum confitetur. Existen-
 tis divine nature lucis spiritus qui in
 diuinam naturam ut superius est uno
 in duobus. et utque in ipsum. pater
 in filio. filius in patre. in spiritu
 sancto. in sancta ecclesia nunc et in
 immortalia secula seculorum
 amen.

Inapit de transitu sancti martini epi.

A Radadio uero et honorio imp-
 antibus sanctus martinus
 turonorum episcopus plenus uirtutibus
 et sanctitate. prebens infirmis mul-
 ta beneficia. octuagesimo primo e-
 tatis sue anno. episcopus aliter uige-
 simo sexto apud apud coudateles
 diocesis sue iteque excedens a seculo.
 feliciter migravit ad christum. Transiit
 autem media nocte. que dominica ha-

bebatur. attico cesareoque consilibus.
Multi. n. in eius transitu psalterii
uoces audierunt in celo. quod i
libro uirtutum eius pmo plenius
exposuimus. Nam cum primus
sanctus dei apud condatensem.
ut diximus incum egrotare cepis-
set. pictani populi ad eius transitum
sicut tyronici conuenerunt. quo
mirande gaudio altercatio inter
utrumque surrexit populus. dice-
bant enim pictani. noster est mo-
nachus. nobis abbas extitit. nos
requirimus commendatum. Suf-
ficiat nobis qd cum esset i mundo
usi fuisset eius colloquio. prius
q. conuiuio. firmati fuisset be-
dictionibus in sup. uirtutibus io-
cundati. sufficiant uobis ista oia.
Nobis liceat auferre uel clauem
examine. Ad hec tyronici respo-

debant. Si uirtus
sufficere dicatis.
solum positus. a
ne operatus. Na
mus. plurima. u
eius mortuos. n
sepe dicebat. i
te episcopatum fu
ego necesse e. ut
on impleat u
defunctis. Vobis
nobis adeo donat
antiquitus in stu
nte qua ordina
nidente sepulchr
monasterij priu
acate. Scitote q
sterium cum mo
fuit. his ergo liti
te non claudat. f
tuto a pictanis

debant. Si uirtutibus nobis factis
 sufficere dicatis. Scitote quia uo-
 biscum positus. amplius est q̃
 hic operatus. Nam ut p̃mitta-
 mus. plurima nobis resuscitauit
 duos mortuos. nobis unus. et ut
 ip̃e sepe dicebat. maior ei uirtus
 ante episcopatum fuit q̃ post ep̃atum.
 ergo necesse ē. ut quod nobiscum
 non impleuit minus. expleat ut
 defunctus. Vobis est n. ablatum.
 nobis adeo donatum. Verū si mor-
 antiquitus institutus suatur. In
 urbe qua ordinatus ē. habebit deo
 iubente sepulchrum. Certe si pro
 monasterij privilegio cupitis uē-
 dicare. Scitote quia p̃ ei mona-
 sterium cum mediolanensibus
 fuit. his ergo litigantibus sole r̃ue-
 te nox claudit. futurū ut mane
 facto a pictavis p̃ uolentia au-

feretur / sed deus omnipotens noluit
urbem tironicam a p[ro]p[ri]o frustra
patrono / deniq[ue] nocte media om[ni]s
pictam a somno fallacie cōp[er]iuit.
nec ullus superfuit / qui ex hac m[ul]-
titudine uigilaret. q[ui] ubi tironi-
ci eos conspiciunt obdormisse ap[ud]
h[ab]sam sanctissimi corporis glebā.
alii p[er] fenestras eueunt. alii foris
suscipiunt. positumq[ue] in mane cū
om[ni] populo p[er] inennam flumini
descendunt. Ingressiq[ue] ligeris
aluenum / ad urbem tironicam cū
magnis laudib[us] psallentes copio-
sum dirigunt gressum. de quor[um]
uocib[us] pictam expe[ct]ati nichil
de thesauro quem custodiebant
habentes / cum magna confusio[n]e
ad p[ro]p[ri]a sunt reuer[si]. Quod siq[ui]s
requirit cur post transitū graciā
epi. Unus tantū idest lictorū

usq[ue] ad sanctum
noverit q[uod] ob[is]te
hui[us] ciuitatis tironi-
cione sacerdotali
in qui eo tempor[is]
alte p[er] latebras d[omi]-
debrabant. Nar-
as re[ce]pti fuissent
habebant uerberib[us]
miciabantur. A
m[en] usq[ue] ad tran-
martin[um] anni q[ui]
decem computant
Item de transiti
Batus autem
his ciuitatis c[on]-
uite et p[er] ciuita la-
dico loca sancta c[on]-
post matutinos h[ab]-
deris circūret.
ur beatus obiit. a

usq; ad sanctum martinu fuerit.
 nouerit q; obfistentib; paganis.
 diu ciuitas tiromica. sine benedi-
 ctione sacerdotali fuit. Nam xpia-
 ni qui eo tempore uidebantur. o-
 culis p latebras diuinuz officiu
 celebrabant. Nam si qui a paga-
 nis repta fuissent xpiani. aut af-
 ficiebant uerberibus. aut gladio
 trucidabantur. A passione autez
 dñi usq; ad transitum sancti i
 martini anni quadringenti duo
 decim computantur.

Item de transitu eiusdem.

Batus autem seuerinus colome-
 sis ciuitatis epus ut honeste
 uite et p cuncta laudabilis. dñi die
 dñico loca sancta ex consuetudine
 post matutinos huiusmodi cur sues
 clericis circuiret. illa hora qua
 uir beatus obiit. audiunt choruz

quentium in sublimi. Vnde et archidiacono interrogavit si aures eius
percuterent uoces / quas ille atten-
tus audiret / rēdit nequē. tunc
ille diligenter inquit ausculta. Ar-
chidiaconus autem cepit sursum
collum extendere / aures erigere. Et
super summis articulis baculo sus-
tente stare. Sed credo eum non
fuisse equalis meriti. a quo hec
non merebantur audiri / tunc pro-
strati terre ipse pariter et beatus
episcopus dominus deprecabantur. ut
et diuina pietas audire pmitteret.
Erecti autem sursum. rursus
interrogat senex. quid audis. qui ait.
Voces psallentium tanquam in celo au-
dio. sed quid sit prius ignoro. cui
ille. Ego tibi quid sit narrabo. dom-
inus meus martinus episcopus migra-
uit ex hoc mundo. et nunc angeli

audendo. cum d-
ut parumper in-
uidentur. dia-
mque angelis re-
militum suum in-
confusus abscessit
vix peccatoribus
sacerdotem uolu-
ere. Hec sacer-
tur tempus. An-
turonis ueloci-
ent inquireret.
die horaque manu
ut transisse bea-
tus seuerinus au-
thorum. sed et si
namus historiam
scripsit cum libro
uelatum. **versic**
si d' transitu sciti m
Qoniam tempore

canendo. eum deferunt in excelsis.
 et ut parumper mora esset ut hec
 audirentur. diabolus eum cum
 iniquis angelis retinere temptauit.
 nihilque suum in eundem reprensus
 confusus abscessit. Quid ergo de
 nobis peccatoribus erit. si tantus
 sacerdotem uoluit pars iniqua
 nocere. hec sacerdote loquente. no
 tatur tempus. Archidiaconus mi
 sit tyronis uelociter qui hec dili
 gent inquireret. qui nemines eo
 die horaque manifestissime cogno
 uit transisse beatum uirum. quod sa
 ctus seuerinus audiuit psalletum
 chorum. sed et si ad seueri recur
 ramus historiam ipsa hora cum sibi
 scripsit cum libro uite sue fuisse re
 uelatum. *versiculus sancti ambro
 si de transitu sancti martini episcopi.*

Quoniam tempore beatus ambrosius

aug hodie flores eloquii per tota ecc^{ia}
redolentes. mediolanensi civitati
preerat epus. cui celebranti festa do
minici diei / ista erat consuetudo.
Et ueniens lector cum libro non
antea legere psumeret. qz sanctus
nuntius iussisset. factum est autem
ut illa die diuina. prophetica lectione
iam lecta. ante altare stante q lec
tionem beati pauli apli pferret.
beatissimus antistes ambrosius
sup scdm altare obdormiret. qd
indolentes multi. cum nullus eu
excitare psumeret. quod indolentes
multi transactis fere duarum aut
trium horarum spacijs. excitauerunt
eum dicentes. iam hora pterijt.
iubeat dominus lectorem lectionem
legere. expectat. n. populus ia ual
de lassus. Respondens autem beat
ambrosius. Nolite inquit turbari

multum enim
obdormisse. cui
dominus ostendere
noueritis fratres
sacerdotem egre
se. me autem e
rebuisse. pucta
apitellum tan
nus non exple
ati pariter 7 ac
tempus notan
ipsum diem te
quo beatus confe
crequus deserui
in quo transitu
angelorum exultat
lesum uirtutis
diabolus psumptio
uirtute roboratur.
uelatione glorifica
assumpsit cum a

multum enim mihi ualeret sic
 obdormisse. cum tale miraculum
 dominus ostendere dignatus sit. Nam
 noueritis fratrem nostrum martinum
 sacerdotem egressum de corpore fu-
 isse. me antequam eius funeri obsequium
 prebuissem. pactoque ex more suncio.
 capitellum tantum uobis excitari
 tibus non expleui. Tunc illi stupe-
 facti pariter et admirantes. diem
 et tempus notant solite requirere.
 quod ipsum diem tempusque requirunt.
 quo beatus confessor dixerat se eis
 exequiis deseruisse. O beatus uir
 in cuius transitu sanctorum canit nubes.
 angelorum exultat chorus. omnisque ce-
 lestium uirtutum occurrit exercitus. et
 diabolus presumptioe confunditur. ecclesie
 uirtute roboratur. sacerdotes dei re-
 uelatione glorificantur que michael
 assumpsit cum angelis maria su-

scipit cum virginum choris. paradi-
sus retinet letum cum sanctis.
Sed quid nos in laudem eius
temptamus qd no sufficimus
adimplere. ipse est. n. laus illius
cuius laus ab eius ore nunq re-
cessit. Nam nos utinaz vel sim-
plicem possimus historias expli-
care. *De translatione corporis
sancti martini epi.*

Opere precium est. n. etia illd
in serere lectioni. qualiter scz
eius corpusculum in loco ubi ne
adoratur. fuit angelo annuente
translatum. Anno sexagesimo qua-
to post transitum gloriosi doni
martini. beatus petrus tiroice
sedis cathedram sortitus e dig-
nitatis. adeptusqz hunc apicem
cum magno notoz consensu. fu-
damenta templi ampliora qz fue-

unt sup beata
disposuit. quod
studio mirifice
tu. de qua fabri-
loqueremur etia
e. conticere ex
minimus. adu-
tempore sacerdo-
tur. et sancti
ubi sepultu-
tur. conuocau-
diem. festi-
os. sed et abba-
clericorum no m-
nem. Et quia l-
mily agere uol-
ma nocte. facto
saculo. terram
miz tumultu-
quo detecto. ma-
nerynt in ciuim

runt sup beata membra locare &
 disposuit. quod sagaci insistens
 studio mirifice mancipavit effec-
 tu. de qua fabrica multum quod
 loqueremur erat. sed quia pnes
 ē. conticere exinde melius pu-
 tauimus. adueniente ergo optato
 tempore sacerdoti ut ecclā dedica-
 retur. & sanctuz corpusculum a
 loco ubi sepultum fuerat. trasfer-
 retur. conuocauit beatus ppētius
 ad diem. festum uicinos pontifi-
 ces. sed et abbatum ac diūsoꝝ
 clericorū nō minimā multitudi-
 nem. Et quia hoc in kalendis
 iulij agere uolebat. vigilata
 una nocte. facto mane. accepto
 sarculo. terramque erat sup sã-
 ctuz tumultuz ceperunt effodere.
 quo detecto. manus ut euz cōmo-
 uerent incipiunt. Hicq; multitu-

do tota laborans nihil prorsus p to
tam diem pfectat. Vigilata denique
alia nocte ite temptantes nihil
oio agere potuerunt. Tunc conturba
ti atque exterriti. quid facerent ne
sciebant. dicit eis unus ex clericis.
Statim. quia post hunc triduum na
talis epatus eius ee consueuerat.
et forsitan in hac se transferri uos
ad monet. tunc ieiunijs et oronibus
ac ingi psalento die noctique in
sistentes. triduum illud continue
duxerunt. Quarta autem die ac
cedentes. ponentesque manus. no
ualebant penitus monere sepul
chrum. pauore autem omnes exte
riti. iam in hoc stantes. ut tera
uasculum quod detegerant operi
rent. Apparuit eis ueneranda o
mnie senex. ad instar uirius can
dorem efferens. et dicens se esse

abstem aut eis. u
in retardatis. Non
martinus stantem
paratum si manus
tactum pallium qu
fuit manus ad la
liqui sacerdotibus.
careis. Imposita q
erunt cuncti uoce
celso. in ad sem
nus sarcophagus in
motum in loco u
mo annuete pduc
uitatem sacerdot
est. dictis etiam r
num est ad con u
solite senem. nec
ner homo quidem e
ar. uidisset. Cre
set uirtus angelica
mum se uidisse.

abbatem aut eis. usque quo turbamini
 et tardatis. Non uidetis domum
 martinus stantem. Vos adiuuare
 paratum si manus apponatis. tunc
 iactans pallium quo utebatur. po-
 suit manus ad sarcophagus cum re-
 liquis sacerdotibus. crucibus paratis
 et cereis. Impositaque antiphona de-
 derunt cuncti uoces psallentium in
 excelsis. tunc ad senis conatum pro-
 tinus sarcophagus in summa leuitate
 comotum in loco ubi nunc adoratur
 domino annuente perducitur. quod ad uo-
 luntatem sacerdotis compositum
 est. dictis etiam missis. ut uen-
 tum est ad conuiuium requireret
 sollicite senem. nequaquam reperunt. Sed
 nec homo quidem extitit qui erire
 eum uidisset. Credo quod aliqua fuis-
 set uirtus angelica. qui et beatorum
 mirum se uidisse prouocauit. Et

denique nulli comparuit. In quo
loco. ex illa die multe uirtutes fete
sunt. que p negligentiam nō sūt
scripte. Nos uero de q̄to nō tēpore
aut fieri uidimus. aut factū cete
cognouimus filere nequimus.

*Explicit uita scti martini.
Incipunt uersus in foribus p̄nc
celle scti martini.*

V enim en istuc. hic nō p̄soat heu.
V enim en istuc ⁊ crucis arma filēt.
V ere bellator dō. dormit sonat heu.
Bellatō dormit. desideradus homo.
Intremus tū ⁊ fletu p̄cibqz p̄cem.
Sanctorū dñm martinūqz deum.
Et tēnamqz loco quē sct̄s fletu rigabit.
Auxiliū nobis sp̄s eius erit.
Bellator dōmit tu nos s̄ p̄tege xpe
Et non dormitas p̄tege israhelē.
Ite in cella alia.

Hic i habitant dñi uestigia lambēs.

292
Hic i habitant uir crucis arma gerens
Hic i habitant scis purusqz sacerdos.
Hic i habitant corpore corde pbues.
Hic i habitant scituz cui scia fides e.
V mbo crucis. uerbo splēdid' atqz mīcag.
Hic i habitant felix heredita sb antro.
Hic i habitant quē pacisius habet.

Item in cellula intiore Vñ.

Es ancte d's misere loci quē sep amasti.
Dilige. multiplica. ptege. semp ama.
Q nado cōpleto pastore ppr nostruz
Ad loca migrasti lucida. scia. bona.
Et os quoqz mallatu pclaro alay scie tuay.
P tege. cōserua. dilige semp ama.
E npplicat retinō dōnes tribuasqz bēigns.
V t nos met scis ac sumus ille uiuet.

Item illic sup locum lecti eius.

Qualia sunt istie bellatis tel frānt.
Idimuz abntoz euz sunt ee uny.
Cartones atros. cerneres horretia qz.
P ulueris a nebulas sctida cūcta

Sumu

Cilicium subter capiti lapis. et circum altus
Exelsis membris hic uidebare thorax.
Sellula namque fuit reges in nocte silenti.
Piscano aut cathreda hic. hec quoque selladie.
Incipiunt usus basilice primi apud orientis.
Ingredies templum. fert ad sublima uultum.
Exelsus aditus. suscipit alta fides.
Esto humilis sensu. sed spe sectae uacante!
Martirus referat quas uenerant fores.
Hec tuta est turris trepidis obiecta superbis
Et lata excludens nuntia corda regens.
Cellior illa tamen quam celi uixit ad arcem.
Natum astriges. abitiosa uiris.
Unde uocat populos qui primis ad bona
Siderem ingressus scitificauit iter.
Intraturi aulam uenerantes limina
pellite mundanas toto de pectore curas.
Et desiderijs animis uacuate perframes.
Votum corpus remeat qui iusta precatur.
Quisq; templum dei petiturus mente serena
Ingredieris. Veniam culpis deposcere seris.

on aio debes / non
ne petis ipetras si
ide ut ipe ait. sic
Incipit in introitu apud
et euangelice uide
Dicit euangelico r
Quisq; uenit summo
cui corde tremens
cesset opere nem
sub hac pariter
census desit. in
queq; excusat te
factu constat gloria
tribuit quamq;
na h. dedit. mar
ut opum cumulos sci
relatus uidue pau
tate uimul celoz
ublime uerit iusti
onq; multa dedit.
audari meruit u

Non aīo debes / non titubare fide.
 & ne petis ipetras si puro pectore possas.
 fide ut ipse ait. sic tua salus erit.

*Ite i introitu apte occidētis. histo
 ria euangelice uidue.*

Ducat euangelico xpm smone fatei
 & usqz uenit summo nota offere deo.
 & zui cōde tremens supplex genu cernuus oret.
 & i cesset opere nempe fides uacua ē.
 Lege sub hac pariter locuplex putqz paupqz tenet.
 Cui census desit. mētez pbatit opus.
 Nec quēqz excusat tenuis atqz arcta facultas.
 Affectu constat gloria / nō pto.
 & in tribuit qāniqz opus ē. is plūma offert.
 pua l3. dedit. maria queqz cupit.
 I ut opū cumulos scim ul' dona potētū.
 p relataz uidue pauperis ēē fidez
 Merente uimul celoz regna duobz.
 & ublime uexit iustus i astra pater.
 Nonqz multa dedit. s3 q s illa reliqt.
 Laudari meruit iudicis ore dei.

Item uersus apte ligens sup hostiu
Discipulis percipiente dno i mari nau-
gantibus. uentis flantibus. flucti-
bus exsiccatis. dno sup mare pedibus
ambulabat. et scro petro mergenti
manum porrigit. et ipm de piculo
liberat.

Sanctissima xpi ecclia que e mater
oim eccliarum quam fidauerunt apli
i qua descendit sps sanctus super
aplos i spe ignis linguarum. mea po-
situs e thronus iacobi apli et colum-
pna in qua uiberatus e xpus.

Q' sqz solo adclimis misisti i puluere uisu.
H uidaqz illisa p'sisti lumina terre.
A ttoles oculos trepido miracula uisu.
C oncipe et eximio carz comitte patre.
N illa pot tantis coplecti pagina uires.
Q zqz his titulis cemita et laxa notet.
T errenu no claudit opus qd regia celi.
S uscipit et rotulis i'scribit sydera.

Sumus

Martini si queri
amde polu ser
lli conuinctuz
et tantez eterni
si dubitas in q
Qui famuli m
A cordis reliqui
Duz naranda u
n sanctis qeqd
instaurate cleo
cas. claudus
ibilis. opp'su
is aplici gau
in flens atqz
Nubila. quod r
et pete p'sidui
i neuctuz p'git p
ite sup arcum
Qz metuenctus
templuz dei c
ite circa tui

N artum si queris apem trās astra resurges.
 Et cande polū scrutatus in ethera celi.
 Illi coniunctus dño p̄p̄te patrum.
 Sectantez eterni semp uestigia regis.
 Si dubitas in gesta oculis miracula cene.
 Qui famuli meritis uer9 saluato honorat.
 A credis reliquis nūc tot milia testas.
 Duz nārandā uides solers et in sa reteris.
 In sanctis q̄q̄d signauit pagina libri.
 In staurate deo q̄ sc̄ti munere gaudet.
 Cecus. claudus. in op̄s. furiosus anrig eger.
 Debilis. opp̄ssus. captiuus. mestus egen9.
 O is aplici gaudet curatio signis.
 Qui flens atqz fuit. letus. redit. oīa cedūt.
 Rubila. quod meituz turbas. medecia serenat.
 Expete p̄sidū nō frustra hec limina pulsas.
 Inuictus p̄git pietas p̄ligia mūdū.
 Itē sup arcum absidis altaris.
 Quis metuenctus ē locus iste. uere
 templuz dei et porta celi.
 Itē circa tumultuz ab uno latere.

Hic conditus est scite memorie marti-
nis ep̄us cuius anima in manu dei
est. sed hic totus ē p̄ns. manifestus
om̄i gr̄a uirtutum.

Item in alio latere.

Certamen bonum certauit. cursum
consummavit. fidem suavit. de ce-
tero reposita est illi corona iustitie.
quam reddet illi dominus in illa
die iustus iudex. *Item de super.*

Confessor meritis martir cruce. apl̄s actu.
Martinus celo p̄minet hic tumulo.
Sit memor et miscere purgas peccata uite.
O cultet meritis crimina n̄ra suas.

Item in absida.

Martini corpus totis uenerabile tēis.
In quo post uite tempora uiuit honō.
Tenerat hic p̄mū plebeo maxima cultu.
Que cōfessori nō erat equa suo.
Nec desistebat cūes onerare pudā.
Gloria magna uiri. gr̄a p̄ua loci.

Antisteg.

A nctus sed qui numeratur scit ab ipso.
 Longam ppetuis sustulit iudicia.
 Internum remouens machi penetrale sacelli.
 Implaqz tecta lenas exteioe domo.
 Creueruntqz simul ualido t'buete patio.
 In spaci sedis coeditor iueritis.
 Quis salomone pot confingere teplo.
 Septima que mudo fabrica mira fuit.
 Nam genus. auro. argeto. sic splenduit illd.
 I stud trasgreditur cuncta metalla fide.
 Z mor abi inordax absoluantqz pores.
 Nihil monet aut addat gaurula postestas.
 Dumqz uenit xpus pplos q suscitet oes.
 Ppetuo durent culmina ppetui.

depos

Deposito sci martini tuo idus noubr
 pausant in pace dñi nocte media.
 Quinqz beatorū retinet domus ista coronas.
 Quon si titulu relegas 7 noia noscas.
 In celis q scripta manet sepeqz manebūt.
 Hic ouat ex utero scis baptista johes.

Hic felix victor pij gervasio almu.
P talisqz sacē. sunt hic p secula testes
Q uera docuere fidē cruce. sāguie mōte.
I uctiqz simul digiti de corpore xpi.
E fficiunt cellā mag' etānie palma
P petui dignisqz deo quā floibz ornat.
E liseby tibi scia fides. si ē dedita mēs ē.
P ōtificis sacri mēitorū r mole phēnig
H ic studiose potes mātini discere lectō
O rtuz. militiaz. natales. gesta. pētes.
D octnā. mōes. pōia. bella triumphos.
S upplitia. pēiaz. discimā. dicta. labōes.
P remia. uirtutes. eunū. pōia. laudes.
B asilica sancti martini abest a cini
tate passus quingentos fere r quin
quaginta. hēt in longum pedes cen
tum sexaginta. i lato pedes sexa
ginta. hēt in alto usqz ad camerā
pedes. xlv. fenestras in altario xxxij.
Colupnas. xlv. In toto edificio fene
stras. lxxij. Colupnas cetū viginti.

hostia acto. tri
in corpore. al
i solennitate
certo idus non
martini esse in
die mō missan
non uily. ordi
lationes corpor
hēce ee cognosce
mēs missan
is. hoc si fecer
in futuro pa
lege ut credat
eternus.

hostia octo . tria in altarijs . quinqz
in corpore . ut casso uel capso .

In **solemnitate basilice sc̃i martini.**

Tercio idus nonēbris depositionē sc̃i
martini esse noueris . Undecimo
die m̃s missam celebrā . quarto
non iulij . ordinationē ep̃atus . Trāsl
lationē corporis . dedicationē basi
lice eē cognosce . Quarta die ip̃ius
m̃is missam deuotissime celebra
bis . hoc si feceris et in p̃nti seculo .
et in futuro patrocinia illius p̃merabis .
Lege ut credas . crede . ut utnas in
eternū .

Qui precepit aquam po-
pulo producere petra.
Hic ualet ingenium
inlustrare meum.
Vnde tuam vitam
zeno sanctissime sciba.

Arbitor ee primum signa referre stili.

In quibus excelsus crescis uelut alta
cypressus.

Galia dum mitor gaudeo si superor.

Si quis p'ticos sciti numerauerit actus.

Computet arua soli / computet astri poli.

Paucula de multis iactent semina sulag.

Incremeta dabis ditia xpe saties.

Obis igit fratres charissimi.

Breuitate et apte sciti genonis

quedam gesta naramus. uel

que olim dum uineret fecerat. ul

q post obitum mature futura reliq

rat seu que p'intualla tpy deinde

emicuuerunt / nec p'tereunda sunt

que religiosi uiri / quibus cum ste
tinus fidelibus oculis uiderunt.
Paucā tñ de multis. uelut opoſa
apicula uolitans circū gratatibā.
plūā reliq̄t. pauca excerptit / ſed
cultiora / q̄ ad mellitam aulā ſui
regis preſentat. Pluribus cauſis
ſanctorū p̄onia ſunt digna memo
ria. celata uis breui temporē obli
uionem capit / neq; de ſe abſint
maculam deſidie. q̄ magnalia
ſctorū / ſilentio pictura / pigritatē ſe
bere. Que lingua ſileat dum ſe
pulti ſunt uiuentem egrotum / aut
extendit / aut illuminat / aut mū
dat / aut aliquo mō curat / uel et
mortuum ſuſcitāt. Dignū ē hos
triūphos attollere. Et nr̄is poſtēis
relinquere / ut dignas laudes uic
torioſus ſanctus ſuſcipiat. ⁊ de
uota religio populi / documenta

ſanctitatis.
ſuūtitis ar
tes imagine
bella extolle
illecti / ut ill
ugebant. or
nūphos p̄cla
p̄momenta l
toſ. q̄ p̄ ſilen
formam ui
ne uirtutes u
erit ferreus
om ſimillan
multimedia
et ad manu
gionis cultu
quibus cauſis
bilis metam
q̄ ydolatre i
feta ē / niſi ſi
rabilibus. Quo

sanctitatis / 7 incrementa debite
 suututis arripiat. Gentiles inde
 tes imagines triumphantiū / eorū
 bella extollebant. Et tali exemplo
 illecti / ut illis similes fierēt / sa-
 tagebant. orthodoxi nri / dum t-
 triumphos pclarissimū uiri / meli-
 p momenta loquentis littere edi-
 tos / q̄ p silentis et moute statue
 formam uulgatos uiderit. nō
 ne uirtutes uirtutibz auxerit. ille
 erit ferreus et indurato phara-
 omi simillimus. cuius feritate tā
 multimoda signa n̄ demulcet.
 Et ad mansuetudinis / atqz reli-
 gionis cultum / non informant.
 Quibus causis atqz rōnibz mira-
 bilis metamorphosis / sinagege at
 qz ydolatre i p̄mitina eandem
 fetā ē / nisi signis / 7 sanctorū mi-
 rabilibus. Que ad huc spirant. ad

exprobrandam in credulitatem
multorum / et ad beatificationem bo-
norum. Sic enim sopita religio susci-
tatur. et desideriosius studium ecclesie in-
melius permutatur. Hec honesta et u-
tilia munera ihesus sanctus est pollicatus. et
verbarum sanctitatis sic clarescent. et luce-
na non solum modio sed super candellabrum
posita omnibus qui in domo sancte illucet
Sed gratiam curatoris plurimum sanctorum
sunt adepti. Inter quos multitudine
miraculorum beatissimum genus velut lu-
cifer matutinus rutilat. Quero
na gloriosa et felicissima tam miri-
ficata huius patrocinia hic diligens
patronus immetentem periculorum in petu
discepat et inimicorum in visibilibus et
visibilium molimina eliminat / cui
si seruire sapias opuleta eris satis.
tam diuinis armis quam terrenis gaudes
Sed post colloquii formula ad extor-

diu negotii
O ipse quo
lieno falces
Prima fronte
benignus ext
qua mitissia
de nouo rege
cepit in regno
tate delectus
mum magnum
egyptiorum et in
m iuberet tam
magis artu
fuso per omem
tudines sanctorum
ilico nephary
re rege per se
romani ignom
plas ostendit.
rima donec u
titus ut ipse ac

Quid negotij pperemus
 O ipse quo valezianus cu filio ga
 lieno fasces romani ipery suscep
 prima fronte regimur humanus et
 benignus extitit erga famulos dei
 quia mitissima sors regnoru solet ee
 sub nouo rege. Sed postquam uetustati
 cepit in regno deprauatus e. et aueu
 tate delectus per quedam doctore pelli
 mus magum et principe magorum
 egyptioru et iustos et scos uiros in terri
 m iuberet tamquam qui aduersaretur in
 magicis artibus quibus ipse sordibat
 fuso per omnes romani regni lati
 tudines scoru sanguine. Valerianus
 ilico nephary auctor edicti asapo
 re rege per se captus in pator ppli
 romani ignominiosa seruitute ap
 plas et seruuit. hoc in famis officij. et
 rima donec uixerit danatode sor
 titus ut ipse actiuis huius regem in

ascensur equis nō manu s; dor
so attolleret.

Et galeus claro dei iudicio at
teritus q̄ta misero college per
motus exēplo pace eccl̄is trepi
da satisfactione restituit. Quor
ad huc septa romana regēte
dionisiū uir reuēndissimū apo
stolice sedis apicē ascēderat.

Eodem t̄p̄is curiculo. Ceno egregi
pastor prestatissimū tā ope quaz
s; mone i urbe verona fuit inco
nicatus. Quē ppli magnitudine
q̄ altitudine edificiorū q̄ reliquis in
cremētis q̄ ornāmētis urbanis in
ter ytalie ciuitates florebat. Sed
veronenses fidei radicē hic ortho do
se fidei doctor oīa delirāmēta paga
norū velud clara lux tenebras ab
urbe sua fugauit et pplm adhuc
i forme sigillo forme dei ymagi

namit. Fuit
sificatus q̄ a
v̄r assertion
videtur. qd
Prinsq̄ te f
ante q̄
ficiam te.
Eniq; pbutat
cremētis
v̄r p̄ facerrim
i p̄plo meret
ppl̄i om̄s qu
miracula qz
exist querfa
liculeter em
rat em̄ sedē
norū parte op
is ieiunys q̄
petes vt sibi
mellifere pred
ortur ad quē

navit. Fuit quippe amicus utero
 sanctificatus et acinabulis bene dictus.
 Ut assertionem divinam in eo repeti
 videtur. quod veremur deum est. et
 Priusquam te formare in utero novi
 te et ante quam exires de ventre sancti
 ficavi te.

Et inquit probitatis atque sancte virgibus
 in cecementis ad hoc pertingere meruit
 ut per sacerrima vitas fieri pastor
 in populo mereretur. Nempe audiat
 populi omnes qui eius cupiunt noscere
 miracula quia in omni terra sonus
 excijt conversatorum eius. et sanctitatis
 luculeter emicant.

Erat enim sedes in monasterio in secre
 tiori parte oppidi veronensis. et in
 is ieiuniis et orationibus acerbis admo
 petes ut sibi dignaretur aditum
 mellifere predicatoris in populos appire.

Ergo adqueitadas in amore christi.

aias bonis die noctisque tectus
erat. Re uera quoniam sanctus eiusque pu-
rissimus illuminator metius doctor
existebat sicut ipsa veritas loquitur
dicens. Non enim estis qui lo-
quimini. sed spiritus patris ueri qui loquitur
in uobis. ita affabilis erat in sermone
et in mansuetudine seu mitis in
habetu. ut uere de ipso credetur esse.
ab omnibus uenientibus ad se ita ala-
cer et splendido nitore facundie in-
uolans ut mox ad eum properantes re-
lictis ydolis et prauitate gentilitatis
excepti domino credentibus ihesu christo

Per idem tempus iussu urbem ueroam
egrediens idem uir a monasterio
duz in athesi flumine piscationis exercitio
fugeretur erectis sursum oculis uidit
ex aduerso quedam homines in plan-
tiro bobus sub iunctis per precepit in-
amnes demergi. Tanta quippe et

misabilis
ut palam
intelligi hoc
actum. Sicut
tenet luminem
cognouit lumen
metu diaboli
In terra uir de
nisi fecit sancte
uice et dixit. In-
na. ne prima
uit. Quod intelli-
spexit uelut
enauit et cla-
stidore horum
se precipitat
mitis aias h
lucrarum in pa-
ones circumspecti
primatibus abire
aut dei genio

misabilis velocitate ferebatur. et
 ut palam cunctis cernentibus daret
 intelligi hoc diaboli arte fuisse per
 actum. Sactus itaque vir dei dum in
 tentis luminibus hoc alioquin perspicere
 cognovit limphaticarum viri ruina
 factum diaboli esse.

In terra vir dei elevata sursum ma
 nu fecit sancte crucis signum frequenter
 vice et dixit. Revertere retro satha
 na. ne perimas hominem quem deus crea
 vit. Quod intellexit signum. ut diabolus a
 speiret velut fumus vento raptus
 evaniret et clamoribus nimis ac
 stridore horribili quasi de alta ru
 pe precipitaret aut et si non hic me per
 mittis animas hominum mea obsidione
 liberare in patris sui in notas regi
 ones circumquaque sitas ad actuum
 private abire impediretur. Sancte
 autem dei genitor dixit. Non te permittat

dominus dire aliquid agere aduersus
suum suum. His ita transactis cum
detestabili ullulatu et clamore
discessit. Festinas itaque demon.
in gressus est nocte palatium cesaris.
galienam arrepta quae filia eius quae
tunc temporis unica parentibus erat cepit
crudeliter uexare. Misabilis quoque
pater simulque tota domus regia
interstitia versa cruciatu et mero
re ingenti affligebatur. eo quod tam
aceriter puella suffocaretur. quae
domini crudeli uexatione corripetur et
cepit per os infantule regis filiae
tenui clamare dicere. Non egre
diaz a corpore isto nisi ceno uene
rit episcopus. Tunc per ipsum ipsum cohae
tus migrabo. Quod utique ut hoc
regi galieno innotuit missis apa
ritibus sollicita in tentore cepit in
uestigare sicubi scire potuisset in

uenire ueni
milites uel
sibi pergit. Illi
lapides qui in
partis apostro
phae more piscis
fuerunt ei
eis erat. cepit
cruciatu inter
et tu homo dei.
In cenone e
regis perquir
dit. At quid n
et quauis tra
ceno uocor. J
nec milites
multa colloqu
istam destinati
patet in timat
runt. Rogat t
quia uult fac

uenire iuruz. Ex iussu aut regis
 milites uelocibz adiuuruz rei gre
 ssibz pgrit. Ille aut sedebat super
 lapidez qui i pxiō erat moasteri
 7 artiz apostolice i strumta baiulas
 ex more piscabat i flumine.

Quoniam autem milites qui ignoti
 eis erat. cepit soliate sem rei sa
 cerdote interrogare dicentes. Quis
 es tu ho dei? Indica nobis. si uidi
 sti cenone epim que nos ex iussu
 regis pquiremus. At ille respon
 dit. At qd missi estis dicite. Ego
 enz quauis tantillus seruus tu xpi
 cenno uocor. Igitur qferetes ad i
 uice milites dicebat i tra se. Qd
 multa colloquim? Indicem p quae
 istu destinati sumus adiuurū. Tunc
 pateter i timates bto sacerdoti dice
 runt. Rogat te rex uenire ad se
 quia mult facie tua uidere. Cenno

respondit. Quid mea rex vult hu-
militate cernere qui omnium xpiano-
rum manifestis iudiciis. inimicus
esse non desinit. At illi respondentes
dixerunt. Obsecrat enim te rex. ut fili-
as ipsius que in manu avaritatis ade-
monio vexatur. sanitati restituas.
quia unica illi est. Ille vero dixit eis.
Dominus ihesus christus opus est. Ite inquit. Ecce e-
go paulatim subsequor vos. oportet enim
ut mirabilia dei luce clarius omnibus
manifestentur. Mox expiscatura quas
cepit legatus regis galienus tres su-
mere iussit. Dum illi numero strepto. u-
num plus possem rapere. et quatuor
in feruetis aque totum intrent dei
bus datis decoctis ad epulas quartus
raptus crudus velut illesus in nase
natauerat. ut illicitum redderet glori-
cos comedent. Illi rubore perfusi vi-
tium rapine sentientes ob esse nature

in iuste acco-
ti redit. Q
culpa indul-
tendo adhibu-
nata sui domi-
Quo feco mi-
remearunt.
emergens vero
abscondetur a
posita. fecit o-
mni cruciabat
flugebatur p
eps rei. du
eo puenit q
milites. Ingre
sacerdote pala-
cepit ofestis p
clamare dicer
ti ad expellec
tium panore sc
re non possunt

i iuste acceptu scō piscatori pesca
 ti rediit. Vre dei pisce eis cessit
 7 culpa indulsit. hoc iusuz fide in
 tēdo adhibuit. Vt si roma pergēt
 nata sui dñi ad emone liberaret.
 Quo scō milites nra qua uenāt
 remeant.

Exurgens uō bts sacerdos. ne diuti
 abscedētuz ciuitas sup dñi mōtez
 posita. fecit orōnez pexitq palatiū
 ubi cruciabatur 7 lammetabiliter a
 fligebatur p sua filia rex. Scūs q
 eps dei. dñi celeriter agēt iter an
 eo puenit q hī qui missi fūant
 milites. Ingrediete siquidez xpi r
 sacerdote palatiū scō crucis signo
 cepit ofestis p os i fantule demon i
 clamare dicens. Ecce tu geno ueni
 sti ad expellectuz me. 7 ego ppter
 tuuz pauore scitatis scitatis hic sta
 re non possuz. his quidez auctoris

tenēs sacerdos manu puellę di-
xit. In noīe dñi nrī ihu xpi.
precipio tibi demon exi ab ea. 1
At ille publica cepit ⁊ horribili
uoce clamare dices. Et si hinc
ate fuero expulsi⁹ eo veroq;
ibiq; i uenies me ⁊ mee giganie
semen. popul⁹ qñe conari⁹ lu-
crari ludificabit. Xpi namq; sa-
cerdos sana mox ab oi temoma-
ce i cursione ludificatoe restituit
filiaz regis.

Propterea aut ut rex uidit galie-
nus hoc fem. attonitus ad mira-
toe corona regalez qua capite
gestabat sancto sacerdoti obtul-
lit dices. Tam salutifero medico
qui sanas unica filiaz mea resti-
tuit nullis munib; alijs placere
possum nisi meas offera coroam
Cum hoc gestus multitudo uidiss.

populi que
atenebus i
uersa genti
inter inibi
secretes sac
tur uiaz sa
veretur i v
pcoz. At u
accepit ar
ursam dist
Si dñs opa
laudis resti
is ita gest
ut ei licetia
restruedi. q
bricadi. cu
quenerit r
ille poposc
his similib;
tutib; ut
aplis ait.

populi que ad palatium ueniant
a tenebris in fidelitatem et errore
uersa genti crediderunt unam
mentem in ihesu christi domini nostri. Ob
secrantes sacerdote christi. ut docen
tur uiam salutis et baptismum me
reretur in remissionem percipere
peccatorum. At ubi sacerdos coronam
accepit a rege statim in partes di
uisam distribuit pauperibus dicens.
Si dominus operatur excelsa ipsi perpetue
laudem referatur et gloria

His ita gestis petijt bassimus geno
uit ei licentiam tribueret omnia ydola
destruendi. et basilicas in christi nomine fa
briandi. cuius alimicis precibus. ad
quoniam rex assensum in omnibus que
ille poposcerat. Nempe talibus et
his similibus in cedat optimatus uir
tutibus. ut impleretur in eo quod dominus
apostolus ait. Ecce dedi uobis potesta

tē calcandi sup̄ serpentes ⁊ scorpio-
nes ⁊ oēs mētē inimici. post hec
igitur ingressus sacerdos ciuita-
te verodā i trepidus predicabat
i xpi noīe verbis ⁊ hoc instāter
agebat ut fundit⁹ ydola destru-
eretur ⁊ i honore dñi hēdificare-
tur ecclie. Deniq; dñz hec agere
tur multitudo ppli paganorū se-
ues incessanter moliebatur ut i-
pediretur xpi famulus pateretur
Sed uigilante i seruis suis xpo ui-
cebatur mēdatur. qđ pura et rec-
tissima fides ab infidelib; cordib;
abigebat. Mox multitudo pro-
phana magis ad argumētū rei
diculi qđ ad ppositū alicui⁹ profi-
cui cadaver euectū i flumine.
an iui rei faciē obtulit dicens.
Si hoc ad i uocatē dei tui aui⁹
nraz desentes quā predicas doctri-

naz iui

nam imitab
sione gausu
xpi precatur.
dit illuc i pet
quētib; hoīe
tem verus de
ueat. Illi dñz
federe pmissi
uisionis clam
damus ⁊ ydo
Sic falsa tes
rentes xpo ce
pateatis sacro
p ppli i tercess
etate i xpi an
atq; ibidem u
baptismatis p
degrauitate p
it quia breues
mus i serere. f
vram q

nam imitabimur. Vir tui promissio-
 sione gauisus. pro uita exanimis
 xpi precatur. Sed quo oro ascen-
 dit illuc i petratio descendit que i
 quientibus hominibus restituit uoasera-
 tem verus deus est que iste pre-
 dicat. Illi duplia capti amo-
 tuz federe pmissiois. tu spectaculo i-
 uersionis clamauerunt. Credamur
 credamus. et ydola fallacia dimittamus.
 Sic falsa resentes. Veritati adhe-
 rentes xpo crediderunt. His eode-
 patratis sacro sca agebat antistes
 p ppli i tercessione ceu ab i eute-
 etate i xpi amore solutis erat. i
 atqz ibidem urbanaz visitatoez
 baptismatis pplo pegit. Hinc etia
 de gravitate piaeie altera anexu-
 it quia breues rutilos st no dubita-
 mus i serere. Hec ya qd statas fecit.
 vram. Vram quos p fidem genital

Unda ocepit p sacramta iaz par
turit ad desiderata qz totius festi
nate. Ecce uox i fantu 7 dulcis
uagitus auditur. Ecce parturie
tis vno de ventre clarissima tur
ba ocepit nouares ut iure spi
ritali unusqz nascatur. Ultro
curre aduere que tue no laboat
cu parit. Intrate q felices i trate
oms simul futuri lactates. Vetus
ho vester feliciter odepnatur 7 sac
guoris vnda sepellitur ut absol
uatur. 7 sepulcri mdo uiuificat
7 resurrectoris uira degustat. Oma
gna prouidentia dei nri. Obone r
mris caritas pura que una natum
tate vnu lac. Vnu stupedinz vna
spz sci prestat omibz dignitatez
Qua speciosuz est frs. Vt que cupi
du semphorueris stupeas passiz
i paupes 7 egenos sua bona unue

sa fundem
ydolatric
Itaqz bte e
q renatus
inmerit fi
qui i fanti
tauit pre
tauit. Et si
queritur o
humanitas
niz oms v
queclaz pa
Sine qua
nec disci
Nam pfect
suz res ois
pe cu no si
litate casti
caritate q
ta qstare n
ordo ut f

fa fundentes. Postremo que nouus
 ydolatrie fanu gaudeas dei teplus
 Itaqz bte est semper qui meminit
 qz renatus sit. beator qui no me
 minerit fuit an qd natus btissiz
 qui i fantia sua puectu tps no mu
 tant pretea sic tepacietia dispu
 tanit. Et si bta diuersis intutibz
 queritur cui cupidine flagrans
 humanitas p mometa suspirat
 tuz ois vno eodez qz osensu q
 quedaz pacietie defertur i portu
 Sine qua nec audiri nec capi
 nec disci quicqz potit nec doceri.
 Nam pfecto sola est ad qua proz
 fus res ois spectet dubiuz quip
 pe cu no sit spe fidez iustiaz uti
 litate castitate pbitate concordiaz
 caritate os artes ipa quoqz elem
 ta stare no posse sine eius eru
 ditoe ul freno. Est eiz pacietia

matura semper huilis cauta pru-
dens prouida oī necessitate q̄teta
qua uis turbationū tepestate tra-
quilla serenitate suaz nobilis i
turbuletare nō nouit penitetiaz
nescit altercatio qd sit ignorat.
om̄s deuitat aut portat i iurias
Incertū ē utruq; i passibilis uidi-
cetur. 7 cū aliqd sit passa quasi i
nichil passa sit i uenitux postre-
mo i possibile est fees eius esti-
mare uirtute cuius vinci vic-
toria est. Non illa loco vis ulla
detorquet. nō labor nō fames.
nō nuditas nō persecutio nō
metus nō piculus nō mors nō
tormenta morte ipa grauiora nō
potestas nō ambitio nō felicitas.
seper imobilis manet. Sed oq; i
uelle te si possim reruz om̄uz re-
gina paciētia magis moribus.

celebrare
i tuis mor-
tuis q̄ in a-
mbz oquie-
tiplicadis u-
quataz i fu-
prestat ne
ullo tpe de-
semper i te
bimibz ostit-
tatis es por-
li iugo eud-
tes inuisu-
equale reti-
da pitus a-
uituti uinc-
tio sepe libe-
tati prestat
teta cū sub-
puexisti. In
tu cotidiana

celebrare. Scio enim quod libenter
 in tuis moribus tuis fundamentis.
 tuis quam in alienis nudis quam semo-
 nibus quiescas neque tanta in mul-
 tiplicationis uirtutibus laude pomis
 quantas in finibus. Tu uirginitati
 prestas ne flos eius ullo morbo in
 ullo tempore deflorescat. Tu uariarum
 semper in tempestatum acerbis tur-
 bationibus constitute fidelissimus uidui-
 tatis es portus. Tu sanctissimo iunga-
 li iugo rudi ceruice binos bene-
 tes inuisum laboris ut amoris
 equale retinaculis blandis quam quod
 da pitus aureiga sponis. Tu ser-
 uiti unice ac fortissima solaci-
 tio sepe libertate paris. Tu paup-
 tati prestas ut heat totum sui
 teta cum sustinet totum. Tu prophas
 pueristi. Tu christo apostolos glutinasti
 Tu cotidiana martiris in me es et

corona. Inmurus fidei. fenestus
spei amica caritatis. In specialiter
oem pplm diuinas qz virtutes qñ
armes effusos. i vnius verticis no
duz. honore treore qz gñas. Se
lip est qui semper te huerit i se.
Sic scs zeno eps de doctrina bap
tismatis q pacieñe finierat. Ad hu
iusmodi q alia vestigia virtutuz
i uestigabat populuqz acquisitu
Cuius lingua velut fons i defi
ciens p exercicia diuini fontis
dogmata effluebat. i oem gñagi
onem priusqz atolesceret expur
gabat. q pazum credebat esse ac
tum cu aliqd sup esset agendum
Neqz amor secularis genitois
tantuz estuat i augeta faculta
te paruuloruz. duz timet nepem
ia fatigetur. quatuqz zeno in
paterni pectoris circa filios.

adoptionis
diuini uerb
Quos lucula
affectoe i po
omabat q i
toe eis i pe
gnatos tan
mixerat ut
in pr illos
diliget. Sz
tate q torque
is eccliam o
nator i sat
nocedi accip
lateo no n
tes veru et
q robustos
one lateocin
quos tolos
dñz triptiku
sit. Nam

adoptionis flagrabat ne opia
 diuini uerbi diuini tabesceret
 Quos luculeta oroe et affabili
 affectoe in portu et oportune sa
 cinabat et non paruum amoris ar
 dore eis in pectorabat. Unde pater
 et natos tante dilectiois fedus con
 iunxerat ut fere ambiguum esset
 an pro illos an illi patrem plus
 diligere. Sed diabolus doctrine felici
 tate et torquebatur que non exigu
 is ecclesiam opibus ditabat presti
 giorum in satiabilis mille formas
 nocendi accipit et explorat uelut
 lateo non modo in firmos et tituba
 tes verum etiam viros excellentes
 et robustos ut accepta occasi
 one latrocinium exerceat. Nam
 quos dolos suos contineat quum
 dominus tripliciter temptare presu
 pit. Nam hic artifex fraudu

lentus ydolatrie maiores & eorum
discipulos multis argumentis o tra
sa zenonis tirones ad huc rudes
i festabat. At ds qui dedit illis
se nosce auxit & posse. ut autem
signavit zenone sequentes o lorio
sa victoria triumphantis hostibus
reportates. Ipe uo scs accepta pal
ma no proiecit arma neq; suos
phice permisit. sed ee patissios
ad resistendum eisdem hostibus per
suasit nec nudis uerbis. sed fcoz
exemplis illos exagitabat. Nam i
uigilando orando ieiunando ele
mosinando miraculis coruscando
magnum robur ostendit illis i cul
cauit. & ut certatum fortiores rent
i resona pugna i dulcauit. & iust
zeno ut palma i dei domo florebat
& sua plantatio i eadem domo rau
la & i atreys domi dei uehementer

sebat. S
certam
corrupte
ret. qd
to mox
re quesi
cipit / qu
diutius
expulsi
ad se uoc
& karita
ille no o
sanguin
ne lum
futura
viriliter
ola vira
tis qz qu
nabit.
hic o u
coroaz

scibat. Sed tps instabat. Vt legiti
 certaminis coroz accipet / 7 aiaz ex
 corruptoe exuta i corruptoi redde
 ret. qd viruz dno pleniz no latu
 it / mox grege multo labore / sudo
 re quesituz quo iacebat / vocari pre
 cipit / quibz inspectis ait. Fily kī
 diutius uobiscuz ee malez sz dñs
 ergustuluz aie pulsat / 7 quā tedit
 ad se uocat. Nūc vñe fidei spei
 7 karitati eccliaz dei dñedo quā
 ille no quo ius pretio / sz proprio
 sanguine quesuit / ut eaz doctri
 ne lumine illustretis / et exēploz
 futura robozatis. Vigilate i fidē
 viriliter agite / 7 fortissimi i dño
 oia vñe i caritate dei fiant. Sci
 tis qz qui legitime certant coro
 nabūt. hic certate. hic pugnate
 hic dñi vitioz aciem dimiccate. ut
 coroz no tabetibz floribz aut

tēre subito opuit hoc ēz primo
mane factū ēst cū frequēs mlti-
tudo uerat quātū uix ecclie
sinus accepat. Ecce undiqz athe-
fis voragine basilica obsidetur. i
et usqz ad fenestras i petus illi
i fremunt atqz additū ianue cla-
usit. Stetit ac si illo elementū
i solitū pariete fuissz i mnta-
tū. prout uiderūt prius exa-
nimati sē ofortati sed iclusi i
mirabili obsidione iā plus fa-
mis qz fluminis piculū formi-
dabant. Illi laborates siti. pmo
dilluuij timore demde densitatē
calore venietes ad ianuā sitis
hūerūt presidij qd extraue-
rūt cē exitū. Haueret itaqz
ut aqua poterat. s; diffluere ut
aqua nō poterat. Stans an iā
maz ad ondūz scī meru. et

aqua er
aqua s
locū. A
7 metu
tes qz iā
bant ut
i credēt
alucū su
athetis v
austit
runt? Tu
tūz ac r
a qua uo
Sed aliqu
ea cōruse
p aperta
lūt firm
minuit.
Ec longe
fama cal
dialogice

Si optio nobis daretur suam
 vitam nra morte commutare
 mure. Hec nota ai ois etas fu
 debat et pro amore pastoris eni
 labat ai dignas exequias per
 soluerut sepellientes no longe
 ab urbe ubi deo feliciter sacri
 ficare consueuerat. Multiplices
 et varie mirabilis spes repente
 circa tumulum eius apparuerut.
 Sz ex galien ois uiri religio
 si memores consanguineos deus
 o liberate eo loci ubi tanta mar
 garita quicuerat templum ostend
 erant aquo qua plures non
 uenietes redierut i quo non
 uidetes uiderut cuius beneficia
 a no nulli eorum ad huc et olim
 senserut. Sz die natalis sui a
 qua fluminis i tempie acria
 i tumuit et circūqz superfacie

i solentes & remittetes effecti sunt
religionis milites. Nunc nunc
nobis videtur traslatio eius se-
riem notificare qz i gestione huius
negotii quedam memoratu digna
claruerunt qua traslatio acta
e. Cum rotaldus vir attribui-
tis psoe prestatissimus pastoralis
curam verone gerebat & pipinus
rex caruli filius que adrianus
pp baptizavit regni ytalici re-
gebat. Rex vero veronam re-
gali situ preedita plus ceteris
urbibus diligebat & cum episcopo sibi
dilecto frequens colloquium he-
bat qui dum quadam die piter
sancti zenonis eadem iocundantur
& tam de auditis quam visis mi-
rabilibus huius loquentur rationa-
biliter & digne proposuerunt ut ma-
gnus thesaurus huius quam oportet

possi
recl
ficat
lup m
met
te ac
edite
corpo
cu pr
tibz
respe
mult
denu
cu in
rner
ut m
ossa
quid
batur
re m
tes ex

aqua erat ad adiutorium 7 qñ
 aqua s nō erat ad inuadendum
 locū. Ad op̄stituti iter spem
 7 metu / merore 7 gaudiū stan
 tes qz iacetes nō valebant roga
 bant vt qui aqua op̄scant nē
 i gredētur ideoz coheret ut ad
 alucū suūz regrederetur. Stāti
 athelis velut hostis persequētur
 affugit 7 obstione timidus dese
 runt. Tūc diuino misterio atte
 tus ac religiosus acto om̄s ui
 a qua uenērāt hylares rediērt
 Sed aliqua pars muri ciuitatis
 ea cōrūscatoe disrupta fuit. 7 qd
 p̄ aperta ianuā i trare nō ua
 luit firmissima ppugnacula di
 minuit.

Ec longe fama diffusa gregory
 fama calamū mouit 7 petro sue
 dialogice edidit 7 multi prius m

aut lauro fluturo texta capi
atis. h̄ genus perheniter fubetib
7 auro inq̄ pituro dei digito fa
bricata possiteatis post multipli
ces 7 elegates simones misterium
tali aptuz negotio sup̄sit. 7 oscu
luz singulis velut iturus ierlm i
dedit. Post hec signavit eos ac
benedixit a 7 o x scām aīaz creato
ri suo reddidit. ii. velus aprilis
Qd oēm pplm quasi vñu hoīez
7 oregavit. Videres senes 7 iu
uēnes atq; i fantulos 7 alterz
sexu eusdē etatis circa corp⁹
redolens. Velut oī odorī oīez
asperfuz. i gentem clamōre fa
cere ac sicut omīuz prēs 7 mīres
eo mōito more rentur plora
re. Qui nos reliquisti pr. Quis
mestoz 7 solabitur. Quis egro
tos tam celeriter medicabitur.

positu decetius. Nihilominus locaret
 ecclesie angustias dillataret. feli-
 citates ecclesiarum antequam opatu co-
 lupinis subnixu et lapideis paui-
 metatu ostruxerunt. Vbi emine-
 te aegere. ex politis marmoribus
 ediderunt. que sacro sancti tumulu
 corporis deuouerunt. deinde rex
 cum presule et oratoris sacerdo-
 tibus et alijs sacerdotum ordinibus in quibus
 respem bonitatis spauerat per
 multimodas orones semper prius
 demulcentes. ne illis irascetur. et
 cum ingenti timore cubilem appe-
 ruerunt. Qui acleo per terrestria
 ut nullus tanti collegi timore
 ossa presumet. Nam diuinum
 quidam et valde timecluz inde
 batur inde exalare. quod horro-
 re inspirauit. et omnes circums-
 tes exanimauerat. Mox da-

videntes sepulcrum abierunt. i
Tunc rex et pontifex quod acturi essent
ambigunt ex multis quas ven-
tilabant siccitatis hec placuit
ut per octidies ter in ebdomada
omnis ordo utriusque sexus secu-
laris et ecclesiasticus cum ipso rege
et episcopo ad speciem semper reuerenter ac
solemniter veniret et dei atque
confessoris clementiam uno voto ef-
flagitaret. Ut cum tunc reuerenda
motio veniret instilaret. Dum
hec diligenti cura ageretur fama
cuiusdam solitarii viri herbusculis
et aqua paucisque pane pasti ve-
re innotuit quod cum audiuit ala-
criter episcopus vocavit celeriter.
Elegerunt nuntios in duces et pro-
vidos quibus hac cura committeretur
Qui venientes ad lacum qui bona-
cus dicitur ad remoti viri lati-

bulus
sto et p
Intue
noie
nocab
ono.
aut lo
relati
Ego i
solep
nos s
orac
mi i
exere
no lo
ecce
noce
trasu
signi
to re
rang

buluz i emineti specula situ anou
 sto 7 piculoso calle ad spirazut
 Intuentes viru aut benignum
 noie 7 disciplin eius qui karus
 vocabatur omisi st gaudio ma
 ono. Audita legatoc regis 7 epi.
 aut legatis Reuertimini i pace
 re salutes dnm vrm karissime.
 Ego no parū tripudioz quād illa
 solepnitate vocoz 7 post paulum
 uos ssequoz. Vox ediculaz
 oraculi ingressus auxiliuz dnu
 nu i plorauit. Demd ad itaneis
 exercitiū se expediuit. Iū aute
 no longe acellula progredereti
 ecce mērula aius cepit strepere
 uoce angulare 7 sepiissime calez
 trasuolare 7 quasi sinistru omen
 significare vt uiru dei ab i cep
 to reuocaret. Sz uir ille no igno
 rang hoc ee apparatu demonis

merula admiravit. Ut nullus
motu faceret donec ipse rediret
ibi merula stetit i mobilis i
velut esset i sensibilis. Cum
autem appropinquaret etiam rex
cum episcopo et honestis viris illi ob
viaret honorifice susceptus quod
rex uellet audire. tunc ait. Cum
vota vestra aucto proposito pen
tent deum i uenietis placabiles
et successus bone opinionis fe
retis. Tunc ipsi cum electis additis
i teocutes lapides remouerunt.
Nullus orationibus precebat et eorum
qui intus aderat et qui per foribus
manserat. Sed heremita quia
uis suis meritis et omnium admi
tus precibus in tremebundis ita
uit et ossa beatissima baulauit. at
que i mundissio locullo tali usui
preparato singula ordinabiliter

posuit
ut non
sensat
oratio
postula
uit. At
sistere
tere tr
parung
Inteore
uoruz
partica
firmu
orlata
psalle
it i tr
aulaz
orauit
staret
precon
goreg

posuit. tanta ius odoris flagrau
 ut nemo illorum ta suaue antep
 sensat. Tunc rex sua et suorum isti
 oratoe p̄motus reliquiarum aliqd
 postulauit. qd eps fieri teneba
 uit. At rex magis ac magis in
 sistere. et magna munera p̄mit
 tere. tandem p̄esul no pauidus n̄
 paruis uictis p̄ecibz acquieuit
 Integritate membrorum seruata. ner
 uorum et cineris ac uestimetorum
 particulas tribuit. alia autem
 firmiter arcus septa anuloqz si
 rilata firmiter et didit. ad uoce
 psallentium athesis litus resonu
 it. et tonnere caelestia et ipaz
 aulaz omnipotentis cœdim⁹ esse
 ostendit. Tunc circa ecclesiaz ge
 staretur. ut fieri solet p̄dca
 precoma resultabat. multi la
 gores. corpora tui obsessa re

liquerat. Inmensa letitia orta ē die
illa cuius simile nullus illustre
poris uiderat q̄ digne curati
om̄i om̄ia breui acta s̄t t̄p̄e & pro
lixior fca processio fuit p̄missione
sionoz. S3 rex & eps at q̄ rupis
i cola pauidi fca mēbra i tradu
xerūt. & i parato mausoleo posu
erūt postq̄ p̄otifex missas reuēn
ter celebrauit rex nobili dote i
rei sp̄osa ditauit. Dedit ei proprie
tario iure monasteriū s̄c̄i petri q̄
mauratica dicitur cū om̄ibz posse
ssionibz i ibi p̄tinetibz. Ecclesiam
q̄ s̄c̄i andree apli que i caminu
cupatur cū familijs motibz & sil
uis pratis & vineis aruis & sationa
libz & cūctis ap̄ediabz. Nec nō ec
cliaz s̄c̄i zenonis que iuxta lacuz
posita erat cū om̄ibz redditibz
stieat Silua q̄ a antico tradidit

Vasoz

Vasorum argenteorum et aureorum
 anaglifis plurima. Euaetium
 oemaz atque margaritarum com-
 positura et speciosa auri celatura
 editum tonauit. Cuius exempli se-
 quaces nostri imperatores prefatum lo-
 cum semper dilexerunt ac sua mu-
 nera obtulerunt. Rotatus presul
 diues possessionum suis omnibus ecclē-
 siis heredaui. Nam et nobilium
 plurimi magnas portiones suarum
 facultatum certati adhibuerunt. Un-
 anque sol occuberet illa ecclēia dit-
 tissima facta est. At uir tui animi
 redendi ad heremum iter suum acce-
 lerabat. Hic dum conualio appro-
 piquaret vidit merulam in preclara
 rupe iacentem quia ratus quiescere
 et suum aduentum prestolari accessit
 ut excitaret et eundi licentia daret.
 At illa iam expirauerat. Vir boni

compatiens ei dix. Hec amica
demonis i stictu reliqd ⁊ quia
irrationalis ignorater offen
dit. Vena nō morte diuina fu
it hac occasione xl dies arti
ssimū ieiunū sibi i dixat. ⁊
Vnde enea ymago merule
fusili arte fca ibi huc usqꝫ ex
pendet.

Quētes rex ⁊ potifex uirtutes
cenonis i crebescere ⁊ res ei
uelut amnis liquefca nūc
cescere ⁊ tutores ⁊ fidei p
curatores summa ope nitebat
ne locus fortunatus copia
fieret macilentus orōni
opia. Ergo pari uoto ut ge
melli frs monastūz fieret
oliz actu augē sanexerūt
Erat illius cōis cura pro
bate vite monachos ibi hi

tantes ad meliora prouehere
 Sicut artifex coroz actiis
 prestatas gemas ac margaritas
 exornat quibz opus ceptu
 pfitiat. Nō multo post deo i
 clauū ouernate seniores illos
 cū abbate eadez i stitutio qora
 uitas tales exhibuit quibz gu
 bernaculū cenobialis regule
 mirifice seruaretur q formula
 la atqz speculū sequacibz essz
 q ut boni p̄res bonos heredes
 efficeret. Iocundat rex iocundat
 pullulatis segetis ubere fructu
 spectates. Urbis q suburbana
 cōter huiusmodi guberno ga
 uidebat. Unde plures fallacis
 scli umbratiles aura uitates
 ut conterim tantoz uiroz
 fieret satagebat. Quos non
 penuria id facē cogebat. sed

moral

esurie ⁊ siti scē ouersatores i hian-
tes nō minnas opes zenoni fe-
retes monastici hituz i ouerut ⁊
hoc mō locus ille fortunatioz ⁊
religiosior frē sū cui⁹ cesaris a
llis protectus est. S3 beatissimus
⁊ fessor vices adno datas quas
sepe excitans multa memoratu
digna pficiens ex lōginquis re-
gionibz plures uocauerat alios
religione motos alios coritudis
nēcitate coactos. S3 nē pretea-
mus oīa suoz p hoc opusculuz
disseram⁹ aliqua.

Quendam tridentinu demon i gee-
ssus corporis ⁊ ai vices sibi vi-
dicauit. Naz nllz mēbroz offm
suū exercebat cuius spumosu
os nō hōiez sonabat ⁊ aptis o-
culis nō uidebat. Ad quos dū
hostis feruens euolabat fan

quincos reddebat et horribiles
 occulta hominum fatebatur et mul-
 ta que humanitatis non erat opa-
 batur erat omnibus mirabilispe-
 ctaculum. Quae cum presbiter ut i-
 moris erat adiuvavit demon
 eunuchus illum appellavit quod
 iucum nodum notum erat arcusta-
 tibus. Tunc illi in perperam turpi-
 tudine erubuit et exiit. Ecce
 quidam diaconus demonem adiuvavit
 et quasi ad ultimum presbiter eum gra-
 vius adiuvavit hunc demonem
 quasi notissimum agnovit et ex-
 nomine vocavit et ridiculus pro-
 ditor plura que levita misce-
 rat indicavit. Unde aliquid sibi
 quod per terrestris non audebant
 accedere. sic demon quasi vic-
 toriosus sed ludibria exatabat
 Nam quidam zeno prepositus

monastij que ob religionis et
sapie meritum salomone agno-
minabat no ferens temonis
supbia tolens pditoris otumeli-
am plus etia i vasi plasmati
i iuriarum arcem sa cenonis am-
plexus visceribus amotus lacris
irrigatus oroez fudit ne demo-
niaca i sultatio i punita tran-
siret protinus demon vini o-
ratoris p'sensit. Has qz dui in-
iuriatu i iuris reliquid ho ille
i o'ta et illustres deos et sc'do ce-
nubus oras referes dapnosus
hospites fugatu ee gaudebat.

Posterea Vilhelmus avertens.
et tractus qui sicut quadru-
pes pronus manibus terra cal-
caueat. Postqz preconiis in-
ticipias creature auduit lec-
tica illuc se vehere rogauit.

Dū appropinquaret vestibulo te-
 pli alienis susceptus vlnis hu-
 mi depositus ē pectus pugnis
 tundebat voce singulabz i plebat
 deterius dignū se esse dicebat
 Tūc luminaria fecit accedere
 7 curruis ut bestia quia rectus
 ut bestia nō valebat gemitibus
 7 palmis aduersus altare cepit
 reperi protinus diuina virtus os-
 sa 7 nervos eius i gressa arte-
 ticu morbus tetigit. Ille velut
 exanimis i tēra corruit 7 dūti
 quasi sine spū iacuit ut ia oee-
 datur mortuus. Repete cōsolida-
 ta st lamenta corporis 7 fle-
 xure 7 bases noti qz omne vesti-
 tuti. Confestim exortur 7 ad a-
 ra cito proficiscitur fit qz curis
 popularis fit laus ac iubilatio
 spūat deo refertur gloria et

7 omnipotentia 7 i clito zenoni
clementia 7 magnificentia. Lūi fa
ma uirtutis nuntia circūquaq;
abiret. Vndiq; turba nō minima
maturebat ceu oreges ad agrū
opascūz vbertatis plenūz solet.
O uiri Vnus iohes alter erat
caluus huc tenecti palatia iace
bant socij itineris socij passionis.
7 curatois. Quos diutina mora
ia notos plurib; 9medabat. hy
assiduū ianuā ecclie obfuebat.
7 scā zenonis nūc coib; nūc altē
nis precib; auxiliū iplorabat. Il
los dū nox 7 sompnus opprimeret
piter uiderūt senē aspectus pul
cherimi. coloris iuui di que can
ties i star nūis illustrabat ex m
terioris templi aditu exeūtem
viroz q; i manu fexetez qua
exepit ambos q; pulsauit. 7 ait. Sa

tis i his cibiculis iacustis. Sur
 oite 7 dñm saluatore laudate. 11
 Nos abyt. Euigilates mutu
 a naratõe qd viderat i uice cõ
 ferebat. Confesti se sanitati re
 tiditos 9 senserut protinus uelo
 citè surdeter oradisonis lau
 dibz deo iubilauerut. Qui timetis
 si cito rediret ne ds illis i gra
 titudine i putaret diebz aliqt
 remaserat 7 qd illis euenerat
 fideliter notificabat.

MEc quida memorabile preteri
 binus qd alberto cenedensi 9
 tiorit. huc dñ feroces capent ho
 stes no capture 9 teti gloria nec
 alijs satiati flagitijs contrarius
 7 fas illatis ignito fero lunnia
 9 bufferut. Orbatus luce ferebat
 itenebris repetine priuatoris que
 cellus i portum nocte dieqz dñm

in vice plorando iplorabat. dñ
9suetudo mali / dñz 9suetudo
mali iaz uerecundiaz minue
ret alatebris prodire cepit
alieno ductus regimine / 7 nō
paruo tpe suū sequebatur dñ
ce / iaz erat grauis atqz odibil
suis / ut sepe dñm rogaret / sibi
uicē felice uita trūncaret. Cui
referte fuit cordi / ad sci zeno
nis presitū festinare / tūc / a
cognatis 7 amicis sbsidūz itine
ris exigebat. At illi eu amete
uocabat / 7 ei pro tali petitoē in
sultabat / Omissis reliquis p
uiuz suū / olz sibi pedagogum
misericorditer rogauit ut suis
ceptis annueret. Mox ille apu
ruit / 7 qd heuus suis uellet
se acturūz spopodit / i cepit iter
illarūz s3 alij ex suis hūanit

agetes searum profecti sunt. Duc-
 tis est ad antrum in quo prius
 cenno quieuit. Stertens humi
 flebilibus modis inuocat adque
 uenerat. Ut quod suete medicine
 uiuamen preberet. Cui misere
 frequenter iteraret in opinante
 circumstantes uidit repetere se ui-
 tere clamant. Cumque qui searum
 uenerat non cederet alter al-
 tren presentabat quousque et
 quod inuenerit explorabat tunc
 index inquisitorum esset omnes ce-
 perunt plaudere et domini et fideles
 eius cenone laudare. hoc au-
 dietes tortores illius ducti pe-
 nitentia eius audacter aggressi
 sunt ut pro eius amore illis da-
 ret veniam a quo rursus quod secutus
 est inuenerat. Ille in pigro pepercit
 culpam nullamque recepit mulctam

abbate sc̃i cenonis adiut ⁊ lorica
sc̃i benedicti induit. Ibiq; p̃ quatuor
lustra fideliter militauit.

Neq; te silebo. Vexilla temone
capta ad huc puerā quo s̃btene
ris mebris modo latete. nō fu
rete sc̃a est inuictula. Nec pare
tib; debuerat ee solatūz s; erat
illis i solabile gaudiū ⁊ spec
taculūz quos tēmo sepe fesele
rat. se exiturū iurans si ad illi
sc̃i dūcētur aram. Sic multo
tēp̃e spē illoz illuserat ⁊ eorū
strenuas curas fatigauerat. S;
ea sepestate quo sanguis xpi ma
tue iuentus ee ferebatur dum
illuc ap̃aretib; dūcētur digressi
ōne ad cenonis edem fecerūt. ⁊
Dū i gredētur temon a teotus
solito puellam gaudēbat velut
eureus arbutulaz ⁊ ut erat tex

minus rogationu / maioris illic
 ppls psallento procedebat. Qui
 tu cernit caput rotare / capillos
 volitare manus / brachia iuta
 re petes saltare / plures viros in
 vna muliercula tenedo laborae
 palmis erectis i area / os vno o
 re auxiliare deus clamarent
 Nullus tante multitudis huius
 modi studii abstinebat. Vides
 alios pronos orare / alios mis
 corditer plorare / alios sacerdo
 tes ad officium i stigare / qua co
 motae ois regia i tonuit. Con
 festis fortior armatus venit. et
 admo ppria abusive eliminavit
 O temon ai quato dolore / qua
 magno clamore / qua sulphureo
 fetore fuga lapsus e. Stetit i
 medio ppli puella palida pteri
 ta tremula / fatigata. Vix fari

poterat que dudum omnia uoce
supabat pedibus et omnibus membris
vacillabat que dudum fortes vi-
ros fatigabat aberat ille qui ue-
xavit et uixit et gentes et spiravit
O qua magna laus et gloria et qua
ta ibi edita sunt preconia.

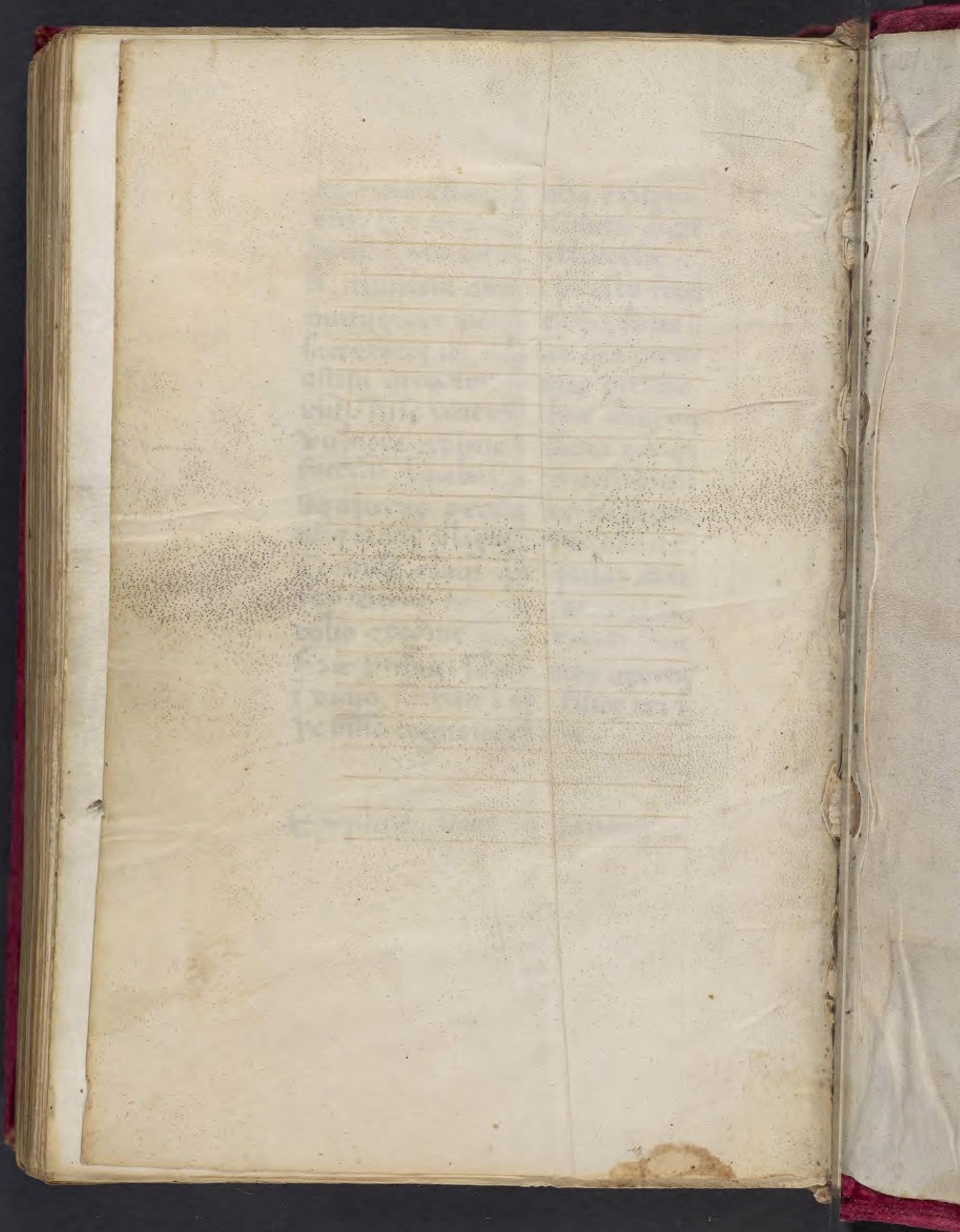
Quam ille iniquus spiritus abiret tue
cuius que tenueret inuit mona-
chi manentes iuxta celsas turris
que tunc edificabatur super que
de eminenti prima lapide tenuerunt
et in uertice orauit vulneravit in
te qui mortuus a fratribus est ablatus
et hic habetur memoriale quod tam
patens vulnus non fuit exitiale.
protinus velut sagitta precipi-
tauit se in menses diuersos et digne
ne et quicquid erat in ea eminus vel
nimbus turbo dispersit. Deinde
citius dicto ierunt in planities

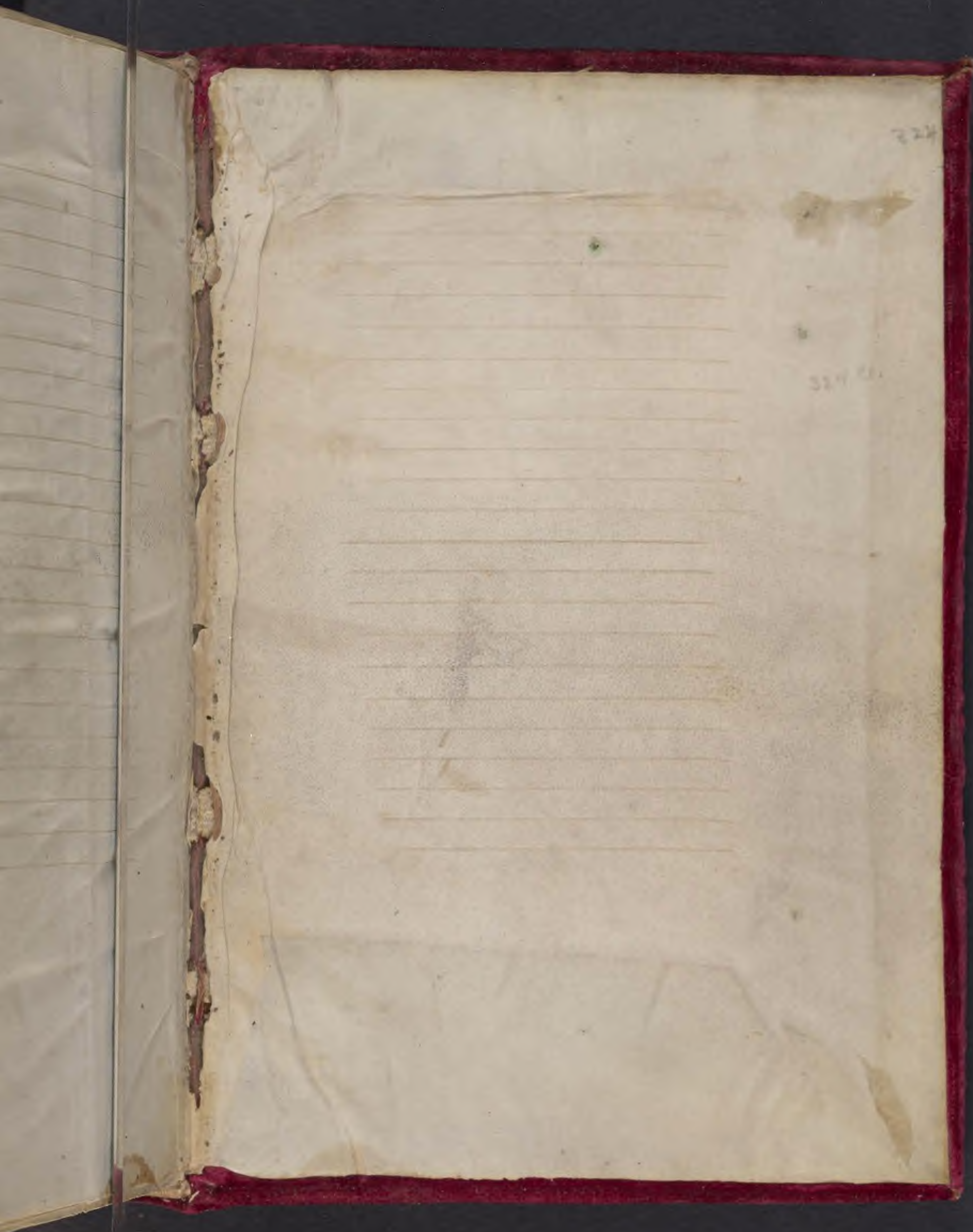
omistuz spinis qd nec ullum
aial mouebat/nec venti ulla uis
erat. tñ peruersus aueiga huc
rotabat/illuc exagitabat/ac si
feroces tauri q̄ intomiti iuncti
iugo forent. Hic actis ludibrys
illeco i pulit gubernatore nauis
trasuehetis lapides ad spectabile
edificiuz sc̄i zenonis ratus rhoriz
i flumine temerore q̄ nauim
naufragare. At ille i fra pupiz
ruit q̄ sine iactura portuz tenu
it. Eotē mometo ab athesi ad
annem qui flubius diatur se i
tulit oratoribz ppe amena ripa
meridiambi. Vbi dū pacifice
sua tractaret/nichilq̄ rixaru
apud illos esset satan illoz p
cordia titillare cepit. Vnde q̄
dā illoz i solenter locuti q̄aro
ganter socios q̄ familiares aicos

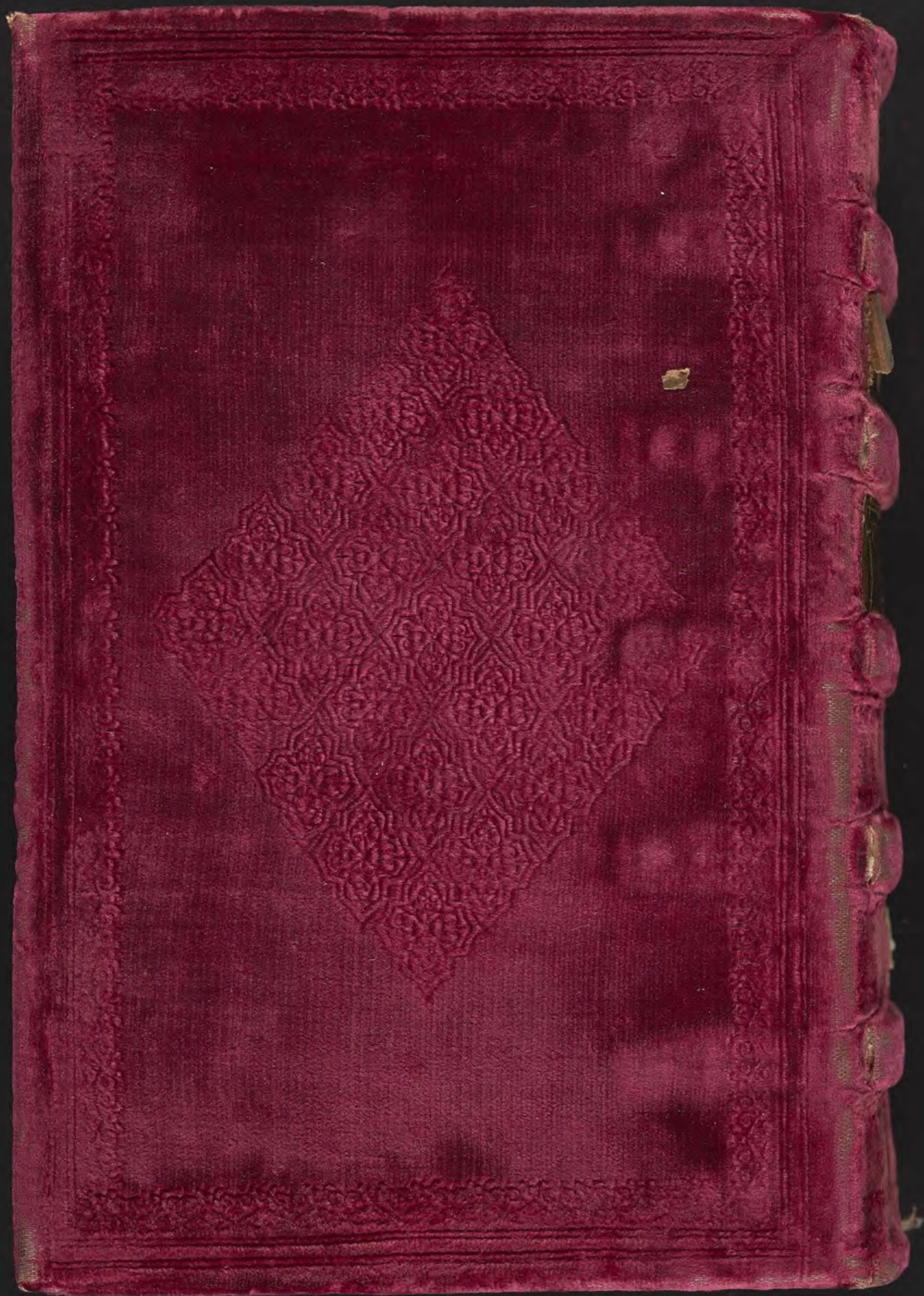
ad contumeliaz uerba exagita
runt. Ex templo hostiliter auiati
baculis orauiter conflixerunt et
si militaria arma presto foret
mutugiare periret. Sed forte
sacerdotes ibi aderat qui medi
estini atrociter saucios dirime
runt. Inse reuersi alter alterius
vulnera adhuc stillantia que ipi
fecerat lauabat et ex uestibus
ligaturas precutentes cum carita
te et lacrimis plagas vinciebant.
Deinde clam qua palas arti
fex dixit nocuit qui magis
dolis et tegnis quam uiribus con
fidit perit. Sacerdotes apertis
in diem sathan in ter filios dei
venisse cognouerunt.

Explicit Vita sancti Zenonis.

exagu
ter aia
xerut
esto fo
3 fort
qui me
dicu
alter
ia que
estabu
ai car
reban
laz at
magr
ribi
s ap
lios d
mony

EUSEBII ET
ALIORUM EPISTOLAE

VITA SANCTI
MARTINI

